

รวมกลอนลำทางสั้น

(พ.ศ 2512-2557)

ดร.ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร

(ท่อมลำราตรี ศรีวิไล)

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรมกรรมแสดงพื้นบ้านท่อมลำ

ลำดับ	ปี พ.ศ.	ชื่อกลอน	หน้า
1	2513	กลอนไหว้อ้อยยอครุ (ฝ่ายชาย)	1
2	2513	กลอน ยกครุ (ฝ่ายหญิง)	3
3	2513	กลอน เดินดงชมดอก	6
4	2513	กลอน วาดปลาตุ๊กเข้าต้อน	7
5	2514	กลอน พระศรีอาริยะเมตตรัย ตอนที่ 1	8
6	2514	กลอน พระศรีอาริยะเมตตรัย ตอนที่ 2	10
7	2514	กลอน พระศรีอาริยะเมตตรัย ตอนที่ 3	13
8	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 1	15
9	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 2	17
10	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 3	19
11	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 4	21
12	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 5	23
13	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 6	25
14	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 7	27
15	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 8	29
16	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 9	31
17	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 10	32
18	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 11	34
19	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 12	36
20	2515	กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 13	37
21	2516	กลอน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศไทย ตอนที่ 1	39
22	2516	กลอน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศไทย ตอนที่ 2	42
23	2516	กลอน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศไทย ตอนที่ 3	44
24	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 1	46
25	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 2	48
26	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 3	49
27	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 4	50
28	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 5	52
29	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 6	54
30	2516	กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 7	56
31	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 1	58
32	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 2	59
33	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 3	61
34	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 4	63
35	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 5	65
36	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 6	67
37	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 7	69

38	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 8	71
39	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 1	73
40	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 2	75
41	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 3	77
42	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 4	79
43	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 5	81
44	2517	กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 6	84
45	2517	กลอน แข่งวาดล่ำ วาดคนเมาเหล้า	87
46	2517	กลอน แข่งวาดล่ำ เพลงต่างประเทศ	89
47	2517	กลอน แข่งวาดล่ำ ทำพ็อนต่างๆ	91
48	2518	กลอน เจ็ดตำนานแปล ตอนที่ 1	93
49	2518	กลอน เจ็ดตำนานแปล ตอนที่ 2	96
50	2518	กลอน เจ็ดตำนานแปล ตอนที่ 3	98
51	2518	กลอน คำฝืนพระปัสเสน ตอน 1	101
52	2518	กลอน คำฝืนพระปัสเสน ตอน 2	104
53	2518	กลอน คำฝืนพระปัสเสน ตอน 3	106
54	2518	กลอน คำฝืนพระปัสเสน ตอน 4	108
55	2518	กลอน ประกาศศรัทธา (กลอนชาย)	110
56	2518	กลอน ประกาศศรัทธา (กลอนหญิง)	113
57	2518	กลอน คนลีลาไซ่น้อมโพธิ์ศรี หนีโลกกุ่น	116
58	2518	กลอน ปราภฏการณ์ของโลกปัจจุบัน	118
59	2518	กลอน ม้วนศีลแปดบอกศีลภิกษุณี	120
60	2518	กลอน สาดดำทำทาย	122
61	2518	กลอน สาดดำทำแบบคำคม	124
62	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 1	125
63	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 2	126
64	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 3	127
65	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 4	128
66	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 5	130
67	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 6	132
68	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 7	133
69	2519	กลอน เหวดสันดร ตอนที่ 8	135
70	2519	กลอน ครอง 14 ตอนที่ 1	137
71	2519	กลอน ครอง 14 ตอนที่ 2	139
72	2519	กลอน ผู้ชายผู้สอนเด็กคือนผู้หญิง	140
73	2519	กลอน ฮีตสิบสอง ตอนที่ 1	142
74	2519	กลอน ฮีตสิบสอง ตอนที่ 2	144
75	2519	กลอน ฮีตผัวครองเมีย ตอนที่ 1	146
76	2519	กลอน เขื่อนสามน้ำสี่	147

77	2520	กลอน นิจจ้งตั้งบ่เที่ยง	149
78	2520	กลอน กำเนิดกฐินทาน สมัยพระเจ้ากัสปะ	151
79	2520	กลอน ชีวิตคนบ่พอร้อยปี ควรทำดีก่อนตาย	153
80	2520	กลอน ทานต้องเกิดจากใจจ้งได้บุญ	155
81	2520	กลอน ธรรมหลายมีใจเป็นหัวหน้า	157
82	2520	กลอน บาป บุญ คุณ โทษ	159
83	2520	กลอน เปรียบเทียบหลักธรรมมะ	160
84	2520	กลอน ผู้สร้างกฐินทานก่อนหมู่สมัยพระโคตม	161
85	2520	กลอน ลาภยศคือสิ่งนอกกาย ความตายคือสังขาร	163
86	2520	กลอน อรรณาศีล 5 ศีล 8 ศีล 10	165
87	2520	กลอน อานิสงส์ กฐิน	167
88	2521	กลอน คนมักบ่คือกัน	169
89	2521	กลอน สาดทำค่าเสียดสี : สุภาชิตคำคมโบราณ	171
90	2521	กลอน สาดทำท่าย	172
91	2521	กลอน สาดเย้ย เปรียบเทียบภษิต	174
92	2521	กลอน สาดเย้ย เปรียบเทียบสุภษิต	175
93	2522	กลอน นกกระยางขาว กลอนที่ 1 ตอนที่ 1	176
94	2522	กลอน นกกระยางขาว กลอนที่ 1 ตอนที่ 2	178
95	2522	กลอน นกกระยางขาว กลอนที่ 1 ตอนที่ 3	180
96	2522	กลอน นางนกกระยางขาว กลอนที่ 2 ตอนที่ 1	181
97	2522	กลอน นางนกกระยางขาว กลอนที่ 2 ตอนที่ 2	183
98	2522	กลอน นางนกกระยางขาว กลอนที่ 2 ตอนที่ 3	185
99	2522	กลอน บวชแทนคุณพ่อแม่	187
100	2522	กลอน บอกบ้านพวงเพชร กาละพันธ์	191
101	2523	กลอน กามนิต - วาสสิฐี ตอนที่ 1	193
102	2523	กลอน กามนิต - วาสสิฐี ตอนที่ 2	195
103	2523	กลอน กามนิต - วาสสิฐี ตอนที่ 3	197
104	2523	กลอน กามนิต - วาสสิฐี ตอนที่ 4	199
105	2523	กลอน กามนิต - วาสสิฐี ตอนที่ 5	201
106	2524	กลอน วาดพ่อนอีสาน ตอนที่ 1	203
107	2524	กลอน วาดพ่อนอีสาน ตอนที่ 2	206
108	2524	กลอน วาดพ่อนอีสาน ตอนที่ 3	209
109	2524	กลอน วาดพ่อนอีสาน ตอนที่ 4	212
110	2525	กลอน กตัญญูรู้คุณบิดามารดา ชุดที่ 1 ตอนที่ 1	216
111	2525	กลอน กตัญญูรู้คุณครูบาอาจารย์ ชุดที่ 1 ตอนที่ 2	218
112	2525	กลอน กตัญญูรู้คุณบิดามารดา ชุดที่ 2 ตอนที่ 1	220
113	2525	กลอน กตัญญูรู้คุณครูบาอาจารย์ ชุดที่ 2 ตอนที่ 2	222
114	2525	กลอน กตัญญูรู้คุณครูบาอาจารย์ ชุดที่ 3 ตอนที่ 1	224
115	2528	กลอน นิทานสี่นมนเอนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 1	226

116	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 2	228
117	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 3	229
118	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 4	231
119	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 5	233
120	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 1	234
121	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 2	236
122	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 3	238
123	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 4	239
124	2528	กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 5	241
125	2529	กลอน เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอนที่ 1	243
126	2529	กลอน เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอนที่ 2	245
127	2529	กลอน ลักษณะผู้แทน ตอนที่ 1	247
128	2529	กลอน เชิญชวนเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ตอนที่ 2	249
129	2531	กลอน อีสานเขียว ตอนที่ 1	251
130	2532	กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 1	253
131	2532	กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 2	254
132	2532	กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 3	256
133	2532	กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 4	257
134	2532	กลอน รณรงค์โรคเอดส์ ตอนที่ 1	258
135	2532	กลอน รณรงค์โรคเอดส์ ตอนที่ 2	260
136	2532	กลอน รณรงค์โรคเอดส์ ตอนที่ 3	262
137	2532	กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 1 ตอนที่ 1	263
138	2532	กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 1 ตอนที่ 2	265
139	2532	กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 2 ตอนที่ 1	267
140	2532	กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 2 ตอนที่ 2	268
141	2533	กลอน พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	269
142	2535	กลอน สตรีกับการพัฒนาประชาธิปไตย	270
143	2535	กลอน ผู้หญิงกับประชาธิปไตย	271
144	2537	กลอน อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	273
145	2537	กลอน การประกันสังคม ตอนที่ 1	275
146	2537	กลอน การประกันสังคม ตอนที่ 2	276
147	2537	กลอน ประวัติและความหมายของคำว่าหมอลำ ตอนที่ 1	277
148	2537	กลอน ประวัติและความหมายของคำว่าหมอลำ ตอนที่ 2	279
149	2537	กลอน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต	280
150	2537	กลอน รักลูกให้ถูกทาง	281
151	2537	กลอน ฮักลูกป่ถูกทาง	282
152	2538	กลอน ป่าไม้คือทรัพยากรของชาติ	283
153	2538	กลอน ประโยชน์ของป่าไม้	284
154	2541	กลอน เทิดพระเกียรติ 72 พรรษา องค์ราชันย์ ตอนที่ 1	285

155	2541	กลอน เทิดพระเกียรติ 72 พรรษา องค์ราชันย์ ตอนที่ 2	287
156	2541	กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1 ชุดที่ 1	288
157	2541-	กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1 ชุดที่ 2	290
158	2541	กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1 ชุดที่ 3	292
159	2541	กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1 ชุดที่ 4	294
160	2541	กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1 ชุดที่ 5	296
161	2541	กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1 ชุดที่ 6	297
162	2541	กลอน สาเหตุที่เป็นเอดส์และวิธีป้องกัน	298
163	2542	กลอน ประวัติยาเสพติด	300
164	2542	กลอน ประเภทของยาเสพติด	302
165	2542	กลอน สังเกตผู้ติดยา	304
166	2545	กลอน ชมเชยกรรมการ	306
167	2547	กลอน ไหว้ครู -หญิง	308
168	2547	กลอน ไหว้ครู ช-ญ	310
169	2547	กลอน แมงต๊อบเต่า	312
170	2549	กลอน ดวงใจไทยถวายให้องค์ราชัน	314
171	2549	กลอน รณรงค์ใช้เลือดออก ตอนดวงใจพ่อแม่	316
172	2550	กลอน คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ตอนที่ 1	319
173	2550	กลอน คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ตอนที่ 2	321
174	2550	กลอน รายงานตัวหมอลำภิญญาดาวดวงใหม่	322
175	2552	กลอน โรคไตวาย	324
176	2554	กลอน พระมหาชนก	326
177	2555	กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 1 ตอนที่ 1	328
178	2555	กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 2 ตอนที่ 1	330
179	2555	กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 1 ตอนที่ 2	332
180	2555	กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 2 ตอนที่ 2	333
181	2555	กลอน แนะนำตัวสันติภาพ พรสวรรค์	334
182	2555	กลอน แนะนำตัว โยธิน พลเขต	336
183	2555	กลอน เตือนภัย 3 ม	338
184	2555	กลอน แนะนำตัว หมอลำ โจษนะชัย	340
185	2555	กลอน บอกข่าวบ้านรายงานตัวรุ่งเรือง เครือชัย	342
186	2555	กลอน บอกบ้านตัวพวงเพชร	343
187	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัว บุรินทร์พลเขต	346
188	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัว มนชัย เพชรน้ำทอง	348
189	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัว หมอลำเกียรติณรงค์	350
190	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัว หมอลำเดี่ยวชัย	352
191	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัววันพกร	354
192	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัวบั้งอรเพชรหนองบัว	357
193	2555	กลอน บอกบ้านรายงานตัวหมอลำสายธาร	359

194	2555	กลอน บอกบ้านรายงานนำตัวจักรกฤษ เพชรขามแก่น	361
195	2555	กลอน รายงานโต โยธิกา	364
196	2555	กลอนบอกบ้านรายงานตัว ไก่แก้ว เพชรหนองบัว	367
197	2555	กลอนบอกบ้านรายงานตัว ดนัย พลเยี่ยม	370
198	2555	กลอนบอกบ้านรายงานตัว เอ็มวิษุระ	372
199	2555	กลอนบอกบ้านรายงานนำตัว วาหะศักดิ์	374
200	2556	กลอน บอกข่าวบ้านประวิตรเพชรลำชี	376
201	2556	กลอน บอกบ้านรายงานตัวประภคติ เขาวพันธุ์	379
202	2557	กลอน ยাত্রาโคเทียมเกวียน	381

กลอน ไหว้ครูลำกลอน
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครูราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2513
ใช้สำหรับหมอลำชาย

(กลอนขึ้น)

โอละนอ..

จั่งสาธุสา ผู้ข้าขอบูชา คุณพระรัตนตรัย
พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ทรงสถิต อยู่พื้นแผ่นดินโลกา

คุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์

ให้มาคุ้มเหลื่อมงำผู้ข้าลำบนเวที

อย่าได้มีแนวคา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลกา

ให้มาคุ้มห่มห่อ ใน.. (วัน – คืน) นี้..

ละแมน่ว่าเดอนาย..

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

สาธุสา จั่งว่าสาธุเดอ

อภิวันทาน้อม จอมใจแก้วแก่น

คุณพระยกใส่เกล้า กวมคุ้มใส่เศียร

(บทที่ 2)

ทุกสิ่งฝ้ายน กัมกราบวันทา

คุณครูบาอาจารย์สอน ให้ส่งพรชูค้ำ

ผู้ข้าลำวันนี้ เวทีสนามข่วง

ปวงนั้นเดอ ปวงประชาไพร่ฟ้า ทั้งพื้นแผ่นดินไตร

(บทที่ 3)

ยามเมื่อผู้ข้าได้ ออกกล่าวกลอนแถลง

ขอให้แปลงยอยก เหลื่อมงำกวมคุ้ม

กับพระภูมิสถานที เอือนชานบ้านช่อง

ผู้ข้าปองกล่าวเว้า ประนมไหว้ทั่วแดน

(บทที่ 4)

ตลอดโขงแมน่แว่นแคว้น แดนด่านเทวา

เทวดาอินทร์พรหม ให้ชวยปองปุนป้อง

นำสมองของข้า ปัญญาดีกล้ากลั่น

ขอเชิญคุณทุกชั้น ให้มาคุ้มเหลื่อมงำ

(บทที่ 5)

จนตลอด เดอละแมน่ทุกก้ำ บาดเขาใสมนต์ยา

สาธุเดอ..ขอให้กรรมเวรถึง แล่นตำคนนั้น

ขอเชิญชั้นครูอ้อ ยอมือคุ้มเหลื่อม

ให้มาเทียมป้องกัน ยามข้าชีวาไป

(บทที่ 6)

ครุราตรีผู้ข้าขอยกไว้ เสมือนร่มโพธิ์ทอง

ให้สมองของผม เลื่อนปานหมากตุมกลิ้ง

ให้คนแลตาสีง เงยคอสิมเมื่อย

พอปานเหมื่อยหมอกย้อย ฮ่าพื้นแผ่นดินทะเล้ง

(บทที่ 7)

อีกอันหนึ่ง ยามข้าผิตพลาดปลั่ง น้อมกล่าวกายกรรม

ผู้ข้าล่าทางกาย บ่ถึกครองอภัยด้วย

วจีกรรมยามข้า วาจาบ่ถึกป้อง

มโนกรรมบ่ถึกครอง บัดหาคิดโลกเลี้ยว ลุงป่าอย่าซัง

(บทที่ 8)

อุดมดีแมน่ฤกษ์ตั้ง ผมได้ผ่านมาเห็น

เป็นเพราะบารมีหลาย จึงได้มาพานพ้อ

เอาละนอคราวนี้ ฟังลำคิดฮ่ำ

(ชื่อตัวเอง) ลำชีเว้าไปหน้าต่อกลอน

(กลอนลง)

ต่อกลอน ชีไปหน้าต่อกลอน...

กลอน ยกอ้อยอครุ (ไหว้ครุ)

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2513

ใช้สำหรับหมอลำหญิง

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

สาธุสา ผู้ข้าขอบูชา คุณพระรัตนตรัย
พร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทรงสิงสถิตอยู่พื้นแผ่นดินโลกา

สุนันตุ ภูโตสั๊กโกเยเทวา

ขอทวยเทพพระยะดา มาปกปักรักษา

คุณสิบกแผ่นดินฟ้าคุณสิบกแผ่นดิน

คุณพระอินทร์ พระพรหม ยมนานที่

คุณพระแม่ธรณี ท้าวบุญสงองค์มะลีพระจัตุ์ทั้งสี่

พระตะณะรัตตะ พระวิรุณระหะ

พระกู่เวรราช ขออำนาจเดชา

คุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ ให้มาคุ้มเหลื่อมงำ

ผู้ข้าล่ำบเวที อย่าให้มีแนวคา

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลกา ให้มาคุ้มห่มห่อในวันนี้..

โอละนอ...นอคุณเอย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมน่าเดื่อนาย... สาธุสา จังว่าสาธุเดื่อ

ข้าขอยกมือน้อม จอมไตรอันประเสริฐ

คุณพระพุทฺธเลิศล้ำ ให้มาคุ้มเหลื่อมงำ

พระธรรมเจ้า พระสังฆังพร้อมพรำ

ให้มานำอยู่ป้อม สมองข้าฮ่าล่ำ

(บทที่ 2)

ไหว้ทุกก้า พระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์

คุณทั้งหลาย ผู้ทรงฤทธิ์ ให้ช้อยมาปุนป้อม

นำ สมองของข้า ปัญญาดีถ้วนถี่

พระจัตุ์โลกบาลทั้งสี่ ธรณีนาคน้ำ นางน้อยเมฆขลา

(บทที่ 3)

คุณพระอินทร์ ผู้อยู่ฟ้า ให้สอดส่อง สรญาน

อภิบาลนำชัย ให้อ่องไว ปานม้า

เทวดาพระพรหมพร้อม พระอิศวรแสนล้ำ

ให้ นำปัดไปป้อม ครองคุ้มคู่ชួយาม

(บทที่ 4)

อย่าให้ตกคะมะคาม ยามว่าหากลอน
คุณครูบาอาจารย์สอน ให้ส่งพรนำผู้
นำมาชูมาค้ำ ยามล้าอย่าได้ห่าง
หาหนทางช้อยให้ ดีได้ตั้งใจ

(บทที่ 5)

ขอให้คุณ อ้อได้ สอดส่องมองนำ
แม่นสิลาแนวไต้ ให้ม่อนปานบักตุ่มกลิ้ง
หาหลักอิงหลักอ้าง ให้มองเห็น หนทาง ๆ อย่าคาค้างบ่อนสิว่า
ให้ลำตั้งขึ้นหน้า พอปานฟ้าล่วงบน

(บทที่ 6)

ให้คิดค้น ลำเลื่อนเลียนไหล
คุณบิดามารดา และครูสุนทรชัย ผู้สั่งสอนความรู้
(ครูราตรี ศรีวิไล ผู้สั่งสอนความรู้)
ให้นำชุนำค้ำมองนำทุกเมื่อ
มนต์เขาใส่ ลำเรือ ระเบิดฝ่าม้าง มาจ้างกะอย่าถอง

(บทที่ 7)

ขอนั้นเด้อ ขอให้ดี ถูกต้อง ลำคองปานลม
ให้สมองนางคม วับไวไสแจ้ง-
ลำแสดงเทิงฮ้าน ปฏิภาณอย่าได้หย่อน
เทิงบทกลอน - กะให้คล่องทำนองท่าว เลื่อนไหล

(บทที่ 8)

ขอนั้นเด้อ ขอให้นึก คิดได้ ทุกอย่างเรียนมา
อย่าให้คาบทกลอน ม่อนไหลปานน้ำ
ยามเขาถามเขาส่อ ยอคคีชีซ้อง-
-ให้มองเห็นค้องน้อง อย่ามีข้องคัดคา

(บทที่ 9)

ให้คุณอ้อผู้ แก่กล้า ออกท่าเพลงฤทธิ์
ให้นำทางความคิด โลงไหลไปหน้า-
-แม่นเขาลองมนต์กล้า คาถาเสกใส่
อย่าให้ถองถักได้ มาใกล้ส่วนคิง

(บทที่ 10)

ขอนั้นเด้อ ขอให้คุณ อ้อวิ่ง ปิดไปหนีไกล
ศัตรูมาทางไต้ ให้แล่นไปทางนั้น
ขอเชิญขันครูอ้อ ให้มายก มายอ สมองให้ไหลหลัง-
-คุณนะองค์ จังจัง ให้คนหอมฮักใคร่ใจลุ่มเหล่าหลง

(บทที่ 11)

คุณศักดิ์สิทธิ์อยู่ทั่วไซ่ง โขงขอบจักรวาล

ค้นไต้ยีนคำขาน เร็ยกวาน ขานเอิ้น

เขิญนั้นเด้อ เขิญให้มาครองคุ่มปกคุ่ม หุ่มห่อ

เขิญมายกมายอ ให้ผู้ข้าแก่งกล้าปัญญาลัน ลั่นคน

(กลอนลง)

ลั่นคนปัญญาลัน ลั่นคน

กลอน เดินดงชมดอก

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2513

(บทที่ 1)

อ้าวชะนี้ คั่นพอคราวแล้ว สีเดินดงลัดไถ่

เลาะเลียบไพร ชีไต้้นับดอกไม้ เจ้าใบต้น ละอยู่ปูน

(บทที่ 2)

เลาะเลียบต้น ชมดอกควนดก

มีทั้งบกแจมจิก กะจีกกะจี กะแจมจี

(บทที่ 3)

กะมีจำปีพร้อม ละหอมดอกจำปา

สีดาแกม แม่นจำปี ละหมี่มุย แกมมี

มีมันตัน ชมโตน ดอกหล่น

กะโตนแกมดอกเป่า กะเบาซ้อนป่งซอน ๆ

(บทที่ 4)

ดอกกะเบา มันมาเกิดซ้อน ซอนหมู่ตุมตัง

ตามสะพัง นี้ละแม่นวังหนอง ๆ ละแบ่งบานตามก้าน

กะมีบานละตามต้น ปนละกันละถันถี้

ปิลิดอกแห้ง ละแมงไม้ไต่ตอม

(บทที่ 5)

ลมพัดพร้อม ละไกวกิ่งแกมกัน

กกโกแกม แม่นกกกุง ละกำมละกวม ละกุ่มเกี้ยว

เหลียวไปหน้า ผู้สาขาหลายสำ

เลาะไปนำเลียบจ่าย สายห้วยป่าดอน

(กลอนลง)

สีนาวล ม้วนไว้ สาก่อน ท่อนี่นำ...

กลอน วาดปลาตกเข้าต้อน
ทำนอง ลำทางสั้น (ทำนองเดินกลอนแบบดั้งเดิม)
ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2513
ใช้สำหรับหมอลำหญิง

(บทที่ 1)

บัดนี้โจ๊ะ บทซ้อนๆ ถ้าฟังกลอนของคู่
กลอนยกอ้อยยอครู หยดไฉ่เพียง สำนี่ ๆ ก่อนเด้อ ชู้ผู้ฟัง

(บทที่ 2)

หยุดพักยั้ง ฟังเบิ่งตอนสอง
ฟังบทกลอน ทำนอง ๆ ผู้สองเขาเว้า
คอยฟังเอากลอนเฮี้ยว เทียวซอน ซ้อนต่อ
เป็นบทยาว และย่อ ฟังแล้วม่วนใจ

(บทที่ 3)

ครูราตรีแต่งไว้สารพัด-กลอนดี
มีกลอนเด็ดกลอนดั่ง โปกฮา เฮเฮี้ยว
มีกลอนเปรี้ยว เค็มจางทุกท่า
มีจิงหะท่าเฮี้ยว เตรียมพร้อม สู่ทาง ๆ

(บทที่ 4)

กลอนไต่เต้เด็กมา จังจ่าง ๆ จ้าวใส่กลอนจั้ง
ให้คนฟังนี้ละแมน ลิมหลง ๆ เบิ่งกันจนแจ้
เอาให้ชนตาแห้ง คนฟังควดหม่องเฮี้ยว
กลอนเด็ดๆ เฮี้ยว ๆ มาลำไ้ใส่กัน

(บทที่ 5)

ยกนั้นนั้น โจ๊ะก่อนบทกลอน ๆ
ยกที่สองจั้งฟังตอน ผู้ชายเขาเว้า-
คอยฟังเอา ตอนหน้า ๆ เด็กมาแข่งน้ำ
ยกแรกลำท่อนี้ ที่หน้าต่อกลอน
ต่อกลอน ที่หน้าต่อกลอน

(กลอนลง)

ดิฉันขอวิงวอน ให้พี่น้องฟังต่อ เอาเด้อท่าน

กลอน พระศรีอาริยะเมตตรัย: ลงเกิด ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครุราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2514

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

กุกุสันโทโกนาคามะโน กัสโปโคตาโม
พระศรีอาริยะเมตตรัยโย ล้วนแต่หน่อพุทโธ
ผู้เพิ่นลงมาโปรดมนุษย์โลกโลกา
สืขอเปิดตำราคัดออกมาเป็นบทกลอน
ลำเป็นตอนเรื่องพระศรีอาริยะเมตตรัย
ท่าผิตพลาตประการใดขอน้อมกราบอภัย
ท่านผู้สู้ไว้ก่อนในตอนนี่

โอละนอ... นวลเอ้ย

(กลอนเนื้อใน)

(กลอนตัด)

ละแมนว่าเดื่อนาย
ไผปากขึ้นกะว่าแต่อยากเห็นศรีอาริย์ผ่านฟ้า
ว่าแต่อยากเห็นหน้าองค์พระเมตตรัย
จักว่าเพิ่นอยู่ใสจักเป็นผู้จั่งไต่บ่สู้จักข้าดอก
ไต่ยินแต่เพิ่นบอกว่าพระศรีอาริย์
ไผอยากฮู้ให้เข้ามาถามหลานราตรีเดื่อพ่อ
คั่นอยากฮู้จักหน่ององค์ศัพัญญู
พระบรมครูศรีอาริย์องค์เลิศ
ท่านได้ลงมาเกิดตั้งแต่ปีขาล
ตั้งแต่พุทธกาลสองพันสี่ร้อย
สี่สิบสามปีเศษ
กำเนิดอยู่ในเขตพม่าอินเดีย
แจมหมู่ช้าง หมู่เสือดอยดงพงป่า
บ้านของเพิ่นชื่อว่าบ้านปลายหล่าน้ำริมทรายทะเล
บ่อนสินค้าเรือเมล์เที่ยวเดินไม่ฮอด
เป็นบ้านที่ลิดลอดเลียนอยู่สามหลัง
ตะวันออกมีสระพังภูเขาล้อมลอบ
มีภูเขาประกอบใกล้ชิดติดกัน
เฮียงกันอยู่สองอันชื่อว่าครกตำข้าว
ตามประวัติบอกเหล่ารูปร่างเหมือนมอญ
ภูเขาหน่วยที่สองชื่อว่าครกกระต๋องหรือว่าโครกกระต๋อง
บ้านเพิ่นตั้งอยู่เชิงกลางน้ำกลางภู

องค์พระศัพทัญญูศรีอารย์ผ่านฟ้า
เกิดมาเป็นกำพร้าแต่อายุเจ็ดปี
พระบิดาทายหนีห้าสิบสองปีได้
อายุย่างพวมใหญ่เก้าขวบปีปลาย
เกิดมาเป็นผู้ชายเล่าเรียนความสู้
ไปเขียนหนังสืออยู่วัดบ้านหนองใหม่
ตำบลบ้านหนองใหม่ที่พักท้องพระลิน
ตามที่ดินไต้ยี่น ภาษาพม่า
ในประวัติบอกกว่าบวชๆ สึกๆ
เพื่อนบวชอยู่เจ็ดที่สึกหนีเจ็ดเพื่อ
พวกเพื่อนบวชเขาเบื่อ เปิดหน้าหนักหนา
ว่าเรื่องการศึกษาวิชาความรู้
จนบมีใฝ่สู้เรียนแล้วไม่หลง
หน่อพระพุทธร่องค์ศรีอารย์ได้โสด
เรียนหนังสือเก่งโหดแต่ต้นถึงปลาย
พวกพระเณรทั้งหลายเกียดขังน้ำหน้า
พากันตีกันฆ่ากันบ่อยกันเวร
ข้าวจึงหันจิงเพลบได้กินพร้อมหมู่
ตั้งแต่เพื่อนบวชอยู่เจ็ดเพื่อเจ็ดที่
เพื่อนเลยสึกออกหนีจากกองคาระवाद
พวกบัณฑิตนักปราชญ์ คนฮ้ายคนพาล
ซึ่งเอาเหลือประมาณจนบมีบ่อนอยู่
เลยได้หนีจากหมู่ไปบวชเป็นฤาษี
ด้วยบุญญะบารมีสมภารแก่กล้า
เป็นฤาษีชีป่าในถ้ำในเหว
บรรลุนิรมิตโดยเร็วสำเร็จตรัยเภท
เดียวนี้อยู่ในเขตแคว้นมันดาลา
บำเพ็ญธรรมเพ็ญจันรักษาศีลแก้ว
มนุษย์คนบเห็นแล้วค้นบับนล้นหยิ่ง
ใฝ่อยากสู้ความจริงพระศรีอารย์รูปนี้เป็นแท้จังได้

(กลอนลง)

ประวัติองค์พระศรีอริยะเมตตรัย ขอใจไว้ตอนหนึ่งท่อนี้...

กลอน พระศรีอาริยะเมตตรัย: โปรตโลกมนุษย์ ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครูราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2514

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...
ฟังเอ๋ยฟังด้วยดี
มีประโยชน์บ่มีโทษบ่มีภัย
เว้าเรื่ององค์พระศรีอาริยะเมตตรัย ตอนสว่างรองต่อ
คั่นอยากอุ้จักหน่ององค์ศัพัญญู
โปรดสตัดับฟังดูเป็นความสู้เฟินตีมอย่าลืมเด้อ...
โอ้ละนอ... นวลเอ๋ย

(กลอนเนื้อใน)

ละแมนว่าได๋อนาย
มาบัดนี้ สิได้จาถึงเรื่อง รูปร่างลักษณะ
องค์พระศรีอาริยะ มีนิสัยผิดกับคนธรรมดา มากมายหลายลัน
ตนตัวท้าว ปานกลางฮูบฮ่าง
คนบ่หน้าบ่บาง เป็นรูปสี่อ้อมคือแท้ครุฑทอง

(บทที่ 1)

สองใบหน้า ว่าแมนครุฑ ดูเหมือน
จมูกเจียนเหมือนยักซ์ แหว่ฟันเหมือนม้า
ตาวิบแววสองก้า แอวกลมลักษณะ
ท้องใหญ่บ้างเล็กน้อย มือเท้ามกยาว

(บทที่ 2)

ส่วนนิ้วมือเบื่องซ้าย จิวขอดคลอกกลม
สองไหล่ขดเอิกแบน ผึ่งผายลายด้าม
ตามไหล่ซ้าย มีขนยาวเส้นหนึ่ง
บนศีรษะมีแผลปานแดงอยู่ฝ่าเท้า หมายถึงไ่วฝายขวา

(บทที่ 3)

แต่ว่าตนตัวนั้น พอปานกลางก้าเก็ง
เบ็งบ่อนได้ มีตำหนิร้าย หมายถึงไ่วสู่อัน
ยามเมื่อเจรจานั้น เสียงแลบออกลายฟัน
อัศจรรย์เสียงดัง ดังเสียงแมงจ้วง
ไผ่ได้ฟังเสียงท่าน ศรีอาริย์ลืมอย่าง
เว้าให้ฟังกระจ่างแจ้ง แสดงไ่วสู่อัน

(บทที่ 4)

ความเป็นทา ระกานั้น นอนดั่งลิงลม
ครราวเมื่อบวชนอนคือกัน กับนกกำลังกาน้ำ

ยามเมื่อสีกมาแล้ว นอนคือกันกับช้าง ภายสารสัตว์ใหญ่
เมื่อพระศรีอริยะเมตตรัย ได้สำเร็จบรม ธรรมมิกราชแล้ว นอนตั้งราชสีห์

(บทที่ 5)

ตำราหนึ่ง ว่าสี่สิบเก้าปี
อีกตำราหนึ่ง ว่าห้าสิบห้าปี จังสิมาปรากฏ โลกคนบนพื้น
เดี๋ยวนี้บำเพ็ญสร้าง ศิลธรรมทรงอยู่
ฮ่ากลางเทื่อเสด็จออกมาดู ประชาชนชาติเชื้อ เหนือใต้ไพร่พล

(บทที่ 6)

รัศมีพรุ้งพัน แจ้งฮุ่งทางบน
คนเหลียวเห็นปรากฏ เป็นคือผลหน่วยมะนาวผลพริ้ว
แสงพรุ้งยาวเป็นเส้น เหาะไปย้อยหยาด
ดั่งขาคดครึกก้อง คะนองพื้นแผ่นดิน

(บทที่ 7)

รวมทั้งสิ้น เพิ่นเอ็นจักรวัตรโกลาหล
แปลว่าคนมีบุญ เกิดเนาในพื้น
ยามกลางคืนคอยจ้อง มองดูเดื่อปู
ของหมูนี้นันเกิดอยู่บ่อนใด เข้าใจว่าพระเจ้าเนาหันแนนอน

(บทที่ 8)

ก่อนว่าเพิ่นสี่ได้ มาเกิดกลางศึก
ย่อนกรรมพั้วพัน ต่อกันแต่คราวแล้ว
คราวเมื่อเป็นสหายแก้ว เกลอกันครั้งก่อน
เอาดอกบัวเสียงซุกซ้อน ซอนไว้เสียงกัน
ของไผบานก่อนนั้น ได้เป็นพระสัพพัญญู
เป็นบรมครู โลกคนกายพื้น
ตื่นฮุ่งเช้า พระศรีอารย์บานก่อน
เกิดกรรมบังเสียงซ้อน นำข้อบ่เซา

(บทที่ 9)

ตื่นมือเช้า สองเสี่ยวสหายเกลอก
ไปเบ็งดวงประทุมมา ดอกบัวบานฮ้า
ของพระโคตมุนั้น บานใบเหม็ดดอก
ของพระศรีอารย์ฮ้อฮ้า จุ่มจ้อบ่บาน

(บทที่ 10)

ในตอนนั้น พระศรีอารย์จึงได้มาเกิดลุนหลัง
เป็นเพราะกรรมเวรยัง แต่ชาติหลังปรางก็
เกิดมีแนวบังไว้ บ่ให้องค์พระเมตตรัย ลงมาผายผัด
ตกฮอดหว่างพระโคสิได้ลงมาโปรด ไถโทษคนโลกได้จั้งจำให้ด่วนมา

(บทที่ 11)

ส่วนโรคพยาธิฮ้าย พระโครับเอาเหม็ด

สิ่งดีตีมอบให้ เป็นของพระศรีอริยชาติสิมาภายหน้า

จำเอาเต๋อลุงป่า อวอาน้อยใหญ่

เรื่องพระศรีอริยเมตริย์ พากันจำจื่อไว้เมื่อหน้าอย่าหลง

(กลอนลง)

โค้งที่สามคอยฟัง บั้นสิเอาเชิงฮ่อน คนดีไว้...

กลอน พระศรีอาริยะเมตไตรย: เอาเชิงทองคำฮ่อนคนไว้สามโพธิ์สามต้น

ตอนที่ 3

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2514

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

โลกเอ๋ยโลกขอดเชื่อมันข้องเกี่ยวจากหลายอัน
สรรพสิ่งในโลกย่อมมีการแปรผัน ไปตามกาลเวลา
สามพญาชนข้างใกล้สียงเข้ามาถึง
ตกหว่างเชิงสีฮ่อนคนเอาไปไซ้สามฮ่อมโพธิ์ศรี
โปรดจงฟังด้วยดีเป็นคติสอนใจ
ฮอดว่างองค์พระศรีอาริยะเมตไตรย
เพิ่นสียงมาโปรดลงมาโผดมาผาย
เอามาลำบรยายจากหนังสือหลักธรรม
เชิงฮ่อนคนบ่คือเชิงฮ่อนฮ่า
เป็นตาเชิงทองคำฟังแล้วให้คิดฮ่า หมอลำเว้า...

โอ้ละนอ... นวลเออย

(กลอนเนื้อใน)

ละแมน่่าเดื่อนาย

มาบัดนี้ถึงภาวะโลกฮ่อน เชิงสีฮ่อนเอากัน
ทางเวียงจันทน์เมืองเจ๊ก เมืองสุวรรณภูมิสิได้เป็นสนามรบแห่งพญาสามท้าว
ตกถึงคราวหากสีพ้อสิรอๆไว้จักหน้อย
ชื่อว่าดอยสุวรรณคีรีนี้ละคือบ่อนบ้านสถานห้องแห่งพระธรรม

(บทที่ 1)

เงินและค้ำกะสิมีมาหันของตีมีค่า

วาสนาซาตาซินสาไผหลายจั่งสิได้พบพ้อบ่จอนี้กะแมน่่ากุล

(บทที่ 2)

อนาคตหน้าพุ่นสิเชื่อมุ่นกวนกัน

ไทยและลาวเวียงจันทน์ เจ๊ก จีน หิน ที่

อิตาลี มอญ พม่า อินเดีย พวกแขก

จีนแดงเกิดแตกร้าวคราวนั้นบ่เหลือ

พวกรัสเซีย กับอเมริกันนั้นขันตีอวดแข่ง

ต่างคนต่างแข่งแข่งฝีมืออวดอ้างวางเข้าใส่กัน

(บทที่ 3)

สร้างอาวุธทุกชั้นน้อยใหญ่ในสนาม

สงครามโลกครั้งที่สาม คอยถ้ำฟังเดื่อคนบ่โดนคองพ้อ

บ่แมน่่าจอกะกุล บ่แมน่่ากุลกะชวดบ่แมน่่าชวดกะฉลุ ไฟสิขูลงไหม้เผาตุนจุดจี

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

เหลือสามหม่อมโพธิ์ศรีบ่อนที่ไฟบ่ไหม้คือตรัยแควหน่วยสาม
(บทที่ 4)

โลกแผ่นดินและน้ำสืได้เชื่อมหากัน
กลางวันเป็นกลางคืนกลางคืนเป็นกลางวัน มีดมัวมีแจ้ง
แสงพระอาทิตย์เศร้าศูนย์แสงมัวมืด
คนอืดอยากยากแค้นแสนชั้นสู้อัน

(บทที่ 5)

ใกล้แล้วแต่ไกลลือชอดบ่อนบั้นข้าวยากหมากแพง
เกิดแสดงอาการปาฏิหาริย์อิทธิฤทธิ์มากมายหลายล้น
คนลือศูนย์หายเสียงโดยภัยธรรมชาติ
แสดงอำนาจขยับขึ้นไปตามคลื่นโลกหมุน

(บทที่ 6)

ตกฮอดหว่างโลกมนุษย์เชี่ยวชาญหมุนแปรผัน
ใกล้หว่างไฟมลัยกัณย์สืไหม้ซมพู่พื้น
ผืนแผ่นดินสืลุ่มหลบลึงใต้หาบคือหน้ากองชัย คนลือเกิดพันธุใหม่
มหาภัยเกิดได้กลายกล่าหน้ามา

(บทที่ 7)

ตกหว่างน้ำสืท่วมฟ้าปลาสิสวบกินดาว
ชาวมมนุษย์ศูนย์หายคนลือตายกองกันตั้งหินกองไว้
คนลือตายด้วยไฟตายย้อนลมดินน้ำ กองกันเดียวรดาต
พญาธรรมมิกราชจั่งสิมาโผดให้ ถ้าไผ่นั้นบ่ตาย

(บทที่ 8)

พวกมนุษย์บาปฮ้ายสิเป็นเหงื่อเดียวรดา
พวกบาปหนาคนพาลสิบ่หยังเหลือค่าง
เหลือแต่พวกคนสร้างสิธรรมค้ำส่ง
สิเห็นองค์พระเจ้าเนาพื้นแผ่นดินตรัย

(บทที่ 9)

พญาธรรมเพิ่นสิท่อนคนไว้อยู่สามหม่อมโพธิ์ศรี
ลือฮ่อนเอาคนดีผู้มีศีลกินทานสิตุ้มโฮมเอาไว้
องค์พระศรีอริยะเมตตรัยเพิ่นสิเก็บโฮมท่อนแล้วเอาเชิงมาฮ่อน
ซุมบาปหนาปาปังกะลือค่อยๆท่อนเอาเชิงร้อนฮ่อนหนี

(บทที่ 10)

ผู้มีบุญจั่งสิค่างโลกนี้บ่ถึงที่มรณา
ได้เสวยโลกาโลกคนบนเบื้อง
สิเห็นเมืองพระธรรมสร้างหอปางหลังใหญ่
กะบ่แมนผู้ใดแมนหมอล้านี้แล้ว สิเห็นแก้วหน่วยใส
(กลอนลง)ยกต่อไปคอยฟังสรุปบั้นล้าล่อง ในตอนท้าย...

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: ตอนชอกค้นหาแผนที่สร้างเวียงจันทน์

ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(กลอนเนื้อใน)

(บทที่ 1: กลอนตัด)

จึ่งได้ว่าแผนที่อยู่นำไผ

แผนที่อยู่นำตาพระยานาค

แผนที่อยู่นำตากพระยาเถน

แผนที่อยู่นำแคนกับขลุ่ย

แผนที่อยู่นำสีอิฐกับสีหมุย

แผนที่อยู่นำพระเจ้าสิบหลือสิบหลือสิบหลือหนังสือบอกกล่าว

ครวราภาษีจากฟ้ามาฝ่ายโลกคน

(บทที่ 2)

นี้แหละเป็นบ่อนต้นสร้างก่อหัวที่

ท่านภาษีทรงธรรมพรา่เพียรคิดแก้ว

นำเอาแนวผืนที่ม่าวางสร้างก่อ

เฒ่าฮ่อมขามาต่อกับพ่อเฒ่าฮ่อมกว้างดวงไว้บ่อนสีทำ

(บทที่ 3)

เอาหลักเงินหลักคำหลักศิลาฝังไว้ในเขตอินโดจีน

ดินอนาจักรลาวแต่เหนือจดใต้

ทางเหนือไปจดเท้าภูเขาแดนธิเบต

เขตใต้จดแห่งห้องถึงน้ำอ่าวทะเล

(บทที่ 4)

ตะวันออกบอกไว้ไม้ล้มแบ่งแดนแก้ว

ตะวันตกจดแถวเพื่อกทิวของภูเขาหิมาลัยต่อไปแดนพม่า

มาอินเดียทางกำทะเลหลวงกว้างใหญ่

มหาพรมแทรกไว้กำหนดให้อย่างดี

(บทที่ 5)

เนื้อที่ร้อยแปดล้านพันกว่าตารางไมล์

กำหนดไปตามแผนแทกดวงเอาไว้

กักเงินฝังทางใต้ชุดไปแปดศอก

ตอกตะเคียนฝังแน่นลงไว้ใส่หลุม

(บทที่ 6)

ชุมหนึ่งนั้นสี่หมื่นศิลา

สี่ทิศสามีครบตั้งกันจนสั้น

พระอินทร์เอาหลักแก้วเงินคำหลายอย่าง

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

ฝั่งไว้กฮากไม้จันทร์ได้ดอกบาน

(บทที่ 7)

ต้นปรีชาดีไม้เป็นมิ่งหลักเมือง

บุปผาผายสู่ยามหอมเอ้า

ต้นจันทร์สูงได้ร้อยเจ็ดสิวาเป็นเขต

ลวงใหญ่ได้เจ็ดอุ้มจอดกัน

(บทที่ 8)

ถัดไปหนั้นพระจึ่งบายเอาได้หินศิลาก้อนใหญ่

เลือกว่าก้อนกายฟ้ามาวางไว้บ่อนหมาย

(บทที่ 9)

กายไปหันเลยเอาน้ำเต้าแก้วมาหุดเสาทังสี่

เพื่อให้เวศขกล้ำไปหน้าสูงเอื้อง

(บทที่ 10)

นี้หละเรื่องเวียงเกิดมีมา

ทางเชียงตุงเชียงทองศรีสัตนาคนาคตามตำราเวียงจันทร์ว่ามาสันนี้

ลาวเวียงจันทร์ควาก็มีนาโคขึ้นช้อย

สมัยทำวอ่อยหล่วยเผ่าฮ่มชาวฮ่มกั้งฟั้งบั้นต่อไป

(บทที่ 11)

เวียงจันทร์สัตตะนาคนาคได้สילהให้มันคัก

มีหลายตอนหลายวรรคเรื่องเวียงจันทร์นั้น

ตอนสำคัญมีไว้แม่ราตรีศรีวิไลเขียนไว้ครบคู่

พอปุเสริมศักดิ์ดี ป้อนข้อมูลส่งให้เรียนได้จากตำรา

(บทที่ 12)

ตอนชอกหาแผนทีสร้างก่อเวียงจันทร์

พอฮู้กันสมควรส่วนวาจาอ้าง

หลวงพระบางเวียงจันทร์ไฟเป็นคนมาสร้างวางแปลนแผนที่

ผู้ประดิษฐ์บ่งชี้เติมให้ใส่นาม

(กลอนลง)

คอยติดตามบทกลอนฮอนบั้นลงตี๋มซิมคือน้ำ...

กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์: ย่าจ๋มใส่ไซได้นาคมาเลี้ยง ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

บัดนี้จักกล่าวก้าอย่างจ๋มอยู่ทิมเขา
กับเฒ่าฮู้ตั้งแดงนอนตะแคงเอาขาข่ายฟ้า
เด็กน้อยเล่นบักบ้าทางในบู้ฮู้เมื่อ
สองผัวเมียอยู่เฝ้า เป็นเจ้าค่านดง

(บทที่ 2)

เลาะเลียบซังดงใหญ่ไพรหนา
ย่าจ๋มเฝ้ารักษาทั่วดงแดนด้าว
คราวนั้นสองเขือเฒ่าไปปักไซใส่ลอบ
จอบเอาปลาและกุ้งหามขึ้นสู่วัน

(บทที่ 3)

ชื่อห้วยสองหนองสามได้นามมาจากหั้นบ่อนย่าจ๋มตกปลา
อยู่ต่อมาเลยเป็นทุ่งสามหมื่นเมืองเพื่องชื่อเมืองนามเค้า
กล่าวถึงนาโคเจ้าเนาในพื้นที่
ได้ยินข่าวว่าแดนเมืองมนุษย์สูงเหลือมเทียมท่านผ่านนคร

(บทที่ 4)

ลูกนาคเกิดเดือดร้อนอยากมาเที่ยวเมืองคน
โดดทะยานหลบหนีพ่อตนคนเลี้ยง
ขึ้นมาเมืองคนพี่สองเขื่อน้องพี่
บริวารนั้นมีสิบสองโกฏโทษท้วงลอยน้ำลวงบน

(บทที่ 5)

ลอบบั่นได้พันห้วยใหญ่หนองแสง
นาคเห็บดแองเห็บดฤทธิ์ล่องลอบบ่มีได้
ลอบไปติดลอบเฒ่าฮู้ตั้งแดงย่าจ๋ม
ลีมฮอดฤทธิ์เดชกล้าค้ำค้ำงอยู่ไซ

(บทที่ 6)

เฒ่าย่าจ๋มจับได้น้องพี่ทั้งสอง
มึงช่างจงหองคิดเข้ารอบไซกูได้
ตัดสินใจว่าสิฆ่านาโคทั้งคู่
มองเหลือวดูประหลาดล้ำทำให้เปลี่ยนใจ

(บทที่ 7)

แต่ละโต้นั้นได้มีอยู่เจ็ดหาง
ทางหัวมีเจ็ดหัวรูปตัววงมโกลี
เลยบโสทางฆ่ากลับใจเปลี่ยนใหม่

เอาไปขอมอบให้ถวายท่านพ่อพญา

(บทที่ 8)

ชัยเชษฐาเป็นเจ้าเนานั่งครองเมือง

บ่ได้เคืองขัดใจรับนาโคไว้

เลี้ยงไว้ในสระน้ำวังเวียงของท่าน

ส่วนว่าบริวารกลับคืนไปกราบไหว้ทูลให้พ่อเมือง

(บทที่ 9)

พ่อนันโททราบเรื่องราวลูกรักหายไป

เดินค้นหาเร็วไวไพร่บริวารร้อง

พอแต่มาถึงห้องหนองแสงทราบข่าว

พอแต่ทราบเรื่องราวเดมาอย่างลืมบอกให้เร็วฟ้าดวนพลัน

(บทที่ 10)

ในตอนนั้นเวียงบ่สูงปานใด

ล้อมใส่ย่อน สัญญาตอนนาคขอบุตรน้อย

ขอเอาสองจอมสร้อยคินวังเคยอยู่

ชัยเชษฐากะอิดูเพราะว่าฮักนาคน้อยสองเหล่าตั้งกัน

(บทที่ 11)

เหตุมันเป็นจิ่งชั้นพญานาคันโท

เลยเหล่าโสทางดีกราบทูลขอน้อม

ยอมเป็นข่อยอาสาทุกอย่าง

ว่าแต่ทางฝ่ายเจ้าเอาบุตรน้อยส่งคืน

(บทที่ 12)

ข่อยบ่ขึ้นคำเจ้าชัยเชษฐาพระยาใหญ่

ขันอาสาเฮ็ดให้เมืองบ้านย่านนคร

(บทที่ 13)

สิบให้เดือดร้อนฮ้อนเฮ่งแนวไต่

นาคจัดการเร็วไวสร้างแปรงเมืองบ้าน

เสกเป็นหอเป็นฮ้านเฮือนซานทุกอย่าง

นิรมิตก่อสร้างกำแพงบ้านทั่วเมือง

(บทที่ 14)

สร้างเวียงวังคลังนาก่อกำแพงอ้อมจั้งเอ็นเวียงจันท์

ออกจากหันสร้างเมืองจันทะบุรีบุรีแปลว่าเมืองจั้งใส่นามตามชั้น

จันแปลมาจากไม้จันโตต้นใหญ่

เวียงแปลมาจากกำแพงอ้อมไว้คนได้เล่ากัน

(กลอนลง) บ้นต่อไปคอยฟังเจ้าอนุราชพงศาวดารต่อผู้บ่ป็น..

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: วิชาญกรรมให้โหรมาทำนายทายทัก
เวียงจันทน์ ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

ฟังบทตอนวิชาญกรรมให้โหรมาทำนายทายเสี่ยง
ว่าเวียงจันทน์สิเคราะห์หรือก้าวต่อไป

(บทที่ 2)

ก่อสิบันดาลให้ใสอยู่เวียงจันทร์
เว้าแต่ตอนสำคัญจื้อจำลำได้
ในตอนนั้นอัศจรรย์หลายอย่าง
ข้อที่ 1 ตาผ้าขาวก่อสร้างวางไว้แบบแผน

(บทที่ 3)

ข้อที่ 2 พรหมเป็นผู้เอาแป้นมาตอกตีหลัก
ข้อที่ 3 วิศณุกรรมมาทักทายหมายไว้
ในตอนนั้นมีโหรมาทายให้ คติกลอนซ้อนแต่ง
ทางอุดรค่ายหมากแข้งบ่ทันเตี้ยเสียงเสง

(บทที่ 4)

ยังมีแจ็กโขงเบ้งตัวเก่งโขงจื้อ
ตัวหนังสือบ่มีเลยแผ่ผายลายด้วย
ขวยกินายบ่ทันตั้งโพนตะแกบ่ทันโปง
เมืองเชียงดงเชียงทองเป็นของเฒ่าฮ่มก้วง มากวมกั้งนั่งเขา

(บทที่ 5)

หวิดจากหนี่แม่นเจ้าอ่วยล่อยมาครอง
เป็นกษัตริ์คนสองจากพ่อตนคนเค้า
คอยฟังตอนกนกเหง้าเวียงจันทน์เดื่อท่าน
เวียงจันทร์สัตตนาคน้ำตอเป็นบ้านย่านของ

(บทที่ 6)

ตอนนั้นนาคถึกต้องกันเว้าคล่องนำกัน
รัฐบาลขวาซ้ายเมืองลาวก้าวกาย
สุวรรณภูมิกับสุภานวงษ์
ตกลงกันบ่ได้ไปลื้ออยู่ดง
โขงเขตแคว้นแดนซ้ายฝ่ายเหนือ
พี่ชายครองเวียงจันทร์แยกกันสองจุ่ม
มีชุมขวาชุมซ้ายชุมกลางชุมเค็ง
เป็นตาเบ็งแท้ๆมันแห่สำได้

(บทที่ 7)

เข้าหากันป้ได้ลาวแตกสามัคคี
ต่างภูตี่มิ่งตึรบกันพันม้าง
ทางนายพลเกสรพรมวิหารเลยมาแย่ง
แข่งเอากำอำนาจ
ขาดจากลาวสู่มือนี่เป็นกำฝ้ายแดง

(บทที่ 8)

ต่างคนต่างแย่งแข่งข้อปรอ่กัน
ต่างคนต่างดันมันจ้งเป็นแนวนี้
ขาดความสามัคคีมันจ้งเป็นแนวนั้นฟังกันถ่วนถึ
ดีหรือใหม่ฝ้งซ้ายเขาปกครองแบบนี้ดีบ้อพ่อลุง

(บทที่ 9)

สามประเทศนี้แย่งฮ้อนแอ่งปานไฟ
ประเทศไทยของเฮาอย่าให้เป้นแนวนี้
สามัคคีกันไว้ไผมันให้รวมหมู่
อย่าสือยูโดดเดี่ยวเทียวแย่งแบ่งกัน

(บทที่ 10)

ประเทศเขาแตกนั้นมันขาดศีลธรรม
ขาดผู้นำคนดีครอบครองเมืองบ้าน
ราชการทุกหน้าหากินบ่อเข้าฮ่อม
ซอมเอาผิดคิดแต่ได้ใบแบ้งใส่กระเป่า

(กลอนลง)

คอยฟังเอาตอนจ้งตกบั้งเวียงสิฮู่่งพ่อเอี้ย

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: สุทโธธะนาค-สุวรรณนาคา สร้างนองกระแส
ตอนที่ 4
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

ในตอนนี้ ลีกล่าวชื่อแม่น้ำนามชื่อหนองกระแส
และห้วยสองหนองสามหล้ามสินทีโค้ง
แม่น้ำโขงควากี่หนองแสมเป็นชื่อ
คือตำรากล่าวไว้สองท่านเสียวสหาย

(บทที่ 2)

ตอนนั้นเกิดเหตุฮ้ายสองเสียวสหายกัน
ตอนแบ่งปันลำโขงแม่น้ำนาคสุทโธสร้าง
ปางหลังก็สหายเกลอสองเสียว
เที่ยวส่งสิ้นและเนื้ออาหารเคี้ยวเครื่องกิน

(บทที่ 3)

ผู้หนึ่งส่งสิ้นแม่น ส่วนผู้หนึ่งส่งสิ้นสัตว์ใหญ่กายสาร
ตามตำนาน ว่าผิดกันรบฟันเลฆ่า
เพราะว่าสิ้นเหม่นนั้น ขนหลายเนื้อหน้อย
ส่วนสิ้นข้างขนหน้อย ทางเนื้อผัดเหล่าหลาย

(บทที่ 4)

ฮ้ายผู้ได้เนื้อเหม่นเลยเคียดเค้งโมโห
ว่าสหายของโตบ่เที่ยงตรงคงที่
สุทโธหนีไปได้ บริวารสิบสองโกฏ
กระโดดตำแผ่นดินทางใต้หล่มลง

(บทที่ 5)

เกิดเป็นโขงแม่น้ำนามชื่อลำของ
ตัวที่สองชื่อสุวรรณนาคา ควดไปทางพุ้น
หนีไปปูนแปงสร้าง ทางเดินแม่น้ำนาน
ท่านสุวรรณนาคานั้นใจฮ้อนฮอนฮอน

(บทที่ 6)

เริ่มจากต้นควดจากหนองกระแส
บ่อมีแหว่ตัดตรงส่งไปทางใต้
ควดลงไปถึงเท่านั้นที่หลวงกว้างใหญ่
เพิ่นได้เขียนบอกไวนามเอ็นแม่พระยา
สุทโธธะนาคนั้นเป็นผู้ใจดี
ควดทวีไปถึงหลี่ฝีกั้ง
ภูเขาบังขวางหน้านาคาล้าเมื่อย

สุทโธติดเมื่อยล้าพาเพื่อนพักแรม

(บทที่ 7)

ที่นั่นเอ็นว่าแจ้งห้วยหลี่สามเปา

แต่แดนเขาลาวแกวหมู่เขมรเป็นบ้าน

ไหลขนานลงใต้ ตกทะเลเทท้าว

กล่าวแต่พอย่อยย่อ ถ้ำฟังข้อต่อไป

(กลอนลง)

ฉันทราตรีศรีวิไลขอฝากไว้ ให้เติมต่อเอานอท่าน ...

กลอน พงสาวดารเวียงจันทร์ตอนต้น: เว้าเรื่องพงสาวดารพันพร้าว
พันแขงพันหน่วย ตอนที่ 5
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

เพิ่นได้เอาผลไม้พอประมาณพันหน่วย
เป็นสวนกล้วยส่วยหล่วยทั้งสวนกล้วยล่งกัน

(บทที่ 2)

พอแต่ปลูกแล้วนั้นพันหน่วยในดิน
ฝนตกดินบมีเขาขึ้นบานเป็นก้าน
บ่ทันนานผลพร้าวมีประมาณพันหน่วย
ท้าวอ่วยล่วยปลูกไว้จั้งมาได้แต่งกลอน

(บทที่ 3)

เรียกว่าดอนพันพร้าวคราวนั้นชื่อนามมัน
ข้อสำคัญนิรมิตเกิดมามีพร้อม
เขียนไว้ในหินกองริมของท้องที่
ว่านาโคนาคีสถานที่บ่อนี้สิมาตั้งแต่งเมือง

(บทที่ 4)

ตกบ่อนี้เริ่มเรื่องนาคเป็นเสี่ยวสหายกัน
ดอนเวียงจันทร์มีฤทธิ์สูงเฮืองเมืองบ้าน
อยู่มานานชัยเชษฐามาสร้างปางหลังครั้งใหม่
ใส่ชื่อเมืองครั้งนั้นเป็นบ้นที่อสอง

(บทที่ 5)

เมืองเชียงตุงเชียงทองเมืองขวาเมืองเช่า
นามเก่าเสียหายหลายพันปีเปลี่ยนนามตามเรื่อง
เมืองศรีสัตนาคนหุ่มนี้มีนามเ็นว่า
ชื่อพระยาตะกะรัตละวิสุตโสดา
กล่าวซี้บ้างก็เล่ามา
จันทะราจันทะรีจันสีถิ

(บทที่ 6)

ท้าวศรีสัตนาคน้ำมีอยู่เจ็ดหัว
แต่ละตัวเจ็ดหางต่างบริวารด้วย
ช้อยพากันมาสร้างเวียงจันทร์บ้นต่อ
จันสีถิก่อสร้างเมืองบ้านอยู่ดี

(บทที่ 7)

ดอนบ่อนานมาหนี่เวียงบ่ฮุ่งปานได้
มีเพื่อนฝูงอาศัยอยู่เนาในพื้น

จันสีภีเป็นเมืองขึ้นนาโคคูช่วย
มีนาคคอยอยู่เฝ้าทางน้ำแม่ในที่

(บทที่ 8)

กำฝ้ายดงจิ้งจี้กะมีหม้อว่มแสง
เป็นผีสังคางแดงอยู่ป่าดงดอนด้าว
ผีนั่นเป็นผู้เฝ้าอยู่ทางดงแดนป่า
ชื่ออย่างมื้กับเฒ่าสูดตั้งแดงนอนตะแคงเอาซากายฟ้า
เด็กน้อยเล่นบักบ้าทางโนบู่ฮื้อเมื่อ
มีผิวเมียอยู่เฝ้าเป็นเจ้าป่าดง

(บทที่ 9)

ส่วนว่าซังแม่น้ำนามนาคอาศัย
เป็นพญาเนาในห้วยแสงแรงกล้า
ชื่อพญานันโทปะนันทะนาคน้ำนามพญานาคใหญ่
มีลูกชายลือไว้สองเจ้าเหล่าตระกูล

(บทที่ 10)

ชื่อสุทโธกับสุวรรณาเจ้าเนาอยู่หนองแสง
อิทธิฤทธิ์แสงทั้งสองรูปกายงามพร้อม
บริวารมีพร้อมรวมกันสิบสองโกฏ
ไผกะโทดๆท้วงนาโคน้อยฤทธิ์หลาย

(บทที่ 11)

ลูกสองโตฤทธิ์ฮ้อยคือพ่อนันโท
แต่ละโตมีหัวๆหางๆต่างบริวารเฝ้า
ในตอนนั้นจันทะสีภีเสร์้าชัยเซษฐามาต่อ
ก่อนานาคสีได้มาขึ้นแต่งเวียง

(บทที่ 12)

อันนี้เว้าตามเรื่องหนังสือเก่าลาวเดิม
ครุราตรีเป็นคนเดิมแต่งกลอนสอนแต่มี
แนมเบ็งเคื้อคุณท่านกลอนไผสีหนักหน่วง
ฉันสิบ่กล่าวกว้างหันเข้าสู่กลอน

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: พรมลงมาสร้างเวียงจันทน์ ตอนที่ 6
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

เว้าเรื่องพงศวดารแดนลาวคราวก่อน
ตอนแต่ปู่แต่ปู่เดิมเค้าเก่าหลัง

(บทที่ 2)

ตั้งแต่ก่อนแต่ก็พื้นที่บ่แปลงจัด
คราวอนาจักรรัฐบ่แต่งแปลงเป็นบ้าน
พุทธกาลบ่ทันตั้งไกลกันตั้งหลายเช่น
คราวพระยาปัจเสนบ่ทันลงเกิดข้าแดนกำฝ้ายโขง

(บทที่ 3)

ปากแต่เฒ่าเล็บโค้งย่างมีบ่ทันมี
แต่หลี่ปีบ่ทันเฮ็ดแทรกหินบ่ทันปั้น
ตอนเวียงจันทร์บ่ทันตั้งไกลกันตั้งหลายโยช
คราวศรีโคตรเป็นกำพร้ากรรมฆ่านกเขา

(บทที่ 4)

ฟังราตรีสิเว้าบ่บ่อนเป็นประวัติ
ตามหนังสืออุบัติบรมจักรลาวกล่าวกลอนสอนไว้
เห็นว่าไทยลาวนั้นเป็นเมืองน้องพี่
หลายพันปีบ่ได้หลายชั้นชั่วคน

(บทที่ 5)

ตอนเริ่มต้นฟังเสียงจักจั่นฮ้องเดือนสี่มีฝน
อรหันม้ามุดมีดกุ่มทะเลงูพัน
กลางเว็นคีนบ่มีแจ้ลมแดงหลูหลัง
บ่อนั้นหละบ่อนตั้งเมืองบ้านย่านลาว

(บทที่ 6)

คราวนั้นฝนตกโห่งลงมาฟ้าก่อง
ครั้งที่สองนั้นเป็น ไผ่ล้วยตกมาใหม่แผ่นดินจิ้นเหล่าเขา

(บทที่ 7)

ลมพัดดินอุดเอาเท่าหัวเมืองสวรรค
พรมผิวเมืออัครรรยกลินดินหอมกุ่ม
หลัง ไฟสุเมเผาแล้วหอมดินลั่นชัว
พรมผิวเมือกะเลยอดบได้หอล้าลวงลง

(บทที่ 8)

พอแต่มาฮอดช่งเขตถิ่นดินหอม
พร้อมพากันกินดินกลิ่นหอมเอาฮ้าย

ศีลธรรมหายเสียสิ้นเพาะหอมดินเค้าคีน
เลยเหาะคีนปได้หาหม่องพักนอน

(บทที่ 9)

อยู่ต่อมาพรมผิวเมียเสบซ้อนนอนสูสมกัน
ขยายพันธ์ออกหลายเชื้อสายของท่าน
ตอนนี้พรมลงสร้างเวียงจันทร์ครั้งแรก
ค่านวมแจกออกไว้หลายข้อต่อกัน

(บทที่ 10)

ส่วนตำราหนึ่งนั้นผิดว่าฤาษีเจ้าตกแต่งแปลงเป็น
พระอินทร์เห็นตาทิพย์ส่องลงกายพื้น
หลังเหลียวคีนกับทั้งหลังไปหน้าโลกาฟ้าฮ่อ
สรญานแจ้งแสงล้าลวงลง

(บทที่ 11)

ถือเอาไม้เท้าโป่งลงย้งฝังดิน
มือหนึ่งถือตำราลวงมาภายใต้
นำเอาผลผลาไม้จันตามาหวาน
กะประมาณไว้แล้วเลยฟ้าว่วนหนี

(บทที่ 12)

ท่านฤาษีเห็นได้ฐู่ฮ้องครองธรรม
นำเอาหลักธรรมะ มาหยั่งแดนแผนที่
จ้งได้มีนามไว้สมัยพรมสร้างก่อ
คอยฟังตอนต่อหน้ายังหนากว้างก่อกัน
เว้าเรื่องพงศวดารเวียงจันทร์ มีหลายบั้นหลายต่อรอฟังไว้...

กลอน พงศาวดารเวียงจันทร์: เวียงจันทร์พันพร้าว ตอนที่ 7
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

ว่าเรื่องพงศาวดารพันพร้าวลาวไทยเกาะกาย
มีหลากหลายवादเว้ามาโฮมเข้าใส่กัน

(บทที่ 2)

ตอนเวียงจันทร์พันพร้าวพันหน่วยพันแซง
ลำแสดงตามหลัก นักประพันธ์จ่านไว้
เริ่มแรกมีผลไม้โฮมกันถันถี้
มีสวนพร้าวส่วยหล้วยกับสวนกล้วยช้ายล้ำหลายต้นฮ่วมกัน

(บทที่ 3)

พอแต่ปลูกแล้วนั้นพันหน่วยในดิน
ฝนตกลินชำชำขึ้นบานเป็นก้าน
บ่ทันนานผลพร้าวมีประมาณพันหน่วย
ท้าวอ่วยล้วยปลูกไว้จั้งมาได้แต่งกลอน

(บทที่ 4)

เรียกว่าดอนพันพร้าวครานั้นชื่อนามมัน
ของสำคัญนิรมิตเกิดมีมาพร้อม
เขียนไว้ในหินก้อนฮิมของท้องที่
ว่านาโคนาคีสถานที่บ่อนนี้ลิมที่ตั้งแต่งเมือง

(บทที่ 5)

เริ่มบ่อนเบื้องนาคเป็นเสี้ยวสหายกัน
ตอนเวียงจันทน์มีฤทธิ์ฮุ่งฮือองเมืองบ้าน
บ่ทันนานชัยเชษฐามาสร้างปางหลังครั้งใหม่
ใส่ชื่อเมืองครั้งนั้นเป็นบ้นที่ฮองสอง

(บทที่ 6)

เมืองเชียงดงเชียงทองเมืองชวาเมืองเช่านามเก่าเสียวหาย
อยู่มาหลายพันปีเปลี่ยนนามตามเรื่อง
เมืองศรีสัตนาคหมุ่นี่มีนามเอิ้นว่า
ชื่อพระยาตะณะรัตตะวิสุตโสตากกล่าวชี้ปางก็เล่ามา

(บทที่ 7)

จันทะราจันทะรีจันทะรังสี ท้าวศรีสัตนาคน้ำมีอยู่เจ็ดหัว
แต่ละตัวมีเจ็ดหางต่างบริวารด้วย
ช่อยพากันมาสร้างเวียงจันทร์บ้นต่อ
จันสีก็ก่อสร้างเมืองบ้านอยู่ดี

(บทที่ 8)

ตอนบ่อนหนี่เวียงป่องปานใต้
มีเพื่อนฝูงอาศัยอยู่เนาในพื้นที่
จันสี่กีเป็นเมืองขึ้นนาโคคูช้อย
มีนาคคอยอยู่เฝ้าทางน้ำแม่นะที่

(บทที่ 9)

กำฝ้ายดงจิ้งจี้กะมีหมูโสมแสง
เป็นผีสังคางแดงอยู่ป่าดงดอนด้าว
ผีสังเป็นผู้เฝ้าอยู่ทางดงแดนป่า
ใช้วาจาปากเว้า พอฮู้เรื่องกัน

(บทที่ 10)

ผีในดงดอนนั้น มีชื่อนามแฝง
ชื่ออย่างมึกับเผ่าฮูตังแดงนอนตะแคงเอาซากายฟ้า
เด็กน้อยเล่นบักบ้าทางโนบฮู้เมื่อ
ผีผิวเมียอยู่เฝ้าเป็นเจ้าป่าดง

(บทที่ 11)

ส่วนว่าโซึ่งแม่น้ำ มีนามนาคอาศัย
เป็นพญาเนาในห้วยแสงแรงกล้า
มีนามว่านันทปะนันทะนาคน้ำนามพญานาคใหญ่
มีลูกชายสืบไว้สองเจ้าเหล่าตระกูล

(บทที่ 12)

ชื่อสุทโธกับสุวรรณนาคเจ้าเนาอยู่หนองแสง
ทั้งสองอิทธิฤทธิ์แสงรูปกายงามพร้อม
บริวารมีล้อมรวมกันสิบสองโกฏ
ไผกะโหดโหดท้วงนาโคน้อยฤทธิ์หลาย

(บทที่ 13)

ลูกทั้งสองฤทธิ์ฮ้อยคือพอนันโท
แต่ละโตมีเจ็ดหัว พร้อมกับมีเจ็ดหางต่างบริวารเฝ้า
ในตอนนั้นจันทะสี่กีเสร์้าชัยเซษฐามาต่อ
ก่อนว่านาคสี่ได้มาขึ้นแต่งเวียง

(บทที่ 14)

อันนี้เว้าตามเรื่องหนังสือเก๋าลาวเดิม
พ่อปู่เสริมศักดิ์ดี ซอกตำรามมาได้
ครุราตรีศรีวิไล เป็นผู้นำมาแต่้ม เขียนกลอนเกาะกาย
ขอบรรยายท่อนี่ที่หน้าจั่งต่อกลอน
มีหลายตอนสำคัญคอยฟังบันทึกต่อไปนอท่าน...

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: ทำวอ่วยหล่วยมาสร้าง ตอนที่ 8
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

กลายจากบ้านพันพร้าว มีหน่วยพันซ์แขง
ได้แกลงนำเมือง ชื่อจันทรพันพร้าว
คราวที่สองเลยอ้างเพพังม้างมุ่น
เอ็นว่าบุญขาดแล้วเลยเศร้าเก่าลง

(บทที่ 2)

ย้ายไปตั้งอยู่ซ้งดอนชื่อเวียงจันท์
ตอนสำคัญเอ็นว่าดอน เนรมิตหิวาดอนจันทรไม้
ในสมัยองค์เจ้ากะทาชาวยอ่วยหล่วย
นาคมาช่วยก่อสร้างปางก็ก่อนหลัง

(บทที่ 3)

ยุคนั้นตั้ง ชื่อบ้านสัตนาคานาคา
หลายร้อยปีต่อมาเปลี่ยนเป็นลานช้าง
คราวนั้นสีโคตรสร้างเวียงวังงามสง่า
ย่อนพ่อเฒ่าเข่นฆ่า กะเลยลั้มท้าวตาย

(บทที่ 4)

ตอนนั้นเป็นยุคฮ้ายถูกสาบปาปัง
คอยถ้ำฟิงบทเล็ก ผู้สร้างแปลงเมืองบ้าน
ชัยเชษฐาแปลงสร้างเวียงจันท์ขึ้นใหม่
ปั้นฮอนช้างเผือกไว้ วิสัยอ้างต่างมี

(บทที่ 5)

บ้านกอนางว่านี่แม่นบ้านท่านพญาจันทร
เฮาเรียกจันท์กอนาง หมูจันทรพันพร้าว
ปางคราวเวียงจันท์ตั้งฟิงเอาเค้าเรื่อง
เป็นสำเนียงชื่อซัน นามบ้านย่านเมือง
เวียงจันท์นี้มีหลายอย่างสำคัญ
สรรหาความดิงาม แต่งแปลงเอาไว้
ทางวัดไตรไกล วัดศรีโค องค์เชียงมงบมาสร้าง อารามหลวงเขตที่
เรียกว่าถันจำปี สามพญาขาดซ้างปางก็ก่อนมา

(บทที่ 6)

องค์ที่ 1 แม่นเจ้าฟ้าพญาหนุ่มเชียงทอง
องค์ที่ 2 เชียงมงบหมื่นเทวอ้อม
พญาบุงตายอยู่กลางวงล้อมชีวาขาดทอง
พระขันธตัดถึกท้อตตายเชียงบ่ยง

(บทที่ 7)

กองทัพเวียงเลยแตกไปอยู่กำแพงไผ่หนามหนา
พญาเกาปู้ตา ยกหนีไปลี
จั่งได้มีนามไว้ เวียงจันทน์ป่าไผ่
ศรีษะเกษด้านซ้ายอุโมงนั้นต่อเวียง

(บทที่ 8)

มาทางเป็องวัดใหญ่ศรีเมือง
ทางวัดปกขวาขาว แม่นพญาขวาส้าง
มาทางหลวงพระบางนี่แม่นเจดีย์เป็นธาตุใหญ่
บันต่อไปข้างหน้า สิมาส้างต่อไป

(บทที่ 9)

นาคอยู่ที่ใต้ พื้นแผ่นดินปฐพี
ลิมี่ผู้มาในนาคอยู่ในบาดาลสีขึ้นมาหนาแน่น
แผ่นดินเวียงตั้งฟังไปหากลิแมน
ฮอดหม่องเว้าแปนแปนตามแบบแผนที่ไว้ไทยให้ต่อลาว

(บทที่ 10)

สาวเอี้ยหล่าราชวงศ์ตายแล้ว เมืองแกวมิดหมี
มีแต่สองพี่น้องลิม่าเมี้ยนบ่อนดี

(บทที่ 11)

กระดุกลิ่เสียงไว้ถ้าใหญ่เมืองพวน
ส่วนนั้นนั้นท้าวเจียงคำทองคำสีกั้งหินอัดไว้
ไฟบ่ทันได้ไหม้ราชวงศ์ยังอยู่
ตกถึงปีถึงฤดูผู้มีบุญเกิดขึ้นลือเอาล้างใส่สงฆ์

(บทที่ 12)

องค์เอกเจ้าอนุราชคือกัน
พ่อ พิบุรณ์สงครามผู้ตายไปนั้น
ลือเอามารวมหัน เวียงจันทน์หนังสือกล่าว
ตกถึงคราวลือบ่จอนี้กะแมนกุล
บุญผลาไผ่มีสร้างไว้แต่เก่าเฮาคงพ่อ...

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: ตระฐาระฐาสร้างเมือง ตอนที่ 9
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

โอละนอ...วิถีแปลทางชีวิต แปลว่าความเป็นอยู่
อันนี้หมายถึงผู้ที่บ่ทันตาย สัพเพสสัตว์ตาจาหะระนิธินา
สัตว์ทั้งหลายเกิดมาอยู่ได้เพราะอาหารการกิน
คนเฮานี้เกิดมาได้เพราะอาหารกับवासนาของแอว
ตามเชื่อตามแนวของปู่สังใครสากักบยาสังใครสี
วัฒนธรรมไทยมีมาแต่โบราณการทำบุญให้ทานถือเป็นงานสำคัญ
เอกสันสามัคคีอุตสาหกรรมครอบครัวมีดีมาแต่โบราณ
ให้พี่น้องได้จ้อเอาเด้อท่าน

โอละนอ.....นวลเออย...

จาตามเรื่องแผนเมืองเบื่องเก่าเว้าเฉพาะหมู่บ้าน
ตามข้างตะฝั่งของจำเอาเด้อ
พี่น้องน้อยใหญ่ไทยลาวเอาแต่คราวหลังๆ
กะทั้งจนเดี่ยวนั้นิทานมีไขอ้างปางหลังครวก่อน
ตอนที่ตั้งหมู่บ้านเอามา ส่วนเวียงจันทน์
บอกว่าชื่อเวียงจันทน์พันพร้าวปากอ่าวบึงกาฬ
เชียงคานเชียงขวางหลวงพระบางเวียงจันทน์ เชียงตุงเชียงทอง
เลาะของคองซังเมืองเชียงตุงเป็นบ้านหมอลำ พันนาแก้งไก่อ
เชียงใหม่หมู่บ้านเว้าเล่าไป
ตัดลงไปแมนทางใต้บ้านใหม่กองนาง
ทางปามางสมสนุก และบริพานใต้
ตัดลงไปทางใต้ คำไหลท่าบ่อ
ต่อโพนสาทำบักเฟืองเมืองคูกประโค
หมู่บ้านหมื่นน้อยกววันบ้านพร้าว
จอมมณีมีชัยแมนผู้ได้ผู้ตั้ง
ทางบ้านย่านเมือง กำฝ่ายเมืองใหญ่หนองคาย
กายเด้อพอกายถึงโพนพิสัย ตลอดบึงกาฬพัน
บุ่นเป็นเรื่องประวัติเมืองครวก่อนๆ
ตอนที่ตั้งหมู่บ้าน นิทานเว้าเล่ามา
พงศวดาร บอกว่าเว้าเรื่องเวียงจันทน์
บินออกไปเป็นยุคแบ่งสรรค้ป็นไว้
ในสมัยองค์เจ้ากระหาชวยอ่วยหล่วย
นาคมาช่วยก่อสร้างแปลงบ้านย่านเมือง
อันนี้แมนเว้าเรื่องประวัติเลาะริมของ
ลาวกับไทยปรองดองช่อยกันสรรสร้าง

ตุ้มโฮมกันพื้นม้างถางดงพงป่า
คราวตะฐารัฐา เป็นลูกพรมาชาติชั้น สายเชื้อหมู่ลาว...

กลอน พงศวดารเวียงจันท์: พญานาคสร้างหนองแสง (แม่น้ำโขง)

ตอนที่ 10

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

แม่น้ำโขงสู้มือแต่ก่อนแม่นหนองแสง
พอแต่งแปลงเมืองเสรีจนาคมาขอสัญญาเป็นเสี่ยวเหยเกยแก้ว
ตกลงกันดีแล้วยินยอมทุกท่า
นาคสัญญาว่าลิดุดป้องท้างให้ถึงเท้าฮอดเมือง

(บทที่ 2)

ชุดจากเวียงถึงบ้านนันทโสน์ตะนาค
พร้อมกับฝากกองหมากแข็ง สร้างให้เอาไว้คู่กัน

(บทที่ 3)

ส่วนไม้หมากแข็งนั้นอยู่บ้านเตือเชื้อพง
นาคทังปวงมาตัดเอาแต่เหง้ายังเหลือไว้
พี่น้องไปบ้านห้วยเมืองอุดรให้แะเบ็ง
สร้างโบสถ์ถ่มทางเทิงเหง้าหมากแข็งอยู่ใต้เขียนไว้ใส่นาม

(บทที่ 4)

นามอุดรค่ายหมากแข็งจั้งได้แต่งเป็นประวัติ
ถ้าจะล่ำให้มันชัดต้องคัดเอาตามเรื่อง
เมืองอุดรแต่กัีนามเดิมบ้านเตือ
เหลือจากต้นหมากแข็งยังมีเหง้าอยู่ใน

(บทที่ 5)

อยู่ในวัดมัชฌิมวาสบอกไว้คั่นสิไล่ตามหลัก
การล่ำพงศวดารล่ำให้มันคักๆจั้งสิสมเรียนรู้
ครุราตรีเขียนเรื่องเรียงกลอนคักแห่น
นับตั้งแต่นาคสร้างกองหมากแข็งคู่เมือง

(บทที่ 6)

นาคสั่งว่าบัตฮ่าเวียงเกิดเรื่องให้ตีต้อยยังกอง
ไผสิหาญมาลองฤทธิ์นาโคกล้ำ
ตอนนั้นเวียงก้าวนานาโคมาช้อย
ก่อว่าเมืองสิส่วยเป็นด้วยเหตุได้
เหมิตสมัยพระเจ้าชัยเชษฐาองค์ที่ครองต่อมาแมนเจ้าอนุราช
ได้ส่วยปราสาทล้านช้างเวียงจันท์

มันเป็นตอนสำคัญอ่านหนังสือเขาอ้าง
เขาว่าเวียงจันทร์อ้างคือโพนชี้หมาจอก
บางกอกอ้างคือมั่งกระต่ายนอน

(บทที่ 7)

ตอนบ่อนนี้แม่นไทยว่าคนลาว
บัตฮ่าคราวลาวล่าอ่านหนังสือคือเกี้ยว
เขาว่าเวียงจันทร์เศร้างสาวเอ่ยอย่าฟ้าว่า

(บทที่ 8)

มันสิไปบาดหล้าบักแดงข้างหน่วยปลาย
บัตฮ่าเคลือมันตายสิเอาหยังมาไป
เบ็งบ่อนใต้กะโขโหล่แมงๆอยู่คือเก่า
ก่อเวียงจันทร์สิเศร้างมันเป็นด้วยพ่อตา

(บทที่ 9)

ตอนสิโคตรนั้นน้ำสาปแสงเวียงจันทร์
ฟังเบ็งตอนสำคัญอ่านหนังสือเขาว่า
ฟังเอาเด้อคนเฒ่าฟังเอาหากสิแม่น
อันนี้ว่าตามแปนตามแบบแผนกล่าวไว้ไทยสิให้ต่อลาว

(บทที่ 10)

สาวเอ่ยหล้าศรีโคตรตายไปหันเวียงจันทร์มิดหมี
นาคกะหนีเบิดจ้อยบ่มาซ้าช้อยเวียง

(บทที่ 11)

ไผเป็นผู้เริ่มเรื่องไปอัดนาคชูแปว
ล้าเป็นแถวเวียงจันทร์บ่อนมันสุดท้าย
ซุมตายายคนเฒ่าฟังเอาบ่อนสิม่วน
ตกหว่างลาวสิม่วนเสียให้แก่ญวน

(บทที่ 12)

บัดนี้ตกบ่อนม่วนล้าม่วนชวนสนุก
เดี๋ยวนี้ตกถึงยุคพัฒนามาแล้ว
มีหลายแนวหลายชั้นบทประพันธ์เพิ่มเติม
แสดงได้ทุกหน้าบ่มีล้าล้าถอย

(บทที่ 13)

ทางผู้ใหญ่ผู้น้อยได้ฟังม่วนน่าน
นักประพันธ์บทกลอนบ่ย่อนคนพอดี
ฉันราตรีเรียนแต่งกลอนสอนเพิ่ม นำพ่อเสริมศักดิ์ดีวาทีหรือวาท
สาดตลกยกยัยเคยบ่เคยได้ห้วนไหว

(บทที่ 14)

ชื่อว่าเชื่อหมากไม้มันบ่หล่นไกลกก

เลือดนักมวยเคยชกเสตดใดเอาได้
ว่าแต่สวมนามให้เอาเลยปได้เกียง
เรื่องชนะและแพ้ คอยแก้ที่อหลัง
(กลอนลง) สี่ลั้งจ้งลือขจ้งไว้ก่อนในตอนนี่...

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: เจ้าอนุราชครองเมือง ตอนที่ 11
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

ฟังสิพรรณาเรื่องเวียงจันทน์บันลิม่วน
ตกถึงหว่างลิม่วนเสียให้แก่เขา
ตอนชัยยะเชษฐา เจ้าเนาวิปางตุ้มไพร่
เวียงจันทน์สัดตะนาถ ได้เจริญขึ้นฮุ่งเฮือง
ตอนนั้นเวียงชื่อเฟื่องเฮืองฮุ่งถึงจุด
ใกล้ระหว่างซาตาทรุศ ประเทศลาวคราวนั้น
ชาวเวียงจันทน์ กะเสริมสร้างทางกรุงม่งม่าน
สมัยเมืองและบ้านบ่ทันเศร้าง่าหมอง
นาคอยู่ท่องแม่น้ำ นามแม่กระแสะโขง
มีไฮนาโคลงป้องแปวแถวน้ำ
ยามเมื่อการเมืองฮ้อนตีกลองหมากแข่งใหญ่
นาคมาสร้างไว้ให้เป็นของค้ำคู้เมือง
กลายมาถึงบ่อนเมืองเดือนสี่ปีจ่อ
หลาย พ.ศ. เป็นมาชัยเชษฐาเลยกายมิงมรณังเมี้ยน
เวียนมาถึงข้างหน้า พระราชาองค์ใหม่
เจ้าอนุราชได้ทรงสร้างนั้งปอง
คราวนั้นนาคถักต้องกันอยู่บ่เป็นหยัง
เนาสบายเวียงวังนั้งนอนหมอนแถมเท้า
ฝูงหมู่อารหารข้าวในนากล้าหวาน
บ่มีแนวกันดาร ตลอดฝนและฟ้านาแล้งบ่มี
เจ้าอนุสั่งชี้ประกาศว่าหากคน
ไผ่มีมนต์กลใดสิปราบกายสารได้
มีวิธีได้ฆ่านายสารกะบ่ว่า
ว่าแต่ฆ่าช้างได้ลือยอมให้นั้งเมือง
พร้อมกับยอมให้เลี้ยงน้อยนาคเขียวกาย
ยกลูกสาวให้เป็นภรรยาณั้งเวียงวังพร้อม
ยอมให้ครองเมืองบ้านนำกัน เค็งหนึ่ง
ประชานซำตั้งหวังเข้านั้งเมือง
แต่ว่าบ่ได้เรื่องสู้อต่อพอตาย

ช้างมันหลายเหลือเกิน ใหญ่แสบแข็งฮ้าย
คนทั้งหลายยอมแพ้วไปทางอื่น
ไผ่สึนสู้ช้างแสบน้อยบ่หลาย
ผู้ที่สู้ช้างได้ต้องเป็นผู้มีฤทธิ์
ผู้มีสิทธิ์ไถ่มาแสบแก่งกะบองกายแก้ว
อยู่แดนแควคราวนั้นหนีกันไหม้ลุ่มแบ่ง
ฟังสิว่าให้แจ้งตามข้อเรื่องมัน
ในกาลครั้งนั้นสีโคตรระบอง
บ่มีเลยคนลองแก่งกะบองไวค่อง
ดินเป็นครองคราวนั้นหนีกันมันต่าง
ตอนสีโคตรฆ่าช้างวางค้อนย้อนมือ
เท่ากระทั่งทุกมือเ็นว่าแดนแคว
แควหัวภูเขาหลวงล่องลงถึงใต้
มีหมู่แควนามไม้สลักไต่แปลกต่าง
แตกไปคนละทางลุ่มไปเหนือและใต้แควไม้แบ่งกัน
ซ้อนที่ฆ่าช้างนี้ลากแก่แป้ตาย
คนทั้งหลายจวนใจอ่อนเกรงขามย่าน
เต็มพระลานหินเว้งเป็นเว้งช้างเว็น
เ็นเวียงจันทน์ ด่านช้างตอนนั้นต่อมา
ตอนนี้ลูกเขยหล้าสีได้นั่งครองเมือง
เสียงหมู่คนลือซ่าไปเหนือใต้
คนอยู่ในหนห้องเวียงจันทน์เห็นชอบ
มอบให้สีโคตรสร้างเนาบ้านนั่งเมือง
จ้วควายบ่ได้เลี้ยงบ่จกเสียงของกัน
ขโมยโจรคนพาลบ่มีในบ้าน
สนุกปานเมืองฟ้าหากินเกินค่อง
อยู่ตามแม่น้ำของ บ่ฮืดเลยบ่แก้วแควก้อนท่อนคำ...

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: สีโคตรถึกฆ่า ตอนที่ 12
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

บัดนี้จักกล่าวก้าอญชายเขย
บ่ดีใจสาเลยนั่งเหงาเม่างวง
ดวงมโนในข้อกับหมอยนต์ห้า
ตอนเขี้ยวค่อมลูกสาวสีได้เป็นแม่หม้ายวายวุ่นหมู่ลาว
ตอนนี้ละข้าวจ้าวสีได้กล่าวเป็นเหนียว
ไทยเอื้อนเดียวผิดกันหว่างมันสิเพม้าง
ตกมากกลางเดือนห้าพระยาเมืองเคื่องขึ้น
เอ็นเสนาออกวันเสียงเศร้าเล่าจา
ระหว่างนั้นเลือดบ้ำเจ้าอญมีเข็น
เวรของเขยนำพันเกี่ยวกันพันม้าง
คราวเอาหมาลงล่างหลาวดำนำไล่
มาบรรจบพบให้หลาวจ้ำน้ำทะเลลาย
เจ้าอญเลือดฮ้ายฮู้ฮ้อมชอบกล
จัดให้คนไปแปลงแต่งยนต์ยานห่าง
ไว้ตรงกลางบ่อนเคยเว้าทางในส่วมถ้าย
สีโคตรตายนั้นกะย่อนพ่อเฒ่า เอายนต์ห่างหว่างเขา
คราวนั้นสีโคตรเข้าส่วมถ้ายปลดทุกข์
ฉุกฉะหุกยนต์ตั้งตั้งได้ยินยนต์ก้า
ตำเข้าในฮู้ซี้ ทีเดียวบัดนี้
ท้าวสีโคตรเหม็ดหวังบ่มีความสิเว้าเสียงเศร้าสั่งเมีย...

(ลำล่องสับสี่พันดอน)

จำเขี้ยวเอ้ย.. พี่นี้เสียกลล้อบิดาเจ้าฮ้างฮ่าว
จั่งแม่นถาดถึงควาซาตาสุดขาดสิ้นบ่มีมือสิตัวคีน
สีโคตรยกมือขึ้นร้องป่าวเทวดา
ตอนจะมรณามิตมอดควายคราบเมี้ยน
สีโคตรเวียนเวรไหวเวียงจันทร์ให้มันเสื่อม
เสื่อมลงนำเรื้อยเจริญอย่าได้มี
เวียงจันทร์น้ออย่าให้มีนานโดน
คุณผู้ได้มาครองนั่งมองเป็นเจ้า
บ่ทันโดนให้มันเศร้าสูญไปได้ง่าย ๆ
คือเม็ดทรายหว่านใส่น้ำสูญสิ้นเมื่อใด
ให้มันฮ่อข้างในระหว่างวิหุ
ฮุ่งท่ฮุ้งมินคาท่ฮวยฮุ้ง
อัมรินทร์อยู่เทิงฟ้าอินทร์ตาให้หลังหล้า

ขอให้เวรและกรรมอินผู้ช้านอแข่งไว้
ให้เป็นได้คู่สู่นวอัยเด่นอ...ละหน้า...

กลอน พงศวดารเวียงจันทร์: สีโคตรسابแข่งเวียงจันทร์ ตอนที่ 13
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2515

(บทที่ 1)

มาบัดนี้ ฟังบ่อน สีโคตรแสร้าเอ้าอั้งมะโนโน
เสียดูให้พ่อตาสิฆ่าตายทางอ้อม
ตรอมใจกันกระสันแต่คืนต้น
ฮอดหว่างขันธสิแตกม้าง เลยเอ็นสั่งลา

(บทที่ 2)

ผู้ข้าสร้างไว้แล้วเวียงจันทร์ฮุงเฮียงสิ
มันบ่มีบุญคุณตอบแทนเอาสาข้า
ขอให้กรรมนำช่องจงเวรน้ำว่อง
ไผมาครองกะอย่าให้มันได้ฮุงเจริญ

(บทที่ 3)

ว่าแล้วสีโคตรเอ็นมาสั่งเขี้ยวคำ
ตกหว่างกรรมนำถึงสิสั่งลาเมียแก้ว
ฟังเสียงแจวแจว ตำนวานเมียคั้นเกี้ยก้อม
เขี้ยวค่อมนางนาลน้อยสวอยกลั่นห้วนไหว

(บทที่ 4)

โลหิตไหลเต็มร่างเห็นผัวนางกึ่งเกื่อน
เหมือนดั่งฟ้าฮ้ำฮ้อง เสียงดั่งก้องสั่งเมีย

(ล่องสับสีพันดอน)

ว่าเขี้ยวเอี้ยพีตายแล้วอย่าเอาพีไปเผา
ให้นางเอาพรไหลล่องไปตามน้ำ
เอาแต่มันสิไปค้ำทางใต้กะตามช่าง
แล้วแต่กรรมก่อสร้างสิไปค้ำอยู่หว่างใต้

(บทที่ 5)

ขอให้เขี้ยวค่อมได้ฟังคำสั่งอันเป็นสิทธิ์
ท้าวสีโคตรพระตะบอง พอสั่งเมียเลยมิดมิ่งมรณังเมีย
พอปานเดือนเพ็งเส้าสุญแสงพอท้าวแข่ง
น้ำในอุโนแองเพื่อน สลบทบทอนดินย่อนอ่อนกาย

(บทที่ 6)

น้ำในหนองในห้วยไหลหลังลงของ
กองมัดเชื้อเฮือคำแล่นดำกันตั้ง

คนกะอึ้งคะนึ่งลั่น อลวนปานแมงเมา
ตอนเวียงจันทน์เสีร้าถ้าพึ่งแมนต่อไป...

(ลำยาวต่อ)

คันเจ้าได้ให้ลำต่อเป็นกลอน
อุทาหรสาทก ยกมาตามเรื่อง
เรียงหัวข้อ ยอกลอนซ้อนไล่
สี่โคตรسابแข่งไว้ ไปหน้าสี่จั้งไต

(กลอนลง)

ความเป็นมาเป็นไปฟังไว้สาก่อนฮ้ำฮอนเค้อ.....

กลอน ประวัติศาสตร์ไทย: ความเป็นมาของประเทศไทย ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2516

(บทที่ 1)

ขอกราบเรียนผู้สำนักปราชญ์อาจารย์
ขอสืบสานศิลปะด้านแต่งกลอนฮอนไว้
ประวัติศาสตร์ชาติไทยไล่ให้ฟังเป็นสาวสาวกลอนซ้อนเรื่อง
เรียงเป็นตอนให้รู้ประวัติเชื้อชาติไทย

(บทที่ 2)

หมอลำควรฮู้ไว้ เรื่องเด่นเห็นปะจักษ์
อีพ่อครูเสริมศักดิ์ ผู้ค้นตำราไว้
ฉันทราตรีศรีวิไลเขียนแต่มี บทกลอนซ้อนเต็ม
ความซึมซับพอให้เขียนได้อ่านเป็น

(บทที่ 3)

เรื่องเห็นจากตำราศตวรรษผู้เกิดอยู่เยอรมัน
สันนิษฐานความจริงแน่นอนมาแล้ว
ว่าเชื้อแนวแถวพันธ์ของคนไทยเฮานี้มีมาจั้งได้แน่
ตำราแปลบอกว่าเป็นกนกเหง้าเผ่าพันธุ์

(บทที่ 4)

มาलयัน บ่งบอกให้ชาติเชื้อ สัญชาติญาณ
สันนิษฐานมีมาห้า ประการฟังไว้
หนึ่งหน้าตาของคนไทย นี้คล้ายมาลาญส่วนใหญ่
ไทย ญี่ปุ่น อินเดีย ลาวพม่า ลังกาพร้อมและญวน

(บทที่ 5)

คือครบถ้วน ตะวันออกเฉียงเหนือ
แถวเอเชีย อาคนย์เชื้อซุ่มสายนี้
ตามประวัติบ่งชี้ ประเพณีถืออยู่
หมู่ชาวเกาะบาหลี่ ภาคเหนือและภาคใต้ กะคลึงคล้ายดั่งกัน

(บทที่ 6)

นอกจากนั้นการแต่งตัวตน
ในส่วนตน ก็การกินอาหารกะดั่งกันกับไทยนี้
มีสำเนียงเสียงว่า ภาษานี้กะแมน
แดนเอเชียแถบนี้มีไว้ดั่งกัน

(บทที่ 7)

สันนิษฐานดั่งนั้นตามพิสุจน์ประวัติการ
นานต่อมาน มาหลายศตวรรษโลกดินหินก้อน
เกิดความหนาวความฮ้อนแปรปรวนขึ้นไป

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงสิทธิ์พร

ภูเขาไฟระเบิดขึ้นภูมิพื้นแตกสลาย

(บทที่ 8)

กลายเป็นเกาะใหญ่น้อย ลอยล่องฟองหมุน
มนุษย์คนทั้งหลายนี้กลุ่มจามา
อาระยันชุนนี้ หนีไปตั้งอยู่
หมู่หนึ่งไปอาศัยในทะเลแม่น้ำนามชั้นสี่ตระกูล

(บทที่ 9)

พวกนี้เอ็นอายยุ่น ญี่ปุ่นชาวเกาะ
พวกสองเดินเรือเลาะขึ้นฝั่งชนบนพื้น
กลุ่มหนึ่งผืนดินหน้า ไปหาผืนดินใหญ่
ในกลุ่มแถวแม่น้ำนามชื่อเหื่อง

(บทที่ 10)

ทะเลเหลืองกะเอ็นเดินเอาหมู่รวมโต
แยงซีเกียงฮวงโหเลาะทะเลหยังจื่อ
ถือเอาแถวภูมิพื้นดินตอนบ่อนอยู่
หมู่เทือกเขาอินซาน ย่านอันไต้หิมาลัยเขตชั้นนั้นแดนชั้นต่อกัน

(บทที่ 11)

ได้แก่ไทยคราวนั้นได้นามชื่อมีมา
ว่าอายลื้อให้ซาน อยู่หย่านถอยลงใต้
ไทยเล็อน้อย ถอยลงทางหลุ่ม
ชุนหนึ่งเป็นชาติเชื่อมองโกเลียว่าไว้สมัยเค้าเผ่าตระกูล

(บทที่ 12)

ย้ายมาลุนพวกนี้ปีก่อนพุทธกาล
นานสองพันเก้าร้อยปี ที่พวกมองโกเลียนั้น
ชนเผ่าพันธุมองโกนี้มีมาแต่ทางหลุ่ม
ชุนทะเลสาบ แคสเปียนถอยเลื่อนเคลื่อนมา

(บทที่ 13)

ก่อนศาสนาว่างได้สองพันสี่ร้อยปี
มีชนชาติไอยะคุบ ยกมาผสมไว้
พวกชาวไต ชาวจีนไทยตาดหมางเจี้ยว
แยงสะตมเทียวปลันโจรร้ายฝ่ายเหนือ

(บทที่ 14)

เชื้อชาวจีนสะยงหนา ชาวเขาสะยงหนูแถวภูปีป่น
โจรรบกวนอยู่บ่ได้ ถอยเลื่อนเคลื่อนหนี

(บทที่ 15)

ตกมาในระหว่างนี้ มีนามว่าไทยมุง
ชาวไทยลุ่มไทยปากกล่าวมาสมัยนั้น

ลำดับกันมาเห็นชาวจีนชู่ พวกตาด
ชาติมองโก้นกลุ่มน้ำนามชั้นแคสเปียน

(บทที่ 16)

เคลื่อนลงมาสู่ใต้ผสมชาติไทยมุง

นครลุงนครปาวต่อมาจนเดี๋ยวนี้

ปีราวพันสามร้อยพุทธกาลท่านกล่าว

เอ็นไทยว่าอายลาวชาวไทยลุงแต่ก็เดี๋ยวนี้เปลี่ยนไป

ฟังประวัติศาสตร์ไทยแล้วเอวไปฮอนฮ่าหมอลำเว้า...

(กลอนลง)

ละนา

กลอน ประวัติศาสตร์ไทย: จินลุลานขับไล่ไทย ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2516

(บทที่ 1)

ฟังบ่อนจินลุล้าขับไล่ไทยหนี
มันปมความจริงแน่นอนตอนนี้
ไทยเราหนีเพราะประชากรน้อยถอยไปที่อื่น
คนจีนหลยาดาชตีนไทยบ่อยากเสียงสู้เลยถอยลั่นหย่อนมา

(บทที่ 2)

นครปานครลุ้ง นครมุงเลยได้ ตกไปเป็นอื่น
ไทยย้ายลงสู่ผืน พื้นที่ดินราบลุ่มชุ่มไต้ใหม่แทน

(บทที่ 3)

แดนสถานถิ่นนี้ มีมุงชยุ-เอี้ยแซ่ ซีหลาง – ลางกง
เมืองมงเต้ ฮุนหน่า กุ้ยจื้อ กวางตุ้งกวงไส ใส่นามตามเรื่อง

(บทที่ 4)

เมืองที่เว้ามาหนีเป็นของไทยสมัยก่อน
ตอนไทยหนีเคลื่อนย้ายเงินเข้าเล่าจง

(บทที่ 5)

จีนครอบครองสมัยนั้นไทยดันข้ามลวง
ในแผ่นดินใหญ่กว้างของชั้นหลั่นเดียว

(บทที่ 6)

นครจัว นครเจี้ยว นครใหญ่ไทยเพงาย
อ้ายลาวหนีลงมา ป่าที่เดิมถิ่นถานให้เจ๊กจีนครองตุ้ม
ชุมกษัตริย์ฟูรี่ จีนจามนามกิง
ความเป็นจริงหนึ่งนั้น ที่วางให้แก่เขา

(บทที่ 7)

เขาไม่ชอบถิ่นนั้นเพราะมันปมสมบูรณ์
อยู่ต่อมาภายหลัง อยู่ถิ่นฐานตอนไต้
โลนครเมืองถิมหนีไปสร้างใหม่
แยกกันไป เป็นสองชุมเชื้อชาติเชื้อเครือเหง้าเผ่าไทย

(บทที่ 8)

พวกหนึ่งได้ไปทางทิศตะวันตก
ยกยอให้ มณฑลเสฉวนราชธานีนี้
กลุ่มหนึ่งหนีมาสร้างงายลาวชาวปา
มาตั้งเมืองเพงาย เมืองจัวลายกล่าวแล้วแถวนี้ที่เดิม

(บทที่ 9)

เป็นจุดเริ่ม ปรีกแผ่นดินไทย

ได้หยับถอยลงมาอยู่อาณาน่านเจ้า
ดินแดนไทยของเฮาบ่แม่่นมีหน้อยๆ เหลือประมาณล้านสี่
กว้างกว่าประเทศอื่น ลีนประมาณล้านเท่าที่เฮาได้ปล่อยไป
(บทที่ 10)

ภาคทางเหนือปล่อยให้จิ้นอยู่ปุก
ยกเอาดินแดนมอญหมู่เขมรลาวแม่่ว
แถวทางเหนือเสียไปนั้นอาณาจักรล้านนาตามประวัติบอกว่า
ฮอดสิบเก้าเจ้าฟ้าหรือสิบห้าแห่งไทย

(บทที่ 11)

ส่วนสิบสองปันนา สิบสองจุไทยนี้เสียให้ลาวในสมัยก่อน
ตอนล้านนาและล้านช้างปางก็ก่อนหลัง

(บทที่ 12)

ครั้งไทยเฮาอพยพย้ายขยายสู่สุวรรณภูมิ
แยกกันเป็นสองซุมแบ่งเป็นคนกำ
ไปตามลำโง้นนั้นอินโดจีนลีนส่วน
เอ็นญวนลาวชาวเขมร และท่อแถวใต้หลีผี

(บทที่ 13)

ซุมนี้เอ็นไทยน้อย ส่วนไทยใหญ่ไปทางเหนือ
เหลือมาทางสายลำน้ำสินธุวา ฝ่าไปทางนี้
แม่่นที่แถวแนวน้ำนามอาหม หรือเจี้ยวไทยเดียน้อยใหญ่
ได้แก่มอญแม่่วพม่ากุลาห่อต่อแดน

(บทที่ 14)

แคว้นเขตโงเหล่านี้นี้แต่ก่อนเป็นของไทย
สมัยก่อนพุทธกาลผ่านมานานช้า
หมดเวลาสมัยแล้วแนวไทยบได้อยู่
หมู่อินเดียและพม่าชาวข่าถิ่นเขา

(บทที่ 15)

เป็นของเฮาสมัยนั้นเขตถิ่นดินแดน
ดินไทยแลนด์แหลมทองสู่วันเดียนนี้
มีอยู่ในภูมิพื้นจักตารางรู้บ่
มีแม่น้ำน้ำหุ่มท่อและภูเขาซิดกันตันไว้ท่อได้

(บทที่ 16)

ทางทิศเหนือและทิศใต้ตะวันออกตะวันตก
ยกเป็นกลอนมาลำเบ็งตุ้คุณรู้
ลำเบ็งตุ้ค้นได้ประวัติไทยเฮาอยู่
เกิดเป็นไทย ต้องฮู้ประวัติบ้านย่านไทย
(กลอนลง)ตอนต่อไปคอยฟังการตั้งบ้านเมืองใหม่ของไทยเด้อ...

กลอน ประวัติศาสตร์ไทย: ไทยย้ายมาอยู่หนองกะแสตาลีฟู ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2516

(บทที่ 1)

ฟังตอนไทยมาสร้าง หนองกะแสแสนยาน
ตามตำนานกล่าวไว้ตาลีผู้ครอง

(บทที่ 2)

หนองกะแสตาลีผู้ ที่เ็นว่า ตาลีฟู
ตาลีฟู หรือเจ้าโกะล่องฝง เพ็น ทิวคตไปห่างไลลาบ้าน
โกะล่องฝง คนสำคัญต่อต้าน อยู่ต่อมาแมนเจ้ากูปไล่ช่าน
ผู้ครองเมืองสร้างบ้านหาญกล้าเก่งการ

(บทที่ 3)

ท่านผู้นี้มีอำนาจเหลือหลาย
ได้ขยายการรบล่วงมาทางใต้
ไทยกับจีนพันเกี่ยวกันมาบหยุดหย่อน
ตอนสี่โจ้วฮองเต้ มาขึ้นนั่งเมือง

(บทที่ 4)

เสียงช่าก้องกษัตริย์เราวงศ์หงวน
ปวงประชากรหลายหลาย ฝ่ายไทยเลยยอมแพ้
จีนแหยมมา อาณาจักรน่านเจ้าเลยเสียไปโลบล่อย
ถอยจากจีน มาถิ่นไทยล้านช้าง ทางกำฝ่ายเหนือ

(บทที่ 5)

เสีย ล้านช้าง ล้านนา ฮอดสิบเก้าเจ้าฟ้าฮอดสิบห้าจู่ไทย
อพยพลงไป ดินสุวรรณภูมิอยู่จนเดี๋ยวนี้
หนีจากจีนลงใต้สองทางสองท่า
พวกหนึ่งมาทิศใต้สายน้ำแม่โขง

(บทที่ 6)

ลงไปถึงตั้งเกี่ยวพันถึงทะเลเทท่าว
เ็นว่าลาวหรือไทยน้อยกะได้ ไหลล้นหลังหนี

(บทที่ 7)

กลุ่มหนึ่งหนีไปกำทางฝ่ายตะวันตก
ลงไปทางสาละวิน สินธุวาสายน้ำ
นามอาหมหรือเงี้ยวฉายว่าไทยใหญ่
สมัยพันแปดร้อยไทยน้อยนั้นแมนลาว

(บทที่ 8)

ชาวไทยเหนือหนีไปสร้าง สุโขทัยขึ้นใหม่
ดินแดนไทยชั่วลือฮอดมือนี้ ไผ่บางนั่งเสวย

(บทที่ 9)

เลยไปถึง พ.ศ. พันแปดร้อยค้อยเหี้ยงประวัติการณ์
พระเจ้ากูปไไล่ช่าน เจ้าแผ่นดินวงษ์หงวนเก่งการทหารกล้า

(บทที่ 10)

ยกพวกมาราวีสู้ เป็นศรัตรูครั้งยิ่งใหญ่
คราวนั้นไทยพลาดพลั้ง ยอมหล้าเหล่าถอย

(กลอนลง)

คอยฟังตอนสุโขไทยสิฟูเฟื่องเฮืองฮุ่งเด้อลุงป่า...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย: เริ่มก่อตั้งสุโขทัยตอนต้น ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

บัดนี้ฟังบทซ้อน คำกลอนประวัติศาสตร์
พวกนักปราชญ์ผู้ฟังแล้วอินทรอง

(บทที่ 2)

บ่อนโตบกบ่อนโตพร่อง กะให้เต็มเต็มเอา
ประวัติไทยของเฮามากมายหลายล้าน
คนไทยเฮาควรรู้ ศึกษาไว้แน่
บ่แม่นมีตั้งแต่ มาหาคำว่าเล่น เห็นแบงค์เฟิ่นกะเขา

(บทที่ 3)

กลางคนเดาลำดั้น หม่นป่าหาผิต
บ่ได้มีความคิดสิสร้างสรรค์สานไว้
ฉันราตรีศรีวิไล ขอภัยนำท่านก่อนทำการงานใหญ่
เรื่องประวัติศาสตร์ไทยไผ่บ่เขียนบ่ฮู้ดูไว้แม่นดี

(บทที่ 4)

ในยกนี้สิขอเขียนติมแต้มเว้าเรื่องเป็นมา
การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ปูย่าเฮาป็นไว้
ฉันราตรีศรีวิไลเห็นแล้ว จั่งเขียนกลอนมาว่า
แถบลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้งตอนกลางและใต้ไทยเริ่มพักเขา

(บทที่ 5)

ตอนนั้นผู้เป็นเจ้าของนามชื่อว่าขุนบาง
เมืองเงินยางขุนผาเมืองเรื่องราวคราวนั้น
คนสำคัญไทยกล้าพานำกู้ประเทศ
เหตุว่าเสียชาติให้ไทยนั้นเสื่อมสูญ

(บทที่ 6)

ยกทัพมาแต่ฟูนเขตถิ่นดินเหนื่อ
เสียแคว้นไทยจีนเจ๊กเขตแดนแผนเว้า
เอาประชาชนเชื้อเหลือตายย้ายที่
หนีลงมาส่วนใต้ ไทยได้พักเขา

(บทที่ 7)

ประวัติศาสตร์เฟิ่นเว้าเล่าต่อมادن
วนมาหลายชั่วคนปูย่าเฮาครองไว้
ในตอนนั้นไทยเฮาตกเป็นข้าได้หาแนวนำส่ง
ไทยขึ้นต่อขอมสมาดโขนลำโพง เขายึดเอาตลอดเกลี้ยงเสียเสียงบ่ยัง

(บทที่ 8)

แคว้นทวารวดีเขายึดเป็นที่ตั้งหน้าด่านของขอม
ไทยเสายอมเสียไปเพราะกำลังคนน้อย
ถอยมาถึง พ.ศ. 1780 ไทยลบกินมาได้เป็นของไทยคือเก่า
เจ้าเมืองรัตบอแก้วเป็นคนกล้าเก่งการ

(บทที่ 9)

ขุนผาเมืองซื้อท่านคนเก่งของไทย
คนต่อไปพ่อขุนบางกลางหาวเป็นเจ้าเมืองบางยางเพิ่นวางแผนไว้
ร่วมกำลังกันได้ สองพญากล้าเก่ง
เขมรเกรงหย่อนย้านบ่หาญสู้ต่อมือ

(กลอนลง)

พ่อขุนผาเมืองนั่นคือ เจ้าเมืองรัตคนเก่งในตอนนั้น...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย: พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ครองเมือง ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี สุโขทัยลือชื่อพร้อมรบจับดี
ถือเอาความสามัคคีต่อตีเขมรได้
เลยเล่าอภิเษกให้พ่อขุนบางเป็นใหญ่
เป็นกษัตริย์สุโขทัยแรกเริ่มเติมให้ชื่อเสียง

(บทที่ 2)

เปลี่ยนพระนามชื่อว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ชื่อเฟื่อง ฟ้ากระเดื่องดินไหว
เลยตั้งราชธานีอยู่ที่เมืองสุโขทัยชำไกลปางก็
ปี พ.ศ. พันแปดร้อย สุโขทัยตั้งใหม่
อาณาจักรสุโขทัยตั้งแรกเริ่ม เดิมค้ำบหลาย

(บทที่ 3)

อยู่ต่อไป พ่อขุนศรีฯจึงย้าย ขยายเขตไปไกล
ตอนแรกนั้นมีหนึ่ง เมืองสุโขทัยสองสวรรคโลกเก่า

(บทที่ 4)

ตามประวัติบอกเล่าเอ็นว่าเมืองชะเลียง
ถัดไปหั้น กะแมนเมืองสองแคว ใต้พิชญ์โลก

(บทที่ 5)

ตอนนี้ขอสาธก ประวัติพ่อขุนศรี
เป็นกษัตริย์คนดีครอบครองเมืองบ้าน
มหสิของท่านนางเสื่องนามชื่อ
ขุนบางเมืองนั้นคือ พระโอรสผู้น้องรองเค้าผู้สอง

(บทที่ 6)

เป็นน้องของผู้ยายที่ตายแต่เยาว์วัย
คนที่สามต่อไป ชื่อขุนรามคำแหงได้นั่งปกครองบ้าน
การปกครองแคว้นแคว้นสุโขทัย เมืองใหญ่
ได้สืบเอ็ดปีปลายเลยสวรรคตสิ้นลาล้างลวงหนี

(บทที่ 7)

ปี หนึ่งพันแปดร้อยสิบเอ็ด พ่อขุนบางเลยได้แทนพ่อครอง เมือง
มีชื่อเสียงลือชา สง่าสมกษัตริย์เชื้อ
เมื่อ พ.ศ. พันแปดร้อยยี่สิบ เลยสวรรคตสิ้น ดินไทยหมองหม่น
อีกบ่ตน กะได้กษัตริย์สร้างต่อไป

(กลอนลง)

ประวัติกรุงสุโขทัย ฟังไว้ให้ออนฮ่ำหมอลำเฝ้า...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย: พ่อขุนรามคำแหงครองเมือง ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

บัดนี้ฟังบทซ้อน ตอนต่อสุโขทัย
ฉันทราตรีศรีวิไลผู้แต่งกลอนฮอนบัน
ค้นผิดตกบกพร่อง ในบางบทบางกลอนเขียนแต่พิมพ์ครบคู่
ขอนำท่านผู้รู้ ดูแล้วโปรดอภัยให้

(บทที่ 2)

ตอนนี้ขอเทิดไว้กษัตริย์หม่องค์สาม
พ่อรามคำแหง ได้แสดงฝีมือเก่งกาจแต่ยังน้อย
ก่อสิมมีนามห้อยตามมามหาราช
ความสามารถทุกด้านหาญกล้าชูอัน

(บทที่ 3)

สุโขทัยตอนนั้นเจริญรุ่งเรืองหลาย
ตั้งแต่ก่อกษัตริย์อยู่รุ่งเรืองเสมอ دائم
ตามประวัติเขียนไว้ผู้ปกครองสุโขทัยมหาราชคนเก่ง
เพียรริบเร่งก่อสร้างเมืองบ้านย่านนคร

(บทที่ 4)

ประชาชนบ่เดือดร้อนฮอนแสงแนวใด
ขยายดินแดนไทยใหญ่ยาวหลายล้าน
ทางทิศเหนือถึงเมืองแพร่เมืองน่านเมืองขวามเมืองเข่า
หลวงพระบางเพิ่นเว้า ทางกำทิศเหนือ

(บทที่ 5)

ตีเอชชุมชาติเชื้อ กำฝ่ายทางลานนา
สัญญาใจว่าไทยบ่รบไทย เลยฝ่ายหนีกลายข้า
มาทางกำล้านนาแคว้นใหญ่
ขยายไปเรื่อยๆ ถึงกำฝ่ายขอม

(บทที่ 6)

จอมเมืองตีเอาได้ดินแดนใหญ่เมืองขอม
ประกาศศึกขอมยอม พ่ายพั้งเพม้าง
ตีไปทางฮิมโซัง แม่น้ำโขงเขตใหญ่
ฮอดเวียงคำกายใส่ สระบุรีตอนใต้ตีล้าหน้าไป

(บทที่ 7)

ตลอดฮอดนครศรีธรรมราช ภาคใต้แหลมใหญ่มลายู
บู่เข้าฮอดจุดหมาย ทิศตะวันตกนี้
ตีฮอดอ่าวเบ็งกอลและเมืองมอญ้ำฟ้า ได้เมืองหงสาวดีนำจับไป

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

ตอนนั้นกรุงสุโขทัย เจริญไกลจรุดหน้าเรื่องรุ่งรุ่งใส
(กลอนลง)

ตอนประดิษฐ์หนังสือไทยขอฝากไว้ให้ฟังต่อเอาเด้อท่าน...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย: ประดิษฐ์อักษรไทยไว้แผ่นดินจารึก

ตอนที่ 4

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

บัดนี้ขอกล่าวย้อน บั้นบ่อนเป็นไป
สมัยพ่อขุนรามนั่งปกครองบ้าน
ขอกราบการไฉนนำท่านผู้รู้ ฟังดูแล้วเติมต่อ
ฉันทราตรีขอเขียนกลอนย่อย่อ ขอให้เพิ่มเติมเอา

(บทที่ 2)

ตอนนั้นผู้เป็นเจ้าของ มหาราชรามคำแหง
เพิ่นแสดงฝีมือชื่อเสียงดังสะท้าน
เทิงการเมืองการบ้านสมเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ
ได้ประดิษฐ์คิดสร้าง พู่พินช่ออัน

(บทที่ 3)

สิ่งสำคัญใหญ่ยิ่ง ประวัติศาสตร์สุโขทัย
ในพ.ศ.พันแปดร้อยยี่สิบหก พ่อขุนราม
ได้ประดิษฐ์อักษรไทยแผ่นดินจารึกแผ่นดินศิลาไว้
ทรงประดิษฐ์คิดได้หนังสือไทยก่อนหมู่
เป็นนักปราชญ์รอบรู้ ประดิษฐ์ไว้ให้ใส่นาม

(บทที่ 4)

ตามพยัญชนะ อักษร สระไทยขั้นต้น วรรณยุกต์คุมเสียง
อักษรกลางอักษรสูงต่ำสามระดับนี้
ประดิษฐ์มีเอาไว้ แต่สมัยสุโขทัย ให้เอาได้ใช้ต่อ
การปกครองบ้านเมืองการปกครองแบบพ่อ รักษาลูกถูกต้อง
ปรองสร้างใส่กัน

(บทที่ 5)

การปกครองหว่างพ่อขุนรามนั้นไกล่ชิดประชาชน
พลเมืองกะพอใจ นับถือลือย่อง
การปกครองครานั้นถือกันคือพ่อลูก
ถ้าหากว่าราษฎรทำถูก มีรางวัลยกให้ บำเหน็จไว้อย่างดี

(บทที่ 6)

ไผ่ทำผิดกะกล่าวชี้ ตามเรื่องเป็นไป

ทรงห่วงใย ใส่ต่อความสุขทุกข์ราษฎรชาวบ้าน
มีการแขวนกระดิ่งไว้ ผักกะตูดึงหิ้ง
ไผ่มีสิ่งเดือดร้อน ใ่วไฟวสันกระดิ่ง

(บทที่ 7)

พระองค์บ่อนิ่ง ให้ข้อคิดปรึกษา
ว่าไปตามความจริงสิ่งดีหรือฮ้าย
ใจบ่หมายหมองมัว นำสินบนส่งส่วย
ทรงอำนวยการบรรเทา ความสุขทุกข์เดือดร้อน
ราษฎรทุกหย่อมหญ้าปรึกษาได้ชู้ยาม

(บทที่ 8)

ศาสนา กะบ่เคยล่วงข้าม เอาใจใส่หลายทาง
ชาวลังกานำมาวางมาแผ่ขยายเอาไว้
พ่อขุนราม ทรงสัมพันธมิตรให้ชาวลังกาเมืองหนึ่ง
เกิดความฮักซาบซึ้ง เลยเป็นเพื่อนต่อกัน

(บทที่ 9)

ชาวลังกาครั้งนั้น พระอโศกครองเมือง
มีชื่อเสียงด้านพระพุทธศาสนา กล่าวมาแต่ตอนต้น
อันว่าคนไทยนั้น กะคือกันมาแต่ก่อน
ตอนนั้นไทยกับขอมกะถือพระพุทธเจ้า คือตามตั้งกัน

(กลอนลง)

ขอบันกลอนลาลงปลงไว้สักก่อนในตอนนี่...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย: สร้างศิลาจารึกกับพระแท่นมิ่งมงคลศิลาอาสน์

ตอนที่ 5

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ฟังเอาไว้ตอนประวัติสุโขทัยฟูเฟื่องเรืองรุ่ง
รุ่งเรืองไปสู่ด้านประสานคล้องสู่อัน

(บทที่ 2)

ศาสนาครั้งนั้นเป็นลัทธิหินยาน
มาขอตราชกาลพ่อขุนรามคำแหงแจ้งเจริญฟูเฟื่อง
ต่างฮ่วมเฮียงกันเข้าโฮมกันเป็นกลุ่ม
ร่วมเป็นขุ่มสืบสร้างทางด้านศาสนา

(บทที่ 3)

บมีเรื่องน้อยหน้า ประชาราษฎร์สุชี
มีพระราชกรณียกิจ ต่อประชาชาวบ้าน
ในดงตาลคราวนั้นความสำคัญหลายอย่าง
เช่นว่าสร้างศิลาจารึกไว้ มีคุณค้ำค่าคาม

(บทที่ 4)

ลงนามเหตุการณ์ไว้ เรื่องน้อยใหญ่บันทึก
รวมเป็นปรีกหลักฐาน ยั่งยืนยาวหมั่น
คำประพันธ์ไขชี้ ประวัติมีเขียนใส
เหตุการณ์ใดบันทึกไว้ในหิ้งคู่ชุ่นแว

(บทที่ 5)

ตกสมัยกรุงเทพฯแล้วจ้งแจ้งส่องในประวัติ
ตอนสมัยสุโขทัย เห็นชัดกะย่อนว่าหลักศิลานี้
อย่างที่สองมาห็นสำคัญคือพระแท่น
อยู่ดงตาลเขตแคว้นพระองค์สร้างอย่างสวย

(บทที่ 6)

หลักศิลากับพระแท่นทำด้วยส่วนประกอบหินชนวน
มีขบวนการทำ แกะสลักขัดมันงดงามลายโก้
โตหนังสือเขียนไว้ในหลักประวัติศาสตร์
ชื่อพระแท่นมิ่งมงคลศิลาอาสน์พ่อขุนรามสร้างไว้คนได้ยึดถือ

(บทที่ 7)

ฮอดวันสี่ลู่มือไปมนต์พระมาแสดง
เพื่อสร้างความฮักแพง ฮ่วมโฮมกันทำบุญ ยึดพุทธคุณองค์เจ้า
โดยยึดเอาพระแท่นเป็นอาสนาของนั้ง
หลังจากฟังเทศน์แล้ว กะสานสร้างต่อมา

(บทที่ 8)

ตกมาวันธรรมดาพ่อขุนรามนั้นขึ้นประทับนั่งวางการ
บริหารแผ่นดินนั่งเนาศิลาแท่น
คนเหมิตแดนมาเฝ้าฟังคำพระองค์สั่ง
พ่อขุนรามขึ้นนั่งถามทุกข์สุขไพร่ฟ้าที่มานั่งเฝ้าคู่ชู้วัน

(บทที่ 9)

ความสุขทุกข์ของประชาชนนั้นให้ชี้แจงแถลงไข
ทรงแก้ไขปัญหา ว่าไปตามเรื่อง
บ่ได้เคืองขัดข้อง ความสมบูรณ์มูลมั่ง
ตั้งข้อความจารึกไว้สนองให้ชู้วัน

(กลอนลง)

ตอนต่อไปสำคัญผูกสัมพันธ์ยิ่งใหญ่ ไทยจีนเต๋อ...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย: สร้างสัมพันธ์การค้าขายร่วมกับกษัตริย์จีน

ตอนที่ 6

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ประวัติศาสตร์ตอนนี้มีชื่อเสียง
เมืองสุโขทัยดัง ทั่วโลกกาง
เสียงแซ่ซ้องพ่อขุนรามงามเด่น
เห็นประจักษ์ครบถ้วนคำขวัญเว้าเล่ามา

(บทที่ 2: เว้าคำขวัญ)

เมืองสุโขทัยนี้ดีเด่นกษัตริย์
ว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าว
เจ้าเมืองบ่เอาจะกอบในไพร่ลู่ทาง
ไผ่อยากค้าช้างม้าจ้าวควายกะค้า
ไผ่อยากค้าข้าวของเงินทองกะค้าไพร่ฟ้าหน้าใส

(บทที่ 3)

แปลว่า เมืองสุโขทัยนั้น เจริญดีมาก
การค้าขายกะหากอุดมสมบูรณ์

(บทที่ 4)

ในตอนนั้น สุโขทัยมั่งมูล บมีแนวท่อ
เช่นว่าการติดต่อ ค้าขายคือกัน

(บทที่ 5)

พระองค์ผูกสัมพันธ์กับเมืองต่างๆ
พึงซียกตัวอย่างกษัตริย์จีนครั้งนั้น สัมพันธ์ไว้ต่อกัน

(บทที่ 6)

ปรากฏว่าสมัยนั้นเงินมาอยู่ไทยหลาย
มาค้าขายหากิน อยู่สุโขทัย
ไทยกะมีสินค้า ขายไปเมืองนอก
มีสินค้าส่งออกเข้า เขาขายค้าห่วมกัน

(บทที่ 7)

โดยเฉพาะไทยนั้นบ่เอาค่าภาษี
เพื่อสมานสามัคคีจ้งปล่อยการค้า
บ่หาเอารายได้ภาษีผ่านด่าน
ด้านสิ่งของเครื่องใช้เอาได้จากจีน

(บทที่ 8)

เช่นถ้วยชามทุกชิ้นเงินเป็นผู้พาทำ
งานทางด้านหัตถกรรม ช่างเงินมาตั้ง

สมัยราชวงศ์ถัง กับทั้งราชวงศ์ซ้อง กษัตริย์จีนพระองค์เก่า
เป็นเครื่องปั้นดินเผาไทยเขาเอาอย่างไว้มาใช้ช้วน

(บทที่ 9)

จินนำเอาเตาปั้น มาตั้งอยู่สุโขทัย
เตาที่สองต่อไป ตั้งอยู่เมืองสวรรคโลกแต่จำไว้
อยู่ต่อมาเลยได้ขยายอีกต่อ
สมัยนั้นคุณพ่อ องค์กราหาราขเจ้าเป็นเหง้ามิ่งเมือง

(บทที่ 10)

พ่อขุนรามชื่อเพื่องปราชญ์เปรีื่องสมนาม
ตามประวัติสุโขทัย ช่างเขียนเครื่องเคลือบ
ในตอนนั้น ชินาเทียมพระองค์ได้ บมีเลยจักท่าน
กาลเวลาล่วงข้าม สมัยนั้นผ่านไป

(บทที่ 11)

ตอนพญาเลอไท ขึ้นมาปกครองบ้าน เลยเกิดการกบฏ
พ่อขุนรามสวรรคต เลยสิ้นสายอายุเข้า
บ้านเมืองเขาตอนนั้น การปกครองบ่แปลเปลี่ยน
เวียนมาฮอด องค์พญาลีไทนั่งปอง

(บทที่ 12)

องค์นี้คือเป็นผู้น้อง ครองราชย์สมบัติ
เป็นกษัตริย์บ่ทันตนกะเหล่าไลลาล้าง
ผู้ที่มาครองสร้าง เป็นพญาองค์ใหม่
พญาไสยลือไท หรือพระธรรมราชาที่สอง ครองบ่ตนกะได้เสียให้แก่เขา

(กลอนลง)

คอยฟังเอาตอนกรุงศรีอยุธยาสิหนากว้างกว่าเก่าไทยเขาเอ๋ย...

กลอน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ตอนที่ 7
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

มาบัดนี้ลิเว้าเชื่อมต่อกรุงศรี
ตอนตีเอาสุโขทัยได้สมบูรณ์แล้ว

(บทที่ 2)

ปี พ.ศ. 1921 เมืองกรุงศรีเลยเข้ามารบสุโขทัย
ยกทัพไป ตีเมืองซากงราวายดเฮาไปได้
ไสยลือไทเลยย่านยอมเสียเอกราช
เจ้าอู่ทอง ยึดอำนาจได้แล้วเลยรวมเข้าใส่กัน

(บทที่ 3)

ต่อจากนั้น สุโขทัยเลยได้ ขึ้นต่อกรุงศรี
นับได้ร้อยสิบสองปีแต่สุโขทัยตั้ง
ฟังต่อไปตอนหน้าเมืองกรุงศรีอยุธยาซิเป็นไปจั่งใดแทน
นับตั้งแต่ เจ้าอู่ทองขึ้นสร้าง ครองบ้านต่อมา

(บทที่ 4)

ประวัติศาสตร์บอกว่านานยิ่งจักปี
มีกษัตริย์ครอบครองถึงสามสิบสี่วงศ์ต่างวงศ์สรรสร้าง
ตอนสำคัญไปหัน เรียกว่าศึกบางระจันให้คุณนั้นลำต่อ
ครั้นไปได้กะบ่ต้องขัดข้องบ่ว่ากัน

(บทที่ 5)

บ่อยากถามจ้อจั้นพินนำเงิงตอ
เอาแต่พอสมควร ส่องทางได้ความรู้
บุกันไปทางหน้า เสวนาซ้อยขึ้น
อยู่ยั้งยืนชอดแจ้ง แสดงได้ม่วนยิน

(บทที่ 6)

ซิไปถามละเอียดลั่นถามจนวินหยุดยั้ง
รุงรังเฮ็ดหยั่งน่อ
ฮู้ว่าตออยู่แล้วไปเตะข้าแตกตื่น
การทางลำให้มันไหลหลั่นๆว่าแต่ป็นไปใส
บ่ต้องไปหาคุยว่าโตติลัน
กลางคนล่ำกลอนท่าเหมิตคีนฮอดฮุ่ง
บ่จักตำจักสูงมีแต่ลำสาตทำหนักหน้าหน้าทวิ

(บทที่ 7)

ฮอดบ่มีกลอนซ้ำ มีแต่คำสาตตำ
ลำตำดงตำป่าหากลอนตีบ่ได้หากเหลือฮ้ายแต่คุย

(บทที่ 8)

ลำจิ่งชั้นมันหลู้ย คือป่วนการศึกษา
หาแต่แนวมาตัว หลอกเอาเงินจ้าง
เอ็งว่าหมอลำฮ้างตัวเอาเงินเพิ่น
เงินปานขอใส่ม้า ถามห้าตอบชาว

(บทที่ 9)

บ่แม่นเว้ากำร้าวถึงท่านคนใด
ไผ่บ่เป็นกะยอมมือเทิดทูนเหนือเกล้า
เซาเซเดอ ผู้ใดเป็นไปแล้วย่าหาแนวคำให้หมู่
ไผ่ดูเรียนกะต้องได้กลอนไว้ถ้าแข่งขัน....

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

สมัยอยู่ทองเจ้า เนาเมืองเสวยราช
ประวัติศาสตร์บอกแล้ว แถลงไว้ชัดเจน
เป็นกษัตริย์แก่กล้า ประชากราษฎรถือทาง
ทางนครกรุงศรี ซาลือลือย่อง
เจ้าอยู่ทองคนนี้ ประวัติดีศรีก่อน
ประชาชนบ่เดือดร้อน เมืองบ้านได้อยู่เย็น
ประวัติศาสตร์คัดเฟิน บอกชื่อลือเสียง
เป็นชื่อเมืองเชียงราย แต่เดิมดาเค้า
บังเอิญเมืองอยู่ทองเศร้า เป็นไปลายต่าง
แม่น้ำไหลผิดทาง เกิดกันดารยากยุง คนล้มป่วยตาย
เจ้าอยู่ทองเลยย้ายน อพยพเมืองหนี
ไปตามสายวารี พักเขาเนาขี้
เจ้าอยู่ทองไปตั้ง เือนชานบ้านช่อง
อยู่ริมคลองแม่น้ำ ไหลขึ้นต่อกัน
หนึ่ง แม่น้ำ เจ้าพระยา
สองแม่น้ำป่าสัก
สาม แม่น้ำลพบุรีไหลขึ้น จดกันไหลผ่า
บ้านตำบลเวียงเหล็ก แขวงอยุธยา
เจ้าอยู่ทองตั้งบ้าน พอได้พักเขา
เขตนี้เป็นเขตเจ้า กรุงใหญ่สุขุขทัย
บมีไผ่มาทวง ห่วงเอาไปไว้
เจ้าสุโขทัยนั้น บ่คอยเอาใจใส่
พ่อขุนรามสรรรคตไป
พ่อเลอไท่บ่รับรู้ การบ้านอย่างใด
เจ้าอยู่ทองจั่งได้ ตั้งอยู่ถาวร
ราษฎรพอใจ เจ้าอยู่ทองคนกล้า
พากันมาตั้งบ้าน หนองโสบ่อนใหม่
บึงพระรามบอกไว้ คราวนั้นสืบมา
ขนานนามเปลี่ยนว่า ตั้งใหม่ใสสี
ชื่อกรุงเทพทวารวดี
ศรีอยุธยา เปลี่ยนมาตั้งแต่ปางนั้น
อาณาจักรเลยขึ้น ปันเป็นสองแห่ง
เจ้าอยู่ทองยาดแย่ง ตีได้จ่ายตาย

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

เมืองทวาย ตะนาวศรีหมื่น มาขึ้นต่อกรุงศรี

เจ้าอุทองนำตี ยาดคินมาได้

ใน พ.ศ.1893

เจ้าอุทองประกาศอิสระขึ้น ในหัวเมืองใหม่

หัวเมืองใหญ่และน้อย มาเข้าส่วยสิน

(บทที่ 2)

เจ้าแผ่นดิน เมืองสุโขทัยนั้น เพียบสนใจ

สนพระทัยแต่ทางการศาสนา บ่เกี่ยวการเมืองบ้าน

อยู่มานาน เจ้าอุทองเลยสิ้น เสียไปลดชั่ว

แม่นขุนหลวงพระจ้าว มาขึ้นนั่งแทน

(บทที่ 3)

ได้ปกครองเขตแคว้น ประชากรราษฎร์กรุงศรี

ไปตรีเอาสุโขทัย เทื่อสองเลยได้

เจ้านครลำปางให้ ผากองมาช่วย

ไทยเลยปล่อยเห็นสิสู้ได้ ยอมให้แก่เขา

(บทที่ 4)

สุโขทัยเลยเศร้า กรุงศรีเอาขึ้นต่อ

เจ้าอุทองคนก่อ เมืองกรุงศรีแรกเริ่ม เต็มไว้ไสนาม

(บทที่ 5)

ลำบ่ต้องให้ข้าม ตามเรื่องเห็นมา

เมืองกรุงศรีอยุธยา สูงเจริญหลายด้าน

นานสี่ร้อยสิบเจ็ดปี แต่กรุงศรีอยุธยาตั้ง ฟังเอาบ้านม่วน

ลำแต่พอสมควร พอให้ญาติพี่น้อง ฟังหม่อมบ่อนดี

(บทที่ 6)

เมืองกรุงศรีแต่ก็ มีคนเก่งเกรงขาม

นามกรุงศรีอยุธยา ซ่าไกลปางนั้น

มีสัมพันธมิตรไว้ รวมกันหลายประเทศ

ฮอลันดา โปรตุเกตุ ชาวอังกฤษฝรั่งเศส

หลายประเทศแท้เข้า มาร่วมพัฒนา

(บทที่ 7)

ลาวและจีน ทั้งญี่ปุ่นพม่า กะมาร่วมสัมพันธ์

ตำสำคัญคือเขมร ผู้ครองคอยแย่ง

หวังถ้าแข่งเอาบ้าน คินเป็นเอกราช

ไทยนำยาต่อสู้อู๋ บูไวโล่มา

(บทที่ 8)

เขมรกับพม่า คอยฆ่าตีไทย

สมัยรามเสวย ครอบครองมอญ

ตอนนั้นสงครามวุ่น ทางเขมรยิ่งใหญ่

นครธมตกมาเป็นเป็นของไทย

สมัยหลวงพะงั่ว เขมรขึ้นต่อไทย

(กลอนลง)

ตอนที่สามต่อไปตอนเขมรนำไล่คนไทยจ้อ...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 3

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี้

เขมรนำตีได้ สมัยพระราเมศวร
สามญานำกวาน ยาดคีนมาได้
เขมรหนีไปตั้ง เมืองหลวงบ่อนใหม่
พนมเบ็ญบอกไว้ ไปตั้งย่านเมือง

(บทที่ 2)

ในตอนนั้น สามพญาชื่อเพ็ญ ตามเรื่องในประวัติ
นครธรรมนครวัด เล่าเป็นเมืองฮ้าง
ปีมีคนอยู่ค้ำ มาจนเท่าชั่ว
เขมรกลัวหย่อนย่าน บ่หารกล้าฝ่าฟัน

(กลอนตัด)

อันสงครามไทยนั้น ยังปักกปานใด
ศึกพม่ากับไทย แย่งกันหาอำนาจ
เกิดสงครามอุบาทว์ สู้รบตบตี
สงครามยุทธหัตถี จังแม่นครั้งยิ่งใหญ่
ครุราตรีชีไล่ แต่บ่อนสำคัญ
ไทยพม่ารบกัน จนเหลวจนแหลก
สาเหตุเกิดที่แรก เพราะพม่ารวี
ไทยบ่อยากนำตี แต่จำเป็นต้องปราบ
ป้องกันอิสรภาพ จังสู้รบตบมือ
พวกชาวไทยลุกฮือ เพราะพม่าเป็นเหตุ
พระเจ้าแปรข้ามเขต มารบเมืองไทย
สาเหตุบ่อนไกล เพราะชาวไทยมีช้าง

(บทที่ 3)

ที่ทางพระมหาจักรพรรดิ
เพิ่นเลี้ยงไว้คู่บ้าน เจ็ดเชือกนำกัน
ระหว่างปี สองพัน เก้าสิบเจ็ดจำไว้
ตั้งจนไปถึงเท่า บุเรงนองก้องที่
ทางเมืองหงสาวดี เจ้าแผ่นดินพม่า มาเว้ากล่าวขอ

(บทที่ 4)

จักรพรรดิบ่ย่อ บ่ยอมปล่อยให้พ่ายสาร
จึงเกิดการสงคราม รบกันฟันฟ่ง
คราวนั้นการเมืองใหญ่ กษัตริย์ไทยออกว่า

พระเจ้าแปรแม่ทัพหน้า ของพม่า หัวหน้าด่วนพลัน

(บทที่ 5)

รบกันอย่างสะบัด กล้ากล้าถึงกัน
ต่างคนพันเรีวรบ อยู่บนคอช้าง
ทางเมืองไทยเลยแพ้ว แวไปทางใหม่
ช้างพระเจ้าจักรพรรดิ นั้นเกิดบ่เป็นใจ
สู้พม่าไปได้ หันหน้าอ่วยหนี

(บทที่ 6)

ช้างเจ้าแปรนำจี้ ทวีเลยนำไล่
ส่วนพระนางสุริโยทัย
เห็นสามีสู้เข้าไปได้ ชับช้างแล่นขวาง

(บทที่ 7)

พระเจ้าแปรจ้าวจ้วง คอขาดพระเศียรตก
มีประวัติหยาบยก แต่หลังปางก็
เอ็นวีรสตรีได้ หญิงไทยใจกล้า
ชายฉกรรจ์สู้มื่อบ่คือด้ามตั้งหญิง

(บทที่ 8)

ครั้นเสียดาย ขอให้ตายเกลือกกลิ้ง สนามรบยังดี
คือพระศรีสุริโยทัย รบกันกับพม่า
มันจั่งสมกับหน้า คนไทยใจเด็ดเด่น
เห็นมาแล้วจั่งเว้า ประวัติเค้าเก่าหลัง

(กลอนลง)

สี่ลั้งจั่งขอจั้งไว้ก่อนตอนสามนี้...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 4

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี้

อนุสาวรีย์ตั้ง ไว้วัดสบสวรรค์

วีรกรรมสำคัญ

อยู่กรุงศรีอยุธยา เห็นได้พรรณนาไว้

องค์พระศรีสุริโยทัย ราชนิใจกล้า อาสาเพื่อชาติ

ประวัติศาสตร์บอกไว้ คนกล้าเก่าเดิม

(บทที่ 2)

ตอนนี้จุดแรกเริ่ม พม่ารบกับไทย

เมืองกรุงศรีเสียไป เพราะไทยแรงแงน้อย

ตอนนั้นไทยกำลังหน้อย จังถอยตนตั้งใหม่

ยอมยกช้างเผือกให้ ชาวพม่าสีโต

(บทที่ 3)

ไทยยอมเสียช้าง วางไปสี่เชือก

เอ็นสงครามช้างเผือก ระหว่างไทยกับพม่า ตอนนั้นห้วนไหว

(บทที่ 4)

บุเรงนองนั้นได้ จับพระรามศวร

โอรสของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ตัวนำไปนำพร้อม

มันบ่ยอมต้องแถมให้ นเรศวรอีกคนหนึ่ง

ประชาชนช่าตั้ง ตอนนั้นหนั้นนี้

(บทที่ 5)

นเรศวรองค์นี้ ได้แก้ขบพรรษา

พม่าจับเอาไป เพื่อประกันโตไว้

จากเมืองไทยมาพ้อยู่หงสาวดี ได้หกขบกว่าๆ

พระองค์บ่หมองมัว

เรียนภาษาพม่า จนเท่ากระทั่งมอญ

(บทที่ 6)

ตอนนั้นไทยเฮาได้ ตกไปเป็นประเทศราช

ชาวพม่ายาดได้ ไทยสู้บ่ทัน

เป็นหน้าอัสจรรยแท้ พระปรีชาสามารถ

องค์พระบาทสมเด็จพระนเรศวรเห็นได้ นำกู่แผ่นดิน

ตอนพม่าสีสิ้น นั่งเจ้าหงาหมา

สิบห้าปี แต่เมืองหงสาวดี ยึดเอาไทยได้

ไทยเฮายอมเสียให้ สิบห้าปีคือว่า

อิทธิพลพม่า มาเข้ายึดครอง

(บทที่ 7)

คอยฟังเดอฟีน้อง ฟังบ่อนเป็นตามงัด
นเรศวรนำยึด กอบกู้เมืองไทยได้
ใน พ.ศ. สองพันหนึ่งร้อยสามสิบห้า
นเรศวรครองราชย์ พระมหาอุปราช
ยกทัพจากพม่า หวังชิงผ้าผืนดี

(บทที่ 8)

ศึกพม่าครั้งนี้ ยิ่งใหญ่ไพศาล
ใหญ่จนเป็นประวัติการ ต่อมาเดียนี่
สงครามยุทธหัตถี
ระหว่างไทยกับพม่า พากันนองเลือด
นเรศวรเคียดแค้น ชาวพม่าบ่เซา

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 5

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี้

อนุชาของเจ้า นามว่าพระองค์ขาว

หรือเอกาทศรถ ผู้เป็นคนน้อง

ได้ปรองดองกันเข้า สองคนน้องพี่

สงครามยุทธหัตถี มีหลาวแหลนทอกง้าว ฟังไฉไลแพง

(บทที่ 2)

โลหิตแดงนองล้น คนตายเต็มระดาษ

พระปรีชาสามารถ นเรศวรมากล้น ชนข้างรบกัน

(บทที่ 3)

การสู้รบครั้งนั้น พม่าค่อยถอยหนี

นเรศวรนำตี บ่หวั่นไหวใจกล้า

แม่ทัพของพม่า มหาอุปราชา คนกล้าหาช่อง

มังคะปะโลคนรอง

แม่ทัพของพม่า คนกล้าตั้งกัน

(บทที่ 4)

มังคะปะโรนั้น สู้รบพระองค์ขาว

พม่าตกถึงคราว ว่างกรรมนำต้อง

พระเอกาทศรถคนน้อง กะมีมือกล้ากลั่น

จ้วงดาบฟันทับหน้า ถอยล้าอวยหนี

(บทที่ 5)

ทัพพม่าครั้งนี้ กล้ากลั่นเกินการ

ประจัญบานทำศึก อยู่เทิงหลังช้าง

พระนเรศวรจ่าง ถือเอาอังดาบ

พระมหาอุปราชเข้าสู่ หันข้างไล่กัน

(บทที่ 6)

องค์พระเนรศวรนั้น ฟันดาบไปมา

ฟันถึกขอพระมหาอุปราชา ขาดกระเด็นบนหลังช้าง

เหม็ดหนทางเข้าสู่

พม่าถอยเป็นฮู ไทยสู้บ่ย้านหย่อน

ชาวพม่าเดือดร้อน ปานนอนค้ำฟางไฟ

(บทที่ 7)

กลับคืนหงสาวดีได้ ไปลี้ภัยตองอู

นำอดสูเหลือหลาย

พม่าตายกองกัน ดั่งหินกลางแก่ง
พากันแย่งไปลี้ อยู่ตองอูลี้ซ่อน
ตอนนี้ไทยสู้ได้ ไสแจ้งสว่างสี

(บทที่ 8)

สงครามยุทธหัตถีครั้งนี้ ไทยชนะจะเจนนดี
พม่าหลีกหลบหนี ดนเป็นร้อยห้าสิบบปี บ่ห่อนทวนมาใกล้
จึงขนามนามไว้ นเรศวรมหาราช
ประวัติศาสตร์จารึกไว้ ตีลั่นลั่นคน

(บทที่ 9)

องค์นี้เป็นองค์ตัน มหาราชกรุงศรี
อายุห้าสิบบปี เพ็นสวรรคต จากไปไลจ้อย
ปล่อยให้องค์ขาวขึ้น แพนเมืองแทนที่
ครองมาได้หลายปี พม่าหนีหย่อนย่าน เมืองบ้านอยู่เย็น

(บทที่ 10)

เห็นว่าไทยมิดจ้อย พม่าค้อยหลังหลัง
นเรศวรคนดัง กะเล่าตายไปแล้ว
มาตีแถวทางก้ำ หัวเมืองเชียงใหม่
องค์ประบาทสมเด็จจ ประสาททองตุ้มไพร่
สู้พม่าบ่ได้ เลยยอมให้ชั่วคราว

(กลอนลง)

ฟังเรื่องราวองค์พระเจ้านารายณ์ครองบ้านเมืองต่อรอฟังเรื่อง...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 6

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี้

ตกลมาฮอดบ่อนเจ้า นามว่าพระนารายณ์
เป็นผู้นี้ กะบ่กลัวความตาย เก่งการหลายด้าน
นำไปตีเอาบ้าน หัวเมืองเชียงใหม่
พม่าสู้บ่ได้ ยอมให้ตัวคืน

(บทที่ 2)

พระนารายณ์รื้อฟื้น ความเก่าหลายประการ
พม่าผลาญบ่มีเซา รบเอาหนีบ่มีเอื้อน
พระนารายณ์นำเมี้ยน เวียนเอากลับตัว
คราวนั้นพวกพม่า บ่มากล้าอยู่นาน

(บทที่ 3)

พระนารายณ์ ยกทัพบุกฮอดบ้าน หน้าด่านพุกาม
ชาวพม่าเกรงขาม บ่หาญสู้ต่อ

(บทที่ 4)

พระนารายณ์นี้ละพ่อ มหาราชองค์ที่สอง
รองจากองค์เรศวร แม่นองค์พระนารายณ์นี้
มีประวัติน่าชี้ คนดึกล้ากลิ่น
ความสำคัญพื่อนี้ กะมีไว้อยู่หลาย

(บทที่ 5)

คอยฟังตอนสุดท้าย ประวัติศาสตร์เป็นมา
ตอนกรุงศรีอยุธยา สีแตกแตนแลนม้าง
ตอนนั้นองคิษัตริย์สร้าง ปกครองท้องถิ่น
สุริยามารินทร์ เอกทศน์ผู้ท้าย ครองสร้างอยุธยา

(บทที่ 6)

บ่หนาชาทางด้าน การเมืองจักอย่าง
หาแต่ทางเที่ยวเล่น เครงครั้นชื่นใจ

(บทที่ 7)

ชาวพม่าจ้งได้ อู่ฮ้อมหอมทาง
วางทหารเป็นสาย แห่มาโฮมล้อม
พม่าหอมเอาได้ ทหารไทยอ่อนข้อ
มันจ้งบ่ย่อท้อ จัดกษัตริย์ผู้กล้า หัวหน้าหมู่ทหาร

(บทที่ 8)

ยกทัพบุกถึงบ้าน หน้าด่านกรุงศรี
ตีเอาทางตาเวินตกและทางเหนือได้
บุกหักไปทางด้าน บางระจันไหวหวั่น
พวกชาวบ้านบางระจัน
กะบ่ยอมอ่อนข้อ ขอสู้แค่ตาย

(ไว้: กลอนตัด)

มีชื่อติดอยู่ที่กิ่งวัดคล้าย เขตถิ่นบางระจัน
เกิดมีคนสำคัญ รบกันตอนนี้
มีคนตีหลายท่าน ประวัติการเพิ่นบอกเล่า
1. นายแท่น 2. นายโชติ 3. นายทองอินทร์
4. นายเมือง 5. นายทองแก้ว 6. นายดอก
หกนายนี้ทะเลเพิ่นว่า ว่าคนกล้าเก่งการ
นายทองแก้วนายดอก
สองคนนี้ชาวบ้าน เมืองวิเศษชัยชาญ
อีกสี่คน เป็นชาวบ้านศรีบัวทอง เขตสิงห์บุรีนั้น
พากันโหมกันเข้า จับกันเป็นกลุ่ม
ชุมนุมตีทัพพม่า ฟันฆ่ามุ่นมี

(กลอนลง)

จึ่งหนีไปบางระจันโหมตุ้มคนเก่งรวมคนกล้า...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 7

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(กลอนตัด)

ในตอนนี้

จิ่งหนีไปหาเพื่อน เขตถิ่นบางระจัน

เกิดมีคนสำคัญ ตี๋มกันทั้งห้า

ได้ขนานนามว่า ขุนสรรรคนหนึ่ง

2. พันเรืองกำนัน 3. กับนายทองเหม็น 4. นายทอง

5. นายจันหนวดเคี้ยว นำเชียวลบกัน

ไทยรวบรวมกันได้ นำไล่จับศึก

ได้ผนึกกำลัง ร่วมกันเป็นค่าย

หญิงและชายเหม็ดบ้าน บางระจันมาช่วย

พม่าถอยบ่สู้ หลายครั้งฝังตาย

ห้าหกเทื่อแต่พ่าย แพ้ทัพกลับคืน

ชาวบ้านบางระจันยืน ต่อยตีบมีย่าน

ชุมทหารพม่า ตายกันพันหมื่น

ชาวพม่าแตกตื่น ต่างพากันจึงตั้งอ รอสูเพื่อลุน

ก่อบ้านเมืองสิ่สุน กษัตริย์บ่เป็นใจ

พม่าตีครราวไค กะบ่หัวชาด้วย

ตกหว่างซาตาส้วย

ชาวบ้านตกราวชวย พม่ามีปืนใหญ่

พม่ายกทัพไป ครั้งที่เจ็ดนับได้ แต่เที่ยวไ้ไ้ไ้

ชาวบ้านบางระจันวิ่ง ไปใส่องค์กษัตริย์

ไปขอปืนยิงสกัด ทัพกองของพม่า

ชาวบ้านมาขอเว้า หวังเอาปืนใหญ่

เจ้าแผ่นดินเอกทัศน์บ่ให้ กล้วยยับบถึง

(บทที่ 1)

ฟังเบิ่งตอนซาบซึ้ง ชาวหมู่บางระจัน

หันคืนมากำป็น หล่อเอาทางบ้าน

โดยการเสียดสละให้ ทองเหลืองบริจาค

หากไ้มีกะให้ โสมเข้าใส่กัน

(บทที่ 2)

ชาวบ้านบางระจันป็น ปืนใหญ่ไ้ไ้ไ้

พอครราวเดี่ยวกะเลยเสร็จ ซ่อยพากันป็น

อัจฉรย์ชาวบ้าน มีแค่ป็นสองกระบอก

แต่ว่ายิงบ่ออก เพราะคนหล่อเหลานั้น ความฮู้บมี

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลธิพร

(บทที่ 3)

มันเป็นทีของพม่า พากันยิงหน้า
ชาวบ้านหากย่านนำ มือละเล็กละน้อย หายจ้อยเปล่าสูญ
อนิจจา บางระจันเกิดวุ่น บ้านมุ่นเหือนหัก
พม่าตักเต็มคัน ลั่นปืนยัย้าย
ชุมคนดีหายเสียง ตายไปสูญเปล่า
ประวัติมีกล่าวไว้ ชนเชื้อเผ่าไทย

(บทที่ 4)

เอ็นว่าวีระชนได้ ประวัติศาสตร์คนดี
ประวัติศาสตร์กรุงศรี
มีหมู่บ้านบางระจัน ถิ่นสำคัญแท้
แปลว่าคนไทยนี้ สามัคคีแต่เก่า
ประเทศไทยของเขา ก่อสิเหลืออยู่ค้าง มาได้สู่วัน
สาเหตุแต่ก่อนนั้น ไทยฮ่วมสามัคคี
อนุสาวรีย์ จังเกิดมีแต่ปางนั้น
อยู่ท้องที่ กิ่งวัดคล้ายบางระจัน
ผู้ใดไปถึงถิ่น เชิญชมถึงที่
เขตจังหวัดสิงห์บุรี
มีคนต้อยถิ่น มาตั้งแต่ตน

(บทที่ 5)

คนจ้งพากันเอ็น ปลุกใจเพลงเก่า
คือเพลงศึกบางระจันเพิ่นว่า มีไว้แต่ปฐม

(กลอนลง)

ขอชื่นชมความดีประวัติกรุงศรีเมืองเก่าไทยเฮาเอ๋ย

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ตอนที่ 8

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี้

ตอนกรุงศรีสลิ้ม กษัตริย์บ่หนชา
มัวแต่นำกามรมณ์ ม่วนหมตามเรื่อง
ทั้งการเมืองการบ้าน บ่หวัชจาต่อ
พอพม่ายึดได้ ทางกำฝ้ายเหนื่อ

(บทที่ 2)

พระเจ้าเอกทัศบ่เอื้อ โอ้อ่าวทาวหา
สุริยามารินทร์ บ่อินตรองครองเค้า
พม่าเจาะกำแพงเข้า เผาพลาญบ้านช่อง
เจ้ามั่งระ กับสุกี้พะนายกอง
แม่ทัพของพม่า หัวหน้าสั่งการ

(บทที่ 3)

เอาไฟเผาทั่วบ้าน เมืองใหญ่กรุงศรี
ตั้งแต่ปี พ.ศ. สองพันสามร้อยสิบ ธิบเอาเหมิดเกลี้ยง
คราวนั้นเสียหายเสียง กรุงศรีแปนเปล่า
เจ้าขุนหลวงซี้เฮื่อน เมามัวบ่วงกาม
ทัพพม่าล่งข้าม มาสู้ต่อเรวรบ
ครบสี่ร้อยสิบเจ็ดปี ราชธานี
ขอจบตอนเพียงนี้
คอยฟังตอนธนบุรี ที่ไผเริ่มสร้างใหม่
เมืองกรุงศรี ถึกพม่ายึดไป แม่นผู้ใดสิได้ นำกู่ต่าวคิน

(บทที่ 4)

ไผสิเป็นผู้พื้น ตั้งใหม่ธนบุรี
มีกษัตริย์มาครอง ก็พระองค์ทรงสร้าง
ชุมชนุมพิมายชุมชนี้ นครศรีธรรมราช
มีบทบาทเก่งกล้า สำคัญบ่างอย่างใด

(บทที่ 5)

ไผสิเป็นผู้ตั้ง สร้างใหม่กรุงธน
คนปานใดจ้งมาเป็นรัตนโกสินทร์ ต่อมาเดียนี
ฉันราตรีเขียนไว้ ไสปานน้ำท่า
มักกลอนสาดกลอนดำ กลอนฮ้างกลอนดี
ฉันหมอลำราตรี เขียนกลอนแต่้มแต่่ง
ว่าไปได้ทุก แห่ง สาดต่าวาที่

มักสี่สิบตีกีรี หรือน้ำใต้ต่อน
ขอบอกไว้ชะก่อน การร้องการลำ
บ่อนปได้กะอย่าจำ บ่เหน็บให้แห้ง
มันสือายพ่อแม่ ผู้เพิ่นมาฟัง
สมพอดังมันกะจั่งค้อยดั่งดอกคนเฮาชู่มือ
ลำใส่กันซื่อ ๆ บ่แม่นตีกัน
ครั้นต่างคนต่างต้น ทุนฐูถู่ทั้ง
เฮ็ดจั่งซันคือจั่ง หุ่มเพิ่นยอโต
คนชู่มือ เพิ่นบ่มักลำโส สาดเถียงกันดอก
มีกลอนใดกะให้ตอก เต็กโลดตามใจ
เดียนี่ตกสมัย เจริญกว่าเก่า
กลางคนลำแล้วเท่า ังงั้งงั้งงั้ง
ย่านแต่โตบ่ดั่ง โสจนตาดี
พอนปานไล่แมงหมี ลำปานจ่มมนต์
ผู้จั่งซัน ดั่งบ่ทันได้คน มิคหายไปจ้อย
ส่วนว่าโตของช้อย ลำบ่ตีดอกแม่
แต่บ่ฮืดผู้จ้าง ลำเรื่อยบ่เขา
(กลอนลง)
คอยฟังเอาตอนกรุงธนสิเข้มคั้นต่อใต้เมืองไทยเอ้ย...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(อรัมภ)

บัดนี้ชี้ว่าเรื่องประวัติศาสตร์ไทย สู่พี่น้องฟัง
พอได้ให้พี่น้อง หวนคะนึงถึงสมัยก่อน
นับย่อยหลังคืนไป สองร้อยกว่าปี
ก่อนเมืองหลวงของไทย ชี้ได้มาตั้ง
เป็นกรุงรัตนโกสินทร์ หรือกรุงเทพฯ
เมืองหลวงของไทยเฮา ปัจจุบันนี้
ได้ย้ายมาจากกรุงธนบุรี
ประวัติศาสตร์ธนบุรี กะนับว่า
เป็นประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่และแปลกหมูที่สุด
เพราะว่ามีกษัตริย์ครองอยู่องค์เดียว นับแต่ต้นจนปลาย
กษัตริย์องค์นี้คือ พระเจ้าตากสินมหาราช

(บทที่ 1)

สมัยกรุงธนบุรีเริ่มต้น เป็นราชธานี
เมื่ออยุธยาล้มเสีย เอกราชเสรี พ่ายพังสูญสิ้น
ดินแดนกรุงศรีไคร้รา ยอมเสียไปครั้งใหญ่
สูญเสียไปเพื่อนี้บ่มีมือตัวคืบ ยออำนาจยกให้ กรุง

(บทที่ 2)

ตั้งกรุงธนบุรีขึ้นเป็นราชธานี
เจ้าตากสินคนดี ผู้ตีมาได้
ในสมัยตอนนั้น พระองค์ครองเมืองตาก
หากแมนเอกทัศน์เจ้า เนาก้าอยุธยา

(บทที่ 3)

คราวนั้นทัพพม่า เผาผ่ากรุงศรี
พระเจ้าตากสินตี ส่วนบ่มีทางยัน
แต่ว่าการเมืองหยุ่ง รุ่งรังหลายอย่าง
พอกกรุงศรีแตกม้าง ไทยสู้บ่ไหว

(บทที่ 4)

พระตากสินคิดได้ จึงยกทัพกลับหนี
มีทหารไปนำ มากมายหลายล้น
พระองค์รวมพลได้ นายทหารหลายท่าน
พลทหารห้าร้อย ถอยร่นล่องกาย

(บทที่ 5)

หวัดจากค่ายพม่า ฟันฝ่ากองทัพ

ผ่านจากเมืองกรุงศรี ด่วนมาทางนี้
จากกรุงศรีเลยมุ่ง ไปทางตะวันออก
บอกทหารใหญ่น้อย เขายังพักแรม

(บทที่ 6)

ถิ่นนี้เป็นเขตแคว้น นครใหญ่นายก
ชื่อว่าบ้านพรานนกเขตนครนายก บ่อนเนาเขายัง
รวมพลังกันไว้ ทหารไทยกล้าเก่ง
เล็งเห็นตอนข้างหน้า พ่อตากสินผู้กล้า หัวหน้าหมู่ทหาร

(บทที่ 7)

ตอนนั้นพักอยู่บ้าน พรานนกตกมา
หาเสบียงอาหาร เพื่อเตรียมการไว้
บังเอิญเห็นกองทัพพม่า เดินมากองใหญ่
ทหารไทยส่วนน้อย คอยสู้อยู่ไกล

(บทที่ 8)

พระตากสินจึงใช้ ไหวพริบปัญญา
พาเอาสองสามคน หมู่ทหารไปล่อ
หน้อยหนึ่งรอดักซุ่ม ชุมทหารกลุ่มใหญ่
พ่อตากสินลี้ได้ ไทยฆ่ามุ่นมี...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

การสู้รบ อยู่พรานนทครั้งนี้ พม่าเล่าหลงกล
ประชาชนสรรเสริญ นับถือลือหน้า
รวมกันมายอน้อม กบองค์พระยาตาก
ชายฉกรรจ์มากหน้า ขอร่วมฮ่วมกอง

(บทที่ 2)

ประชาชนพี่น้อง มาขอฮ่วมเป็นทหาร
เพราะเป็นการเร็วรบ พระตากสินคนกล้า
ชาวบ้านหามาช่วย หลายอันพันอย่าง
ทั้งเสบียงอาหารและอาวุธใหญ่น้อย มาร่วมเข้าใส่หน้า

(บทที่ 3)

ประชาชนทุกก้าว มาขอร่วมสามัคคี
เลยเกิดมีกองทัพ ใหญ่โตพอได้
แล้วล่องไปทางก้ำ ปราจีนเขตที่
เมืองระยองชลบุรีสามหัวเมืองเขตนี้ รวมเข้าใส่กัน

(บทที่ 4)

พระเจ้าตากเพิ่นนั้นเกลี้ยกล่อมทอมเอา
ส่วนเจ้าเมืองจันทร์บุรี บ่ยินดีร่วม
รวมทหารเอาไว้ ตีเมืองเกลี้ยมุ่นลั่น
กินเข้าแลงเรียบร้อย ให้เตรียมเข้าสู่เมือง

(บทที่ 5)

ชุมทหารทราบเรื่อง พระองค์สั่งนักการ
รียประธานอาหารเย็น แต่เว้นบ่รอข้า
แล้วพากันทุบหม้อ หุงแกงต้มสุ
บ่เมืองจันทร์แต่เช้า ไปกินเข้าฮ่วมกาย

(บทที่ 6)

ถ้าหากตีไปได้ กะยอมงดอดตาย
ชุมทหารทั้งหลาย กะเชื่อคำพระยาว่า
สมพระทัยของเจ้า ตีเอาได้ง่าย
เลยบ่ได้ออดตายกินเข้าฮ่วมเข้า ทหารเข้าฝ่าตี

(บทที่ 7)

ตกมาถึงระยะนี้ พระเจ้าตากครองเมือง
มีชื่อเสียงดังไกล ช่าลือเกียรติก็อง
พระองค์ครองเมืองบ้าน จันท์บุรีเมืองใหญ่

ได้สองเดือนแต่พม่า มาเข้ายึดไทย

(บทที่ 8)

พระยาตากจึงได้ เร่งรัดจัดการ

เตรียมทหารเรือรบ ขนาดเบาเอาไว้

ได้จำนวนเป็นร้อย เตรียมเรือเร่งต่อ

หว่าง พ.ศ. 2310 ปีเดียวกับพม่า มาเข้ายึดไทย

(บทที่ 9)

พระเจ้าตากเริ่มได้ กู้ชาติคืนมา

ตุลาคมเดือนสิบเอ็ดปีฉลู แม่นวันเตรียมพร้อม

ประชาชนโอมล้อม สาธูการนำท่าน

พวกข้าราชการ ที่หลบหนีพม่า มาขอเข้าช่วยนำ

(บทที่ 10)

มีคนดีตีมีขี้ นามว่าสุจินดา

รวมเข้ามาหลายคน พระตากสินหัวหน้า

ห้าพันคนเตรียมพร้อม ยอมพลีเพื่อชาติ

กู้เอาเอกราชได้ ไส้แจ่งสง่างาม...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 3

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

จากเมืองจันทลวงข้าม ถึงเขตธนบุรี
ตึกกองทัพพม่ารักษาการ อยู่ค่ายโพธิ์สามต้น
บ่ทันโดนกะตีได้ เป็นของไทยโดยง่าย
รวมเจ็ดเดือนลวงกายแต่พม่ายึดได้ เสียให้บ้านาน

(บทที่ 2)

ชื่อเสียงดังสะท้าน เท้าทั่วธานี
มีประวัติจารึก พระตากสินคนนี้
เสียเมืองบ่พอป็นากู้คืนมาได้ บ่มีไผ่คือท่าน
พ่อตากสินกู้บ้าน ประมาณได้หนึ่งปี

(บทที่ 3)

ธนบุรีก่อซีได้ เป็นราชธานี
พระตากสินนำตี กู้คืนมาได้
ประชาไทยเลยพร้อม อัญชาติขึ้นครองราช
พระองค์คิดสลาตูกู้ เมืองบ้านต่อไป

(บทที่ 4)

พระองค์อยากตั้งไว้ เมืองใหญ่กรุงธน
มีเหตุผลหลายประการ ท่านทรงไขชี้
ข้อที่หนึ่ง เห็นกรุงศรีไทรมเศร้า เสียหายไปมาก
ยากชิบูรณะให้ ดีได้ตั้งเดิม

(บทที่ 5)

ข้อที่สอง พระยาตากจั้งเริ่ม ครองราชย์บริหาร
ฝ่ายทหารบ่เพียงพอ ที่ซิดูแลได้
ทหารไทยยังน้อย บ่สมเมืองขนาดใหญ่
ย่านรักษาบ่ได้ ฮ่าภัยเข้ามาถูกราน

(บทที่ 6)

ข้อที่สาม เมืองกรุงศรีเป็นย่าน คึกผ่านไปมา
เมืองกรุงศรีอยุธยา เป็นทำเลบ่เหมาะสมศึกขีมาจู่โจม ทิศใต้กะมาได้
ข้อที่สี่ต่อไป พวกข้าศึกพอฮู้ หนทางเข้าออก
ฮู้จักบ่องในและนอกซีเทียวเข้าบ่เขา

(บทที่ 7)

สาเหตุที่พระองค์เจ้า เลยทรงเลือกธนบุรี
ไว้เป็นราชธานี สร้างแปลงเมืองบ้าน
บ่อมปรากการมีพร้อม เหมาะสมหลายอย่าง

กองทัพบกและน้ำ เตรียมพร้อมชูแนว...

(บทที่ 8)

ท่อนี้ยังบ่แล้ว เป็นเมืองท่าชุมนุม
การค้าขายคนชุม สะดวกดีหลายด้าน
เหมาะกับการขายค้า ไปมาต่างประเทศ
หลายสาเหตุแต่ได้ มาสร้างถิ่นฐาน

(บทที่ 9)

เลือกทำเลตั้งบ้าน ริมตมฝั่งธนบุรี
มีพืชพันธุ์ธัญญาหาร มากมายหลายล้น
เพราะกรุงธนบ่มาพ้อ ย้อนสงครามมาผ่า
พลเมืองแน่นหนาเศรษฐกิจมากล้น คนกะแน่นหลังโฮม

(บทที่ 10)

เมืองกรุงศรีล้มแล้ว ไปตั้งใหม่ธนบุรี
สืบห้าปีพระองค์ครอง นั่งบองเป็นเจ้าของ
ตอนนั้นบ้านเมืองเศร้า พระองค์เอาใจใส่
ภารกิจนอกในพระองค์บ่ว่างเว้น คอยสร้างแต่งเมือง

(บทที่ 11)

คอยปรับปรุงทุกเรื่อง ให้เฮืองฮุ่งสดใส
ตอนกรุงศรีเสียไป บ้านเมืองเพม้าง
ต่างคนต่างไปสร้าง หัวเมืองขึ้นใหม่

(บทที่ 12)

เพื่อกำเอกราชไว้ บ่ไปขึ้นต่อไผ
ตัวพระองค์จั่งได้ ดำริวาทวาจา
ถ้าบ่มารวมปีก เป็นแผ่นเดียวกันไว้
แผ่นดินไทยสิต้องล้ม เสียไปโดยง่าย
เลยชักชวนเขตค่าย มาเข้าฮ่วมกัน

(บทที่ 13)

แต่ชุมนุมเหล่านั้น บ่ยอมรับคำเชิญ
จั่งได้เดินเอาพล ไพร่ทหารคนกล้า
เจ้าตากสินนำหน้า พาเป็นหัวโจก
ชุมนุมพิชิตโลกนั้นแมนจุดแรกเริ่มประเดิมเข้าฝ่าฟัน

(บทที่ 14)

ใน พ.ศ. 2211 นั้น ฟ้าสนั่นเนืองนอง
ครั้งที่สองจั่งสำเร็จ ระหว่างตีเมืองนี้
มีคนตีคอกัน เร็วทันตอนแรก
กระสุนแตกใส่เจ้า กษัตริย์ล้มทัพคืน...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 4

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ฟังบ่อนตอนพระองค์ไปพักฟื้น คอยรักษาโต
จึ่งคอยโง่ปรึกษา ว่าซิติเมืองน้อย
เลยคอยไปทางกำ เมืองพิมายตอนใหม่
ชื่อกรมหมื่นเทพพิพิธนั้นได้ ครองสร้างนั่งพิมาย

(บทที่ 2)

ชุมนุมอยู่เขตค่าย นครราชสีมา
พระยาเมืองกรุงธน รวบรวมมาเข้า
จึ่งไปชุมนุมเจ้า นครศรีธรรมราช
ผู้มีอำนาจเฝ้า เป็นเจ้านั่งนคร

(บทที่ 3)

ตอนนี้พระองค์ใช้ ทหารหมู่หลายนาย
ยายทางบกทางเรือ และทางเหนือใต้
กว่าซิติเอาได้ เสียเวลาโดนจักหน้อย
นครศรีธรรมราชกะบ่หน้อย ตีได้ง่ายตาย

(บทที่ 4)

บาดนี้ย้าย ไปตีทัพเมืองฝาง
เมืองสวางคบุรีจังหวัดอุตรดิต คิดการผลาญบ้าง
ชุมนุมเจ้าพระฝางได้ตีมารวมไว้ ชุมนุมพิษณุโลก
มีหัวใจ ผู้รักษาเขตค่าย ชุมนุมเจ้าพระฝาง

(บทที่ 5)

เกียรติคุณเฟ้นสร้าง ทางวิทยาคม
คนพากันนิยม นับถือลือหน้า
บาดตกมาถึงเจ้า กรุงธนคนเก่ง
ท่านบ่เกรงต่อถ้อย คอยสู้อยู่ทวี

(บทที่ 6)

ตีเมืองฝางมาได้ ภายในปีหนึ่ง
ถึง พ.ศ. 2313 พระเจ้าตากกู๋บ้านมาร่วมฮ่วมกัน
บันสุดท้ายแมนชุมนุมที่ห้า พระเจ้าตากคนคุม
ชุมนุมพิษณุโลก ชุมนุมเจ้าพิมาย ชุมนุมเจ้าพระฝาง ต่างกะมายอน้อม
สี่ชุมนุมมาพร้อม นครศรีธรรมราช
ประเทศชาติต่อมเข้า มาโฮมไว้บ่อนเดียว...

(บทที่ 7)

เจ้ากรุงธนเริ่มเขี้ยว บูรณะราชอาณาจักร
บ้านเมืองหักแพพัง ได้ฟังหาคนสร้าง
คิดหาทางฟูฟั่น วรรณกรรมต่างๆ
ทางศิลปกรรมก่อสร้าง ประดิษฐ์ไว้งดงาม

(บทที่ 8)

เพิ่นทำไว้ถ้าสาม ของเก่าที่เสียไป
เศรษฐกิจนอกใน เร่งการฟูฟั่น
เกิดเป็นคืนวันมื้อม่ ทำงานบ่หยุดหย่อน
ราษฎรเดือดร้อน กะนำช่วยช้อยเหลือ

(บทที่ 9)

ท่านเป็นคนเอื้อเฟื้อ เชื้อชาติคนดี
สมกับเป็น เจ้ากรุงธนบุรี สง่าศรีปานนั้น
ราชการทุกชั้น ภูมิใจเป็นอันมาก
สมัยพระเจ้าตาก มีกองทัพแก่กล้า คอยถ้ำรับการ

(บทที่ 10)

การปกครองเมืองบ้าน พระองค์ท่านสนใจ
สนพระทัยการฝึก ฝ่ายทหารเตรียมพร้อม
ยอมบำเหน็จรางวัลให้ ทหารไทยดีเด่น
เห็นความดียกให้ ไวฟ้าวด่วนพลัน

(บทที่ 11)

ทหารไทยสมัยนั้น มีความภาคภูมิใจ
ออกสงครามคราวใดแมนพระองค์นำหน้า
กำลังใจแข็งกล้า ผู้นำพาของประเทศ
คนเหมิตเขตยกย่อง ยอน้อมอ่อนตาม

(บทที่ 12)

สิบห้าปีล่วงข้าม แต่ครองราชสมบัติ
ตกเถิงคราวอัคคีต ระหว่งกรรมนำกลัว
พระองค์มัวหมกมุ่น ว่างงานหลายอย่าง
บ่มีโอกาสว่าง พอซีได้พักเขา

(บทที่ 13)

สิบห้าปีล่วงเข้า พระองค์เล่าเป็นไป
กำลังกายกำลังใจ กะทรุดโทรมลงเรื่อย
อารมณ์เคยเย็นเฉื่อย กะเลยกลายเป็นคนใหม่
พระองค์เกิดเป็นไปเพราะการเมืองยากยุ่ง สมองฟูฟั่นเพือน

(บทที่ 14)

เลยกลายเป็นคนเพี้ยน บ้าปวงเสียจริต
เพราะว่าใจมัวคิด แต่เรื่องการเมืองบ้าน
น่าสงสารเอาฮ้าย พระองค์กลายเป็นต่าง
ระหว่างเจ็บป่วยไข้ เมืองบ้านกะวุ่นวาย...

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 5
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ในตอนนี้นัชนกกันแยกเขตค่าย ทุกทั่วหัวระแหง
เกิดฆ่าฟันรันแหง แย่งเอาเมืองบ้าน
มีทหารคนกล้า อาสากลุ่มหนึ่ง
บุกเข้าถึงเขตค่าย ทางกำอยุธยา

(บทที่ 2)

นายขุนแก้วขุน ขุนสุระนำมา
นายบุญนากบ้านแม่ลา ร่วมพากันปล้น
เจ้ากรุงธนเลยให้ พระยาสรรค์ไปปราบ
พระยาสรรค์ทราบเรื่อง เลยเข้าไปฮ่วมมือ

(บทที่ 3)

พวกกบฏลุกฮือ คุ่มหมู่กองทหาร
มารุกรานธนบุรี ต่อยตีเอาบ้าน
จัดการบังคับเจ้า กรุงธนให้ไปบวช
ทรงผนวชอยู่วัดแจ้ง พระองค์เจ้าเล่ายอม

(บทที่ 4)

แต่ว่าบุญบ่พร้อม องค์ท่านพระยาสรรค์
เพราะมีคนสำคัญ กว่าพระยาสรรค์นี้
เลยบ่ยินดีให้ พระยาสรรค์ครองราชย์
ยึดอำนาจครั้งนี้ มีแต่เรื่องเกี่ยวพัน

(บทที่ 5)

พระยาสรรค์หวังขึ้น ครองแทนพระยาตาก
ขุมหนึ่งคิดต่างหากราชการใหญ่่น้อย คอยร่วมฮ่วมกัน

(บทที่ 6)

จราจลครั้งนั้น ฟ้าก้องคะนองศึก
หวังอัญเชิญ เจ้าพระยาสมเด็จพระมหากษัตริย์ศึกนั้งป้องครองบ้าน
เพิ่นไปราชการทำสงครามทางด้าน เมืองเขมรบ่ทันตัว
จั่งแม่นตกลิงคราวเมืองกรุงธนซิลัม พระองค์เจ้าเล่าประชวร

(บทที่ 7)

อายุจนครบถ้วน สีสิบแปดพรรษา
ได้ศึกษาลาสิล ไปถูกคุมขังไว้
พระเจ้าตากสินยอมให้ เขาทำทุกอย่าง
บ่มีทางต่อสู้อี้ ปกป้องฮ่อยตน...

(บทที่ 8)

เพราะทุกคนต่างพร้อม ให้องค์ใหม่มาครอง
พากันมองการณ์ไกล ประเทศไทยปางก็
พระเจ้ากรุงธนบุรีเสียจริตไปแล้ว บ่หวังคืนคือเก่า
เลยหวังเอาองค์พระพุทธรูปมาสร้างนั่งแทน

(บทที่ 9)

ตั้งไต้ยืนทุกแคว้น เเท่าทั่วพารา
เจ้ามหากษัตริย์ศึก ชื่อเสียงดังก้อง
เป็นคนครองแทนเจ้า กษัตริย์ไทยองค์ใหม่
ประชาชนพอใจพระองค์เป็นนักรู้ หาญกล้าเก่งกาจ

(บทที่ 10)

พระองค์ครองเมืองบ้านคุดอ่านการไกล
กษัตริย์ไทยซิมี่สอง บ่ห่อนคือความนี้
กลัวสิมีภัยขึ้น ภายหลังครั้งใหม่
คงเอาไว้บ่ได้ พระองค์เจ้าตากสิน

(บทที่ 11)

ตอนชีวิตซิมี่ถึงที่อวสาน
เป็นน้ากาลเวลา ล่วงมาถึงท่าน
นำสงสารเอาฮ้าย พระองค์ตายเพราะชาติ
บาดนี้ตกบ่อนเศร้า พระองค์เจ้าปิ่นแปร

(บทที่ 12)

ความฮักชาติแท้ๆ จังถึงแก่ความตาย
ยากเทิงใจเทิงกาย จังค่อยเป็นแนวนี้
เวลาสิบห้าปีแต่พระองค์ครองสร้างกรุงธนพันผ่าน
ฮอดบ่อนคราวอวสานเลยสวรรคตสิ้นหนี่วันลาอ้างห่างไป

(บทที่ 13)

สมยามามกล่าวไว้ มหาราชกรุงธน
บ่ทันคนแมนสมเด็จเจ้าพระยา พระมหากษัตริย์ศึกขึ้นนั่งบ่งเป็นเจ้า
ในตอนนั้นประชาชนยังเศร้านำองค์พญาตาก
พร้อมใจสร้างอนุสรณ์คนดีวีรชนคนกล้าไว้ให้ไทยระลึกถึง

(บทที่ 14)

ประชาชนทราบซึ่งคุณงาม และความดี
วีรกรรมของเจ้ากรุงธนบุรี เพ็นทำไว้
ผู้ใดไปถึงกำ ธนบุรีเมืองเก่า
เชิญไปเซาแวะเยี่ยมเฮียนฮู้เรื่องราว....

กลอน ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ตอนที่ 6
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

หันมาฟังบทซ้อนอนุสรณ์พญาตาก
หากผู้ใดอยากอุ้ประวัติเรื่องส่วนพระองค์

(บทที่ 2)

อยู่วัดหงส์รัตนารามนั้นแม่นศาลของเจ้าพระยาตากคนดี
ประชาชนธนบุรี นับถือลือลือย่อง
อย่างที่สองคือวัดอินทารามนั้น พระเจดีย์สูงใหญ่
ได้บรรจุอัฐิของพระยาตากไว้ในหันแต่นาน

(บทที่ 3)

สิ่งที่สามแม่นย่าน ส่วนพระราชวังเดิม
ได้ส่งเสริมปรับปรุง ต่อมาแต่ปางนั้น
ปัจจุบันเดี๋ยวนี้ ปรับปรุงขึ้นใหม่
เป็นที่ตั้ง ของกองทัพเรือไทย ผู้ใดไปฮอดหัน ให้ไปเยี่ยมแหวะดู

(บทที่ 4)

ไผ่อยากมีความรู้ ดูเบิ่งให้เห็นชัด
เชิญไปดูประวัติ เจ้าตากสินคนกล้า
อีกทั้งพระบรมรูปทรงม้า ของพระองค์ทรงนั่ง
ไปทางวัดอรุณราชวราราม มองไปในเขตนั่น ชีเห็นตั้งสง่างาม

(บทที่ 5)

ข้ามไปเถิงเขตค่าย ถนนใหญ่พรานนก
เรียกถนนพรานนก ยกนามแต่คราวก็
ที่สำคัญของเจ้า พาทหารจับกลุ่ม
เป็นสมรภูมิที่สำคัญใหญ่ยิ่ง พระองค์เจ้าพักเสนา

(บทที่ 6)

ตลอดถึงทั่วเท่า เมืองใหญ่ธนบุรี
เสมือนเป็นอนุสาวรีย์ของพระเจ้าตากสินถิ่นสถานงามไก่อ
โชว์ความงามเอาไว้เป็นประวัติศาสตร์ที่มีไว้ครบคู่
เป็นกษัตริย์ครองอยู่เมืองกรุงธนเขตนี้นี้มีท่านผู้เดียว

(บทที่ 7)

นับว่าเพิ่นนั้นเฮี้ยว คนเก่งกรุงธน
ประชาชนชาวไทย ได้เทิดทูนเอาไว้
คนทุกยุคทุกสมัย บ่เคยโลลิ้มถิม บุญคุณพระองค์ท่าน
ราชการเพิ่นได้ กำหนดให้หนึ่งวัน...

(บทที่ 8)

สาระสำคัญนั้น ให้เคารพบูชา
ยี่สิบแปดธันวา ราชการกำหนดไว้
เป็นวันหยุดพักให้ ชาวไทยปีละเพื่อ
เพื่อให้คนกราบไหว้ ใจน้อมระลึกหา

(บทที่ 9)

อนุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า สถานที่สำคัญ
พอถึงวัน ยี่สิบแปดธันวา คนต่างมาโหมล้อม
พากันบังคมน้อม อยู่ล้อมวงเวียนใหญ่
ประเพณีสืบไว้ ให้เขาได้ยึดถือ

(บทที่ 10)

ยี่สิบแปดธันวาของทุกปีฮอดมือ เคารพพระบรม
คนมาโหมชุมนุม มากมายหลายล้าน
ประชาชนโสมทอนมาสะออนเยี่ยงอย่าง
เจ้าตากสินฟันสร้าง เมืองไว้ให้แก่ไทย

(บทที่ 11)

ตอนนี้หยุดพักไว้ ฟังใหม่ตอนปลาย
กลายมาเป็นรัตนโกสินทร์ ทุกวันเดี๋ยวนี้
มีประวัติเขียนไว้ ว่าไผเป็นคนก่อ
ต่อมาถึง รัชกาลที่เก้า จนเท่าชู้วัน

(บทที่ 12)

แต่ละองค์ละองค์นั้น สำคัญคนละอย่าง
เมืองกรุงเทพก่อสร้าง มาได้กี่ปี

(บทที่ 13)

เมืองกรุงเทพฯ แต่ก็ ย้ายมาจากกรุงธน
ไผเป็นคนนำมา จากกรุงธนกว้าง
เป็นเมืองหลวงประเทศไทยเดี๋ยวนี้ มีจักองค์ทรงนั่ง
เท่ากระทั่งสู่มือได้สองร้อยกว่าปี

(บทที่ 14)

เล่าประวัติแต่กี้ ต้นเริ่มเดิมที
มีประวัติปกครอง ก้องค์ทรงสร้าง
ความสำคัญจึ่งใดบ้างนับแต่ต้นถึงกลาง พระองค์สร้างเฮืองฮุ่ง
ไผจ้องจุงประเทศบ้าน พาให้ฮุ่งเฮือง

(บทที่ 15)

จนตลอดฮอดเรื่อง เลิกทาสสมัยใด
เขาเกิดเป็นคนไทยควรศึกษาประวัติศาสตร์ไทย ตีมเดิมความรู้
เกิดเป็นไทยควรฮู้ ศึกษาประวัติเก่า

ไว้ให้พี่น้อง เรียนรู้เรื่องน่า

(บทที่ 16)

โดยเฉพาะ ประวัติการก่อตั้ง กรุงเทพมหานครนี้

ฉันทราตรีศึกษา แต่ชั้นประถมปลายพูน

ไปได้เดาหรือดัน เรียนมาถ้วนถี่

ประวัติมีกล่าวไว้ จึ่งเขียนแถมแต่งกลอน

(บทที่ 17)

ไว้เรื่องลำ ชิมักเย็นหรือฮ้อน วาทอ่อนหรือแข็ง

มักทางศิลป์แสดง โปกฮาเฮฮ้อง

บ่มีทางขัดข้อง แนวใดได้ทุกอย่าง

มีตำรากล่าวอ้างสรรสร้างชัดเจน

(บทที่ 18)

ตกหว่างเล่นกะเล่น เขม่วนขำขัน

ตกหว่างลำประชัน กะกลั่นเอาแต่หัวไม้

ฟังต่อไปเด้อท่าน ปฏิภาณไผซิเก่ง

เด็กท้อใดแห่งแรง ไกลลิ้แจ้งแห่งฮ่าว หันจ้าวจั่งรถทัวร์...

กลอน สอนวาทลำ ทำคนเมาเหล้า
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ตอนนี้ใกล้สี่แจ่งลำแข่งตอนเด็ก
ฟังบทกลอนฮอนเล็กสำส่องลงกนสำง
ฝ่ายโลกธรรมนำอ้ำกันมาหลายแห่ง
โจทถามแปลทุกข้อพออุ้ภาควิชา

(บทที่ 2)

มาบัดนี้ลีพาพวกพี่น้องพักผ่อนอารมณ์
ให้สุขสมหัวใจฝากไว้ในรอยยิ้ม
เชิญชวนชิมบทกะตังฟังให้ ขบขันมันม่วน
บทตลกครบถ้วนเอามาม่วนใส่กัน

(บทที่ 3)

ทำอั้นนั้นกะเว้าว่ามาหลาย
เว้าบอกแยมบ่อายแมนทำคนมาเหล้า
บัตยามเมาแล้วบอดแนวเว้าโสกันนั้นหนี
บัตเซาเมาเบ็งเพ็งวงพุ่นพีหาลี่แล่นบัง

(เพลง)

เหล้าเอยเอยเหล้า คนกินคนกะเมา (ซ้ำ)

(เว้า)

เว้าพื้นเหล่านี้ หมากินหมากะเมาแต่เหม่านี้
จั่งว่าสุราเหล้ากินเมาต้องฮ้องโฮ่ กินบโฮบฮ้องมันเสียแบ่งผู้เพิ่นทำ
เอาหน้าเลยชุมเฮา กีบแล้วเหมาม่วนลูกเดียวเว้ย...
ผู้ชายกับผู้หญิงเมาต่างกัน ผู้หญิงเมาผัดร้องเพลงว่า

(เพลง)

โจกหนึ่งหูชั้นของลอง โจกสองหูชั้นพีวี
โจกสามโจกสี่เอาของตีไปแงงแวน

(เว้า)

เอ้าแมนหมาโตได้นอ มันเอาแวนแตกมาไว้เลาะหนี่วะ
คันผู้ชายเมาผัดฮ้องเพลงว่า

(เพลง)

โจกหนึ่งหูชั้นของลองโจกสองหูชั้นพีวี
โจกสามโจกสี่ เห็นเมียว่าแมนแม่

(เว้า) สวีสติแม่เฒ่าเจ้ากะมานำหมู่บ้อ

บัตผู้เข้าเฒ่าบ้อคือหมู่ มีแต่ฮ้องเพลงม่วนลูกเดียว

(เพลง)

-สุรานารีกินแล้วมีความสุข ดับความทุกข์ลืมความกังวล
ถึงใครจะตำเรากี่ไม่เคยสน ตำเราหมดทุกคนช่างหัวมันปะไร
-ยามจนมีแต่คนเว้าใส่ ยามได้ขอแห่นครุบา
ยามรวยมีแต่คนถามหา สีไปใสครุบาขอไปนำแห่น
-ยามจนบ่มีคนอยากรู้จัก หมากก็บ่เท่าที่ทักมันรู้ว่าเราจน
ไปทางไหนไม่เท่าทั้งหมดไม่ถามทั้งคน พอรู้ว่าเราจนหมาและคนก็ไม่มอง
- ตีมเสียที่สนุกดีนะหล่อน (ชาย/พ่อ)(หญิง/แม่)งามองอนเรามาตี๋มด้วยกัน
ตี๋มเหล่าเพื่อต้องการสังสรรค์ เมาแล้วชนแก้วกันที่ที่นั่งที่
- ตีมเสียที่สนุกดีเข้าท่า ไปเอามาตี๋มจักสองสามแบน
ค่าเหล่าเจ้าสีเอาจักแสน ค่าหมอลำหมอแคนข่อยสิจ่ายคนเดียว

(เว้า) เฮ้ย เจ้าภาพจ้างหมอลำมาหลายปานได้มีมือนี้

บ่ต้องจ่ายค่าหมอลำเด้อ (ชื่อตัว)

สิจ่ายให้บ่ต้องห่วง มันสิพอแสนบ่ค่าหมอลำสี่สี่

โจกหนึ่งเอ็นคอปึงบ่ทันปากโจกสองเสียงกระซาคำราม

โจกสามเห็นคนเดินเอ็นใส่ เอ้ยสีไปไสมากินเหล้านำกันก่อนเว้ย

โจกสี่เห็นไก่อว่าแมนหมู โจกห้าไบหูแดงหน้าแข่ง

จอกหกเป่งว่าจาเว้าโงกฮาก เฮ้ย

แถวนี้มีน้กเลี้ยงบ่หือ คันมีแล้วเฮาสีหนีไปตั้งอยู่แถวอื่นกะได้วะ

(ลำทางสั้น)

(บทที่ 4)

อันนี้คือการเล่นภาคตั้งฟังม่วน

สมควรเด้อบัดหันเข้าบ่อนเอา

(บทที่ 5)

ให้สมความเฟิ่นเว้า เขาซ่าหมอลำดี

ภาคคติกะต้องมีภาคคะตั้งนำพร้อม

ไผบ่ได้กะให้ยอมอย่างมัวเสียชีหน้ากลับไปหาเฮียนใหม่

คันแก็กลอนบ่ได้สิเอาไม้แห่ของ

(กลอนลง)

สิบสองสองเป็นยี่สิบสี่ท่อนี่น้ำ...

กลอน ลำแข่งวาลำ เพลงต่างประเทศ

ทำนอง ลำทางสั้น สลับยาว+เพลงอินเดีย+ แจ๊กลั่นจิ้ง+แจ๊กลำ(เพลงจีน)

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(ทำนองลำทางสั้นสลับยาว)

(บทที่ 1)

แม่นว่าได้อนาย

ลำลำนี้ที่มาหลายท่า

พัฒนาขึ้นได้มาไว้แข่งขัน

(บทที่ 2)

ลำวาดนี้วาดนั้นกลอนกลั่นสรรหา

วาทะศิลป์การแสดงแข่งแสงกันแท้

ค้นบได้กะยอมแพ้ ให้นำไปเขียนใหม่

ทั้งเพลงลาวเพลงไทย ต่างประเทศกะให้ได้มาไว้แข่งเสียง

(บทที่ 3)

ตกบทเร่งกะสิให้จ่าวให้เร่ง เพลงกันทันสมัย

ฉันทราตรีศรีวิไลเลื่อนไหลไวคล่อง

มักแบบใดการร้อง เพลงแกวแม่ฝรั่ง

เชิญเจ้าหันมาฟังเพลงอินเดียบัดนี้มีไว้ทำแสดง

(เพลงอินเดีย)

ฮ่าๆๆๆฮ่าฮ่าฮ่า ฮ่าๆๆๆ

ฮ่าๆๆๆฮ่าฮ่า โอ้ห่าผู้โตมาใหญ่แทนอ

โอ้ลูกชายไฟ มาทำใหญ่แทนอ

เมื่อคอยๆๆๆ อาบั้งตื่นหอย คอยๆ คำๆ

ปาดโทนั้นหามาดำแทนอ

เทิงใหญ่เทิงแหล่เทิงดำ

โอ้ไม้คอนห่าเทิงใหญ่เทิงยาว

ยาวโอ่ยาวยังงี้ไม่ไหวละไอ

อาบั้งจ้งโรมันทำไม่ดี

ทำไมมาตรงนี้ เทิงดมเทิงกัมเบ็งหวี

กลางวันกลางคืนบ่หนี ฮี...หอม

อาบั้งถนอมของเมียไว้ดม

อาบั้งเทิงโงม เทิงโดมของเมีย

เอาบั้นข้าวก็กุมมา... ของมึงบั้นน้อยของกูบั้นใหญ่

ของมึงทำไขของกูบ่ทา ของมึงบั้นหนาของกูบั้นบาง

เอามาทะแม เอามาทาแม ของมึงห่าแหล่เทิงดำเทิงเหม็น...

(ลำทางสั้น)

ภาพนี้เอ็ดให้เห็นการเต้นเพลงแขก

แจ๊กลั่นจ๊วกะผัดแปลกร้องใส่สี่ซอ
 เสียง อี้้อออ ๆ เฟิ่นสี่ซออู้
 ออกหวิดฉาก แล้วผัดทำทำบูเต้หน้าเต้หลัง
 ฟังเฟิ่นเปล่งเสียงดั่งฮ้องจนคอโก่ง
(แจ๊กลั่นจ๊ว) เจี้ยกโซ้ย...
 จำอ้วซิงแซ แซ แหแอ แอแอ ห้วงซึ่มอ้อมซอ
 ลือต่อตีกอเคีย เฮีย เฮีย เทีย เฮีย ลือลายยั่วเมีย
 จำอ้วซิงแซ ลือก้วยแสตัวเมีย ลือก้วยฮ่วย อ้วจับไปยฮ่วย
 อ้วเยยะลือโซ้ย ลือเจี้ยกโซ้ย... แล้วลือกะซ่าหมี
(ลำทางสั้น)
 อันนั้นนั้ แม่นวาทพาวาที่เพลงแจ๊กลั่นจ๊ว
 ฟังบัดนี้แห่งตีวาทแจ๊กลำไทย
 ฮ้องเสียงเหลอเสียงไหล ลำไทยเลาะล่อ
(แจ๊กลำ)
 โอ้ละนอ...อาเฮียโอ้ย
 อ้วเป็นแจ๊กอ้วอยู่เมืองจีน อ้วมาถือศิลอยู่ที่เมืองไทย
 ให้อ้วแกงหมูอ้วก็แกงได้ อ้วแกงไก่อ้วก็แกงดี
 เอาหัวลือเซ็ดหัว อ้วก็ทำได้ ทังได้ ทังได้ ทังได้...
(กลอนตัด)
 แข่งวาทเพลงยุคใหม่หลายบทหลายตอน
 บัดนี้มาหันฟังกลอนเพลงในประเทศ
 ศิลปะแต่ละเขตสี่ภาคของไทย
 ผู้ใดเก่งแนวใดในกลอนแข่งวาท
 ประกาศให้เฟิ่นฮู้การล้ำสู่แข่งขัน
(กลอนลง)
 มีवादใดสำคัญขอให้บันล้าต่อโลดเด้อเจ้า...

กลอน แข่งวาทล่าวาทพื่อนต่าง ๆ
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2517

(บทที่ 1)

ละแมน่ว่าได้อนาย
การทางลามีอีหลีล่ำเล่นล่ำเป็นเก่าใหม่
ภาคคติกะได้ล่ำเล่นเฮ็ดเป็น

(บทที่ 2)

คั้นสิมีแต่เน้นทางภาควิชาการ
เว้าเรื่องศิลป์กานทานบาปบุญคุณค้ำ
ผู้ฟังล่ำผัดว่าบ่ได้ย่อนหวานอนนี่หน้า
สั่งมาว่าให้ล่ำภาคะตั้งละเล่น พอได้ช่วงเหงา

(บทที่ 3)

บัดนี้หันมาเข้าวาทท่าวาทศิลป์
คำว่าศิลป์บ่ ต้องครบคั้นความฮู้
มีบทกบพู้ เฮฮาพาม่วน
ขอเชิญชวนพี่น้องมาฟังหม่อม่วนเพลิน

(กลอนตัด)

ทำจั่งซี้เพิ่นเอ็นว่าวาดนักรวย
ไหว้ครูอย่างสวยๆ เตรียมตัวรอยก
กรรมการบอกชกเตรียมทำรอยคอย
มีมัดเสย มัดสอย ตีศอกตีเข้า
ทำจั่งซี้เพิ่นเอ็นมวยเฒ่าเก่ากำวาง
กำปิ่นเสยเข้าคาง สันเต้ตากบับ
ทำจั่งซี้ศึกษาเข้ารับใบปริญญา
รับแล้วถอยออกมาเตรียมตัวค้ำบับ
ถอนสายบัวลงบับเรียบร้อยถอยไป
ทำจั่งซี้แมน่ ผู้สาวล้าไหเอาไว้ใส่เกล้า
ขันตักน้ำเทเข้าไค้ไล่ทางใน
เทน้ำล้าเข้าไปจ้วงหล่าง
หล่อนแล้วเขาล้าเอาไว้เขาสา
ทำนัคนไถนาเอาความมาลาก
เทิงทก เทิงชาก เทิงแก่ เทิงถึง
ฮ้ายจนเอ็นคอพิงฮือๆฮ้องๆ
ไถเป็นคองช่องล่องดินก้อนเฮาโบม
ทำนัคนจกโตมบั้นคูกลั่นน้ำ
โก้มลงไปตำเทิงจกเทิงโกย

จ้กว่าห้าหรือโฉย เพ็นคำปานบั้งซึ่
มันมีหลายเอาหนึวาททำมาเส็ง
สีเอาทำร้องเพลงแบบใดกะได้
มักเพลงไทยเพลงฝรั่งพม่า จีน แกวแม้ว ญี่ปุ่
อีแม่หมนสั่งให้เฮียนไว้ถ้ำแข่งกลอน
(กลอนลง)
บั้นออนยังหลายขอเชิญอ้ายลำต่อออยารอซ้า...

กลอน เจ็ดตำนานแปล: คัมภีร์เว้ามวงคลสูตร ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

ต่อจากนี้ลิเว้าเจ็ดสูตรตำนานมี
ลำบาลีคาถาถามคธไล่ไปให้มันเกลี้ยง
แปลให้ฟังสุดเสียงเรียงกลอนซ้อนต่อ
ฟังให้ดีเดื่อพ่อยอยกกกลสูตรต้นบ่เคาคันตั้งเขา

(กลอนตัด-เทศ)

คัมภีร์เว้ามวงคลสูตรมีมา

(เว้า / เทศ)

สูตรที่ 1 ว่า เอ้วะเมสุตัง เอ็งังสะมะยังพะคะวา

สูตรที่ 2 รัตนะยานี

สูตรที่ 3 กะระณินะมัสกะ

สูตรที่ 4 ชันระปาริต

สูตรที่ 5 โมระปะริต

สูตรที่ 6 ยันญะจักกุมมา

สูตรที่ 7 ะสะกคา สูตรปลายสุดท้าย

อธิบาย 8 ข้อ ตำนานแปลแก้แม่น

เทิงลำเทิงแล่นกะบ่หลงอีกข้าเขียนไว้ท่องจำ

(ลำ)

แต่ก่อนเอาบุญนั้นจะต้องป่าวเทวดา

ให้มาเป็นสักขี จังสิมีบุญได้

(เว้า / เทศ)

(ป่าวเทวดา) ว่าสักเคกามาจะรูปุเป คิริสิชะระระตะเต

จันตะริกเขวิมานที่เปรัตเถจะคาเม

ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิเขตเต

ภุมมาจายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม

ยักชะคันทััพพะนาคาติภูถันตาสันติเกยัง

มุณีวะระจะนั่งสาธุโวมะสุนันตุธรรมมัสสะวะนะกาโร อะยัมพะทันตาทาๆๆ

(ลำ)

(บทที่ 2)

แปลคาถาสักเคป่าวเทวดานี้

ขออันเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกนี้ เทวดาทุกเหล่า

เนาสถิตแห่งห้องปูนป้อมรักษา

(บทที่ 3)

สวรรณค์พรมเทิงฟ้า คันทััพพะนาคา

เมขลาเหล่าอสุญ คุตนาคเนาในน้ำ
ให้เป็นยามมาเฝ้าอันตรายกายล่อง
ในค้วงเขตที่นี้ให้ตีได้สู่น่าว

(บทที่ 4)

แม่นเป็นจิ้งจู้แหล่การป่าวเทวดา
จิ้งได้ทำกันมาสู่วันเดี๋ยวนี้
การมีมงคลขึ้นไผ่ทำมาก่อน
ตอนสมัยแรกเริ่มเดิมนั้นก่อนการ

(บทที่ 5)

ตอนนั้นองค์โพธิญาณทรงยังเซตุวันในป่า
สาวตถิครั้งนั้นฟังบันต่อไป

(บทที่ 6)

สมัยก่อนครั้งนั้นบั่นบ่อนตอนกก
ยกนิทานปรารภเหตุการณ์คราวนั้น
มันมีคนสามจุ่มสามชুমสามหมู่
ผู้หนึ่งชื่อว่า ทิฏฐมังคลิกะ

(กลอนตัด-เทศ)

คนสองชื่อ สุตมังคลิกะ
คนสามชื่อ มุตมังคลิกะกล่าวจาเป็นบัน
คน 1 นั้นเห็นรูปเป็นมงคล
ผู้ที่ 2 เห็นเสียงว่าเป็นมงคลแท้
คนที่ 3 นั้น เห็นรสกลิ่นเป็นมงคล
สนลระวนถกเถียงปลงกันได้
เถียงกันไปคนก้าคนทางคนท่า
พุทธรองค์ลงมาเห็นว่าเป็นเหล่านี้ความเว้าปลีกกัน
เสด็จจากที่นั้นมาเทศนาสอน
เอ็นมมงคลจักรวาลกล่าวมาจาไว้
อยู่ในเจ็ดตำนานนั้นฟังฉันสีได้ว่า
เอวะเมสุตัง เอ็งังสะมะยังพะคะวา
สาวะถียังวิหาระติ เขตะวะเน อะณาฐะชินทิกะสะอาราเม
อัททะโข อัญญะตะรา เทวดา
อภิกันตายะอัติยา อะภิกันตะวันนา
เกวะละกะมิ อุปะสังกะมิตะวา กะชะวันตัง
อะภิวาเทตะวาเอกะมันตัง อุตฐาชิ
บัดนี้แปลบาลีว่าเป็นขึ้น
เอ้วะเมสุตังแปลว่าครั้งหนึ่งนั้นประทับอยู่เซตุวัน
ในอารามพระมหาวิหารท่านพระองค์ทรงยัง

เทวานั่ง ยังมีเทวดาเจ้าสำคัญองค์หนึ่ง
มากราบทูลเทพเจ้าเลยไว้เทศนาว่า
อะเสวนาจะพาละนั่ง บันชิตตานัญจะเสวนา ปุชาปุชะนียานัง
(ลำ)

(บทที่ 7)

แปลให้ฟังย่อๆ พอรู้เหตุการณ์
เห็นว่าคบคนพาลพาลพาไปหาผิด
คบบัณฑิตพาไปหาผล
คบคนชั่วลึฬิตัวยากจน
คนได้บูชาไว้บุญคุณล้นล้น
คนอยู่ในแผ่นดินบูชาไว้ พระพุทธองค์...

กลอน เจ็ดตำนานแปด: พระอานนบรพรรุธรรม ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

คนได้บูชาไว้บุญคุณล้นล้น
คนอยู่ในแผ่นดินบูชาไว้เจ้าพระพุทธรองค์

(บทที่ 2)

พร้อมทั้งทรงฟังด้วยศรัทธาความเชื่อ
เป็นมงคลล้นเหลือปฏิบัติให้ได้ทำให้บรรลุผล

(บทที่ 3)

อานนทะเลระเจ้าทั้งเหล่าเทวดา
มหาชนทั้งหลาย พวกที่ฟังธรรมนั้น
บรพรรุธรรมหลายล้นนำกันดาษดื่น
อันนี้ไว้แต่พื้นพระองค์ได้เทศนา

(กลอนตัด-เทศ)

บทต่อมา 2 นั้นน้ำ กะสำคัญชื่อว่ารัตนะสูตร
พูดให้ฟังย่อๆ พอรู้เรื่องราว
บทที่ 3 พูดให้ฟังคร่าวๆ ครั้งหนึ่งเวสาลี
มีการวิปริตเกิดตายวุ่นวาย
บ่สมบุญผ่นฟ้าดินแล้งแห้งไหม้
เกินอึดอยากยากแคว้นแดนนั้นหวั่นไหว
พอเมืองจึงได้จัดตั้งทำบุญ
เพื่อให้เป็นมงคลแก่ชาวเมืองบ้าน
เลยเหล่าจัดการขึ้นทำบุญอย่างใหญ่
ได้นิมนต์พระพุทธรเจ้ามาไว้เทศนา
ปะณิธาโตปะตะถายาตะถะคะตัสสา
ทะสะปะระมิโยทะสะอุปะระปะระมิโยทะสะ
จะริโรปัจจันนิมมะกะเวคัปปาวะกันติงชาติง
อันเป็นความจริงบ่แมนฉันเดาไว้
เอาคาถาบทนี้ที่ส่งมาว่า
คาถาแปลไว้แล้วตอนต้นกล่าวมา
สวดคาถาจบเรื่องเมืองใหญ่เวสาลีผ่นฟ้าตกส่ง
ผ่นตกลงสู่พื้นดินจันชุมเย็น
เป็นมงคลเลิศล้ำอุตมเดชลือชา
รัตนบทที่สามว่าตามไปหน้า
กะระณียะเมตตา คาถาธรรมบทนี้มีคำบอกเหล่า
องค์พระพุทธรเจ้าสอนไว้อย่างดี

กระระถันมะถะกุสะเลนะอันตั้ง
สันตะปะทังอะภิสะเมจจำ
แปลออกมารวมศัพท์นับรวมกันได้
สมัยราตรีนั้น กลางคืนมืดหมึ
มีภิกษุผู้น้องของพระพุทธเจ้าเนายังป่าดง
บำเพ็ญเพียรอยู่หั้นในป่าดงหนา
มีผีसाงได้มาทำกิริยาก่อการผลาญล้าง
จักเสียงครางเสียงฮ้องนองนั
สนั่นป่าหาสงบได้ผีให้แอ้วกวน
ส่วนภิกษุเลยเข้าเฝ้าทูลเหตุ
กับพระองค์ เห็นได้ทรงเทศนาแก้สงฆ์ทรงชี้
ยามบำเพ็ญเพียรนี้มีเมตตา
ให้เขาแห่ แม่เมตตาให้แก่สัตว์หมุ่นี่ผีได้เกิดขาน
แม่เมตตาว่าให้ผีทุกท่านหนีไปเกิดถึงสุข
อย่าได้มาทวนทุกข์เวทนาเหลือล้ำ
แสดงธรรมเทศให้ผีไปเกิดใหม่ว่า
กระระถันมะถะ กุสะเลนะอันตั้ง
ฟังแล้วจำสูตรนี้ฮ่าภูตผีเข้าบ้านให้อมต่านเป่าไป
สูตรนี้ไว้สำหรับไล่ผีสาง
ลำทางธรรมมาโดนหมูคนคงฮู้
ชาวพุทธเฮาควรฮู้อย่าโลวางถิมปล่อย
เจ็ดตำนานบ่แม่นของน้อย ๆ สิมาเว้าสู่ฟัง
ตอนนีขอพักยังไว้ก่อนทางธรรม
บ่อยากเล่าไปหลายแบ่งผู้ชายนำไว้
แม่นบ่ถามเพิ่นกะคงสิได้เพราะเคยเรียนเคยท่อง
คงสิสวดได้คล่องผู้เคยได้บวชเรียน
เจ็ดตำนานหมุ่นั้นกับมงคลสูตรแปลหมุ่นี่คือสิได้ครบเพื่อนฮู้เรียนเรียนเห็น
เป็นผู้หญิงบ่เคยบวชเคยเรียนกะได้พอเพียงนี้
ฉันราตรีได้เขียนกลอนลำเพิ่ม ฮื่อพ่อเสริมศักดิ์ดี ผู้พาแต่งเติมแต่ง
ค้นเจ้าได้กะให้ลำแสดงค้นบ่ได้กะบ่ชวนหยวนให้บ่ว่ากัน...

กลอน เจ็ดตำนานแปด: พระสัมมาพุทธเจ้าเทศโปรดชาวลังกา ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

เว้าพื้นเจ็ดตำนานละสิบสองตำนานนั้นฉบับหลวงกว้างยิ่ง
ถ้าเว้าตามความจริง เจ็ดตำนานว่านี้มีเรื่องเกี่ยวพัน

(บทที่ 2)

แต่ก่อนนั้นตำนานบ่ทันมี
กรณีแนวไต่จ้งค้อยเอามาอ้าง
ปางหลังก็มีมามูลเหตุ
พระเพิ่นเทศบอกแจ้งแสดงให้ชัดเจน

(บทที่ 3)

ก่อสิเป็นสูตรตั้งเลือกชื่อมีมา
ศาสนาห้าร้อยปีล่วงกายหายเสียง
เมืองลังกาเกิดอาเพศเหตุฮ้าย ปากฎการหลายเรื่อง
เมืองคนเกิดเคราะห์ร้ายวายุวันเรื่องมัน

(บทที่ 4)

แคว้นลังกาครั้งนั้นฮ้อนเฮ้งเต็มทน
ประชาชนลังกาว่านวยอายุเอ้า
จ้งนิมนต์พระองค์เจ้าเอามาหลายท่าน
แล้วจัดบุญบ้านเพื่อขจัดเหตุร้ายหายเสียงบาดสูญ

(บทที่ 5)

ตั้งมงคลสูตรขึ้นสวดอ่านคาถา
หาเอาความเป็นมนต์เวทย์กลอันกล้า
พระสัมมาพุทธเจ้าโคดมเทศแบ่ง
แต่งเป็นเจ็ดสูตรตั้งฟังสิได้ไล่ดู
แนวหมอลำบู้มีแต่ว่าเจ็ดตำนาน
นิทานมีปรารถนาท้อไต่บ่เห็นซ้ำ
มีแต่ลำเตาดันวนไปบู้เรื่อง
หมอลำมีชื่อเสียงคือราตรีจ้งฮู้จักต้นฮอดปลาย

(บทที่ 6)

เขาเอ็นตัวเสื่อร้ายมีชื่อปรากฏ
เป็นหมอลำลือยศชื่อเสียงพอได้
เจ้าสิมกแนวไต่การทางลำทางร้องสมองไวไหลเลื่อน
ประพันธ์กลอนบ่ให้เปื้อนดฮียนฮู้สู้อัน

(บทที่ 7)

เจ็ดตำนานว่านั่นเจ็ดสูตรคือหยั่ง
เว้าให้ฟังเป็นกลอนบ่อนเดิมเริ่มเค้า
ก่อนเสียบัญบ้านต้องจัดการถ่วนที่
มีมโนขึ้นต้นคนเว้าเล่ามา

(กลอนตัด/เทศ)

ว่า นะโมตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
แปลว่าความนอบน้อมต่อพระอรหันต์
องค์สัมมาพุทธเจ้าหรือว่าสัพพัญญูกิเลสกายหายแล้ว
กราบลงไปทอนั้นแหล่วสามที่สามเหล่า
คัมภีร์เว้าว่าพุทธังธรรมมัง
สังฆังสระระนังคัจฉามิ
คำบาลีมคธเว้าเขาเอิ้นว่าไป
พุทธังได้แก่พระพุทเจ้า
ธรรมมังได้แก่ธรรมเจ้า
สังฆังได้แก่สังฆะเจ้า ชูติเหล่าสามที่
ต่อตาติ ย่าปี่นี้ละเด้อจำไว้
อันว่าไตรสระระณะคมนั้นสามอันบาลีว่า
พุทธังสาระนังคัจฉามิ ธรรมมังสาระนังคัจฉามิ สังฆังสาระนังคัจฉามิ
เจ็ดตำนานบ่อนนี้แปลได้ว่ามา
อะหังอันว่าฆ่า คัจฉามิขอถึง
พุทธังซึ่งพระพุทเจ้า
ธรรมมังซึ่งพระธรรมเจ้า
สังฆังซึ่งสังฆะเจ้า สระระนังเป็นที่เพิง
แปลฟังเบิ่งย่อๆ หัวข้อบ่อนเอา...

กลอน คำผืนพระปัสเสน: ข้อ 1- 4 ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

จั่งว่าสองพันห้า โลกาสิไหวหวั่น

ความที่อัศจรรย์สิได้มีเกิดขึ้น เต็มบ้านย่านเมือง

(บทที่ 2)

ฟังสิว่าให้เกี้ยง ตามเรื่องมันมี

ตามคติคองसानอ่านมาเฮาฮู้

ดูตามเรื่องแผนเมืองภูมิศาสตร์

ฝูงหมูนักปราชญ์เจ้าฟังแล้วฮ่าฮอน

(บทที่ 3)

ซุ่มนี่ โลกาเฮาเกิดเดือดฮ้อนเขี้ยวซุ่นโกลาหล

มนุษย์กวนกั้วล โลกาคนเผาไหม้

องค์พระสัตถาให้ เล็งญาณฮู้ฮ่อม

ซอมเห็นทางหน้าพูน เมืองบ้านสิวุ่นวาย

(บทที่ 4)

พระนั่นหลังเหตุฮ้าย ก้าฝ่ายเมืองมนุษย์

ใกล้เชิงศาสนาพุทธ คนสิก้องกันตายตั้งซอนเขาป่า

องค์พระธรรมเห็นแล้วสรญาณตรัสส่อง

ฟังเด้อฝูงพิน้องลุงบ้าย่าหลาน

(บทที่ 5)

ย่านนี้ได้ ฟังก่อนกลอนแถลง

ข้าจักแปลงกลอนसानไต่รตามพระธรรมเจ้า

เอาแต่พอฟังได้ ในพุทธธรรมนาย บ่อนพระเจ้าเทศน์แบ่ง

เพิ่นแสดงเทศไว้ ให้เฮาได้จื่อจำ

(กลอนตัด)

ข้อ 1 นั้น บั้นบ่อนตอนสอง

พระภูธรละออง โกลศทิวราช

สถิตในปราสาท แวนแก้วแววใส

พอบรรลุสมัย จวนแจ้งสว่าง

ผืนเห็นงวักต่าง ดั่งสีสีแดง

แล่นเข้ามาเปิดแอง กุ่นกุ่นกุ่นกุ่น

ออกจนดินสิม้างมุ่น มีดฟ้ามัวฝน

ปรากฏว่าซิชน กันสาให้แหลก

แล่นมาแล้วผัดแยก ไปไฟไปมัน

เป็นหน้าอัศจรรย์ โลกาฟ้าขาด

-ฝนบ่อยย่อป้อหยาด ฮ้ำไฮฮ้านา
 พอเมฆตั้งเค้ามา กะหายไปวับแวบ
 จักหน้อยนี้ คนสิอึดฮอดแกลบ เกื่อไก๋ในฮัง
 ผิดแต่ครั้งหลัง ๆ โลกาฟ้าอ่อน ๆ ๆ
 ข้อที่ 2 ฝนเห็นต้นไม้อ่อน ออกดอกจุมจี
 นี้กะเปรียบสตรี นารีน้อยหน่อ
 ใหญ่ขึ้นมาจ้อล่อ อายุสิบสอง
 เหลียวเบิ่งห้วนมพอง พอทอก่าปั้น
 หน้อยกะให้เขาคั้น เลยใหญ่เลยตั้ง
 ปล่อยโตให้เขาดิ่งมีลูกอ่องล่อง
 คั้นแมนควายกะบ่พันฮื้อฮ้องฮื้อแอกฮื้อเถ
 ต่อไปถึงสมัย พ.ศ. สองห้า
 ฝูงหมู่เขาอีหล้า น้อยหนุ่มนารี
 เกิดมาได้สิบปีเสื่อผ้าซ้อบ่อน
 หน้อยกะได้ลูกอ่อน ให้แ่อวักินนม
 องค์พระเจ้าโคดมเห็นแล้วเกินเปิด
 พากันคอยเบิ่งเกิดสิแมนบ่อหรือได้
 ข้อที่ 3 องค์พระบาทจอมไต่ย ปัจเสนทิวราช
 ทรงฝันเป็นประหลาด เห็นแม่โควิน
 ออกไปเที่ยวหากินดูคนนมลูกอ่อน
 นี้กะผิดแต่ก่อนของบ่เคยมี
 เฝินว่าเปรียบสตรี นารีหนุ่มเหง่า
 ซิบฟังความเฒ่า พ่อแม่ทั้งสอง
 เกิดเป็นคนจองทอง (3) หากินปิ่นปอก
 ป่าให้เฒ่าหัวหงอก นิ่งเข้าเอาพิน
 เลยบ่มียามเย็น ยามนอนยามนึ่ง
 เปรียบคือไม้ไถ่ฝิ่งคอยแต่วันตาย
 ทางพ่อแม่กะหมายกินแสงนำลูก
 เขาผิดกับดูถูกบ่อเอื้ออ่าวถามหา
 หัวอกของบิดา-มารดาปานไฟสุ่มไฮ่
 เหลือแสงเลี้ยงจนใหญ่ สิ้นก็ปลาเผา
 บัดชิแล่นนำเขา ความเดียวกะบ่เว้า
 เสียแสงสองเชื้อเฒ่าถนอมนอนป้อนม้าม
 บัดว่าเลี้ยงใหญ่แล้วคุณเฒ่าบ่มี
(บทที่ 6)
 ข้อ 4 นีน้องค์พระบาทแจ่มเจ้า เนาท่านบรรลั้ง
 ฟังเสียงดนตรีขับปีระบ่าลำพ็อน

พระองค์นอนคืบฝั้นฝั้นเป็นประหลาดต่าง
ฝั้นเห็นจัวบักต่างโตมันยังหนุ่มน้อยเขาห่างไสไถ

(บทที่ 7)

แนวจัวบ่เคยใช้ ไถกะบ่อทันเป็น
มันเลยพาไถเข็น แล่นตำตอไม้
ไถกะหักทั้งง้อน ดอนเลยกันชี้ทั้ง
เลยได้นั่งจ้อก้อ ตอไม้ถึงขา

(บทที่ 8)

ทายต่อไปข้างหน้าว่าเชิงศาสนาพุทธ
มนุษย์ในแดนดินป้อฮั้นตรองครองเค้า
เฟิ่นว่าฝูงคนเฒ่า สีลาการปะป่อย
เอาหมู่เด็กหนุ่มน้อยมากอยเฝ้ารักษา ...

กลอน คำผืนพระปัสเสน: ข้อ 5- 8 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

จึ่งว่าข้อ 5 นั้นองค์พระบาทแจ่มเจ้าพระยาใหญ่ปัสเสน
ทรงผืนเป็นนิมิตเหมือนอนตะแคงได้
ผืนเห็นอาชะนัยม้าโตเดียวสองปาก
ก้าฝ่ายตากกันชี้ มีแท้ป่องเดียว

(บทที่ 2)

ปากหนึ่งเคี้ยว ญ้ออ่อนซอนลับ
ปากหนึ่งกินทางลับป้อมเต็มเต็มเกียง
พระองค์เดียวไขไว้ในพุทธธรรมนาย ทายไว้แจกแจ่ง
แสดงธรรมเทศให้ เขาได้คิดนำ

(บทที่ 3)

- ทายไว้ว่าพวกเจ้านายชียะบาย้า ขยาไพร่หมก
ศิลป์มีพอโต ชั่วทรามนามฮ้าย
ได้เป็นนายคนกล้าตุลาการศาลใหญ่
คอยถ้าใหม่ไพร่น้อยสองข้างหว่างจำเลย

(บทที่ 4)

เบิ่งเพิ่นเว้าเยาะเย้ยจำเลยโจทย์ทั้งสอง
ปองกินทางสินบนบ่ช้อยคนจนไฮ้
อุปมัยคือม้า หากินสองปาก
หากว่าเงินเจ้าหน้อย บ่มีจ้อยช้อยเสียง

(บทที่ 5)

ข้อ 6 นั้นผืนเห็นโถลาดเกี้ยง กลายเป็นแท่นทองแดง
ออกเป็นแสงแวววิบแท่นทองกองแก้ว
ผืนเห็นแนวหมาเฮี้ยน เวียนกันไปนั่ง
พระองค์ฟิงวาดเว้า เลยยิ้มมายหัว

(บทที่ 6)

- ความผืนนี้ได้แก่คนบาบไ้ สีเป็นใหญ่ในกรุง
ฝูงคณาชาวขุนสิต่ำลงเป็นน้อย
คอยเบิ่งไปทางหน้า ศาสนาของกู มั่นสิอ่อนสิเชิง
ใกล้สิเลิงบ่อนบั้นจบชั้นบ่อนปลาย

(บทที่ 7)

นับแต่มือเป็นฮ้าย อยู่ดอกคนเฮา
พอปานเอาเฟื่อยหนาม ล่ามตะคองกองไว้
พอปานเอาเฟื่อยไม้ หนามตะคองกองถี้

หนีกะหนีปได้คางโอีโอยละน้อ...

(บทที่ 8)

ข้อ 7 นั้นองค์พระบาทฝั้นพ้อชายหนึ่งแข็งแรง
พอตะเว็นแดง ๆ คำมาคาค้อย
หมอกะงอยซานฝั้น หนึ่งลิวเชือกข้าว
เลยบ่ยาวยัดได้ไปแท้สำไต

(บทที่ 9)

เส้นหนึ่งลงทางใต้ หมากะเล่ามากัด
หมอกะทรงทรวงคัต บ่อเซาทางฝั้น

(บทที่ 10)

-ความฝั้นนี้ เปรียบคือตั้งน้ำขุ่น ตมขุ่นกลางวัง
เมียบ่ฟังความผัว สิมุ่นมัวหมองมัว

(บทที่ 11)

ไปหาเอาผัวซ้อน ชมชอนชู้ใหม่
เปรียบคือเชือกฝั้นไว้ หมากะແ่นบ่เซา

(บทที่ 12)

ข้อ 8 นั้นฝั้นเห็นเมฆตั้งเหง่าเป็นโง่งนฝั้นริน
พระกะเอาไหหินโต้งรินยั้งน้ำ
ตามขบวนไหญ่ค้อยเต็มก่อนไหญ่ใหญ่
บัดนี้เกิดเป็นไปจั่งว่าไหญ่ใหญ่ล้น ไหญ่ค้อยบ่เต็ม

(บทที่ 13)

สุดที่เลือกแล้วเล่ม บ่เต็มต้องคองอด
องค์พระธรรมทรงทกกล่าวมาจาอ้าง
บอกว่าทางเมือหน้า ผุงมหาราชาขึ้นอำมาตย์ผู้ใหญ่
สีได้กินมากล้นสินจ้างรางวัล

(บทที่ 14)

ส่วนว่าชั้นฝั้นน้อย ต้อยต่ำกระทำการ
อุปมาคือไหญ่หน่วยบ่เต็มยั้งน้ำ
บัดว่ายามเอ็นใช้เกินไวยิ่งแล่น
ฝั้นน้อยแสนยากเย็น เวียนสร้างช้อยหลวง

(บทที่ 15)

-ถึกกับไหญ่ปากกว้างหลวงหลอกกินไต
จั่งว่าไหญ่กินปี หมู่ลาวเขมรแม่ัว
มันหากคือสาแหล่ว คำพุทธธรรมนาย บ่อนพระเจ้าเทศน์แบ่ง
เพิ่นแสดงบอกไว้ให้เฮาได้อำฮอน...

กลอน คำผืนพระปัสเสณ: ข้อ 9- 12 ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

ข้อ 9 นั้นทรงฝันเห็นหนองน้ำสระโบกขรณี
มีสัตว์สามาลงกวนสู่วันบ่มีเว้น
เทิงลงกินลงเล่นกลางหนองจนน้ำขุ่น
ใกล้ฮิมหนองผัดบ่ขุ่น สีนน้ำส่องใส

(บทที่ 2)

ข้อเก้านี้ทนายไว้ เจ้านายใหญ่สูงศักดิ์
มักเบียดเบียนประชาชน ไพร่ขุนแรงแงน้อย
เปรียบคือปลาขาวใหญ่ หากินปลาขาวน้อยโกงกิหมู่
คนจนอยู่บ่ได้เลยแพ้วายหนี

(บทที่ 3)

ไปหาหลบซ่อนลี้ นำฮั่วฮ้อนาสวน
หนีเจ้านาย บิบบาชีอากรอยู่ไปใจท้อ
ข้อที่10 ฝันเห็นข้าวในหม้อ เดียวกันแยกออก
บอกเป็นลักษณะไว้ ไชแจ้งแบ่งสาม

(บทที่ 4)

ข้างหนึ่งดิบ ข้างหนึ่งนั้นเปียกน้ำ ข้างหนึ่งพอเมือกๆและสุขแห่งพอกระเทิน
ทรงทายว่า ลางหม่องฝนหลายเกิน ลางหม่องมีภัยแล้ง
บ่อนหนึ่งตบกบ่อนหนึ่งแห้ง เกิดมีภัยหลายแห่ง
บ่อนใดฝนแห้งแล้ง นาแห้งเหี่ยวตาย

(บทที่ 5)

บ่อนตกลายน้ำจันว่าติดโพงบ้านโกล่มพังเพ
คนกะเซซัง ล้มตายหมื่นกือกองสั้น
ลางบ่อนฝนขาดแห้ง บ่ฮวยฮาลินดินไหง
พาให้ทุกข์ยากไฮ้ ฝนแล้งข้าวกะแพง

(บทที่ 6)

ข้อ 11 ฝันเห็นจันทร์แดงไม้ กกแก่นงามหนา
ความฝันว่านำเอาแก่นจันทร์แดงที่ตนมีไว้
ไปแลกกับเปลือกไม้ของเขาที่เหม็นเน่า
ทรงทายว่าพวกภิกษุ ผู้บ่เข้าครองเค้าศาสนา

(บทที่ 7)

พากันทำชั่วช้าผิดฮีตครองธรรม
นำฮีตครองของดี ไปแลกกับของฮ้าย
ข้าวกระจายไปสู่หม่อง พระบ่ถือครองธรรมเปรียบคือเปลือกไม้เน่า

ข้อ 12 ผันเห็น หน่วยบักน้ำเต้าเป่า ถ่มลงในแม่น้ำจมหมิงบ่งฟู
(บทที่ 8)

ความฝันนี้ทายว่าผู้ทุกข์เฮ้ แต่หากใฝ่ทำดี

มีศีลธรรมในใจสิ่งมี ดีได้

จิตทางในหนักแน่น มีใจใส่อ

เปรียบคือหมากน้ำเต้าเบาแท้แต่กะจม...

กลอน คำผืนพระปัสเสน: ข้อ 13- 16 ตอนที่ 4
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

ข้อ 13 พระปัสเสนทิโกศลธิดาเจ้าทรงพระสุบิน
ฝันเห็นหินศิลา แท่งใหญ่ลอยอยู่ในน้ำ
ตามทำนายไขชี้ วินิจฉัยบอกว่า
ในอนาคตนั้นเมืองสิเร้าเก่าหมอง

(บทที่ 2)

ย้อนผู้ปกครองบ้านใจบ่เที่ยงในธรรม
ฟังคำยอคำยอผู้ฝันเพื่อเพี้ยไกล่
บ่สั่งใจสาข้านำเอาคนไกล่ตัวมายกย่องเป็นใหญ่
บ่ยำเกรงผู้ใดใช้วาจาอวดอ้างวางกล้ำมอวดภูมิ

(บทที่ 3)

ชุมเจ้านายผู้ใหญ่แต่ใจบ่หนักแน่น บ่สัตย์ซื่อถือศีล
บ่ต่างกันกับหิน แผ่นศิลาลอยน้ำ
ยามเมื่อมีการฮ้อน บ่ออาทรเอื้ออาว
ชาวหาตั้งแต่แบ่งระดับให้ใส่เจ้าของ

(บทที่ 4)

หอมเอาดื้อพี่น้อง ตรองเบิ่งให้มันคัก
คำทำนายทายทัก ว่าเป็นแนวนี้
ข้อ 14 ฝันเห็นเขียดอ้อมไม้ ไส้กักกินงูเห่า
พระปัสเสนธิดาเจ้า ทรงแก้เรื่องฝัน

(บทที่ 5)

ข้อนี้มันเปรียบคือชายแก่เฒ่าหลงโลกตัณหา
ไปหาภิภรรยา อายุเยาว์ยังน้อย
ปล่อยให้เมีย โจมป่อย ช่มเห็งกตขี่
พิชเคยมีบได้ใช้ ยอมให้เขียดกิน

(บทที่ 6)

ฝันมาฟังข้อ 15 ว่านั่นฝันเห็นหมู่หงส์ทอง
บินสยองพองขน เชนบนเทิงฟ้า
กับมาเป็นซี่ซ่า ผุ่งกาชั้นต่ำ
คำทำนายบอกว่า พวกคนรวยล้นฟ้าไปหน้าสิทุกข์ลง

(บทที่ 7)

ข้อ 16 นั้นทรง ฝันเห็นแม่แพะน้อยแล่นไล่เสือเหลือง
ทายไว้ว่า สิบเกิดการขุนเคื่องวุ่นวายกายหน้า
อ่ยอนภิกษุผู้ทำความชั่วช้า หากินปิ่นไป

เอาผ้าเหลืองทอไว้ พอได้อ่างว่าสงฆ์

(บทที่ 8)

พระผู้ตรงเที่ยงมั่น ฝึกใฝ่ในธรรม

กะเลยพลอยเสียน้ำ ต่ำลงไปพร้อม

เปรียบคือปลาโตเดียว ตายเหม็นเน่าคับข้องครองโบราณเก่า

ยึดให้สูงเสื่อมเศร้าครองเค้าศาสนาคือข้อเพิ่นฝัน

(บทที่ 9)

เอาผ้าเหลืองบังหน้า หาอยู่หากิน ครองฮีตศีลธรรม

บถือศีลถือธรรม สร้างแต่กรรมทำไว้

เป็นผลพลอยดั่งให้ พระถือธรรมวินัยศีลส้อยค้อยเงียง

เสียมชื่อเสียงและขาดความเชื่อมั่นไปพร้อมพรั่กัน

(บทที่ 10)

ย่อนว่าความดินนั้นถูกลบ เลือนลาง

พระทำดีกะเลยพลอยจางต่างไปหายจ้อย

เปรียบคือแม่แพะน้อยคอยนำแล่นไล่

นำคุบเสื่อเหลืองใหญ่ คือความฝันว่าไว้ทายให้ชัดเงิน

(กลอนลง)

ฟังคำฝันพระปัสเสน ได้เห็นฐึลิบหอกอย่างทำนายนไว้...

กลอน ประกาศศรัทธา
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครูราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518
ใช้กับหมอลำฝ่ายชาย

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...บุญเอยบุญ บุญน้อยบุญใหญ่
น้อมใจใส่ด้วยศรัทธา
ในศาสนาพระโคตม
สั่งสมบุญด้วยศีลทาน
เมืองบ้านชีเอื้องฮุ่ง เดอลุงป่า
โอ้ละนอ..นวล ๆ..เอย

(เนื้อในกลอน)

ละแมน่่านอนาย

(บทที่ 1)

ฟังเด้อเจ้า คุณพ่อสัทธา
จักขอพรรณนานับ โลกคนบนใต้
คนนั้นเดอ ผู้เอาใจใส่สร้าง ทำบุญสร้างก่อ
ทั้งพ่อแพ่มั่นอง ทั้งค้ายคู่สู้คน

(บทที่ 2)

ทำเดอพ่อ ทำกุศลผลสร้าง ๆ การกระทำตกแต่ง
แบ่งออกเป็นชั้น ๆ ผู้เรียงไว้ถึแกว

(บทที่ 3)

มีทั้งชั้นแมน่่าหมากแก้ว ๆ ทั้งบอกปูนทอง
พร้อมทั้งของมงคลผ้าใบแพรไม้
มีนั้นเดอทั้งไหมทั้งฝ้ายแพรลายสาตเสื่อ
ทั้งจำนวนเสื่อผ้าเงินพร้อมพรำกัน

(บทที่ 4)

นอกจากนั้นมี ชั้นถาดเทิงไตร ๆ
เครื่องผ้าไกรบริหาร ถาดโลโอแก้ว
รวมเดอแม่ รวมเป็นแกวถันไว้ ๆ จิตใจตั้งต่อ
หอกองบุญตั้งไว้ ทำขึ้นขึ้นบาน

(บทที่ 5)

เลาะเรียบด้าน ธงกระดาดขแสวทิว
ติดใบปลิวสลับสี ต่างแดงเหลืองแหล้
อยู่แก ๆ นั้นแมน่่า เสวตฉัตรตั้ง ๆ มีทั้งฮูปเต่า
มีนั้นเดอ มีฮูปเงือกฮูปแซ่เข้า แขนวไว้โบกไสว

(บทที่ 6)

สมกับเจ้าฟ้าได้ พร้อมพริ้วเพรียงมือ
พากันถือในธรรม อำฮอนตอนนี่ ๆ
ฉันทินดีเหลือล้น การกุศลคุณพ่อ
พอนั้นเดอ พอแต่มาฮอดล้ำ ภาซ้ข้าวสงหา

(บทที่ 7)

ศัทธาเตรียมแมนหาต้อนสถานนอนเข้าที่
กะทำเข้าที่เรียบร้อยแกงต้มป่นปลา

(บทที่ 8)

สมกับว่า นอละแมนไปเว้า ให้มาช่อยกองบุญ
พ่อเจ้าคุณแมนทั้งหลาย
แม่เจ้าคุณทั้งหลายมา นั่งยายยังล้อม
จอมหัวข่า ได้มาลำตามว่า ๆ
ตามศัทธาว่าไว้ วางให้คำลำ

(บทที่ 9)

นับเดอพ่อ กะนับว่า ดีเลิศล้ำตอนคำมาถึง ๆ
เสียงกองตึงราวัง แห่บุญตังก้อง
เสียงนั้นแหล้ว เสียงกองจันโฮฮ้อง เกรตีเป่า
บ่ชนะซิเข้า มาล้อมแห่แหน

(บทที่ 10)

เบ็งตรอกไตแมนกะแหนน จนอ้งออกัน
อัสจรรยคนมาซาลำวันนี้
เอาให้ตีเดอท่าน อาจารย์หมอลำใหญ่
เฮานั้นเดอ เฮามาคุยกันไป
ออกจนฮอดมือเข้า หนักเข้าอย่าชิโร

(บทที่ 11)

เบ็งนั้นแหล้ว เบ็งจนแหนนพ้อลื้อ ๆ มารออยู่ฟังลำ
เฮามานำคำกลอน ต่อนสรรประพันธ์ไว้
กลอนใดดีมีแล้ว แวรวาวไว้อง ๆ
เอาให้คนได้ย้อง เถิงหม้องบ่อนดี

(บทที่ 12)

วาดหมอนั้นแล้วกะวาดหมอนี่ ๆ ดีบ่เหมาะใหม่
ถึกกับใจคนฟัง แหนบ่นอคุณค้ำ
เฮามาพากันแก้ กระแสลำแจกจ่าย
อธิบายโจทแก้ แปรปิ่นปิ่นแปลง

(บทที่ 13)

ให้คนฮู้แมนซัดแจ้ง ๆ แปลปิ่นสรรหา

หลักวิชาไขมัน กลับมาเบ่งนทาน
การที่ครองลำด้าน
แสดงปฏิภาณ ๆ ให้คนย้องคนซ่า
นำไปจ้างเพื่อหน้า มาล้าร้องช้อยงานช้อยงาน
มาล้าร้องช้อยงาน...

(กลอนลง)

ละน่า

กลอน ประกาศศรัทธา

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

ใช้กับหมอลำฝ่ายหญิง

(กลอนขึ้น)

โอ้ละน้อ...

มือสืบนิ้วขม้น้อมกราบนมัสการ ท่านพระสงฆ์องค์เจ้า
ยกมือขึ้นใส่เกล้า ตางเทียนรูป ถวายทาน
และขอกราบเรียนคณะกรรมการ ทั้งเจ้าภาพศรัทธา ปู่ย่าตายาย
นายตำรวจและทหาร ผู้ใหญ่บ้านกำนัน ที่มาฮ่วม โหมงาน
ฝ่ายปกครอง เขตตำบลหมู่บ้าน รวมทุกท่านอบต.
หมอลำขอวันทา ทุกหน่วยงานที่มา ต้มโหมฮ่วมบุญ
สรรหาเงินปัจจัย และระยะเวลา ให้เกียรติ มาฟังลำ
ผู้ข้าขม้น้อมนำ ฮ่าการร้องการลำนี้ผิตพลาดปลั่งไป
หมอลำขอ กราบอภยันำผู้ฐู ไว่ก่อน...ในตอนนี้...

โอ้ย..ละน้อ...นวนๆเอย...

(เนื้อในกลอน)

(ทำนองกลอนตัด)

ละแม่นว่า ..นอนาย -
สวัสดีพ่อแม่ ละพี่น้องทั้งหลาย
บ่ว่าหญิงหรือชาย เฒ่าๆ แก่ๆ
ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ พระสงฆ์องค์ชี
ทั้งนักปราชญ์เมธี ผู้เฉลียวฉลาด
และบัณฑิตนักปราชญ์ มุขชะอาจารย์
ตลอดท่านเจ้างาน ศรัทธาเจ้าภาพ
ฉั้นราตรี(ชื่อตัวเอง)ขอประกาศให้ทราบทุกทั่วตัวคน
ฉั้นขอลำประกาศตน กลางวง กลางฮ้าน
ขออภัยเด้อท่าน ทางไกล่ทางไกล
การทางลำ สิให้ถึกหัวใจ สู้คนคงยาก
อย่าฟ้าวปากกันปาก ฟังให้ ดีดี
เบิ่งวาททำพาที ไปตาม ระเบียบ
ฟังกันอย่าง เรียบๆ น้อยใหญ่หญิงชาย
ขออภัย เด้อนาย อย่าหาว่าฉั้นบอก
-ผู้อยู่ใกล้ฮ้านลำ กะขอให้ย้อออก มันสิปวดเอ็นคอ
คอยถ้าฟังกันนอ บพบาท วาทอย่าง
สู้มือนี่มันต่าง การร้องการลำ
ต้องให้มีศีลธรรม สมบัติผู้ใหญ่

ขอโทษเด้อ คุณผู้มาไล่ใส่ มือนี่กะตาย
 ขออภัยเด้อนายๆ การไล่การร้อง
 -ไล่ให้มันถึกต้อง กลอนสาดประจาร
 เดียวนี้รัฐบาล มีกฎหมายโดยชอบ
 เอ็ดให้ถูกระบอบ วัฒนธรรม
 ไล่กะต้องให้ไล่ ในทางที่ถูก
 จนตลอดการพูด การใช้ภาษา
 ให้มีขำมีฮา ให้ครบมีมม จังชั้นจังแมน
 ทุกวันนี้ ประเทศไทยพวมแล่น ขึ้นสู่ทางดี
 เปลี่ยนไปน่าดู ปีค่าจาค่าเว้า
 ขออภัยเด้อเจ้า พวกส่อยพวกสอย
 สอยกะต้องให้สอย ค่างามคำค่อง
 สอยถึกหม่อง สอยถึกป่อง ยามพ็อนยามล่า
 อย่าสิสอยไปน่า อีมะลามจามจำ
 สอยออกจากหม่องว่า นำตากนำหมี
 สอยจังชั้นบตี ล้วงเกินมูลแม่
 คำสอยนั้นให้มีแต่ ม่วนชื่นเฮฮา
 ถึกกับพัฒนา เปลี่ยนแปลงแบบใหม่
 ยุคเจริญรุ่งไล่ ให้ใช้แต่ความดี
 เปลี่ยนไปน่าซูปี ค่าจาค่าเว้า
 ขออภัยเด้อเจ้าผู้ที่นั่ง ฟังลำๆ
 โปรตพากันจดจำ คำฉั้นประกาศ
 ฮ่าเพื่อหมอลำพลาด ผิดกะผิดกา
 สระอะสระอะอ เสียงสูงเสียงต่ำ
 อย่าฟ้าวพากันหน้า เอ็นดำโวยวาย
 เดียวนี้ผิดกฎหมาย เอาสาแท้ๆ
 การดำพ่อดำแม่ ดำป่าดำอา
 ผิดกฎหมายอาญา ฐานละหุโทษ
 บ่แมนแนวเว้าโหด เว้าข่มเว้ากาย
 บัดฮ่าเจ้าฮ่านาย มาพบมาพ้อ
 สิเป็นการก่อ เกิดโทษปรับใหม่
 หมอลำขอเตือนใจ พวกท่านทุกคู่
 พากันรอฟังอยู่ อย่าเขี้ยวอย่าเขิน
 แต่เดียวนี้กะยังเว็น อยู่ดอกคุณพ้อ
 รอฟังไปก่อนเถาะ จักหว่างจักควา
 พวกเจ้าหนาว ให้ตั้งไฟขึ้นผ่าง
 ผู้ใดชี้ค้ำอย่าง ให้นั่งอยู่รอฟัง

แม่หนีฟ้าไปหยั่ง กินข้าวแดงแล้วตัว
พวกมักเหล้า พากันไปหาควักินแล้วจึงมา
เบิกให้พอหน้าซา เตรียมการไว้ก่อน
พวกกินต่อนี่ดำน้อยกะตาย
ให้ไปเอาसानาย จักหลอดสองหลอด
กินบ่เปิดให้ขอดใส่พกมาน่า
ผู้ที่บ่ทันคล้ำข้องปลา ข้องเต่า
กะไปเอาจักเหล้าสาแล้วจึงมา
ผู้ใต้อยากสูบยา กินพลูเคี้ยวหมาก
กินให้มันหายอยาก อิ่มหน้าสำราญ
เฮ็ดจิตใจเบิกบาน ฟังลำตลอด
ม่วนนำกันไปฮอด ซอดเข้าจนสวย
อัยานหมู่เจ้าหนวย บ่ทันพอ หกทุม
ผัดสิดิตอยากจุ่ม น้ำบ่อตอขาม
ย่านป่าเมื่อสาหยาม ละบ่มีคนอยู่

กลอน คนลีหาไซ้ฮ่มโพธิ์ศรี หนีโลกวุ่น
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

ละแม่ว่าได้อนาย
สิบนิ้วยกใส่เกล้ากราบปราชญ์อาจารย์
ขอสื่อสานวรรณกรรมอีพื่อเสริมศักดิ์ไว้
ฉันทราตรีศรีวิไลเขียนแต่้มบทกลอนซ่อนกาย
ฮู้ฮ้อยว่าเตือนหงาย ส่องประกายแจ่มแจ้ง แต่ขอใต้ตีมตะเกียง

(บทที่ 2)

ในยกนี้ลีขอกล่าวบ่อนเป็องโลกฮ่วนเฮฮวน
เกิดสับสนอลเวง ร้องเพลงคนละเรื่อง
ต่างคนต่างเถียงสู้ บูดันทางบ่แม่น
เล่นนำของห่างห่างสิคาค้างอีกบ่ตน

(บทที่ 3)

ตอนนั้นหละตอนลีได้หาไซ้ฮ่มโพธิ์ศรี
ฟังดีดีเด้อคนอีกบ่โดนคงพ้อ
บ่แม่นจอกะกุลบ่แม่นกุลกะชวด บ่แม่นชวดกะฉลุไฟลีขูล่งไหม้เผาดินจุดจี้
เหลือสามฮ่มโพธิ์ศรีบ่อนไฟลีบ่ไหม้ คือไตรแก้วหน่วยสาม

(บทที่ 4)

โลกแผ่นดินและน้ำสี้ได้เสียมหากัน
กลางวันเป็นกลางคืนกลางคืนเป็นกลางวัน มีตมัวบ่มีแจ้ง
แสงอาทิตย์กะสิเศร้าสุญแสงมัวมืด
คนฮึดฮัดยากแค้นแสนซ้นสู้อัน

(บทที่ 5)

ตายด้วยโรคกะผ่องนั้นฮึดฮัดอยากอาหาร
ถูกคนพาลนำลัถยาดซีตีปลิ้น
คนลีตายด้วยไฟและสิตายด้วยน้ำ กองกันเดียรดาษ
พญาธรรมมิกราชจั่งสิมาโปรดให้ ชันไผ่นั้นบ่ตาย

(บทที่ 6)

พวกมนุษย์บาปฮ้ายสิเป็นเยื่อเดียรัชฉาน
พวกหมูโจรคนพาลสิบ่ยังเหลือค่าง
เหลือแต่พวกคนเฒ่าศีลธรรมค่าง
สิเห็นองค์พระเจ้าเนาพื้นแผ่นดินไตร

(บทที่ 7)

พวกที่ยังบ่ได้ถึงแก่มรณา
พระเมตตรัยสี้ได้อาเชิงมาฮ้อนคนไปไว้

ไผ่ผู้มีบุญค้าศีลธรรมชู้ช้อย
สี่ได้ไปเห็นดอยสุวรรณคีรี ที่นั่นเป็นบ่อน้ำสถานห้องแห่งพระธรรม
(บทที่ 8)

เงินและค่ากะสิมารวมหั้นของตีมีค่า
วาสนาซาตาซินซาไผหลายจั่งสี่ได้พบพ้อรอไว้บ่อดน
(บทที่ 9)

พากันหลีกให้พ้นความชั่วมัวหมอง
อย่าสันทองเวรบาปเข็นสันท้อ กรรมฮ้าย
อันใดพอวางได้อภัยกันให้มันสว่าง
โกรธโลกหลงทั้งปวงให้ค่อยปลดค่อยเปลื้องให้สูงเสียด่างหนึ
(บทที่ 10)

คั้นเฮามีจิตกุศลตั้งแล้วแนวอื่นกะตามมาหลีกเสียให้มันได้
การถือศีลภาวนา ชื่อตรงตามต้อง
พระเมตตรัยสันท้องผู้ถือครองพุทธบาท
อย่าพากันประมาทเด้อญาติพี่น้องให้ครองสร้างสิ่งดี...
(กลอนลง)

ละนา

กลอน ปรากฏการณ์ของโลกปัจจุบัน
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

ละแหม่นว่าเดือนาย
หอมเบิ่งศุขมื่อนี้มีหลายเหตุปรากฏ
วางเพื่ออยู่ดี ๆ ก็มีเสียงที่ทกเกิดตั้งก็ก้อง
ตั้งอยู่ในหลห้องเวหาอากาศ
สุริยะคราดเคลื่อนแสงเสร์้าเหลี่ยมเงา

(บทที่ 2)

เคยเห็นบ่หละหมู่เจ้าเช่นว่าแผ่นดินไหว
เกิดมีแนวเป็นไปต่างหลังปางก็
มีการตีการฆ่าจลาจลปล้นไฟ
คนถือฮิตปได้ อะธรรมเข้าเป่าหัว

(บทที่ 3)

จั่งเกิดหมอกเมฆมัวมัวมืดบังแสง
แนวทองแดงสิเกิดเป็นทองคำต่ำสูงเสมอด้าม
คนบ่ตามครองเค้าโบราณเฒ่าแก่
ปลาชิวไล่สวบแซ่แวแว้งแล่นหนี

(บทที่ 4)

คนสียาดเก้าอู้กันนั่งเป็นนาย
สิงอยู่ปายยางสูงสิเล่าชิงปิ่นไม้
จักว่าโตโตแท้สิชิงเอาได้ก่อน
ราตรีล้ำย่านแมนบักโกรกเฒ่าสิชิงได้นั่งสูง

(บทที่ 5)

ข้าวสิบ่แก่นยั้งพวกเจ๊กเป็นคนชาย
พวกเจ้าขุนมูลนายสิเล่ากวินแหล่ง
ของสิแพงไปหน้าราคาบ่ได้อ่อน
บ้านเมืองเกิดเดือดร้อนฮอนฮ้อนทั่วไป

(บทที่ 6)

นกบ่ออยากจับไม้เปิดเบือคองงอย
ปูปลาหอยไลบึงห่างหนองหนีมัม
จั่งว่าอาศรมเสร์้าธาชีบ่แก่น
หวิกับแวนสิได้ให้สาวบ่ขึ้นนั่งแงง

(บทที่ 7)

สาวสิอาบแต่แบ่งน้ำบ่หวัชา
ต่อไปฝูงปูปลาสิบ่มีโตบ่อน

ถูกคำสอนพระองค์เจ้าเดือนอานนท์บอกว่า
พวกมนุษย์มะนากะสิเป็นจิ้งจู้จนถึงหั้นบ่อนหอม
(บทที่ 8)

ผืนแผ่นดินกะสิจ้อมหอมจิวคอปอม
ซอมๆไปคือจริงตั้งทายเอาไว้
มองๆไปทางหน้าคือมาแล้วหละพอ
นับแต่มี้อสิจ้อบัจอนี้กะแมนกุล

(กลอนตัด)

คอยถ้าฟังบ่อนพุ่นตอนสิรบเร็วกัน
เมืองเวียงจันทร์เมืองเขมรเมืองจีนที่
อิตาลีหรือพม่าอินเดียพวกแขก
จีนแดงเกิดแตกร้าวดอนแล้วบ่เหลือ
พวกรัสเซียกับอเมริกันชนตีอวดแข่ง
ต่างคนต่างแสดงแข่งฝีมืออวดอ้างวางเข้าใส่กัน

(บทที่ 9)

สร้างอาวุธทุกชั้นน้อยใหญ่ในสนาม
สงครามโลกครั้งที่สาม ฟังระเบิดนิวเคลียร์ สีฟ้าเปียลงเปียง
ยาดชื่อเสียงสองข้าง สองทางฮ่างฮ่าว
ตกถึงคราวฮอดมี้อสิเกิดตุ้มปุมไฟ

(บทที่ 10)

ระเบิดนิวเคลียร์ได้ลูกใหญ่หุรหุรา
มีฤทธิ์แรงแงมากกว่าปรมาณู ลิ่นกันพันเท่า
ถ้าเดี๋ยวมีสองเจ้าสองสิงห์ยิ่งใหญ่
จักโตโตสิได้มาขึ้นนั่งครอง

(บทที่ 11)

พวกรัสเซียเขาจะย่องอ้างว่าเขาสม
การปกครองแบบสังคมนิยมกะว่าเขาทางนั้น
ส่วนอเมริกันนี้ผิดปกครองแบบใหม่
ปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย เห็นไปคนละก้าคำเว้าบ่ต้องกัน

(บทที่ 12)

คอยแต่วันระเบิดต้าม ตามข่าวที่เฮาเห็น
อวดกันเป็นคนดัง บ่สังใจหลายชั้น
นับแต่วันหน้าหน้าคือกุลาคอนหนุ่น
ครอบว่าใจหว่าวันหมกมุ่นฝ่ายอะธรรม...

(กลอนลง) ละนา

กลอน ม้วนศิลป์เปิดบอกศิลปิกษุณี
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

บัดนี้ลำโพงแก้แปดปี่ประชันกลอน
ฟังคำสอนพระบรมศาสดากว่ามาจาไว้
หลักวินัยศิลป์สร้างวางเป็นหลานส่วน
ยกนี้ฟังป่อนม้วนม้วนศิลป์ข้อพอได้ผู้ฝ่ายศิลป์

(เทศน์)

ว่าอิมานี อัฐลิษาประทานี อุโบสถณะกิริระวะเสนะ
สารุจังกัง อมังกัง กัตตะวา อัปะทาเทนะ หลักคิดตะภาณี
ศิลป์อุโบสถมันต้องมีจั้งซี้เป็นข้อต่อกัน
ราธนาศิลป์สืบนั้นฟังกันอีกต่อ
ว่า อาหังเต สະระสิริงนิยาจามิ ถึงฤติตาตติงกันสามชั้น
ชื่อตัวศิลป์ 10 นั้น ฟังฉันสิได้ว่า
นับกันมาแต่ศิลป์ 5 ศิล 8 ถึง 9 ครองเค้าวามา
อจาณะนะมหาสายนาว ระมะนะสิกขา
10 ชะตะรุปะราชะตะปะติมะ หะนาเวระมะเนสิกขาประทังสะตาทิยามิ
มีสิบตัว ศิลเจ้าสามเณรถืออยู่
ม้วนนี้ให้ดูร้อยฟังข่อยกล่าวกลอน
บัดนี้ย่อนมาศิลป์สี่รวมสาม 1 ปฏิโมขสังวรศิลป์ คือศิลป์สังรวมในพระปาติโมก
อินทริสังวรศิลป์ ๆ สำรวมในอินทริย์
อทิษาปัจจายะสันพิชิตตะศิลป์ ได้แก่ การพิจารณาในปัจจายั้งสี่
อจาชีวะปารีสุทธิ ได้แก่การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ
หายะนะศิลป์ ๆ มีส่วนเสื่อม
ฐิตะภาคิยะศิลป์ ๆ มีส่วนตั้งหมั่น
วิเศษสภาคิยะศิลป์ ๆ วิเศษ
ได้แก่ศิลป์ผู้ถือเอาแล้วปรารถนา จะบำเพ็ญมรรคและผลของตน
นิเกตะคิยะศิลป์ ๆ มีความเบื้อหน่าย
ในบัญญัติปกติศิลป์คือของบุคคล ผู้ประพฤติเป็นปกติ
อจาริยะศิลป์ได้แก่ศิลป์ของบุคคล
ผู้ศึกษาตามจารีตตระกูลตนทำมาแต่ก่อน
บุพเพเหตุคือบุพเพเหตุ
คือตนมีเหตุมาแต่ก่อน
พุทธธรรมศิลป์คือศิลป์ของบุคคลผู้ที่เป็นบิดามารดาของพระพุทธเจ้า
นับแต่วันเพิ่มขึ้นลงสู่ในครรรภ์
มีอยู่สิบสองอันรวมกันสามหมวด

ตามฉันได้สำรวจรู้แล้วเรียนมา
ว่าไปตามตำราศีลห้าศีลสี่
เรียนบ่อเห็นกะต้อมิตชีสี่ปานปล่อยเอียนลงตม
จักว่าชาวหรือมมือกะปุกกะป้าป
ศีลบ่มีมันบาปตกอเวจี
ต่อไปหนี่ยังศีลห้าศีลแปด
มีไปเหม็ดแอดแสดศีลเนรศีลจัว
สามเนรนั้นถือศีลสิบตัวจำเอาต่อแม่
ล้าบต้องให้แ่วแต่ตันถึงปลาย
ส่วนพระสงฆ์ถือหลายกว่าเนร ขึ้นอีก
ศีล 2 มาบ่อหลักของพระภิกษุสงฆ์
ส่วนว่าองค์ภิกษุณี กะตั้นกันหลายเท่า
ศีล 311 รวมเข้าถือกันครัดเคร่ง
คันสิมาสำเส็งจะต้องมีครบถ้วนคำม้วนฝ้ายศีล
ให้จับครบสิ้นตามทีเห็นมา
ต้องอาราธนาก่อนสิล้าศีลนั้น
ราธนาจบขึ้นจั่งนิมนต์หลวงพ่อ
คันล้าได้กะให้ต่อคันบ่ได้กะบ่ต้องให้ล้าเรื่องอื่นไป
สมัยนี้เลิกใช้ล้าไล่ประชนกลอน
ล้าตามครูบาสอนบ่ไล่กลอนความรู้
ครูผู้ใดสอนไว้แแนวใต่กะให้ว่า
บ่อให้บักแม่่นหน้ามือชีใส่กัน...

กลอน สาดทำ

ทำนอง ลำสุตสะแนนสลบยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(บทที่ 1)

เด็กมาแล้วมีกลอนให้เจ้าหน้า
เพิ่นมักจำเจ้าไว้ท้อไตแท้ให้ว่ามา

(บทที่ 2)

เจ้าศรัทธาไปจ้างรางวัลเบียดบาท
ว่าให้สาดและแยศรัทธาเจ้าจั่งไต

(บทที่ 3)

เพิ่นไปบอกข่อยไว้ว่าให้แข่งทางกลอน
ตัดเป็นตอนคำถามสาดประชันลำแก้
ว่าให้แปลศัพท์ย่อยยอคมกิริขึ้นว่า
เอาให้คาลังจั้งไผบไตให้แล่นหนี

(บทที่ 4)

เพิ่นบอกไว้จั้งซี้คราวเมื่อไปจำ
ฮอดมือฉันมาล่ำกะลีล่ำตามคำพวกศรัทธาเว้า
ล่ำมาเดื่อทางเจ้ากลอนไตไม่ว่า
คันผมย่านฮอดบ่มาให้มันเสียชีหน้าเด้าอ้อพ้อลุง

(บทที่ 5)

นับแต่เมื่อสิฟุ้งเพิ่นกหน้าบ่มีคอย
บ่มีถอยทางลำหลุบตำปานควายตุ้
ให้หัวหลุ่งจั้งสิยานจนกระบานหัวแตก
ให้มันแหลกอ้อยบ้อยสาแล้วจั้งลิเซา

(บทที่ 6)

คอยฟังเดื่อพวกเจ้าไผสิเก่งทางกลอน
อย่าฟ้าวหนีเมื่อนอนเดื่อพวกศรัทธาจ้าง
ถ้าฟังหมอลำฮ้างไผบ่ตีให้เจ้าว่า
คันไผคาให้เจ้าเอาเชือกคล้องคอเกี่ยวแก่หนี

(บทที่ 7)

หมอไตดีจั้งข่อยเอามาไว้มีรางวัลนั้นกะให้เจ้าจ่าย
ไผสิตายให้มันตายมีอนี้เหม็ดหนีบ่อนตี

(บทที่ 8)

เหม็ดแล้วตีกลอนเก่งเส็งกัน
อันเคยล่ำตลกโปกเฮฮาฮื้อ
กลอนที่เจ้าไปซื้อดี ๆ มาท่อง
เหม็ดแล้วตีอยู่ห้องแพงไว้เฮ็ดหยัง

(บทที่ 9)

อย่าสียั้งเขยออกจนหมด
อย่าสือตมันเตอฟาตแต่เวีนจนแจ้ง
อย่าแพงมันไว้กลอนไต้ตีมีค่า
ให้ศรัทธาไต้ย้องคนฮ้องโฮ่นำ

(บทที่ 10)

กลอนในธรรมกลอนในตู้ กลอนเดินภู กกลอนเดินเขา เดินดงชม
ประเทศ เบ็ดเตล็ดยาบสร้อยนิทานก้อมโปกฮา

(บทที่ 11)

ว่าทะแม่กลอนไต้แห่นมันดี
มีกลอนไต้เร่งมาคือน้ำ
ตามใจเจ้าเอาเลยบไต้ว่า
สิบๆ ต่อห้ามาแม่บักลัว

(บทที่ 12)

นี่ละน้องเขาว่าประวิตรน้อยน้กต่อยสารคาม
เจ้าม้กงามกะสิงามคือกันกลั่นทาคนกล้า
หนาหนาหน้าหนามาบว่า
สู้จนหัวขาดคาตายสาแล้วจ้งแล้วแนวเชื้อไต้

(กลอนลง)

ละนา

กลอน สาดเย้ยเปรียบเทียบสุภาชิตแบบคำคม
ทำนอง ลำย่าว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2518

(กลอนตัด)

ยกนี้ขอเปรียบเทียบสุภาชิตแบบคำคม
คำศัพท์มีเหมาะสมบาลีบอกกว่า
คำคนชำนั้นบ่ต่อตาเห็น
ปากเว้าฟันผู้อื่นเป็นแต่ว่าโตขี่คร้าน
ว่าเขาโง่เปิดบ้านโตผิดแห่งปลีกกระหลิน
ผู้ใดอดทนฝืน ความเจ็บความปวด
แม้่นว่าบ่ได้บวชเป็นพระอรหันต์
กะฮอดนิพานคือกันคันใจบ่ต่างพล่อย
คันฮู้จักว่าโตเป็นผู้น้อยให้ค่อยช่อมค่อยแซม
แนมเบ็งเงาเขาก่อนไม้อ่อน บ่ออ่อนหัก
คันบ่ทันฮู้คัก อย่าซิเว้าเข้าฮู
ค่อยพิจารณาดูอย่าเว้าฮูเข้าถ้ำ
ฮู้ว่าโตผู้ต่ำ อย่าหักไม้ทางปลาย
อย่าอนหงายไถ่มน้ำลายหุดฟ้า
บ่มवादมีท่าซิถึกหน้าเจ้าของ
ให้ย่างไปตามคลองอย่าหลงป่องหลงท้าง
เข้าหาข้างให้คำเบ็งกกหู
จิกะบูให้มีทรงมีवाद
ให้เป็นคนฉลายดฮู้ต่ำฮู้สูง
ใหญ่ให้เอนว่าลูงสูงให้เอนว่าป่าวาจากะให้อ่อน
อย่าซิหลอนลื้อแล้ว ดันดินขาดชิน
อย่าฮู้ตันฮู้ดินตันตีนบีนบก
บัดฮ่าขามันตกซิหล่มลงเสีเยแป
คนซิเฮฮาซ้าแนวล่ำบ่สมค่า
มันซิเสียชีหน้าอันแนวพร้าบ้านกลาง...

กลอน พระเวดสันดร: อารธนาอุปครุฑ ตอนที่ 1

ทำนอง เทศน์แหล่

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(เทศน์-กลอนตัด)

ว่าโอกะสาๆ ข้าทั้งหลายขออภิวันกราบไหว้
ยังพระมหาอุปครุฑตนประเสริฐ
ศักดิ์ดาเลิศปรากฏ ทรงเกียรติยศศักดิ์นา
ว่าพะอรหันต์เจ้าทั้งหลายขออาราธนาพระมหาเถรเจ้า
ผู้มีอาคมอันเก่งกล้าจงเสด็จแก่น้ำคงคา
มาพจลปราบมารอันฮ้ายด้วยพระคาถา ว่า
อุปัคตโต มหาเถโร คะริสะคตโตสัมมุติโทโย
เอกะมาโร เดชะมาโร ปะรายันตุ
ฝูงข้าทั้งหลายขออาราธนาพระมหาเถรเจ้า
ตลอดเท่าถึงนาคตะคุตมนุษย์และเทวา
ฝูงข้าทั้งหลายขอยอทาน และฟังเทศน์ขอแก้องค์นาเวศจงรักษา
กำจัดมารอย่าให้มาราวีในค่วงเขตพระองค์เทศน์ด้วยบาตรพระคาถา
ว่าโยๆ อุปัคตโต มหาเถโร
ยังๆ อุปัคตตัง กายังพันทะมา
รัตสาคีวัง สัพพะโยกขา ปะรายันตุ
ฝูงผียักษ์และผีมารทั้งหลาย
อันมักพาบแพ่งค์ประเสริฐสำพันธ์ยู
ว่าปะรายันตุ สู้ท่านทั้งหลายจงพ้นผ่าน
จากเขตประเทศนี้ก็ข้าเทอญ

(กลอนตัด)

เชิญให้คนเจ้าอ้างคือนางได้บ่
เทศน์มะลัยต่อท้ายหมายไว้จั่งได้
ตามตำราบอกไว้ประวัติเรื่องพระมะลัย
ในคัมภีร์จาไซเกิดจากดวงของไข
พระมะลัยแขนห้อยมาลาดวงดอก
บอกแต่พอสำนี้ที่หน้าว่ามา
คราวเสด็จขึ้นฟ้าไปไหว้ธาตุเกตุแก้วมณีเหลี่ยมส่องใส
เทพบุตรองค์หนึ่งได้หมื่นหนึ่งบริวาร
องค์สองหนึ่งแสนแห่แหนแพนด้าม
จั่งขนานนามไว้มะลัยแสนมะลัยหมื่น
สาเหิมคืบกันกะบ่ย้าน เพราะฉันได้อ่านดู
รู้ละเอียดเรียบร้อยมะลัยหมื่นมะลัยแสน
เคยลำเอาคะแนนแข่งขันมาแล้ว

จัดเป็นแถวไปพร้อมบ่หวังยอมคนง่าย
ให้เจ้ารารณา มะลัยหมื่นต่อท้าย พอสิได้บ่นาย...

กลอน พระเวสเผลดสันดร: อารณามะลัยหมื่น มะลัยแสน ตอนที่ 2
ทำนอง เทศน์แหล่
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(เทศน์)

สุทหะหิตัง นิจจิงตั้งธรรมมัง
นมังสามิ ข้าไหว้บาดนาโถ
กันตามี้อครเก้าโกฏ
เทพมะลัยโปรดปราณี
ตั้งดีบ่เศร่ากราบเท้าเศียรมาลาตวงดอก
ทั้งข้าวตอกบรรณการ
ทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารเผยแพร่
ให้แก่สัมภัญญองค์พุทธโธผู้ประเสริฐสมมุติเลิศทรงธรรม
พวกข้านำพรำพร้อมน้อมอินทรีย์
จิตยินดี บ่ประมาทด้วยบทบาทพระคาถา
ว่า สุทหะหิตัง นิจจิงตั้งธัมมัง อารณัง กะโรมะ

(กลอนตัด)

ว่าไปจั้งซี้กะจตจื่อจำเอา
บ่แม่น่ด้นแม่น่เดาเรียนมาตามผูก
ว่าจั้งซี้จั้งถูกตามแบบตามแผน
รารณามะลัยแสนว่าไปจั้งซี้

(เทศน์)

ว่ายังตะทับ ดับปะโกทะสัง สักกัตขังนะมัสสามิ
มีคาถาสวดทะวาดว่า อตถะธรรมมังสักกัตจิง อารณังกะโรมิ

(กลอนตัด)

คาถามะลัยแสนมีท่อนี้เท่าที่เห็นมา
ฟังสิรารณาสังกาศบัดนี้
ฉันราตรีเขียนแต่เป็นกลอนซ้อนต่อ
รารณามหาชาติได้บ่หรือหากว่าบ่ได้ไขอ้างอย่างได้
ค้นเจ้าได้มหาชาติชาดก
ยกเอาคาถาพันพระเวสสันดรพร้อม
ค้นบ่ได้ให้ยอมฉันราตรีสีล้าลังตามกลอนแต่มีแต่ง
ศิษย์แม่หมูนสิมแลง กับพ่อเสริมสั่งให้บ่กลัวย่าน หย่อนไฟ....

กลอน พระเวสแหวดสันดร: เทศน์สังกาศ ตอนที่ 3

ทำนอง เทศน์แห่

ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(เทศน์-กลอนตัด)

สมมุติในตอนนี้มีดหมียามเด็ก
เป็นเวลาตีสามสี่นาฬิกาเช้า
จวนสี่ถึงยามเช้าฟังกัณฑ์สังกาศ
ราชนาดังนี้หัวหน้ากล่าวหา
ว่าชัยตุ้มมั่ง ชัยมั่งคะลัง บวรวิวิาท
องค์พระบาทศรีธาดุราชกุมาร
สมภารเพ็งบ่ขาดปัจฉิมชาติโพธิสัตย์
ปฏิบัติถ้วนถี่ใจแจ้งที่สงสาร
มีสมภารบโศกบริโศกทวยทัน
สรรพสันมีทุกสิ่งเป็นหลักมิ่ง
ศรีพุทโธใจกุศลสยโยชน์
ปางเมื่อโพธิสัตย์สมภาร
นอนหลับไหลสะดุ้งตื่นดิ๊กตื่นเห็นคน
นอนเต็มปราสาทเตียรดาษ
นางนักษมนบางพองนอนปานมและป่าดาก
บ้างนอนอ้าปากและขบฟัน
น้ำลายไหลหลายหลาก
ก่อนลีจากมเหสีนอนหลับดี
ค้อยคีค้อยกอดลูกน้อยราหุล
ผู้มีบุญยศกว้าง คิดโศกวงเบื้อหน่วยสงสาร
หน่วยบ่นอนปลุกฉั่นนะ กับม้าวรคันทะกะ
ถึงฝั่งน้ำอะโนมาตัดเกศาเกล้าเกตุ
ทำองค์เทศน์บรรพชา มีคาถาว่าดังนี้
ว่า อาจिनทั้งสิริธานะมา
จบท่อนี้สังกาศราธนา
ลำสำนี้คาถาเคยเรียนเคยผ่าน
ลำพระเวสเคยอ่านสิบสามบทพอดี
ต่อจากนี้ยังมีราธนามหาชาติ
พอแต่ฟังสังกาศจบแล้วพอดี
ราธนามหาชาติท่อนั้นดี ฟังเด้อสิบอกว่า
ราธนาต่อท้ายกลอนให้หน้าว่าเต็ม...

กลอน พระเวสเผลดสันดร: เทศน์มะลัยหมื่นมะลัยแสน ตอนที่ 4
ทำนอง เทศน์แห่
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(เทศน์-กลอนตัด)

สี่ๆ ไมตรีไซโซค ขอเชิญท้าวจตุโลกกระบาลทั้งสี่
พร้อมทุกที่ทวยทันทางสุชั้นและคุดนาคสักโก
หน่อพุทโธพร้อมกันมาผจญมลมารทั้งห้า
ใต้แหล่งหล้ามนุษย์โลกเมืองคน
ขอนิมนต์ยมบาลท่านให้อยู่ต้นไม้และภูเขา
ข้าขอเชิญธรรณีนางนาถศาสตร์เวทามวยผมกันมารทุกแห่
ข้าจักแต่งพิงธรรมนำมาแต่อดี
ตามจารีตประเพณีในคัมภีร์นิกายทั้งห้ากฏไว้ว่าแว่นตระการ
เป็นตำนานบทเค้าผู้ข้าพเจ้าแต่งดอกไม้และเทียนทอง
ธงชัยและธงช่อบัวหลวงห่อบานพอพัน
ประทีปและน้ำมันบ่ขาดกับทั้งรุกขชาติกล้วยอ้อยและของหวาน
พร้าวและตาลมีทุกอย่างยามเมื่อเข้าศีร์รีวงกต
ชูชกใจคดเที่ยวขอทานสองกุมารเทอดทานทอดให้ชื่อว่ากัณกุมาร
มีตรีสักดีสักกระบันบรรพรม สังขรนำเที่ยว
แล้วจึงเที่ยวถึงกัณนครเป็นคำสอนถ้วนถึ
กฏไว้ที่ขาดกพระองค์ทรงสอน
13 กัณฑ์พร้าเพียรอยู่ใจใจ
น้อยนถให้เกิดใหม่รุ่นหลังตั้งใจฟัง
เทศน์ให้ฟังตามจารีตพระคาถา
ว่า อธิฐาน ยันนังมีชเช การะยันนัง
เกาะปะสิปูนนัง เกาะปะสิสุธัง
พรหมจารียา ปัตคะเสทโน โอะกะสา อารธนา กาโรมะ
มันเป็นจั้งซี้ละ ความอารธนา
ต่อจากนี้ให้เจ้าไขเบ็งนาคาถาพระเวส
13 กัณฑ์เพิ่นเทศน์ไว้จักคาถา
แต่กัณฑ์ล้าเป็นกลอนเบ็งนาแปลศัพท์น้บออก
อ่านคาถาแล้วบอกแปลป็นตามกัน
ฟังบ้อศจรรย ล้าประชันขันแข่ง
บทประพันธ์แต่มีแต่งสิมีบ่หรือได
ฉันราตรีศรีวิไลชื่อดังปานฟ้า
ล้าไผกะบ่ฆ่าแต่หากบ่เคยกลัว
แม่นสิใหญ่ทวมหัวสูงสุดฮอดฟ้า
คันฆ่ากะฆ่า มักตีกะตี

สีมักฮ้ายหรือตีบไหวบ่หวาด
สู้เออจนคอคอดตายแล้วๆไป
มักแนวไตเอาตีบว่าสู้จนหัวขาดคา
ตายสาแล้วจั่งแล้วแนวเชื่อไก่อตี...

กลอน พระเวสแพดสันดร: นางมทรืออกหาหัวมัน ตอนที่ 5
ทำนอง ลำย่าว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(บทที่ 1)

เด็กมาแล้วฟังต่อนิทานธรรม
ฟังหมอลำราตรีต่อเติมเสริมเรื่อง
สิเดื่องหัวข้อรอกๆฟังก่อน
เด็กมาจั่งจ้อนกลอนเข้ามาใส่กัน

(บทที่ 2)

บัดนี้จักกล่าวบันกัณณ์ใหญ่ นางมที
เนาวงกตศิริพรำเพียรศีลสร้อย
นางกะคอยใจตั้งทำเพียรทางเพศ
องค์พระเวสพรำเพียรใจหมั่นต่อทาน

(บทที่ 3)

พระองค์หวังกล่าวต้านเป็นหน่อโพธิสัตว์
ปฏิบัติทรงศีลอยู่ศาลาแก้ว
พระองค์หวังแนวได้พอพระทัยทุกเมื่อ
มณีนางหน่อเนื้อเฝ้าคอยรักษา

(บทที่ 4)

ทุกวันนี้ย่นาถเหล่าแสงเฝือกชุดมัน
สองกัญหาซาลือย่นำพระองค์เจ้า
คีนนั้นนางหล่ามัทรีนางฝันหลาก
ก่อนลิจากลูกน้อยเลยเว้าต่อพระองค์

(บทที่ 5)

กัมกราบไหว้ทูลเหตุคำกลอน
ว่ามัทรีนางนอนเล่าฝันคราวนี้
ฝันว่ามีชายกล้าปราปังหิระโหด
มันกระโดดล่วงเข้าบ่มีเว้าปากจา

(บทที่ 6)

เจาะเอาตาสองเบื่องมทินางฟ้าผึ่ง
พระเวสฟังเบิ่งแล้วหวลฮู้สูแนว

(บทที่ 7)

ฮู้ว่าสองหน่อแก้วสีได้เห็นไลหนี
ว่ามัทรีนางเอี้ยอย่าได้เคื่องคำฮ้อน
เฮานอนกลางดาว คราวไกลจากที่
ความฝันฮายกะสีกายเป็นดี มัทรีนางนาจน้อยอย่าหมองเศร้าหม่นใจ

(บทที่ 8)

ขอให้ห้องนั้นได้เข้าป่าไพรหนา
สองกัญชาลีฟี่ลิดูแลไว้
แสนอาลัยนางน้อยกลอยใจต้นป่า
มีตรีนางนาทเหล่าเดินเข้าป่าไพร

(บทที่ 9)

ไปหาเก็บหมากไม้บ่พันอวยคีนมา
กล่าวถึงพราหมณ์ว่าจนถึงพระองค์เจ้า
พราหมณ์นั้นมาอ่อนเฝ้าขอเอาสองอ่อน
นางมณีเจ้าหล่อนบ่ทันรู้เรื่องราว...

กลอน พระเวสเฆวตสันดร: เฆวตทานลูก ตอนที่ 6
ทำนอง ลำยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(บทที่ 1)

ในตอนนีพระเวสรีบฝั่งฟ้าวาทานทอดบุตรตรา
ทานชาลีก็ยหาให้แก่พราหมณ์คนไฮ้
เพื่อหวังไปทำสร้างโพธิญาณชาติใหม่
จึงได้ทานทอดให้สองน้อยแก่พราหมณ์

(บทที่ 2)

ตอนนั้นสิ่งห้เสื่อข้างมาตันทางนางนาท
นางเลยคิดลาดพ้อคำซื้อที่ฝืน

(บทที่ 3)

นั้นแม่น้องค์เอกแก้วตอนพ้ออินทรา
แปลงเป็นเสื่อสามารัดทางนางน้อย
เพื่อให้พราหมไตเอาสองจอมสร้อยหนีไกลไหลห่าง
จึงเปิดทางปองให้นางไต้ตามมา

(บทที่ 4)

เอ็นใส่สองลูกอ่อนหล่าว่าไปอยู่ทางใด
รีบเร็วไวว๊วๆแม่มาถึงแล้ว
ก็ยหาชาลีแก้วใสลูกอ่อน
เสียงแม่วอนจ้อยๆสองน้อยบ่เห็น

(บทที่ 5)

พระเวสเว้าหยอกเล่นตั้นต่อนางเร็วไว
หาเผือกมันแนวไต้จั่งอยู่โดนเอาฮ้าย
ฮือเจ้าไปหาเล่นพญาธอนในป่า
จั่งกลับผิดเวลาแสงตะวันค้ำค้อยปานนี้จั่งเห็น

(บทที่ 6)

พระเวสเว้าหยอกเล่นตั้นต่อนางมที่
ว่าก็ยหาชาลีพี่ป่เห็นนำเจ้า
มีทรินงค์นางหล่าไต้ยินคำพระองค์เว้า
ฟ้าวแล่นหาลูกน้อยเสียงฮ้องพ้องเอน...

กลอน พระเวสแหวดสันดร: นางมัทรีสลบ ตอนที่ 7

ทำนอง แผลฮีสถาน

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(แผลฮีสถาน)

ว่ากัญหาแม่นี้หน้าซาลีแม่นี้เอ๋ย
แม่่นเจ้าไปหาเล่นทางไต้้น้อลูกอ่อน
หานาซอกนำแกหาที่แคบแคป่าไม้ทางไต้้นั้นกะบมี
หือเจ้าไปหาลี้มารดาล้อหยอก
หือเจ้าหยอกแม่เล่นให้เร็วฟ้าว่วนมา
หือเจ้าไปหาเล่นในโขงใหญ่
หือแม่่นเสื่อข้างอ้ายตั้งขึ้นลอกหนังเจ้าแล้วนำ
หาท้อไต่กะบพ้อเลยงอตัวคีนมา
กลับมาหาในบึงบวกหนองคลองน้ำ
งมไปตามสระกว้างใบบัวหลวงทางเหยียบย่ำ
ค่างมหาออกจนอดเมื่อยล้ามัทรีหล้าอ่อนแสง
คั้นว่าเสือกบหรือข้างบเห็นฮอยซาก
คั้นว่านาคกินหรือข้างบเห็นฮอยแก
หือแม่่นหยอกปากแผลหือแม่่นแซ่ปากกว้างตั้งเจ้าเข้าเชื่อนวัง
ตั้งใจได้แล้วกลับอาโศรม
พนมมือวันทากล่าวถามพระองค์เจ้า
พระเวสเจ้าความคิดอยู่คือเก่า
ว่าเจ้าไปเที่ยวเล่นเหม็ดมื่อจ้งค้อยมา
มัทรีนงค์นาทเหล่าไต่ยินคำพระองค์เว้า
สลบตายต่อหน้าพระทัยแค้นตัวลง
บั้นบ่อนนงคีนางหล้ามัทรีนางลัมตัว
พระเวสฟ้าวออบอุ้มโซมน้องตัวคีน
พระเวสให้สะอั้นโลมกอดนางมัทรี
ว่ากัญหาซาลีพี่ไต่ทานไปแล้ว
คำเบ็งคิงนางแก้วมัทรีนางกะยังอุ่น
ทูนหัวเอี้ยงน้องเหล่าคีนมาถ่อนอย่าด่วนตาย
ฟิงสิแผลซ้าท้ายตอนหว่างนางสลบ
เอามือปรบคำคิงนางมัทรีกะเลยเอิ้น
ว่ามัทรีเอ๊ย...คีนกะคีนมาถ่อนมัทรีเอ๊ยคีนมาก่อน
คีนมาเลี้ยงลูกเต้าเฮานั้นให้ใหญ่สูง
คีนมาหาพาข้าวหัวมันเลี้ยงพระเวส
เหตุมันมีที่บ่ทันไต่เว้ามัทรีเหล่าอย่าด่วนตาย
ให้คีนมาหาอ้ายมัทรีนางให้ฟ้าว่วน

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

นางอย่ารีบฝังฟ้าวมาตายค้ำอยู่ป่าพง
มีหรีตตายไปแล้วใผ่น้อสิเป็นหมู่
ใผสิเป็นผู้เฝ้าในกลางด้าวต่าวไพร
อันว่าในดงด้าวมีแต่เสื่อสัตว์ป่า
มีทั้งกาและแอ้งเสื่อข้างป่างะนี่

กลอน พระเวสแหวดสันดร: พระแหวดอำฮอนนางมัทรี ตอนที่ 8
ทำนอง แהל-สำยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(แهلอีสาน)

คันทรีตายไปแล้วกมิงไผสืแทน
กกแมนไผสืเฝ้าศาลาเฮาไผสือยู่
คือมาเป็นหม้อ้วยพอได้เว้ากล่าวจา
เจ้าสิมาตายค่างกลางไพรไผสืเบิ่ง
อันว่าพีและน้องพงค์เชื้อกะบ่มี
พระเวสคือกกลั่นใจนางขึ้นมาเป่า
โจอมเอาหัวหม่อมน้องประคองขึ้นใส่เพลลา
คินมาเย้อๆเหง้ามัทรีเอี้ยเมียพี
อย่ามาตายอยู่หนีพีขอห้ามแม่มัทรี
 คันสืตายอีหลีให้คนเมียตายฮ้วงประเซชัยกะไคแน
คันมาตายอยู่หนีสิหาแพรและผ้ามาตุ้มกะบ่มี
อันเงินคำจั่งสี่ของสิก่อกินทาน
และพระสงฆ์องค์การกะบ่มีมาใกล้
พอได้มาเทศให้กุศลาเข้าพร้อมทั้งมีดเสียมเอี้ยนสิกันฝัง
สิเอาหยังมาให้คลุมกายฮุ่มฮอย
ฝ้ายไหมในหลอดก้อสิจูงน้องจ่องกะโลง
ไผสืหตสงล่างพินไฟตุ้มน้ำอุ่น
ทูนหัวเอี้ยน้องเหล่าคินมาถ่อนอย่าด่วนตาย
ไผสืทำศพให้พระเมรุไผสืแต่ง
คันมาตายอยู่หนีมีแต่กาและแอ้งสิตั้งขึ้นลอกหนัง
คันไปตายอยู่กำประเซชัยกำบ้านปู่เฮาพุน
พีสืตกแต่งแต่้มศพน้องใส่กระโลง
สิเอาแตตรงซ้องมางันขับเสพ
วากรูปเทพท่อนไม้สลักแต่้มใส่ลาย
พอนางตายพีสืแต่้มกันรื้อรอนพอนแล่นไล
หอไถพีสืแต่้มรูปรูปหงส์หอโลงพีสืแต่้มรูปนาค
หอลากสิแต่้มฮูป หอแกสิแต่้มรูปจ้าวต่าง
หอกลางพีสืแต่้มรูปเทพท่อนให้มีเพลงฮ้อยปล่อยระบำ
หอประรำพีสืแต่้มรูปคน
หอบนพีสืแต่้มรูปหล้ามัทรีนางพร้อมทั้งพี
ทั้งกัญหาลี ห้ามหอบนน้องมัทรีเหล่าเข้าสู่จุดสม
เท็งพองวอนพองอุ้มโจอมมัทรีขึ้นมาเป่า
มือบายเอาน้ำเต้ามาหตสงลงเปาลง

นางกะทรวงสติพื้นคินมาลุกขึ้นนั่ง
พระเวสยังถูกเอ็นมัทรีห่ออยู่บ่เขา...

(ลำย่าว)

(บทที่ 1)

คั้นเจ้าได้ลำต่อเป็นกัณฑ์
สักตีสักบัณต่อกันตอนท้าย
คั้นสืหมายมาสู่อำเป็นไฉ่
ตอนมัทรีพื้นได้พระองค์เว้าต่อนาง

(บทที่ 2)

พระองค์ยกข้ออ้างกลางป่าไพรหนา
ว่าได้ทานบุตราแก่พราหมณ์คนไฉ่
รอฟังไปกัณฑ์หน้าผู้ชายเว้าต่อ
คั้นบ่ได้บ่ต้องลำเรื่องอื่นไป

(กลอนลง)

เสน่ห์ เหล่นเตลองเอ้ไว้ก่อนท่อนี้...

กลอน ครองสิบสี่ ตอนที่ 1

ทำนอง ลำย่าว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(กลอนพูด)

ฮิตประเพณีเค้าจำเอน้องพี่ฮิตสิบสองครองสิบสี่ ประเพณีฮิตเค้าซื่อซื่อว่าสู่ฟัง
จากหนังสือแต่ครั้งฮิตเก่าประเพณีแม่ครูราตรีเขียนกลอนฮิตครองโบราณไว้
เพื่อให้คนไทยได้บลิ้มโลครองฮิตตามจารีตแต่เค้าคนเก่าเพิ่นถือ
แต่ว่าคนสู่มือรุ่นใหม่เยาวชนอาจซิมิบางคนบู้ครองของเค้า
เลยขอเอามาว่าตามครองสิบสี่เพื่อให้สู้กันดีเยาวชนรุ่นน้อยซิวพลอยได้เฮ็ดนำ

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ฮิตครองมีแต่ก้าอดีตผ่านานมา
ตั้งแต่ศาสนาพุทธเฮาปพันตั้ง
ยังมีรสเสีเจ้าสองเชื่อน้องพี่
เป็นครูสอนฮิตนี้มาตั้งแต่นาน

(บทที่ 2)

สอนไว้กับองค์ท่านสมมุติราชา
ว่าให้ทำตามครอง สั่งสอนนั้น
ให้ทำกันตามตองฮิตสิบสองครองสิบสี่
คั้นเจ้าเฮ็ดจั่งซี้เมืองบ้านซิวอยู่เย็น

(บทที่ 3)

ถ้าหากว่าหลีกเว้นบลิ้อฮิตถือครอง
ตองมีการสูญดับบ้านเมืองของเจ้า
สมมุติราชเหง้าจำเอนเฮ็ดต่อ
เท่ากระทั่งทุกมื่อถือไว้อยู่ประจำ

(บทที่ 4)

คำว่าครองสิบสี่นั้นเริ่มมาจากองค์พระยาปฏิบัติกันมาบมีโลเว้น
คือเฮาเห็นทุกวันนี้ถือมาตั้งแต่เก่า
ตลอดเฮาผู้เฒ่าหลานหล่อนฮุ่นเหลน

(บทที่ 5)

บเคยได้ละเว้นคอยใสใจจำ
ลำเพื่อเตือนความจำและกันลิ้มไว้
เพื่อเป็นแสงกระบอกไต .ให้เตือนหงายแจ่งตีม
คั้นท่าหมู่เจ้าลิ้ม กะให้จำผู้ซำล้าร้องสู่ฟัง

(บทที่ 6)

ครองสิบสี่เพิ่นตั้งคือ 1 หูเมืองผู้นำเสียงหือสารส่งไปให้คนฮู้
ได้แก่ราชทูตผู้ฉลาดรอบรู้ นำสานตราทุกอย่าง

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงสิทธิ์พร

ส่งไปต่างประเทศ ได้ ไซ่ซ้อข้าวสาร

(บทที่ 7)

ข้อที่ 2 ตาเมืองคือ ผู้สอนฝ่ายด้านเขียนห้าศึกษา

เปรียบคือตาของเมือง ผู้อ่านหนังสือได้

ข้อที่ 3 แก่นเมืองนี้เปรียบไว้

คือพระสงฆ์องค์เจ้า ผู้ถือธรรมพระวินัย ทรงไว้ครัดเคร่ง

ข้อที่ 4 ประตุมือง คือศตราบาวุธ ที่พระยาเพิ่นเพิ่นสันไว้ใส่คลัง

(บทที่ 8)

เตรียมไว้พังกัยร้าย คู่อาฆาตศัตรู

ข้อที่ 5 ฮากเมือง โหราศาสตร์ หมอดู ผู้ทวยทวยแมน

ข้อที่ 6 เहांเมือง คือเสนาอำมาตย์ผู้หนักแน่น ใจหาญ กล้ากล้า

ข้อที่ 7 ชื่อเมือง คือกำนันผู้ใหญ่บ้าน สรรสร้างสืบสาน

กลอน ครองสิบสี่ ตอนที่ 2

ทำนอง ลำย่าว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(บทที่ 1)

เอ้าฮ่านี่ข้อที่ 8 ฝาเมืองคือ ทหารคนกล้า สามารถชาญชัย
ปกป้องผองภัยพาน เปรียบคือฝาบ้าน
ข้อที่ 9 แปเมือง คือผู้ชาญฉลาดล้ำ ถือศีลธรรมครองราช
ข้อที่ 10 เขตเมือง คือเสนาอำมาตย์ ผู้ผู้มีประเทศบ่อนบ้าน ทั้งค่ายที่มี

(บทที่ 2)

ข้อ 11 สติเมืองข้อนี้ คือผู้ที่มีปัญญา
ซุ่มพ้อค้ำมั่งมี ใช้สติขายค้า
ข้อ 12 อันใจเมืองนั้นน้ำ คือหมอยาผู้วิเศษ
สู้สาเหตุโรคร้าย และการใช้จ่ายยา

(บทที่ 3)

ข้อ 13 ว่านั่นที่เอ็นว่าค่าเมือง
หมายถึงผืนแผ่นดิน อีกกับบพลเมือง พร้อมเพียงคุณค่า
ข้อ 14 เมฆเมืองคือเทพา อารักษ์บ้าน ปกครองทุกย่าน
คือซุ่มเทวดาผู้รักษาเขตบ้านให้หายฮ้อนผ่อนเบา

(บทที่ 4)

เปรียบให้ฟังเค้าๆ คือเมฆบังบด
ความฮ้อนฮนเลยลด ด้วยเมฆบังบดไว้
เมฆเมือง อุปมาได้ดั่งเมฆาบังแดด
บ่แผดเผาฮ้อนไหม้ ให้คนได้อยู่ดี

(บทที่ 5)

ขอจบไว้ท่อนี้ ครอง 14 โบราณ
โปรดประธานอภัย หากบ่อนใดผิดพลั้ง
ฟังแล้วจำเอาไว้ ฮีตสิบสองครองสิบสี่
กลอนลำแม่ราตรี เพ็นประพันธ์แต่งไว้ผมลำให้สู่ฟัง

(บทที่ 6)

(ทำนอง ลำเต้ยธรรมดา)
ตอนนี้ขอหยุดยั้ง คอยฟังกลอน หมอลำผู้หญิงต่อ
เพ็นสิ้อจ๊กบ่อ ฮีต 12 ครองโบราณเก่าก็
เฮือนสามน้ำสี่ หน้าที่ของหมู่เจ้าขอเชิญเว้าแมนต่อกลอน
ผู้พื่อนอยู่ลางกะฟังกกลอนลำแทน นำแทนแล้วฟังสอยนำแน
อย่าหลงอย่าแหว ถิมฮีตครองเก่าครองโบราณเฮาให้ถือไว้

กลอน ผู้ชายผู้สอนถักค้อนผู้หญิง
ทำนอง ลำยาวสลับเว้าไต่งโตย
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(ลำยาวสลับเว้าไต่งโตย)

(บทที่ 1)

ชายนี้กะมีหลายชาย มีผู้ชายผู้สอนถักค้อนผู้หญิง
ชายลิงชายหลอกชายปอกลอกจงหอง
ชายป่องเป็นหนีชายสีกันความ
ชายรวมชายรอบชายจอบสอพลอ

(บทที่ 2)

ชายเปาะเหลาะชายโก้ชายโง่ชายเขลา
มีชายบางปัญญาอ่อนภูมิความรู้
ชายจงหองเจ้าชู้เป็นศรัตรูยิ่งใหญ่
ผัวที่ดีบอกให้จำไว้จ้อเอา

(บทที่ 3)

ข้อที่ 1 เพิ่นเว้าผัวเป็นผู้หามา
ให้เมียเป็นคนถือใส่เก็บเมียน
ผัวหามาเมียเก็บไว้ประหยักใช้จ่ายหาไว้หลาย
ใช้จ่ายน้อยชิพลอยได้ฮามี

(บทที่ 4)

ข้อที่ 2 เพิ่นว่าไว้จ้งซี้หน้าผัวดี
สิ่งของมีต้องเก็บช้อยเมียหาเมียน
เพียรรักษาเอาไว้ อย่าหนีไกลไล่ห่าง
เวลาอย่าปล่อยถิ่มให้เก็บเมียนช้อยกัน

(กลอนตัด)

ข้อที่ 3 ว่านั้นโบราณเก่าจามา
ให้ช้อยภรรยาเลี้ยงดูลูกเต้า
ข้อที่ 4 ยามว่างช้อยหุงต้มนั่งเข้าฝักใฝ่ในครัว
ข้อที่ 5 ผู้เป็นผัวอย่าใฝ่มีเมียน้อย
ภรรยาแขนห้อยติดตามเมียใหญ่
ข้อนี้ภัยแย้งฮ้ายหลายล้นกว่าสูอัน
ข้อสำคัญว่าไว้ห้าอย่าผัวดี
ชุมสตรีคือกันมากมายหลายล้น
คนเป็นหญิงนั้นกะหลายอันพันอย่าง

(เว้า)

มีแม่หญิงแม้อยาง แม่กระถางกันฮั่ว
แม่คว่าเอาของ แม่ป่องเป็นหนีแม่สีกันความ

แม่รวมความไว้แม่เป่าแม่เปรต
แม่ผีแม่กาลิการาด แม่ชี้ฮาดหัวฟัว
แม่ขนคริ้วลวงแม่อย่างเฮือนไกล
แม่สวยแต่หน้าแม่บ้ำากมคุณ
มีหญิงบุญหญิงบาบ คันอยากทราบหญิงดี
ดูในโลกนิตี สุภาจิตสอนไว้
หญิงจัญไรชี้ร้ายมีหลายคันสีว่า
หญิงที่ดีต้องรักเฮือนสามน้ำสนั้นจำไว้เฮ็ดนำ...

กลอน ฮิตสิบสอง: เดือน 1 – 4 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น สลับยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ธรรมดาของคนเฮา หวานแหะหวังปลา
เฮ็ดนากะหวังข้าว เฮามาลำกะควรเว้า ฝากต้อนของดี
ฮิตสิบสอง เป็นจารีตประเพณี
และประกาศศักดิ์ศรีของดีคนอีสาน
ของพื้นบ้านเฒ่าเก่า..โบราณเค้า
โอ้ละนอ...นวล ๆ เอย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมนว่าเดื่อนาย
บัดนี้ฉันสิเว้า ฮิตเก่าครองหลัง
ตั้งแต่โบราณเฮา พระรัศมีสอนไว้
แต่สมัยองค์เจ้า โคตมบ่ทันเกิด
ศาสนาพระเจ้า ครวานั้นบ่มี

(บทที่ 2)

ชื่อสมมุติราชาเจ้า พระยาใหญ่ครองเมือง
บได้เคืองแนวใด อยู่เย็นหายฮ้อน
ตอนนั้นทำตามข้อ พระรัศมีสอนสั่ง
ฮิตสิบสองแต่งตั้ง มาเท่าสู่วัน

(บทที่ 3)

ฮิตสิบสองครองสิบสี่นี้้น ถือมาแต่โบราณ
แต่ลูกหลานบางคน อาจยังบ่ทันฮู้
คอยฟังดูเดอหล้าเยาวชนรุ่นใหม่
เพื่อได้จำจื่อไว้ ไปใช้ต่อกัน

(บทที่ 4)

เมืองไทยเฮาซิเจริญได้นั้น ต้องถือฮิตถือครอง
ฮิตสิบสองคือหย้ จ่งฟังเดื่อท่าน
ฤดูกาลเดือนอ้าย ทำบุญคุณค่า
พระสงฆ์ทุกถ้วนหน้าเตรียมพร้อมเข้ากรรม

(บทที่ 5)

เดือนเจียงนั้น ฟินถ่านให้จัดหา
หลัวหรือฟินหามาใส่เฮือนเตรียมไว้
เตรียมทำบุญหนุนให้เป็นทานไปรยวาน

บุญคุณลานเพิ่นกะเว้าได้ถวายเป็นใหม่

(บทที่ 6)

บุญคุณค้ำของแม่โพสพ

เฮาต้องยอมมีอนบ ไหว้บุญคุณเจ้า

บูชาคุณเจ้าของข้าว เอาบุญเดือนยี่

เดือนสามบุญข้าวจีบข้าวเหนียวเสียบไม้ไปย่างจีไฟ

(บทที่ 7)

ส่วนหนึ่งได้แจกแบ่งทำทาน

เฮ็ดตามเทศกาลระหว่างเดือนสามนี้

ประเพณีเป็งบ๋าว โบราณแต่เก่า

แต่ปู่ตาย่าเฒ่า เถิงทำสู่วัน

(บทที่ 8)

เดือนสี่นั้น บุญผาเวสประจำปี

มีการฟังธรรมมะ เทศน์เสียงแซวซ้อง

ตีกลองงันต้ำๆ ผานดอกโนเกินม่วน

จัดเตรียมมวลดอกไม้เอาไว้ครบครัน

(บทที่ 9)

นิมนต์พระ จากบ้านนี้บ้านนั้น มาเทศน์ครบจบกัณฑ์

เอ็นว่าบุญผาเวส หือบุญคาถาพัน ฟังเทศน์สิบสามกัณฑ์ ทศพรตอนต้น

จนมาถึงตอนทำนุศรัทธาอันม่วน

ฮอดเดือนห้าแห่งถ้วน สรงน้ำม่วนเพลิน

กลอน ฮีตสิบสอง: เดือน 5 – 12 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น สลับยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(บทที่ 1)

หือบุญเนาเฟิ่นกะเอิ้น เกินม่วนเหลือหลาย
พวกหญิงชายพากัน ม่วนจันลงเล่น
บ่ว่าเว็นวันมื่อ บ่ถ้อกันเล่นม่วน
เล่นอีมอนซ่อนผ้าหาได้ต้อยคี่

(บทที่ 2)

ประเพณีเฟิ่นเอื้อ ว่าบุญเนา สงกรานต์
ทานน้ำหอมหุดสงฆ์ พุทธปฏิมาท่าน
และสงกรานต์คนผู้เฒ่าที่เฮาถ้อเป็นใหญ่
เดือนหกบุญบ้องไฟจุดถวายเป็นปูเฒ่าองค์เจ้าปู่แดน

(บทที่ 3)

คนชาวไทยทุกแคว้น เล่นม่วนชานชม
เอาน้ำหอมหุดสงฆ์ พุทธองค์ทรงไว้
กำฝ้ายเหนื่อหรือใต้หุดสงฆ์พุทธรูป
เดือนเจ็ด จุดเทียนรูป บูชาเทพารักษ์เจ้าคนเฒ่าเฟิ่นทำ...

(บทที่ 4)

ไปบวงสรวงทุกกำ ตาปู่ให้ดูหลาน
ให้ฝนตก ตามต้อมฤดูกาล ได้วานโปรยโฮยกกล้า
ปู่แอกนา จังว่าอย่าแอกข้าวเอาบุญคุ้มชวง
ฮอดเดือนแปด ประชุมสงฆ์ทั้งปวง ทุกอารามทั่วเท่าทรงเข้าพระวัสสา

(บทที่ 5)

เข้าพรรษาอยู่ค้ำ ประจำถิ่นไผมัน
ฮอดเดือนเก้าทายกพร้อมใจกันปาวเต็มชาวบ้าน
ให้พากันทานข้าว ประดับดินคือว่า
เดือนสิบบุญข้าวสาก พวกชาวบ้านสู่หน้า มาพร้อมทอดทาน

(บทที่ 6)

เดือนสิบเอ็ด พระสงฆ์ทุกองค์ท่าน ได้ออกพรรษา
สิ้นปวารณา เอ็ดบุญกฐินได้
ชาวไทยเฮาทำสร้าง บุญกฐินพร้อมพรำ
ทำบุญเกือบสู่บ้านกฐินสร้างทอดทาน

(บทที่ 7)

จิตเบิกบานที่ได้ ทานข้าวใหม่ปลามัน
ได้สังสรรค์สโมสร ฮ่วมบุญโฮมเต้า
รวมโคตรวงงเหง่า มาเอาบุญยิ่งใหญ่

จุดตะไล บั้งพุดัง ต้ม ๆ ปัสมเค้าฮิตคอง

(บทที่ 8)

เดือนสิบสอง ต้องบูชากราบไหว้ พญานาคอุสุ

ผู้ย่น้ำไว้ให้เฮากิน ผู้ค้ำดินให้เฮาใช้

ฮิตสิบสองสอนไว้ คั้นผิตตกขอภย นำผู้ฮู้ไว้ก่อน

ฉั้นราตรีเขียนกลอน จากตำราฮิตเค้าให้เฮาได้จ้อจำ

(กลอนลง)

ฮิตสิบสองคองคลำ

นำไปสืบสานต่อ

เด้อลุงป้า

กลอน ฮิตฝั้วครองเมีย

ทำนอง ลำยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(บทที่ 1)

บัดนี้ฟังบทซ้อนคำกลอนซ่อนวิเศษ

เบ็ดเตล็ดยกไว้ฟังเรื่องพัฒนา

(บทที่ 2)

จำไว้เตอแม่ป้าหน้าที่ ของตน

พัฒนาของคนไต่ต่อกันให้ฟังบัน

ผมนั้นเตอละสิกลั่นละเป็นข้อละรอฟังผมว่า

เรื่องสามีภรรยาเฮตจั่งไต่สอดคล้อง ให้ฟังไว้เบิ่งดู

(บทที่ 3)

ให้ผู้ฟังได้รับรู้รับรู้จำจื่อเป็นคติ

ฝั้วเมียดีฮ้องฮักฮอกันสองกำ

ตามหลักวัฒนธรรมเพินได้บัญญัติไว้ประเพณีเก่าแก่

พวกพ่อแม่พี่น้องฟังไว้สู้อัน

(บทที่ 4)

ข้อหนึ่งนั้นควรมั่นพิจารณา

คือดั่งเทพศึกษาศึกษาให้เข้าใจกันไว้

ให้อาภากายใจเข้าใจเข้านำกันสองฝ่าย

ข้อที่สองเรื่องเงินทองของขายนั่นแมนของนอกรายในชีวิตเตอ

ท่อนั้นควรให้จ่มนำ

(บทที่ 5)

สมควรจับจ่ายบ้างให้ญาติมิตรติดใจ

ข้อที่สามให้เรียนรูวินัยไต่ตรงครองเค้า

ให้ทำจริงคือเวาสีจั่งไปฮอดฝั้ง

ข้อที่สี่มีสติยับยั้งกันไว้สู้อัน

(บทที่ 6)

อย่าเฮตหาเตอความค้ำต่อผู้ฝั้วเมีย

ทั้งญาติถือมวนมิตรต่อบริวานด้วย

อย่าโลกฉวยพอได้หุนหันพันแล่น

มีแนวไต่ทับกันอย่าอำไว้ส่วนตน

กลอน เือนสามน้ำสี่
ทำนอง ลำยาว-ว่าโง้งโตย
ประพันธ์โดย แม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2519

(บทที่ 1)

ว่าเรื่องเือนสามนั้นคือ 1 เือนนอน
เป็นเสื่อสาดและหมอนที่นอนหรือมุ้ง
อย่าให้รุ่งรังหยุ่งยักกันกลาดเคลื่อน
ผู้เป็นเมียต้องเมียนยามเข้าตื่นนอน

(บทที่ 2)

ข้อที่ 2 ให้มันเก็บมันทอน ความสะอาดเือนครัว
ผิวซีฟิงพอใจชื่นชมตัวเจ้า
คอยแต่งอาหารเข้าผิวหิวเ็นง่าย
คำโบราณเพิ่นว่าเสน่ห์ปลายจวัก ผิวซีฮักจนตาย
ผู้ชายเข้าสี่ได้ย่อง ครัวเจ้าสะอาดตา

(บทที่ 3)

ข้อที่ 3 นั้นน้ำคือว่าเือนผม
ให้เจ้าคอยสะสางหมั้นสี่สรงล้าง
อย่าให้รุ่งรังหยุ่งเือนผมให้สะอาด
หญิงฉลาดรอบรู้ในเรื่องครบสาม

(บทที่ 4)

ส่วนว่าน้ำ 4 นั้นหน้าที่ของหญิง
ทุกสิ่งอันควรทำอย่าละเลยเฉยนิ่ง
หญิงที่ดีควรฮู้เือนสามน้ำสี่
เมียเฮ็ดดีถูกต้องผิวซีฮ้องได้ชื่นใจ

(บทที่ 5)

1 น้ำกิน 2 น้ำใช้ตักใส่ให้เพียงพอ
อย่าไปรอให้มันเหม็ดเทิงกินหรือใช้
แขกไปไทยมาบ้านให้มองเห็นเต็มแ่อง
3 น้ำใจกะอย่าให้ขาดแห่งเต็มล้นเปี่ยมใส

(บทที่ 6)

ข้อที่ 4 น้ำเต้าปูนบอกไว้ เตรียมแต่งจัดหา
ยามแขกไปไทยมา ให้แต่งเต็มเตรียมเอาไว้
ให้สบายยามใช้มวนพลูบุหรี
หญิงที่ดีต้องฮู้ตามหน้าที่ตน

(บทที่ 7)

ครุราตรีชอกคันเปิดอ่านเห็นมา
ตามตำราโลกนิติสุภาชีวิตเพิ่นเตือนไว้

ผิวและเมืงสามัคคีตีได้ย่ำชวนกันหาเรื่อง
อย่าขุนเคืองแตกร้างมาเข้าใส่คอ

(กลอนตัด)

คันผิวดุคให้เมืงดุค คันผิวค่อให้เมืงค่อผิวทอให้เมืงพาย
เมืงถือหัวผิวถือท้ายนำกันมันจั้งแม่น
พญาแถนอยู่ฟ้าซียอฮ่องว่าดี
ฉันทขอไหว้สำนี้หน้าทีภรรยา
หน้าทีของสามีทีเด่นดีโดยแท้
ให้เจ้าแฉเป็นข้อเรียงกลอนซ้อนต่อ
หน้าทีของพ่อบ้าน สิริเรียนพ้อสำใด...

กลอน อนิจจังตั้งเบี่ยง

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(เว้าโถงโตย)

อายุคนเฮานี้ หว่างสิบปี นั้นอาบน้ำกะบ่หนาว
ชาวปี เล่นสาวกะบ่หนาย
สามสิบปี ลูกก่อนไก่อ
สี่สิบปี ไปโฮ้มา ทอดขา
ห้าสิบปี ไปนามาทอดแข้ง
หกสิบปี เป่าขลุ่ยกะบ่ดั่ง
เจ็ดสิบปี ตีระฆังกะบ่ม่วน
แปดสิบปี หนักหนวกด่วนเขามาหู
เก้าสิบปี กินแล้วกะบ่อยู่แซบฮื้อร่อย
ร้อยปี ไขบ่ไขกะฮอดเวลาตาย.. ตับสังขาร ซิววาย...ละน้ำ

(ลำย่าว)

บรรยายเป็นข้อความตายลดลวง
บ่มีใผอยู่ได้แขวนข้างสู่คน

(บทที่ 1)

ตามแต่ได้ซอกค้นเปิดอ่านเห็นมา
ว่าไปตามสังขารแก่ชราลงเรื่อย
เปรียบใส่ยนต์ยานล้อกะคือกันนั้นละพอ
เล่นมือนั้นมือนี้ หลุดถิมเปลี่ยนแปลง

(บทที่ 2)

สุทธิการบอกแจ้งคัมภีร์ หนึ่งคือกัน
ต้องมีการทรุดโทรมเปลี่ยนแปลงปีมื่อ
เปรียบใส่เกษรไม้กะมีการชูล่น
คนกะเป็นดั่งนั้นบ่หนีกันกิงใบ

(บทที่ 3)

พุทธรองค์จั่งได้กล่าวไว้ ให้สร้างก่อกองบุญ
เพื่อเป็นทุนนำพาสู่สวรรค์เมืองฟ้า
อย่าสิพากันฆ่าสัตว์สาเดื่อพ่อแม่
ให้ทำบุญแผ้วไฉนแล้วได้แก้ตั้ง

(บทที่ 4)

แม่นหยั่งๆ มันกะบ่ซาบซึ่งคือตั้งคำตาย
ธาตุดับขันธทำลายแม่นบ่มีแนวได้
บัดห้าไฟเผาไหม้เป็นผงเป็นโห่ง
พากันจำจื่อไว้อย่าหนีเว่นลวงกาย

(บทที่ 5)

แล้วแต่ตีชั่วฮ้ายผลฝ่ายปฏิบัติ

พญากรรมาฮัดผูกคอตกลงแล้ว

เป็นนำสังขารแหล่วอนิจจังตั้งบ่เที่ยง

ต้องมีค้อยมีเงียงมีเกิดแก่เจ็บตาย

มีทรุดโทรมอยู่เรื่อย ผันปั่นเปลี่ยนแปลงไป

(กลอนลง)

ยกระดับจิตใจแล้วจ้งได้ฝึกฝึทำบุญไว้..

กลอน กำเนิด กฐินทาน สมัยพระเจ้ากัศปะ
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1)

บัดนี้ฉันสิเฝ้าในเรื่องกฐินทาน
อดีตกาลนานมาสู่ฟังเด้อเจ้า
ว่ากฐินนี้เพิ่นทำมาก่อนเค้าพุทธกาลนานยิ่ง
หลักธรรมอิงบอกอ้างทางเหง้าศาสนา

(บทที่ 2)

กล่าวว่กฐินนี้เกิดมาตั้งแต่เค้าสมัยพระกัศปะ
ก่อนพระโคตรเฮากล่าวมานิทานอ้าง
ยังมีเศรษฐีเจ้าทำบุญคราวก่อน
ตอนทำบุญครั้งนั้นฟังบั้นบ่อนจา

(บทที่ 3)

ยังมีชายทุกชะตะเพินนั้นมาขอข้าวทำบุญหนุนต่อ
หมอนี้เคยรับจ้างงานเฒ่าเศรษฐี

(บทที่ 4)

เศรษฐียินดีให้ทำบุญหนุนต่อ
ลาวเลยมอบข้าวโง้งมาให้แก่บา

(บทที่ 5)

คราวต่อมาท้าวเลยคิดฉลาดรู้ว่าตนยากอนาถา
แต่ก่อนมาบ่ทำทานอ่านคีนคราวแค้น
เลยแบ่งอาหารไว้ปันเป็นสองส่วน
ส่วนที่หนึ่งนั้นได้ทานให้ในสงฆ์

(บทที่ 6)

เหลือเศษนั้นหมอรับทานเอง
เกรงว่าภายหลังสิมีเงินใช้
มีแต่ก้อยใจให้ทานไปบ่ได้จ่ม
คนกะขมขึ้นสู่วัยมต่อบา

(บทที่ 7)

อยู่ต่อมาตัวเศรษฐีเลยให้อาหารสามส่วน
หมอเลยแบ่งเพื่อให้อาหารไว้ส่วนสาม

(บทที่ 8)

ส่วนหนึ่งนั้นทานให้ในสงฆ์
ส่วนสองปะทานให้แก่คนอนาถาที่ยิวขอตามบ้าน
ส่วนสามนั้นของตนบริโภค
คนกะลือสำท้าวว่าทำสร้างส่วนบุญ

(บทที่ 9)

แก้ลงทุนทำสร้างบารมีดีเด่น
เห็นปะจักรคักแล้วแนวสร้างทอดทาน

(บทที่ 1)

ฮู้ไปทั่วทุกบ้าน ลือซาเซงซ่า
จนชายผ้านุ่งท้าวมาเข้าส่วนกฐิน

(บทที่ 10)

ได้บาทเบี่ยส่วนนี้ เศรษฐีจัดให้ซื้อเข็มด้ายไหมเย็บ
เพื่อเสีเอามาทำเป็นจีวรผ้า
อนุโมทนาแล้วจำเนียรการก้าวล่วง
บ่ต้องล้ากล่าวกว้างหาเว้าแต่บ่อนเอ

(บทที่ 11)

เจ้าพญาพรานศรีทรงทาบเรื่อง ว่าท้าวทอดทานดี
มีบรมราชาทอดทานเสื่อผ้า
พญาหามาให้เงินทองของจ่าย
พอดตายจากชาตินั้นได้ไปขึ้นสู่สวรรค์

(บทที่ 12)

ท้าวตินบุรุษนั้นทานเข็มและทานด้ายรวมทอดทานสะดิง
จึงได้ไปเกิดเทิงสรวงสวรรค์เมืองฟ้า
ส่วนพญาผู้เจ้าของกฐินนั้นกะคือกันโดยดั่ง
ไปยังอยู่แห่งห้องวิมานกว้างดั่งกัน
ตามหลักธรรมว่านั้น ผู้เพิ่นทุกซีให้ทานเฟื่องเงินดี
ผู้เพิ่นมีให้ทานเงินเบี่ยบาท ยามเมื่อไปหยาดน้ำบุญสิได้ล้ำกัน

(บทที่ 13)

อันเว้าบ่อนบั้น ท้าวตินบุรุษ
สุดว่าเป็นคนทุกข์แต่สร้างบุญกฐินได้
ในสมัยพระเจ้ากัสปะนั้น แม่เศรษฐีคนสร้างบุญกฐินก่อนหมู่
คู่กับท้าวทุกกะตะ หรือว่าตินนะบุรุษผู้สร้างบุญไว้ใส่กฐิน

(บทที่ 14)

สิ้นจากกาลครั้งนั้น กฐินเกิดมีมา
จากสมัยพระเจ้ากัสปะต่อมาภายหลัง
ถอยมาทอดสมัย องค์พระโคตมเจ้าแม่ผู้ใดพาสร้างกฐินทานการก่อ
เจ้าสิฮู้จักกับผู้ใดเป็นผู้สร้างให้ล้ำอ้างต่อไป

(กลอนลง)

ค้นบ่ได้กะอย่าว่าให้เอาเรื่องใหม่แทน...

กลอน ชีวิตคนบ่พอร้อยปี ควรทำดีก่อนตาย

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1)

ในมือนี่สมมุติว่าหมู่เจ้า เป็นผู้นอนหลับ
ฉันขอเป็นคนปุก ให้ตื่นตัวหัวท้าย
อันชีวิตร่างกาย ได้แก่ขันธ์ทั้งห้ารวมมาธาตุสี่
อินทรีย์หกครบถ้วนประมวลเอ็นว่าคน

(บทที่ 2)

ชีวิตปลายและต้นคือเกิดแก่เจ็บตาย
ธาตุขันธ์ทั้งห้าทรุดโทรมเพี้ยง
พอขันธ์พังเพี้ยงทางลมเดินออก
มัจจุราชผูกคอตลอดไว้สูยาม

(บทที่ 3)

คืนและวันล่วงข้าม อย่างนิ่งอยู่นอนเฉย
อย่าปล่อยให้เวลาเลยล่วงไปแต่อย่าง
การสูญเสียวเวลานั้นคือเสีย ของอันล้ำค่า
อย่าปล่อยให้เวลาที่หาควรสืได้ เสียถึมเปล่าฟรี

(บทที่ 4)

มือเดียว มีค่าเท่ากับมืออื่นสองวัน
เวลาใต้บ่สำคัญเท่าเวลาปัจจุบัน ให้ค่อยทำดีไว้
ตั้งสมาธิให้ จิตใจแน่วแน่
ชีวิตคนบ่แน่สิสูญสิ้นเมื่อใด

(บทที่ 5)

อย่างอยู่ได้กะบ่หอนหลายปี
ชีวิตคนอีหลีบ่เกินสองร้อย
เวลาเขามีน้อย ถอยลงลิ่วหลี
แน่นอนว่าอยู่โลกนี้ไปได้กะบ่โดน

(บทที่ 6)

ชีวิตปลายและต้นบ่มีส่องมองเห็น
สังขารคนโอนเอนเปลี่ยนแปลงแลงเข้า
ถึสุภาชิตเว้าจริงจังจ้งว่า
ฟังล่ำมาฮอดไผ่โครงซ้าตีมนำ

(โครงอิศรญาณ)

แก่ลงแล้วเคร่งคร้างหนอร่างกาย
ไม่เชิดฉายเหมือนหนุ่มกระชุ่มกระชวย
ตาก็มัวหัวก็ขาวเป็นคราวคร่ำ

หูกู้ข้าไม่ได้ยืนเอาสิ้นสวย
แรงก็ถอยน้อยกำลังนั่งงงวย
ตาก็บอดเสียด้วยไม่ทันตาย

(บทที่ 7)

แต่ตั้นทานั้นทำไมยังไม่แก้
ยังปกแผ่พังปล้นพึงตริงใจหาย
เห็นสาวสวยยังเข้าตะเกียกตะกราย
หาอุบายใครจะเคร่งแต่เกรงจน

(บทที่ 8)

คืนและวันปล้นดับก็กลับล่วง
ท่านทั้งปวงจงอุตสาหากุศล
ปล้นชีวิตคิดถึงรำพึงตน
อายุคนนั้นไม่ยืนถึงหมื่น ปี

(ล่องสับสี่พันดอน)

โครงอิสรญาณสุภาชิตสอนชี้
ฉันทมอลำราตรี ได้เขียนไว้คักแทน
หวนคิดไปตั้งแต่คราวเฮายังหนุ่มน้อยกับเดียนี่ต่างกัน..แสนรำพัน

กลอน ทานต้องเกิดจากใจจึงได้บุญ

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1)

เรื่องศีลทานนี้มีมาหลายอย่าง
ราตรีนางสิ่วสิ่วจาเข้าใส่กัน

(บทที่ 2)

จึ่งว่าทาน ๆ นั้นทำยากหนักหนา
คั้นบมีศรัทธาเชื่อจริงคำแล้ว
ถ้าบมีหยังสาแหล่วทานไปถิมเข้าเป่า
องค์พระพุทเจ้าเฮาได้เทศนา

(เทศน์)

ว่าโยบุดะโรหนัง เทติ ทายะโกปฎิทาหะโก อ่านแปลไขแก้
แปลเป็นครวลงไรในบาลีชี้อ่าน

ว่าโยบุดะโลอันว่าบุคคไล
เทศน์ให้ทานังซึ่งทาน
ทายะโกแปลว่าผู้ให้ทาน

ปฎิคาหะโกคือผู้รับเอาแล้วซึ่งของทานนั้น
แปลการทานนั้นมีหลายชั้นหลายกัณหลาย
ผูกผู้ได้เข้าบ่ถูกเพินสิเอิ้นว่าบ้ำลำด้นพองเดา

(บทที่ 3)

ทาน นี้ เพินไว้ว่ามีหลาย
ฟังเดื่อนายคุณชาว่าไปไซซี
เว้าเรื่องทานทานนี้หลายคั้นสิว่า
คือทาน 1-2-3-4 ตลอดไปฮอดร้อยถึงเท่าฮอดแสน

(บทที่ 4)

ลำแปนแปนแต่ต้นฟังก่อนเป็นลอน
ตอนบาลีมีศัพท์บ่อนฉั้นเรียนรู
ขึ้นอยู่กับผู้ให้ทานไปแจกจ่าย
อธิบายเจตนาเบื่องต้นมีพร้อมครบสาม

(บทที่ 5)

นามข้อ 1 ว่านั้นชั้นแรกยามทาน
ให้มีจิตยินดีเหลืออมใสใจกว้าง
ข้อสองนั้นศรัทธาคือความเชื่อ
ชั้นดีสาม ยามเมื่อ เฮาได้ทานทอดให้ใจกว้างเบิกบาน

(บทที่ 6)

ผู้รับทานกะสิได้มีใจพร้อมพรำ

ยัดถ่านนำอีกซ้ำพรให้ตีม้แถม

(บทที่ 7)

ทานแล้วหยาดน้ำแอม้ขอฝากกองบุญ

ไว้กับนางธรณีเพื่อไปภายหน้า

บุญผลากุศลนั้นสินนำมาอยู่ส่ง

ตามประสงค์वादไว้ใจเจ้าจ้งหมาย

(บทที่ 8)

ขอฝากไว้ให้อ้ายลำต่อเป็นกลอน

อุทาหรสาทยกเป็นคติไว้

ลำกลอนทานปได้ให้หนีไปเรียนใหม่

ฉันราตรีสีใจให้โดนฮ้านแล่นหนี...

กลอน ธรรมหลายมีใจเป็นหัวหน้า

ทำนอง ลำย่าว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

ใช้กับหมอลำผู้หญิง

(บทที่ 1)

ในมือนี่สมมุติว่าหมูเจ้าเป็นผู้นอนหลับ
ฉันหมอลำละสิเป็นคนปลุกให้ตื่นหัวตัวทำย
คนทั้งหลายเกิดมาแล้ว มีทั้งดีทั้งชั่วติดตัวทุกท่าน
เมื่อคุณหารเบ็งแล้วดีชั่วต่อกัน

(บทที่ 2)

ข้อสำคัญชั่วแล้วให้ยอมรับกลับใจ
อย่าหลงใหลทำผิดชั่วทรมหลายซ้ำ
มันสิเป็นกรรมข้องหมองใจไปตลอด
เฮือสิจอดบาดลุ่มจมน้ำบ่ฟู

(บทที่ 3)

ความกังวลคือศัตรูใหญ่ยิ่งในชีวิตของคน
อดีตคือความฝันผ่านไปให้มันแล้ว
อนาคตนี้แหละคือความบ่แน่นอน
ปัจจุบันคือสิ่งเฮาสีแก่แปรได้สู่อัน

(บทที่ 4)

อันความดีชั่วมันบ่ขึ้นอยู่กับไผ
นอกจากตัวเฮาเองผู้เป็นคนสร้าง
ให้หาทางหนีเว้นในการทำบาป
คือหิริโอตตะปะ ย่อมรักษาโรคได้ดียิ่งกว่าสู่อัน

(บทที่ 5)

ข้อสำคัญคือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สีข้อนั้นสัญลักษณ์คน
พยายามหลบหนีจากของเลวร้าย
ชื่อว่าธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้าพาทำพาก่อ
สังขารไม่เที่ยงหนอให้ครนึ่กคิดไว้ใจเจ้าสูยาม

(บทที่ 6)

ชีวิตคนเปรียบคือเรือลอยอยู่กลางแม่น้ำกว้างใหญ่ยาวไกล
ถักปีไต่ฝนดีน้ำมีหลายล้น
เฮือกะวนลอยได้ไปมากกลางแก่งเต้ นอ เต้ นอ คนเฮี้ย
ปีไต่ น้ำขาดแห้งฝนฟ้าบ่มี (บทที่ 1)
มันเต็มทีเฮือน้อยบ่มีทางลอยล่อง
ชีวิตของบ่เที่ยงหมั้นจริงแท้แน่นอน

(บทที่ 7)

คิดไปใส่ดอกบัวกลีบมันมีอยู่ซ้อนกาบอ่อนมนละไม
หาแนวไต้มาเทียมๆอ่อนคือหาไม้
กลีบบัวไขงามแยมเป็นของละเอียดอ่อน
ถึงเกสรอ่อนนิ่มยังมีก้านส่วนแข็ง

(บทที่ 8)

มีดและแจ้งเป็นคู่ของกัน
ตะวันกับดวงดาวคู่กันหันปิ่น
ชื่อว่าคนบ่ตายกะยอมมีการดิน
นำกันทุกคู่หนทางต่อสู้ให้ร้ายรำตั้งกัน

(กลอนตัด)

แต่ว่าใจคนนั้นบ่เพียงพอความโลภ
โลภาคความอยากได้มีหน้อยบ่พอ
โมหาลวงหลอกล่อโลภมากคนหลง
โทษะเป็นตัวโกงโกรธเคียงทำร้าย
อยากมีหลายกะเลยหลงลืมซ้ำกรรมเวรความชั่ว

(บทที่ 9)

ตัวตณหานี้แหละพาเฮานี้ให้ทุกข์จน
เป็นจิ้งจี้หละคนก่อสิทุกข์ลือยาก
ก่อว่ามันสิลำบากกะเป็นตัวตณหา
เป็นตัวอวิชาจำเอาเฒ่าแม่ รุ่งนี้แต่เอ๋ยๆ
รู้จักเกิดจักแก่จักเจ็บจักตาย
ฮู้จักแนกกฎหมายมภิบาลห้าข้อ
จ่านรกลิส้อจำไว้ให้ดี
อย่าพากันอยากมีอยากรวยหลายพ่อ
มีพ่อใช้กะเอาเถอะพ่อกินพอทาน
พอเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานเลี้ยงสบเลี้ยงปาก
อยากมีหลายมันอยากมันทุกซ์มันจน
จักสิตื่นสิรินไปหยังกะด้อ
จั่งว่าเมืองพอนี้บ่มีนอคนว่า
มรณาจั่งแล้วสูญสิ้นสู่แนว
คันบ่ตายกะอยากมีอยู่แหละสอดส่องบุกบัน
คันมีร้อยผัดว่าอยากมีพันมีแสนมีล้าน
มีเฮือนแล้วกะยังบ่แล้วอยากมีนาไม้ไเฮ่
หมู่เจ้ามีเมียใหญ่ แล้วกะยังบ่แล้วเอาเมียน้อยตีมนำ...

กลอน บาบ บุญ คุณ โทษ

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1)

คนเฮานี้ปมีแก่นสาร
มีแต่กินกับทานนั้นละเด้จั้งแม่น

(บทที่ 2)

บุญนี้ละสิแล่นมาจับพาโจม
สิพาไปเมืองพรหมสวรรค์ชั้นฟ้า
มาคอยถ่าคอยแห่คอยแหน
สิพาไปเมืองแมนบให้เจ้าได้ยาก

(บทที่ 3)

บได้ให้เจ้าลำบากว่าลูกเอ๋ยหลานเอ๋ย
สิได้กินยังเวยพ่อแม่หลานลูก

(บทที่ 4)

บให้เจ้าได้ทุกข์นำอยู่นำกิน
อยู่ทางเป็นพระอินทร์อยู่เทิงชั้นฟ้า
คั้นท่าว่าบได้เป็นพระอินทร์
เจ้าจะอยู่ห่างกันบอียดอยาก

(กลอนตัด)

บให้เจ้าลำบากเก็บผักหักพิน
ทั้งอายุก็ยืนฮ้อยกัลป์พัน์เศษ
ฟังคำพระเพิ่นเทศจำไว้ได้อลู่
บุญนั้นเป็นของสูงบาบนั้นเป็นของต่ำ
บาบนั้นเป็นสิกำ บุญเป็นสิขาว
จำไว้สาเด้ออวบุญติบาบชั่ว
เราต้องคิดให้ทั่วผู้ได้กะตาย
ขามบ่ทันได้ตายให้ทำบุญมากมาย
อย่าชิมวแต่แต่ฝากผู้อื่นไปทาน
ใช้แต่ลูกแต่หลานจั้งหันตักบาตร
อยากได้บุญเจ้าต้องหาโอกาสไปวัดไปวา
เห็นด้วยตามือถึงจั้งได้
ทานแล้วหยาดน้ำให้ฝากแม่ธรณี
มันจึงได้ผลดีกุศลเต็มส่วน
เท็งสนุกเท็งม่วนตือกดีใจ
แนวว่าฝากเขาไป จักสิได้หรือบได้
การทานคือการให้ทำเอาอยากยิ่ง

ยากกว่าสิ่งที่ท่านทำได้ง่ายตาย
การทานคือการให้สะสมข้าวห่อ
บาดเหตตายฮากสิพ้อไปรอถาอยู่สวรรค์...

กลอน เปรียบเทียบหลักธรรม
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

โอ้ละนอ...
โอ้กะมีหลายโอ้ ฝ่ายโลกฝ่ายธรรม
โอ้ฝ่ายโลกไปนำฝ่ายธรรมไปพร้อม
ว่าเอ้ยโลก โลกใหญ่ โลกน้อย โลกหน้อยโลกหลาย
โลกหมอลำผู้ชายนี้ผิดโลกต่างหมู่
อยู่บ่อยู่กะเอาโลกมานำ
บัดนี้หันมาโอ้ฝ่ายธรรม เป็นของขวัญผู้เต่า
ว่านะโมบุบพังคะมา ธรรมมา
มะโนเสตฐา มะโนมายามะนะสาเก
ปะทุตเถณะ พาสะติวา กะโลติวา
ตะโตนัง สุขชะเนวะ ติจะกังวะหาโตปะทั่ง
แปลว่าธรรมทั้งหลายมีใจเป็นศรัทธา
บุญทั้งหลายจะสำเร็จแล้วด้วยใจ
ให้พี่น้องตั้งต่อรอฟังไว้
โอ้ละนอ นวลๆ เอย...

กลอน ผู้สร้างกฐินทานก่อนหมู่สมัยพระโคตม

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1)

ละแมน่่าเดื่อนาย
กลายสมัยองค์เจ้ากัสปะพันผ่าน
โพธิญาณเกิดขึ้นมาซ้อนต่อกัน

(บทที่ 2)

ต่อมานั้นแมน่่องค์พระโคตม
พระบรมครูพัพัญญูเฮานี้
ก่อสิมิกฐินนั้นฟังฉันสีได้ว่า
เรื่องปาวายะ ชนบทครั้งนั้นบั้นต่อกัน

(บทที่ 3)

ในวาระตอนนั้นมีภิกษุมาโฮมทอนสามสิบริรูป พอดี
ปรารถนาอยากไปเมืองสาวถิเพื่อไหว้องค์พุทโธเจ้า
พากันเดินดงด้าวบุกดอนซอนป่า
หวัง บูชากราบไหว้ ให้หายฮ้อนช่วงใจ

(บทที่ 4)

พอเมื่อไปถึงเท่าดินแดนแคว้นสะเกต
เหตุว่าตรงกับแรมหนึ่งค่ำได้ เลยเข้าพระวัสสา

(บทที่ 5)

ฮอดปรารณาแล้วจ้งสันจรเคลื่อนที่
ฮอดเมืองสาวถิที่พระพุทโธเจ้านายังย่านไกล

(บทที่ 6)

ในละครั้งนั้นเกิดมีฝนและน้ำตมเปียกไตรจีวร
ผืนผ้าผ่อน สังข์ฆาสะบงแปดตมเปาะเป็อน
ฮ้อการครบเผี่ยนพระโคตมปรารภเหตุ
สังเกตเห็นพระภิกษุสามสิบริรูปนี้เปาะเป็อนแปดตม

(บทที่ 7)

พระโคตมยกย่องชมชื่นยินดี
ด้วยว่ามีความเพียรจ้งถ้วนมาถึงได้
หนทางไกลอุปสรรคหลายล้ำการเดินทางเที่ยวท่อง
แมน่่าฝนตกฟ้าฮ้องบ่เคยฮ้อหย่อนถอย

(บทที่ 8)

ด้วยความเพียรบ่หน้อย ที่ดั้นถ้วนเดินมา
แสวงหาใบบุญ ฮอดสาวถิได้
หาแนวตอบแทนให้เหมาะสมควรค่า

เลยบัญญัติให้นางวิชาเย็บผ้ามามอบให้บัญญัติครอง

(บทที่ 9)

ทั้งสงบจิ๋วพร้อมครบคู่สังคา

มาถวายให้พระ ภิกษุสามสิบองค์ที่เปียกฝนตอนนั้น

บั้นบ่อนตอนสมัยโคตมเจ้า ว่านางวิชาผู้ทอดผ้า มหาภิกษุมาก่อนหมู่

อยู่ที่เมืองสาวถี มีพระพุทเจ้าเป็นเหง้าพุทคุณ

(บทที่ 10)

กล่าวมาตั้งแต่พันว่ามีออกพรรษา

เป็นที่มาตะภาคต โนตคากลอนไว้

ในการทานภิกษุนี้ เป็นภาษาบาลีมีไว้สอนสั่ง

(คาถาบาลี)

ว่า อนุชานามี ภิกษุเววัชสัง ภิกษุขัง อตถะลิตุง

เปรียบเทียบใส่ของสูง คาถาว่าไว้

ความเพินอนุญาตให้ บุญภิกษุทานทอด

ฮอตสมัยสู่มือได้ทำสร้างต่อมา

(กลอนตัด)

พระภิกษุผู้เพินเขาพรรษา สามเดือนไตรมาศ

พระองค์ทรงอนุญาตให้เฮารับหรือการ

คัมโทษ ๕ สถานถึงเพ็งเดือนสี่

ถึกหรือใหม่น้องพีปานเบ็งกับโต

การทางลำบ่ตองโสเถียงกันมันวุ่น

เฮ็ดให้ใจเคืองขุ่น สาดตำทำทาย

ทางที่ดีให้ท่องกลอนหลายหลายมาเส็งมาสู้

ศิษย์มีครูสอนชื้อพ่อเสริมศักดีสอนให้แต่มีแต่ง

อี่แม่หมุ่นลีมแลงสอน บทบาทสาดทำบ่หนีหน้าผู้ใด

(กลอนลง)

คั่นกลอนไคมันไค ขอให้เจ้าลำต่ออย่ารอช้า...

กลอน ลากยศคือสิ่งนอกกาย ความตายคือสัจธรรม

ทำนอง ลำทางล่อง - ย่าว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1: ทำนองลำทางล่อง)

ถึกับคำพระองค์เว้า บาลีไขว่
กาเมธิโล กามะหิณะ อตะธิอตะธิ
แปลว่า ความอึมในกาม ไม่มีในโลก
กามะปะทังทุขัง ทุกข์อันไดยิ่งกว่ากามไปนั้น ย่อมบ่มีมูลเหตุ
ตันทา สะมานะที แม่น้ำใดสิเท่า ตันทานั้นแม่นบ่มี

(บทที่ 2)

เห็นว่าความตายนี้ มันบ่ส่องเห็นหน
เกิดเป็นคนนำเขา กะว่าดีพอแล้ว
สัตว์มนุษย์นี้แหล่ว เป็นสัตว์ที่ประเสริฐ
เกิดชาติเดียวท่อนั้น ควรสร้างส่วนดี

(บทที่ 3)

เกิดเป็นคนชาตินี้ กะนับว่าบุญหลาย
คิดไปถึงวันตาย บ่ยากมีหยิ่งซ้ำ
เป็นเงินคำกำแก้ว ของกินใช้จ่าย
อหังหาริมทรัพย์ มันเป็นของนอกกาย เอาไปนำบ่ได้แม่นเขาให้กะบ่เอา

(บทที่ 4)

แม่นเขานำให้เจ้า กะถึงแค่งองฟอน
เอิ้นว่าขอนยามตาย บ่ว่าคนสาจ้อย
ให้เจ้าถอยเอาไว้ อย่ามัวเมานำโลก
เมาลากยศบ่แม่นเหล่า เมาแล้วให้เล่าพอ
โครงอิสริยาณเพิ่นเขียนเป็นข้อ สุภาชิตสอนว่า

(บทที่ 5: คำกลอน)

การเมาลาก เมาศนั้นหมดท่า
สุตริศึกษาสันพิธิ คัมภีร์หมอ
อันเมาศมิใช่เหล่า เมาแต่พอ
แต่เขาอเหมือนหนึ่งเงลา ให้เราค้น
อย่าดูหมิ่นบุญกรรม ว่าทำน้อย
น้ำต้าย้อย หมดเท่าไร ได้หนักหนา
อย่างอนเปล่า เอากระจกยกขึ้นมา
ส่องดูหน้าที่หนึ่ง แล้วจึงนอน

(บทที่ 6: ทำนองลำล่อง)

เป็นคำกลอนไซ้ ฉันทมอลำราตรี นี้เคยได้เปิดอ่าน
โครงอิสริยาณ เพิ่นได้สอนสั่งไว้

ให้เขาได้แมนฮ้ำฮอน แมนฮอนฮ้ำ
อย่าลืมคำ โครงอิสรวาณ สอนเตอ...ละน้ำ

(เว้า)

อันนี้แมนล่ำปลุกฟี่ปลุกน้องไว้
เป็นหยังจั้งว่าปลุกวะตี๊ว
ย่อนว่าคนเฮาสู้มื่อนี้เกิดยากหากตายไว
เกิดยากย่อนว่า รัฐบาลเร่งรัดให้คุมกำเนิด
หาหม่องเกิดบ่ได้ เขาตันไว้ป่องทาง
บัตว่าความตายนี้ แขวนคอสูบ่าหย่าง
ตื่นขึ้นมามั้นเช้า เห็นหน้าจั้งว่ายัง
ปีกลายนี้ฉั้นไปล่ำทางกำ ลพบุรีกำบ้านหมี่
เฒ่าอันหนึ่ง ชื่อว่าเฒ่าเชียงสี
ยามหัวค่ำ มาฟังร้องฟังล่ำ กับเมียอยู่ดี ๆ
กับเมื่อบ้าน กะนอนนำเมียอยู่ดี ๆ
ฮอดตีสามตีสี่ เมียปลุกลุกขึ้น เล่น บัก จ้ำ มู้มี
จักตายแล้ว ตั้งแต่เหิงผู้ฟังเอ่ย..ละน้ำ..

กลอน อารธนาศีล 5 ศีล 8 ศีล 10

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(เทศน์ / กลอนตัด)

ลำในศีลศีลนั้นรวมกันสามหมวด
ตามสำรวจข้ออ้างวางไว้ไล่ไป
สิบสามตัวบอกไว้ลำไต่กันมา
จักว่าคาหือติดผัดมิตปานหอยไข่
ลำกันไปจักใผคาไฟแพ้วหาทางออก
เหลียวเบิ่งเฮื้อแตกออกไคค่างแตกหลัง
แนวคนประวั้งมวยไทยเขาสั่ง
เคยชกแต่มวยหลังบู้วิธี
บัดถึกหมอลำตีมวยไทยได้ชก
ย่านแต่นั่งชกมกกดเข้าเกาชา
ฟังเอาเด้อศรัทธาศิลสิบแปดห้า
อารธนามีพร้อมจบปลายออกตลอด
มีไปฮอดม้วนท้ายเสร็จสิ้นสู่ตัว
บ่อแม่นลำมั่วๆเว้าเรื่องลำศีล
ไผบ่อเคยไต่ยีนจ้อจำเอาห้า
อารธนาตัวต้นฟังเด้อสิได้ว่า
ว่า อิมานิมะยังกันเต
ติสะระเน นะสะหะ
ปัญจะศิลานิยามะ
ว่าไปจั้งชี้หละความอารธนา
ถ้าจะแปลออกมาเป็นคำโดยย่อ
สมาทานศีลห้านี้ฮื้อบมีสองประการ
คือ 1 เอกัสณะสมาทาน
คือสมาทานคือเอาร่วมยอด
สมาทานแบบนี้ถ้าว่าตัวหนึ่งขาด ขาดหมดทุกตัว
ราธนาว่า มะยังกันเตวิสูงๆลักกะณัทถายะ
ติสะระเนนะสะหะ
ปัญจะศิลานิยามะแปลว่าสมาทานทีละตัว
เปรียบปะมาคือว้าวผูกหลักคนละบ่อน
ถ้าว่าหลักใดหล่อนมันต้องขาดทีละตัว
บ่อขาดเหม็ดคือว้าวหลักเดียวกันดอก
ต่อจากนี้สิบบอกศีลห้าให้ฟัง

1 ปานาติปาตาเวละมะนิสิกขาปะทั้ง

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงสิทธิ์พร

2 สะมาธิยามิ

แปลว่าปานาห้ามบ่อให้ฆ่าสัตว์

(2) อธินาทะนาเวลละมะณี

สิกขาปะธังสะมาธิยามิ อธินาข้อนี้

บ่อให้ลักลอบท่านของท่านของหวง

(3) กาเมสุมิจฉาจะราเวระมะณีสิกขา

ปะธังสะมาธิยามิ กาเมนี้บ่อให้ลักลอบเล่นชู้เฟิ่นแฟนเขา

บ่อให้อาของกันลักแทงคอยไ้

(4) มุสวาทาเวลละมะณีสิกขาปะธังสะมาธิยามิ

มุสวานี้บ่อให้พูดหลอกล่อวงกล่าวคำเท็จ

(5) สุราเมระยะมัจชะปะมา

ทัตถานาเวระมะณีสิกขาปะธังสะมาธิยามิ

สุราเมห้ามบ่อให้กินเหล้า

คอยฟังเอาคำม่วนปัญญาฉันว่า

ว่า อิมานิปัญญาสิกขาปะธานีสีเลนะสุชะติงยันติ

สีเลนะสุชะติงยันติ

ตัสสะมาสีลังวิโสธะเย

ว่าจ้งชี้หละเต้ความม่วนคิลห้า

ราธนาคิลแปดฟังกันไปใหม่

ว่า อิมานิเมยังพันเต ติสะระเนนะสะหะ

อตัถังคะสีมะนะคะตัง พุทธธังบัญญัติตั้ง

อุโปสตัถังสิลังนียาจา มิ

แปลบาลีบอกว่า

ขอคิลใช้ในอุโปสถแปด

ปฏิบัติให้ได้คิลใช้แปดโต

คิลแปดนั้นเริ่มมาจากคิลห้า

นับแต่หนึ่งถึงสุรา

(6) วิการะโกชะนาเว

(7) นัตชะสีตะวา

(8) มาลาคันทะวิเล

พอจบคิลแปดแล้วฟังคำม่วนต่อ

รอฟังเอายกหน้าสีหนากว้างกว่าหลัง...

กลอน อานิสงส์บุญกฐิน

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2520

(บทที่ 1)

บัดนี้ฟังบทซ้อนชั้นกลอนซ้อนไล่
ใต้ตะเกียงส่องให้ ไส้แจ่มเต็มแสง

(บทที่ 2)

ผู้ที่มีดบแจ่มกะให้ส่องเห็นหน
ผลผลาबारมีต่างกันจั่งได้บ้าง
อานิสงส์การสร้างกฐินทานหลายหลาก
หากว่าเธอเชื่อมั่นบุญได้อีหลี

(บทที่ 3)

ได้อยู่ในชาตินี้หรือชาติอนาคต
การกำหนดอานิสงส์ผู้ทำกฐินนี้
เธอทำดีเอาไว้ในกองพุทธบาท
คำว่าได้ชาตินี้คือทำให้ชื่นใจ

(บทที่ 4)

จิตเบิกบานที่ได้สร้างก่อทำบุญ
เพื่อเพิ่มพูนความสุขเฮ็ดให้ใจเริงร่า
ศรัทธาทานวันนี้มีใจใสชื่น
ครองชีวิตราบรื่นจนเท่ากระทั่งกาล

(บทที่ 5)

มือทอดทานกฐินแล้วต้องได้รับอานิสงส์
บได้โงงโงมาเครื่องบริวารตั้ง
ด้วยพลังใจมั่นศรัทธาเจ้าภาพ
ศรัทธาท่านราบรื่นขาวเกียงสะอาดดี

(บทที่ 6)

สมยานามกล่าวชี้ธรรมะสักขี
ว่าสัทที้ ทะเวดิง ปุริสเสตถัง
แปลความว่า ศรัทธาเป็นทรัพย์ เครื่องปลื้มใจแห่งบุรุษทั้งค่าย
หญิงและชายทำสร้างกฐินทานไปรยหว่าน
บุญกุศลพวกท่าน คงได้ว่าแน่นอน

(บทที่ 7)

บัดนี้ข้อกล่าวย่อยบอกเล่าอานิสงส์
ได้จักองค์กับบักณฑ์ชาติสิมาภายนอก
พระสัมมาโชชีคมภีร์เปิดเบิ่ง
เรียนบ่เลิงบ่ฮู้เห็นแจ่มชัดเจน

(บทที่ 8)

ฉันทราตรีคิดเฟ้นออกจากไตรปิฎก
ยกเอาบทอาณิสงฆ์มาแต่งกลอนสอนบัน
ศรัทธาทานวันนี้ ได้ 6 แสน 6 หมื่น
สีพันกับปีนบไว้ ผลาได้เพื่อลุน

(บทที่ 9)

อนาคตชาติพูน สมเจตนารมย์
เอาผ้าขาวมาโสมแต่งบุญคุณค้า
นำผ้าขาวมาให้อาณิสงฆ์ 8 หมื่น
อีกสองพันห้าร้อย กับบิณฑบาตเต็มแถม

(บทที่ 10)

ผู้ที่แถมสร้างก่อหอกฐิน
ผู้มาห้อมกินทานอาณิสงฆ์หลายล้น
กับบุคคลเหล่าไม้หรือตาด
ได้ 6 หมื่นถ้วนๆ ประมวลไว้จ้อเอา

(บทที่ 11)

ผู้ปวาร้องได้หนึ่งหมื่นกับปีกัณฑ์
ผู้มาโสมสังสรรค์แห่ไปถวายนั้น
ได้ 9 พันถ้วนๆ ประมวลดูเต็มที
ในคัมภีร์ มหาวิภังคะสูตรต้น ฉันทันอ่านเห็น

(บทที่ 12)

บ่แม่นของเล่นๆ เว้าเรื่อง บุญกุฐิน
ได้ผลอาณิสงฆ์มากมายหลายล้น
บุคคลใดทำได้ด้วยจิตใจปลอดโปร่ง
อนิสงฆ์ต้องได้หลายล้นนับอนันต์

(บทที่ 13)

พระพุทธเจ้าเฟ้นบั้นบัญญัติว่าพระคาถา
ว่ามโนบุพพิง คมะมา ธรรมมา มโนเสฏฐา มโนมายา
มนัสสาเก ปฤตถณะ ภาษาทิวา กะโลติวา
ตะโตนัง ติจะกัง วะหะ โตปะทัง..
แปลว่าทานไปแล้วเชื่อว่าได้บุญจะต้องได้

(บทที่ 14)

แม่นสิ่งหนึ่งหรืออนอนลียีน สีเดินอยู่กะตาม
บุญจะต้องติดตามตัวผู้นั้น เหมือนตั้งเงาตามตัวให้จ้อจำเอาไว้
ผู้ที่ทำบุญวันไปเป็นข้าวห่อ บัทยาตาย หากสิพอไปรอถ้าอยู่สวรรค์...

กลอน คนมักบ่คือกัน
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2521

(บทที่ 1)

จั่งได้ว่า เป็นหลักธรรมดา ดอกการลำการร้อง
มันต้องมีเกี่ยวข้อง อยู่หลายสถาน
ผู้จั่งหนึ่งว่าอยากฟังนิทาน นิทานนี้ถอก
มักบ่คือกันดอก ผู้ แต่ละบุคคล

(บทที่ 2)

กลางคนมักส่อสน กลอนสดกลอนสาด
กลางคนนั้นอยากฟังบทฟังบาท จังหวะทำนอง
มันละหยุ่งสมอง เอาสาแท้ๆ

(บทที่ 3)

ผู้กลางคนอยากฟังโจทย์ ฟังแก้ๆ สาทด่าเถียงกัน
ผู้กลางคนอยากให้ลำประชัน แข่งกลอนแข่งกาบ
กลางคนนั้นอยากให้ลำสุภาพ สมบัติผู้ดี
จั่งว่าผู้กลางคน อยากให้ฆ่าให้ตี ตีกันบักใหญ่

(บทที่ 4)

ไผ บ่ตีให้ไล่ โตนฮ้านไปเลย
ผู้กลางคน อยากให้ลำเฉยๆ บ่มีกสวนมักส่อ
ผู้กลางคนอยาก ให้จ้อๆ เหน็กน่ำลงไปๆ
มันโหลอุกหัวใจ ผู้ลำกะด้อ

(บทที่ 5)

ยากอีหลีเด้อพ่อ การร้องการลำ
ซู้สิได้เงินคำ รางวัลค่าจ้าง
มักไปคนละอย่าง บ่ฮ่อนคือกัน
ยากอย่างอัศจรรย์ การลำว่านี่

(บทที่ 6)

ฉันทราตรี (ชื่อตัวเอง) คันถึกร็อดเตอริ้ ทีหนึ่งรางวัล
ฮอดเด้อพ่อ สิบเว้ากับมันดอกลำๆ ร้องๆ
บให้พวกพี่น้อง เห็นหน้าเห็นตา
สิไปหาชื้อนา ท่งสิใหญ่ๆ

(บทที่ 7)

หยีตอาชีพแนวใหม่ จ้างกะบ่มาลำ
การหาเงินหาคำ นี้จั่งแม่นมันยาก
จั่งแม่นมันลำบาก หัวอกหัวใจ
เฮ็ดอาชีพแนวไต่ กะบ่คือลำดอก

(บทที่ 8)

จั่งแม่นมันซ้าซอก ร้ารร้าไร
แม่นผู้ใด สีเฮ็ดถักหัวใจ คนหลายกะต้อ
มี ปากเดียวส่วว่อ จับขึ้นจับลง
เฮ็ดจั่งใดเด้อ มันสิตตรง ใจคนหมุ่มมาก

(บทที่ 9)

สมหัวใจอยากมีจัก สิบปากๆ สิบปากสิบมือสิบตีน
มือหนึ่งนั้นกะสืออแนวกิน มือหนึ่งนั้นกะสืออขวดเหล้า
มือหนึ่งจกกล่องข้าว มือหนึ่งจกหวี
จั่งสิก้าพอดี ใจคนฟังนอพอ...

กลอน สุภาชิตคำคมโบราณ
ทำนอง ลำทางสั้นสลับเว้าโตงโตย
ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2521

(ลำกลอนตัด สลับเว้าโตงโตย)

ยกนี้ขออ้างอิง เปรียบเทียบสุภาชิตคำคมโบราณสู่ฟัง
ความโบราณเพิ่นกล่าวไว้ว่าครบคนให้ดูหน้า
มีดคมกล้าอย่าซุพันแฉง
ของแพงให้ค่อยอุปลาก ของฝากอย่ากิน
เสียมซุดดินอย่าเอาไปฟันไม้
ได้ตืออย่าลืมนุณ อันความกรรณาการุณาได้ยาก
ปากดีเป็นสีแก่ตัว ปากชั่วอัปมงคล
สอนคนให้สอนแต่ต้นก่อน จังผ่อนหนักเป็นเบา
ภูเขาสูงวัดได้ จิตใจคนวัดยาก
อึ้งเผ้าตายเพราะปาก พากษ์าโตเอง
เป็นนักเลง ตายย้อนเลือดบ้า
คนเฮาใผเชื่อว่า ซิมักคือกัน
คิดเบ็งลุงทิดพัน เราว่าอยากมีข้าง
ลุงทิดหว่างว่าง อยากมีรณยนต์
ลุงทิดผล ว่าอยากมีจรวด
แม่ใหญ่แดงของสวด ว่าอยากได้โจยยาว
พ่อใหญ่ขาว ผัดอยากมีเงินล้าน
จารย์ปาน ผัดอยากได้เมียสาว
ฮอดยามหนาว ว่าอยากได้ผ้าห่ม
เด็ก ๆ มาผัดอยากข่ม สองเต้าตุนตุน
ยามเคียดมาแล้วผัดสุน ชังผู้้นผู้้น
ใจดีแล้ว ผัดคิดสงสารชาติ
ผู้ลางคนผัดฟาด ไปเมืองนอกเมืองนา
ลางคนคิดขึ้นมา ผัดอยากห่อขึ้นฟ้า
ลางคนนั้นผัดอยากไปเล่นป่า เลาะดงเลาะดอน
ลางคนนอน ผัดฝันเห็นเจ้าหนี
หน้อยผัดคิดอยาก...ปี้ ของแข็งโกโต้
โจยกะโจยของโต ช่างบังคับบได้ ให้แข็งขึ้นเฮ็ดหยัง
-จั่งว่าลางคนนั้น ผัดงมตันแต่ัว แต่ัว
บัดเหลียวเบ็งของโต มันท้อไม้จัมแขว ผัดแข็งขึ้นบ่เขา
ยามเพิ่นเอาเทิงเด้า เทิงสุญนอ เทิงโจ้ม
ว่าแต่เมียบ่ยุ่ม แนวโจยน้อย ชำลึง

กลอน สาดทำทนาย
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2521

(กลอนตัดสลั้วเว้าโต้งโตย)

นี่ละเพิ่นว่าการลำการเล่น การเห็นการได้เป็นไปคนทำ
ต่างคนต่างชอกพ้อเรียนได้กะว่าดี
คือคนมีกับคนทุกข์ ความสุขกับความจนขู่สูคนนอป่า
ความนิทาหาเรื่องเคียงกันกับความหุ่ม
ขุ่มและเงินลิกและตื่นความเว้าต่างกัน
คือพระจันทร์กับบ้อเก็ง ถ้วยอีเล็งตำแก้วกับหมากพริก
ขึ้นหิจทางหางแมนผู้ชาย

(ลำ / กลอนตัด)

ขาหลายหลายแมนขุ่มเจ้าสามขาพุ่นข่อยว่า
หมอฮู้ฮ้อบอกข่อยความเว้าจ้งมี
ห่อหีเจ้ากะเว้า ห่อห่าข่อยกะว่า
ห่อห่ากะว่าได้ห่อให้กะว่าเป็น
ห่อเห็นกะว่าข้าห่อห่าเอาไม้แ่ง
เสือกแพ้วแมนเจ้าเทียวเด้าแต่ผู้หญิง
เจ้าเป็นลิงทางข่อยเป็นไม้ เจ้าเป็นใบทางข่อยเป็นง่า
คั้นเจ้าเป็นหนองปลาข่อยสิเป็นผู้สอนกินเจ้าบ่เหลือ
เจ้าเป็นเรือทางข่อยเป็นน้ำ
คั้นเจ้าเป็นนาทามข่อยสิเป็นนาป่า
เจ้าเป็นง่าทางข่อยเป็นแหง
เจ้าเป็นแดงข่อยเป็นน้ำคั้ง
เจ้าเป็นดั่งทางข่อยเป็นไหม
ติดกันไปสุดกสุดแค้น
เจ้าเป็นแวนข่อยเป็นหวี
คั้นเจ้าเป็นพ้อซีแกหัวออกบวช
ข่อยสิเป็นผู้สวดให้ศีลอุปโป เจ้าเป็นกล้วยพาโล
ข่อยเป็นกล้วยไซเอาเดื่อน้อยกับใหญ่
บ่เกียงกันเลย คั้นเจ้าเป็นลูกเขยข่อยสิเป็นแม่เฒ่า
ผิดกันมาสิเว้าอย่างเต็มอัตรา
ให้ลูกเขยสมมาไหววอนนบนอบ
คั้นเจ้าเป็นผิอบข่อยเป็นหมอธรรม
ฟาดด้วยแส่พระกรรมขันธ์นี้ตีส่ง
ให้เจ้าแล่นลงท่งซี้แตกเป็นสาย
เอาเดื่อเป็นกับตายติดกันเป็นคู่

เอาแต่พวกแต่หมู่สีฟ้าร้องพาลำ
เจ้ามักหมอน้ำมันให้ทา
เจ้ามักซาเล็กสะไปให้ฮะ
คันเจ้าฮูฮ้อยฮะคือกัน ทางเจ้าตันทางฮ้อยสีแตก
ทางเจ้าแบกทางฮ้อยสีหาม
ทางเจ้าถามทางฮ้อยสีแก้
บ่ยอมให้เจ้าแพ้นะจักอัน
ฉันทะนึกว่าฉันทสมควรพอใช้
เจ้ากะว่าเจ้าได้เคยสู่เคยชน
ดีคือกันทุกคนบ่ต้องไว้หน้า
ครุฑราตรีสอนว่าบ่ให้ย่านให้กลัว
แม่นสีใหญ่ท่วมหัวสูงสุดฮอดฟ้า
สิมกตีกีมักตีกีดี
สิมกฮ้ายหรือดีไม่ไหวไม่หวาด
สู่เอาจนคอขาด ตายแล้วแล้วไป
มักแนวได้เอาเลยอย่าอยู่
เลือดหนองคายมักสู่บ่มีฮู้ว่าถอย...

กลอน สาดเย้ย เปรียบเทียบสุภาชิต
ทำนอง ลำทางสั้น-เว้าโต้งโตย
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2521

(เว้าโต้งโตย)

ยกนี้ขอเว้าเปรียบเทียบสุภาชิตคำคมสุฟัง
เป็นหลักกรรมดาของโลก เกิดมาเป็นมนุษย์ปุถุชน
คิดไปทางดีวันละร้อยหล
คิดไปทางกุศลวันละร้อยเพื่อ
นอนฮู้เมื่อจั่งว่าโตยยัง
อณิจงอณิจาหาไม่มีเมืองพอสำหรับคน
ความสนลระวน ย่อมเกิดในสงสาร
บุคคลผู้จะถึงนิพพาน ต้องตัดจากกิเลส
คนวิเศษคือผู้มีปัญญา
เงินเต็มภาไม่เท่าปัญญาเต็มพุง
คนสูงอยากต่ำ คนก้ำอยากขาว
บางครั้งคราวก็เป็นพรหม
บางอารมณ์ก็เป็นมาร
บางประการอยากเป็นยักษ์

(ลำสุดสะแนน)

เบ็งคัก ๆ จักว่าหม่องใดคน
จั่งแมนสนลระวน เป็นไปร้อยแปด
จั่งว่า คนเอยคน ห้วนมมิ่งคั้ง ๆ
ฮูดังโกนจั้งปั้งคือเผ็ดคือโผย
คั้นเจ้าบ่มีไฉยซิแบกป็นนำไล...

กลอน สาดแย้เปรียบเทียบสุภาพจิต สอนผู้หญิง
ทำนอง ลำทางสั้น-เว้าโค้งโดย
ประพันธ์โดย ดร.ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2521

(เว้าโค้งโดยสลบลำทางสั้น)

บัดนี้ ขอมอบหน้าที่ให้หมอลำฝ่ายหญิงสาทยายต่อ
ลิเลียนพ้อหีบพ้อกะสุดแท้แต่เรา
ต่อจากหนึ่งจั่งเว้าเรื่องศิลาหินทาน
เรื่องฮึดคงโบราณบาปบุญคุณโทษ
อันได้เป็นประโยชน์และบังเกิดประโยชน์
เฮาควรลำให้แจ่มแสงดงให้เพิ่นฟัง
ข้อสำคัญอย่าซุ่มสุภาพจิตคำคมเพิ่นเตือนไว้ว่า

(ลำทางสั้น-กลอนตัด)

รู้ว่าแห่โตน้อยอย่าไปวนวังเล็ก
ถ้าวันเอาปากอมระหว่างวังมันตื่น
รู้ว่าไถไถลื้ออย่าไปฮ้ายให้ควาย
ปลาบ่หลายอย่าไปฮ้ายให้จัน
ตะเว็นคำอย่าไปฮ้ายให้ผิว
เขาชื้ออก ไปหาอีหนูนอกบ้าน
รู้ว่าโตซี้ค่านอย่าเฮ็ดนาไถลื้อทาง
รู้ว่าชินโตบาง อย่าไปยื่นชื้อแดด
รู้ว่ารถบ่มีเบรค อย่าซี้ไต่คันแท
รู้ว่านมเจ้าของแม่ อย่าซุ่มฟองน้ำ
รู้ว่าหอยเจ้าของนี้ รู้ว่าหิว - ๆๆ ผม
เจ้าของน้อย อย่าไปเอาผิวฝรั่ง
บัดเขาทั้งแก่งแก๊ อิมซิหว่าวเข้าใส่กัน..
อย่าลืมนำ สุภาพจิตเฮาเด้อ

(กลอนลง)

ละนะ

กลอน นิทานนภกระยางขาว ตอนที่ 1

ทำนอง ลำย่าว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(บทที่ 1)

บัดนี้จักกล่าวเรื่อง นางนภกระยางขาว
เป็นบทงานแพรวพราว กล่าวกลอนสอนชี้
ครุราตรีประพันธ์ให้บอกกลอนสอนอำ
นิทานอิงหลักธรรมจำไว้เตือนฟังแล้วอำสอน

(บทที่ 2)

หันม้าย้อนกล่าวท้าว ชื่อมาฆมานพ
ภรรยาใครบ สี่คนตอนนี้
เป็นเศรษฐีเพียงพร้อมมีเต็มสู่อย่าง
มีเมียงามแนบข้างๆเพียงพร้อมสี่คน

(บทที่ 3)

ผู้แรกตันชื่อว่าสุธรรมมา
คนที่สองสุนันทาคนที่สามสุจิตราอยู่เพียงเฮียงหน้า
สุชาดาคนท้าย เมียปลายที่สี่
บ่มีแนวเดือตร้อน เคียงช่องดำกัน

(บทที่ 4)

ส่วนมฆมานพนั้นเป็นผู้ใจบุญ
มักลงทุนทำทานหว่านโปรยโศยกกล้าไว้
มีใจใสแรงกล้า ศรีทวยยิ่งใหญ่
สร้างบุญไว้ทุกด้านบ่มีย่านเรื่องใด

(บทที่ 5)

ท้าวเกิดมานั้นได้หวังเพื่อทำทาน
แสวงหาโพธิญาณ คิดแต่การทานสร้าง
สหายสามสิบสามทานกะค่อยบุญห่วม
ทำบุญร่วมอยู่เรื่อยกับเพื่อนหมู่สหาย

(บทที่ 6)

กลายเป็นเวลาล่วงย้ายฮอดครบบรรจบ
ท้าวมาฆมานพอยากสร้างศาลาไว้
เพื่อเป็นปัจจัยให้คนสัญจรผ่าน
ซีได้มาพักยั้งศาลากว้างส่องใจ

(บทที่ 7)

เป็นสาธารณประโยชน์ให้คนผ่านมาพัก
แล้วเลยชวนสหายฮักร่วมมือกันสร้าง
สัญญากันบ่ให้ชุมสตรีเข้าห่วม

บ่ให้หญิงเข้าร่วมการสร้างส่วนบุญ

(บทที่ 8)

การทางหน้าย่านวุ่น คันหญิงร่วมทำงาน

ด้านนางสุธรรมมาผู้เป็นเมียต้น

อยากบำเพ็ญตนสร้างในทางมีประโยชน์

จึงเลื่อมใสอยากสร้างศาลากว้างห้อมนำ

(บทที่ 9)

เลยบ่กำข่างไม้ทำท่าตีสุนิท

พร้อมกับติดสินบนให้เขานายข่าง

โดยการ ยกข้อฟ้าให้ทำที่ออกท่า

ทำท่าลืมข้อฟ้า ว่าถึงมือบ่ได้ทำ

(บทที่ 10)

กำข่างไม้ เลยเชื่อสุธรรมมา

นางกะมีศรัทธาอยากสร้างศาลาพร้อม

ยอมเสียเงินให้ข่างไม้้นำไปคือว่า

จ้างเขียนชื่อสุธรรมมา ติดไว้ในข้อฟ้าเอาไปลี้เสียงเฮือน...

(กลอนลง)

ความพากเพียรสุธรรมมาผลาญบุญใส่ได้ทำร่วม...

กลอน นิทานนกระยางขาว ตอนที่ 2

ทำนอง ลำย่าว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(บทที่ 1)

แม่นยำเด้นาย
หันมากล่าวพวกเพื่อนกับมาฆมานพ
ฮอดวันจบกฤกษ์ดี ได้พิธีตามต่อง
ถึงวันยกช่อฟ้าเลยจาบอกช่าง
ว่าให้เอาช่อฟ้ามาขึ้นยกยอ

(บทที่ 2)

ช่างว่าบ่คิดพ้อ อ่างว่าลืมหี้ด
ให้หาซื้อของสำเร็จ ที่เข้าทำได้
หาซื้อใส่กะบ่ได้ บ่มีใส่จักบ่อน
สุธรรมมากล่าวย่อน ว่ามีไว้อยู่เฮือน

(บทที่ 3)

แต่ว่าพวกท่านซื้อ ฉันทบยอมขาย
พวกสหายกับมาฆมานพ เล่ายอมความเว้า
จำใจเอานางหญิงต้นสุธรรมมาเข้าฮ่วม
นางเลยมีส่วนร่วม ศาลาสร้างพร้าฝัว

(บทที่ 4)

โดยการยกช่อฟ้า ศาลาซื้อสุธรรมมา
ด้านนางสุนันทา ผู้เมียสองนั้น
อยากขอปันส่วนร่วมทำบุญฮ่วมพี
สร้างศาลาครั้งนี้อยากมีหุ้นส่วนนำ

(บทที่ 5)

นางคิดแล้วท่อนั้นชวนหมั่นในใจ
ยามคนไปคนมาพักศาลานี้
จะต้องมีสระน้ำ คอยกินหรืออาบ
ยามคนฮึดเมื่อยล้า พาได้อาบสรง

(บทที่ 6)

พอดกลงจั่งได้ ชุดสระโบกขรณี
ติดไว้กับศาลาที่ฝัวแปลงสร้าง
ส่วนเมียสามคือนาง-สุจิตตรานาถล้า กะหาทางฮ่วมหมู่
คนที่มา-พักอยู่ในศาลาแห่งนี้ควรมีพร้อมสู่แนว

(บทที่ 7)

ส่วนช่อฟ้ากะมีแล้ว ของพี่สุธรรมมา
น้ำอาบกิน-ของพี่สุนันทากะครบครันมีไว้

สุจิตตรา-เลยทำสวนดอกไม้ให้คนดมชมกลิ่น
บุบผางามตลอดสิ้น มีไว้ครบพันธุ์

(กลอนลง)

บั้นป่อนนางสุชาดาเป็นนกน้อยคอยส่งนำหงอนน้ำ...

กลอน นิทานนภเคราะห์นางขาว ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้นสี่พันตอน สลบลำยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(บทที่ 1)

(ลำสี่พันตอน)

ส่วนนางสุชาดานั้น เมียสี่มีหยัง
ในใจฝังความคิด ว่าผัวทำแล้ว
นางบ่สนใจเหลือ บ่ทำหยังจักอย่าง
แต่งแต่โตเฝ้าแต่บ้าน ทาแป้งแต่งตัว

(บทที่ 2)

คิดว่าผัวเฮ็ดแล้ว บุญชิบไปใส
จะต้องไปถึงเมีย ส่วนบุญหนุนค้ำ
กาลเวลานานล้าตายไปคือว่า
เมื่อมาฆมานพพา-ได้ถึงกาลกรिया
ตายไปจากชาตินั้น-ได้ไปขึ้นสู่สวรรค์

(บทที่ 3)

จตุตจากชาตินั้น ได้บังเกิดเป็นพระอินทร์
เสวยอาหารทิพย์อยู่เทิง สวรรค์ฟ้า
ผลบุญที่เป็นหัวหน้า สร้างศาลาแต่ชาติก่อน
สุธรรมมา สุนันทา สุจิตตรา กะได้ไปเกิดพร้อม
สวรรค์ฟ้าฮ่วมกัน

(บทที่ 4)

-ส่วนสหายสามสิบคนนั้น ที่เคยฮ่วมทำทาน
ไปเกิดเป็นบริวารอยู่เทิงสวรรค์ฟ้า
ขาดแต่สุชาดา ผู้บ่ได้สร้างศาลานำหมู่
ใช้กรรมเก่าที่มีอยู่ ได้เกิดเป็นนกน้อย
เพราะกรรมห้อย แต่เก่าหลัง กรรมเวรยัง..ละน้ำ...

(บทที่ 5)

(ลำยาวสลบสดสะแนน)

คอยติดตามดูเรื่องสุชาดาอีกต่อ
แต่นางรอทำใช้ ในหวังหวังกรรม

(บทที่ 6)

อาสงไขนานล้าแต่เป็นนภเคราะห์นางขาว
ตกถึงคราวจำเป็น ใช้เวรนำไว้
दनปานใด แต่นางใช้ กรรมเวรหนีเก่า
คั้นเจ้าได้กะให้เว้า เป็นเรื่องต่อกัน

(กลอนลง)คั้นบ่ได้อย่าเว้าคนเฒ่าเพิ่นซิง...สี่ลังจ้งแคนยังไว้ก่อน ท่อนี้...

กลอน นิทานนภระยางขาว ตอนที่ 4
ทำนอง ลำทางสั้นสลบยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(บทที่ 1)

บัดนี้จักกล่าวเรื่อง นางนภระยางขาว
เป็นเรื่องราวตอนสองต่อรองตอนต้น
จักกล่าวตนตัวหล้าสุชาดาน้อยอ่อน
แต่ชาติก่อนบ่ได้กระทำสร้างส่วนบุญ

(บทที่ 2)

ชาติก่อนพันบุญบ่ช้อยชูชัก
เกิดเป็นนภระยางขาว เทียวกินปลาช่อน
ชาติก่อนเป็นเมียอ้าย บ่มีหยิ่งอึดอยาก
มาฆมานพอ้าย บ่มีอ้ายดำเถียง

(บทที่ 3)

บ้านเมืองลือช่าเฮื่อง เศรษฐีใหญ่ใจบุญ
สุธรรมมา สุนันทา สุจิตราทะเลงทุนฮ่วมผัวคราวนั้น
มีแนวบันดาลให้สุชาดาพราศุ่
ชาตินี้นางบ่ฮู้ว่าอวนอ้ายเกิดใส

(บทที่ 4)

ส่วนมาฆมานพตายจากชาตินั้นได้ ไปเกิดเป็นพระอินทร์
โคมยุพิณทั้งสาม ฮ่วมกันสวรรค์ฟ้า
เพราะว่าสุธรรมมา สุนันทา สุจิตราได้สร้าง ศาลาฮ่วมพี
สุชาดาผู้นี้เมียน้อยบ่ได้ทำ

(บทที่ 5)

กรรมที่นางบ่ได้สร้างก่อศาลา
บ่หวัช่าทำทาน แต่งแต่โตทาแป้ง
บ่แสวงหาคั้น ผลบุญจักอย่าง
คิดว่าผัวสร้างแล้วบุญชิตได้ทั่วกัน

(บทที่ 6)

พอตายจากชาตินั้นเกิดเป็นนภระยางขาว
ช่าวหาปูปลาหอยอยู่เลาะหนองคลองน้ำ
เมียทั้งสามได้ขึ้น เมืองสวรรค์พร้อมพร้า
มีไปเหม็ดทุกก้า ที่เคยได้แต่งทาน

(บทที่ 7)

เมื่อนั้นพระอินทร์ท่าน สอดส่องสรญาณ
บุญบันดารชูชักส่องเห็นนางน้อง
แต่ยังมีเวรข้อง จองจำนำวจ้อง

สุชาดานาถน้อย เมียน้อยผู้ปลาย

(บทที่ 8)

ตายเป็นนกกระยางน้อย คอยสวบบุปปลา

ความเมตตาติดตัว ผู้ใจบุญล้ำ

ลงมานำเอาเหล่า สุชาดาเมียเก่า

เอานางนกขึ้นเฝ้า สวรรค์กว้างบ่อนเนา

(บทที่ 9)

นกกระยางเห็นเจ้า เมียใหญ่ทั้งสาม

สุธรรมมาสุนันทาสุจิตราฮูบงามปานแต่้ม

แนมคูสีโฉมร่าง ของนางบ่คือหมู่

บอกว่าอยู่บ่ได้ ให้นำน้องตัวลง

(บทที่ 10)

บ่ประสงค์อยู่ร่วม ย้อนว่าความอาย

เพราะร่างกายเป็นสัตว์อยู่ไปกะอายเพื่อน

นางเลยเวียนวอนไหว้ พระอินทราไปส่ง

เชิญพระองค์จ้งได้ พาน้องตัวคืน...

(กลอนลง)

คอยฟังภาคพื้นดินสุชาดาคืนถิ่นริมหนองน้ำ

กลอน นิทานนกระยางขาว ตอนที่ 5
ทำนอง ลำทางสั้นสลับสี่พยางค์
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(บทที่ 1)

กลับลงมาภาคพื้นบ่อนเคยอยู่ตามเดิม
แสดังเพิ่มเติมความทุกข์แก่สุชาดาน้อย
รู้ว่าผิวขวัญช้อย ตายไปเกิดชาติใหม่
เมียทั้งสามกะได้ไปพร้อมอยู่สวรรค์

(บทที่ 2)

แต่ก่อนนั้นกะพออยู่พอกิน
รู้ว่าผิวได้เกิดเป็นพระอินทร์แห่งวุ่นวายอยากอ้ายเจ้า
สุธรรมมา สุนันทา สุจิตราเมียเค้า ได้ไปนำเกิดพร้อมพี่
เป็นอัศวมเหสี เนาสวรรค์พร้าพร้อม เพียงหน้าสู่คน

(บทที่ 3)

นางเลยได้คิดค้น เห็นกรรมเก่าตามมา
ตอนผิวสร้างศาลา แต่ชาติหลังปางก็
บ่เคยมีส่วนร่วม กับผิวพอน้อย
บุญส่วนเล็กส่วนน้อย โตะช่วยบ่ได้ทำ

(บทที่ 4)

กำฝ้ายเอื้อย เมียใหญ่ทั้งสาม
เพิ่นได้ทำบุญตาม สร้างศาลาพร้อม
ได้แต่ตรอมใจเศร้า เหงาพระทัยปมีสว่าง
แสดังไปเห็นเมียหลวง ทั้งสามคนได้ขึ้น สวรรค์ฟ้าฮ่วมกัน

(บทที่ 5)

นางนงเห็นจิ้งจก แห่งหนักหน่วงความคิด
ย้อนหลงเดินทางผิดแต่ชาติหลังปางพุ้น
บ่เคยทำบุญร่วม กับสามมีจักเทื่อ
คิดว่าผิวทำไป บุญชื้อได้ฮอดเมีย กะเลยอยู่แต่บ้านทาแบ่งแต่งแต่ตัว

(บทที่ 6)

ตกหว่างกรรมเกือกกล้วย ชาติใหม่มาถึง
จิ้งค้ำนึ่งหวนคิด ผู้เดียว เฉลียวพ้อ
นี่ละน้อกรรมที่นางบ่เคยสร้างทำบุญหยิ่งจก้อย่าง
สุชาดานวลนาง จังเกิดเป็นนกน้อย กรรมเวรห้อยแมนจ่องจำ
บุพกรรมนางมี...ละน้ำ

(บทที่ 7)

(ลำทางสั้นสลับลำยาว)
พระอินทราตัดซี่ ไช้คำบอกว่า

สุชาดานาถหล้า นางน้องรับฟัง

(บทที่ 8)

ขอให้น้องจงตั้ง ใจพรั่่าเพียรเอา

อยากเกิดดีมีคือเขา ให้น้องทำเพียรไว้

ให้รักษาศีลห้าภวนาอย่าขาด

เจ้าอย่าได้ประมาท มวลสัตว์สาที่รู้ว่าตายแล้วจึงกิน

(บทที่ 9)

นางรับเอาตลอดสิ้น ตามพี่ตรัสคำ

พี่แนะนำสุชาดา จื่อจำคำไว้

มือหนึ่งอินทาเจ้า ปลอมมาริมท่า

เป็นปลาตายต่อหน้านางน้อยนกระยาง

(บทที่ 10)

ตอนนั้นนางนน้อย เพียรพรั่่าภวนา

พอนางมองเห็นปลา ฝั่งหนองนอนนิ่ง

ว่าตายจริงหรือไม่ กะเลยไปจิกเบ็ง

ผลาบุญนางถึง พอเห็นปลานั้นดิ้น เลยเขาไว้บ่กิน

(กลอนลง)

คอยฟังตอนองค์อินทร์สียงมาหลังหล้านำเมื่อฟ้า...

กลอน นิทานนกระยางขาว ตอนที่ 6
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(บทที่ 1)

แม่นว่าได้นาย
ในตอนนี่ พ่อพระอินทร์ทราบเรื่อง ว่านางซื้อถ้อยศีล
หากินปูปลาหอย ที่ตายไปแล้ว
แนวทางทำเพียรแท้ บ่ผันแปรเลี้ยวหล่าย
จนร่างกายก่น้อย ผอมเปลี้ยจ้อยบาง

(บทที่ 2)

นางสำรวมจิตได้ ในห้วงเบญจศีล
คอยถ้ากินสัตว์ตาย ลำบากหลายเหลือล้ำ
พอใช้กรรมเสร็จสิ้น เลยตายมรณาถ
ตายจากชาติดินก่น้อย กรรมใช้บ่พอ

(บทที่ 3)

เกิดเป็นลูกช่างหม้อ ชาติต่อตามมา
เป็นนางกุลธิดา แห่งพาราณศรีนั้น
วรรณนางงามล้วน เป็นสาวแข่งซ่า
นางถ้อยศีลภาวนา ที่พระอินทร์ให้ไว้ จำได้บ่วาง

(บทที่ 4)

ต่อมานางเลยสิ้น อายุสังขาร
จำเนียรกาลกลายมา รักษาศีลได้
ผลบุญนำสนองให้ ตายไปเกิดใหม่
เป็นอสุระกัญญา ในนิคมใหญ่กว้างเมืองห้องแห่งอสุระ

(บทที่ 5)

เดชะบุญ แต่พุ้นชาติก่อนหนหลัง
เป็นสาวสวยในในวัง แห่งเมืองอสุระนั้น
วันเวลากลายข้าม เป็นสาวเติบโตใหญ่
พ่อหวังให้สืบสร้าง ครองบ้านนังนคร

(บทที่ 6)

แต่ต้องหาคู่ช้อน อภิเสกสมรส
ประกาศหมดเวียงวัง ให้หลังมาโฮมเต้า
ให้ลูกสาวเตรียมคล้อง พวงมาลัยสวมใส่
คล้องถักไผ่ผู้นั้น ให้เป็นเจ้าคู่ครอง

(บทที่ 7)

ส่วนว่าน้องอสุระกัญญา
พิจารณาชมโฉม ฮูปชายหลายล้น

ปมใจคนใดจ้อย พอลิเป็นเนื้อคู่
ฮ้อนไปเล็งหมองอยู่องค์พระอินทราชาให้ จิ้งหอยผ่ายลวงลง
(บทที่ 8)

องค์อินทร์เจ้า ได้ตกแต่งแปรงกาย
ปลอมเป็นชายสูงอายุ เพื่อสืบลองใจเจ้า
ทำท่าสั๊กไม้กระเท้า หลังชดแวงง่อม
นางชอมคูถี่ถ้วน ควรแท้คู่ครอง

(บทที่ 9)

ว่าแล้วคล่อง สวมใส่พวงมาลัย
พระอินทร์ตัสสินใจ เว้นคืนเมื่อฟ้า
นำเอานางงวล้า อสุรกายผู้เคยเป็นเมียเก่า
อุ้มเอานางลวงขึ้น เมื่อฟ้าสู่สวรรค์

(บทที่ 10)

ส่วนว่าเมียใหญ่นั้น กะพร้อมพบตบมือ
ถือว่าบุญศิวทาน แต่ถนนวนนป็น
อันว่าคราดแต่ถนนวน อันว่าถนนวนแต่ฟ้ามันเกาะกันมา อยู่หนองนี่แน่
คันถนนวนคราดแต่ถนนวน คันถนนวนแต่ฟ้า พาเว้นกะบักลาย

(บทที่ 11)

สรูปกลอนฮอนท้าย ปลื้มหลายธรรมมะ
ถือขันตวิริยะ พรากเพียรพลอยได้
สมตั้งความหมายไว้ ยกระดับจิตใจ เสาให้สูงส่ง
นำฮอยพุทธองค์ สัมมาพุทธเจ้าเฮาสีพ้อสิ่งดี

(บทที่ 12)

ในยกนี้ สีขอหยุดพักไว้ในเรื่องนิทานธรรม
ฟังคู่ลำสิหากลอนบ่อนโตมาเว้า
เป็นของขวัญฝากผู้เฒ่าฟังอาบ่อนม่วน
ชวนให้คนนั่งเฝ้าจันแจ้งบ่อยากหนี

(กลอนลง)

นิทานมีหลักธรรม ฟังแล้วให้ฮอนฮ้ำเต๋อลุ้งป่า...

กลอน บวชแทนคุณพ่อแม่

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(กลอนขึ้น)

บุญเอ๋ยบุญที่เฮาสร้าง คือหนทางเส้นใหญ่
เป็นบันไดไว้ให้ไต่ ขึ้นสู่เมืองสวรรค์
คอยฟังกันเป็นกลอนตอนบวชนาคนาคา
ประเว้ายกกว่าอยู่ในเรื่อง โอ้ยละนอ นวนๆเอ๋ย...
แม่ว่าได้อนาย...

(บทที่ 1)

ฟังเดอท่านคณาจารย์นักปราชญ์
หลานขออนุญาตว่า หันเข้าส่วนกุศล

(บทที่ 2)

ผลผลาบุญนี้ คือทรัพย์ที่สมบูรณ์
เป็นทุนทางกายใจ ส่วนกำไรคือสุขสัน

(บทที่ 3)

แม่นว่าโจรขิมาไปล้น ผลบุญกะคือเก่า
บุญส่วนเฮาก่อสร้าง ได้ฝังไว้อยู่แก่นใจ
พุทธศาสนสุภาษิตกล่าวว่ บุญยัง โจเรหิ พุหะรัง
บุญอันโจรเอาไปนำปได้ ทรัพย์ก้อนใหญ่ติดโตเฮา
อชเชวะ กิจจะมาตปปัง ควรทำเพียรชวนชวยเอาสั่งสมแตวันนี้

(บทที่ 4)

สร้างคุณงามความดีไว้ เป็นเครื่องชำระใจให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง
เดินตามคององค์พระพุทเจ้า เหาไว้อย่าปล่อยไล
ชั่วชเป็นบุญได้หากยากยิ่งคณานับ
โสมทุนแสงทุนทรัพย์ และญาติวงศ์พงษ์เชื้อ

(บทที่ 5)

เสียสละปัจจัยสร้าง ทางจิตใจใสสะอาด
สิ่งทีบ่ควรขาดคือ บุญกิริยาวัตฤสิบ เตอพี่น้องชินำปองเข้าบ่อนดี
อย่างบ่ได้ดี ๆ ให้อยู่ส่วนลงพองาม
คือบุญกิริยาวัตฤสาม ย่นย่อตามให้มันได้

(บทที่ 6)

ได้แก่ 1 ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ ทำทานบริจาค
2 สิลมัย นั้นหาก บุญสำเร็จด้วย-การรักษาสิลบอกให้จำไว้อย่าสุลิม
3 ภวานมัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภวานาพาใจปริ่มบุญเต็มทวีคุณ
สุโขปญัสสะ อัจจะโย ความสั่งสมขึ้นซึ่งบุญ เฮ็ดให้มีสุลิม

(บทที่ 7)

เห็นหนทางไปหน้า ย้อนศรัทธาคือความเชื่อ
เมื่อมองเห็นแจ่มแจ้ง แสดงไว้บาปบุญ
จิตใจบ่หว่าวุ่น จังจัดแจ้งแปลงทาน
จัดอัฐะบริวาร ครบครันเตรียมไว้

(บทที่ 8)

โตอย่างในวันนี้ จัดให้มีบุญวาสนาค
อุปสมบทกะว่าได้ ใจตั้งต่อบุญ
ประเพณีแต่เก่าพันจัดอยู่ฮีตสิบสอง
เฮ็ดตามฮีตชืดตามคอง ตอบสนองคุณเค้า

(บทที่ 9)

ตอบแทนบุญคุณเจ้า ผู้เลี้ยงมาพาใหญ่
ค่าน้ำนมคุณแม่ให้เขาได้ดูตัก
คุณพ่อเป็นผู้ค้ำ หัวเหื้อใหญ่เห็ดงานหนัก
พุ่มพุกหาแนวกิน สิ้นปลามาต้อน

(บทที่ 10)

กินบ่เป็นพ่อแม่เฮากะคอยบ้อน นอนบ่หลับกะคอยกล่อม
แม่ขางไฟออกฮ้อนนอนอย่างอยู่กรรม
พินไม้จักขางจนออกฮ้อนหลัง
ไม้ฮังขางจนออกฮ้อนหน้า
ฮ้านน้ำนมบ่ม แม่เทียง่างเทียงนอนผ่าง
จุไฟขางกินนำฮ้อนกับกินข้าวบ้ายเกลือ
ความฮักเหลือล้นฟ้ากว้างใหญ่กว่ามหาสมุทร
สุดซัพพรรณาเถิงเก็งดินกับฟ้า

(บทที่ 11)

เลี้ยงลูกมาแต่เยาว์น้อยคอยถนอมจนใหญ่
แมงกะบให้โต โลกะบให้ต้องยุงฮั้นบให้ตอม
ตบผ้าอ้อม ต่อมผ้าซี ตีผ้าเหยี่ยวเทียวถนอม
คอยซอมแนมอาการ ลูกปวดหัวเจ็บไข้

(บทที่ 12)

ลูกพาหวักะได้หัวลูกพาให้กะได้ให้ สุดหัวใจฮักฮ่อ
พ่อแม่ย่าข้าวหมกจกข้าวบ้อนบ่เคืองฮ้อนท่อมเม็งดา
แงแต่หน้าลูกน้อย แทนแว่นกระจกเงา
บ่เคยเหงาหัวใจม่อนในมะโนแม็ง

(บทที่ 13)

แงลูกมาแต่เยาว์น้อย แต่ตื่นท้อผาหอยจนฮอยเจ้าท้อพ่อแม่
เป็นบุญหลายคักแทน ที่เห็นลูกบวชให้ได้พาย้อมอ้อมกะใจ

ลูกผู้ชายต้องได้บวชเป็นทิศหรือเชียง
พ่อแม่เห็นชายผ้าเหลือง อร่ามตาพอใจยิ่ง
ลูกผู้หญิงกะได้คอยเป็นเพื่อน หวังให้เป็นแม่ศรีเรือนเพียรตุ้มฮักฮ่อ
คอยถนอมแม่พ่อบัตยามเจ็บป่วยไข้ อาศัยชั้นเพ็งพิง
ลูกชายหญิงพ่อแม่เจ้า กะฮักฮ่อพอกัน
สิ่งสำคัญลูกผู้ชายต้องบวชเรียนเขียนเพิ่ม

(บทที่ 14)

ได้เต็มเต็มชีวิตให้ วงศ์ตระกูลหนุนส่ง
อนิสงขี้ช้อยอยู่ ชูให้อยู่ดี
เนื่องในวาระนี้ เป็นหน้าที่อันสมควร
ขอเอ็นขวัญนาคมา เข้าสู่คิงวันนี้

(บทที่ 15)

ว่า..มาเยอขวัญเอ๋ย...ขวัญเจ้าหนีไปค้ำทางใต้ให้ไค้งอ่วย
ตะเว็นสวายแคดขี้ฮ้อน ขอเชิญถ่อนมาก่อนนาย
ขวัญเจ้าไปอยู่ค้ำ ฮั่วไฮ่นาสวน
ขวัญเจ้าชวนชมสาว ยอกโยเทิงเกี้ยว

(บทที่ 16)

อย่ามัวเหลียวหลังหน้าให้ขวัญฟ้าวโงมาคินบ้านคินช่อง
นาคเจ้าคงอยู่ถ้า เชิญขวัญไค้งเข้าสู่คิงว่า..มาเยอขวัญเอ๋ย...
(เว้า) มาเยอขวัญเอ๋ย ขวัญเจ้าไปอยู่ใสกะให้มาสู่เนื้อสู่คิง
ของพ่อนาค (ชื่อนาค) ในมือนี้นวันนี้สาเด้อ..

กลอน บอกบ้านพวงเพชร กาละพันธ์

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2522

(กลอนสั้น)

โละนอ.....ตัวฉันนี่ละค้าชื่อพวงเพชรกาละพันธ์
การลำห่าวลำหันยาอสิมีคนท้อ
ส่วนว่าแม่กับพ่ออยู่บ้านหนองมันปา
บ้านเลขที่ 115 ขึ้นตำบลกุทอง
เชิญพี่น้องไว้แ่ว เชิญไปยามเบ็ง
แนอยู่อำเภอยั่งยืนขึ้นจังหวัดสาคาม
การลำโจทย์ลำถามพวงเพชรน้อยบ่มีตีน
ทางลำห่าวลำขึ้นบ่เคยห้วนเคยไหว
แม่ราตรี ศรีวิไลเฟิ่นเป็นครูสั่งสอน
ทั้งบทกลอนและลีลาพวงเพชรศิษย์มีครูบา
บ่เคยย้านบ่เคยย่อนการลำร้อง...
โละนอ...นวลๆเอ๋ย...

(บทที่ 1)

ขอกราบเรียนพี่น้องที่เคารพทางรัก
ผู้มีศีลธรรมต่ำสูงลุงป่า
มีอนี้ตัวของข้าได้มาลำสั่งข่าว
เพื่อให้ชาวพี่น้องได้ยินเท่าทั่วกัน

(บทที่ 2)

ตัวฉันนี่มีนามว่าพวงเพชร
ลำบ่เผ็ดถึงใจจงอภัยเด้อท่าน
หลายเป็นหมอลำน้อยเรียนมาใหม่ๆ
คั้นแม่นไก่ปีกบ่ทันหุ่มกันอยากวนเข้าแข่งสนาม

(บทที่ 3)

นามครูบาผู้สร้างอนาคตให้ดังไกล
ครูราตรี ศรีวิไลแต่งกลอนสอนชี้
แม่ราตรีสอนให้เชิงเทรวาดท่า
เป็นครูบาแรกเริ่มศิษย์ให้สู่แนว

(บทที่ 4)

ฉันเป็นศิษย์หัวแก้วเรียนเล่าตามหลัก
ทั้งกลอนหนักแม่นกลอนเบาเล่าเรียนมาแล้ว
บ่มีหยังแล้วการลำชันแข่ง
มีบ่ท่อนบทแข็งบทประชันสาดท่าบ่หนีหน้าผู้ใด

(บทที่ 5)

ไผ่ต้องการอยากได้ไปช่วยในงาน
หลานหมอลำพวงเพชรสีบ่ขึ้นพอน้อย
ว่าแต่ไปหาช่วยราคาบ่ได้ว่า
หนองมันปลาบ่อนบ้านสถานที่รับรอง

(บทที่ 6)

หนองหนองมันปลาเลขที่ 115 หมู่ที่ 7
บ้านหมอลำพวงเพชรจื่อจำเอาไว้
จากบ้านเข็งเข้าไประยะทางไปบ้าน ประมาณสองกิโลมีป้ายบอกว่า
ป้ายบ้านหนองมันปลาติดข้างทางเพื่อเลี้ยวเดือท่านอ่านดู

(บทที่ 7)

ชั้นนั้นเดือ ชั้นผู้ใดอยากรู้ในเรื่องเป็นไป
ชั้นสนใจตัวนางให้พี่ไปยามน้อง
นางบ่มีขัดข้องสียินดีชมชื่น
บ้านของน้องขึ้นอำเภอเขียงยี่น สารคามบ่อนตั้งจังหวัดน้องอยู่เนา....

กลอน นิทานกามนิต - วาสิฏฐี ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้นสลบยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2523

(บทที่ 1)

จกกล่าวก้าเมืองใหญ่อุเชนี
พ่อเศรษฐีคนรวยอยู่เขาเนายัง
ตั้งอยู่ในนครกว้างภูเขาล้อมอยู่
คอยฟังดูบ่อนเบื่องตามเรื่องต่อไป

(บทที่ 2)

อุเชนีอยู่ใกล้เมืองใหญ่วันดี
ลูกเศรษฐีชื่อว่ากามนิตผู้เก่งกาลทหารกล้า
มีวิชาเรียนรู้ศึกษาหลายท่า
ศิลปะวิทยารอบรู้เรียนแล้วสู่แนว

(บทที่ 3)

เมื่ออายุผ่านแล้วได้ยี่สิบปี
พ่อต้องค้พระราชาสั่งการขารชี้
มีดำรัสตรัสไว้ว่าให้ราชทูต ไปทางก้าประเทศต่าง
เพื่อไปเจริญทาง ผูกไมตรีกับพระเจ้านามชั้นชื่ออุเทน

(บทที่ 4)

เป็นกษัตริย์แห่งห้องเมืองใหญ่โกสัมพี
พ่อเลยบอกกามนิตคนดีออกหาขายค้า
หาเที่ยวชมเมืองกว้างทางไกลไทด่าน
ไปกับราชทูตท่านคงแคว้หมูไพร

(บทที่ 5)

ขอให้ลูกนั้นได้เตรียมสิ่งของขาย
บรรทุกเกวียนเทียมโคร่วมสิบสองเล่ม
เต็มใจไปนำท่านราชทูตใจหาญอาศัยท่านเป็นหมู่
พ่ออยากให้ลูกอุ้มมีพื้นประเทศเขา

(บทที่ 6)

ขอให้กามนิตเจ้าจัดแจงไววา
ส่วนบิดามารดาสืออยู่คองคอยเจ้า
ตั้งใจเอาเด้อหล้าเอาความรู้วิชาไปใช้ให้ลูกที่
ไปค้าขายที่อื่นให้รวยล้นสิ้นเขา...

(ลำสองสับสี่พันตอน)

กามนิตกราบเท้าลาพ่อแม่ทั้งสอง
ประคองงัวเทียมเกวียนแก็ไปไวฟ้า
กามนิตหาญห้าวภูมิใจได้ที่

ออกจากอุเชนีข้ามภูเขาก้าวเลี้ยวทางเคี้ยวคดงอ

(บทที่ 7)

แล้วจึงไปพบพ่อเมืองใหญ่ไกลเหลือ

อยู่ฝ่ายเหนือหัวเมืองชื่อโกสัมพีนัน

แม่น้ำคงคาชั้นยมนาไหลผ่าน

ตอนนี้ราชทูตท่านพายังพักเขา

(บทที่ 8)

เตือนว่าพวมสิเข้าโกสัมพีเมืองใหญ่

รอบปราสาทงามใส

มีเชิงเทินทำน้ำตามข้างหว่างเมือง...

(กลอนลง)

คอยฟังเสียงวาสิฎฐีในตอนสองรองต่อเดื่อคุณท่าน...

กลอน นิทานกามนิต - วาสิฏฐี ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้นสลบยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2523

(บทที่ 1)

บัดนี้จักกล่าวเรื่องเสียวพ่อสหายอีก
พ่อประนาทชวนพักหนึ่งคืนนอนหัน
วันลุนเข้าเลยไปเที่ยวต่อ
โสมทตเป็นลูกชายเสียวพ่อ เป็นผู้พาเที่ยวเล่นเห็นฐัฮ่อมทาง

(บทที่ 2)

มีอนันโอกาสว่างพาเที่ยวอุทยาน
หาความสุขสำราญขึ้นบานหาญห่าว
กล่าวถึงวาสิฏฐีน้อยเนาในปราสาท
ลูกเศรษฐีมั่งคั่งนามชั้นช่างทอง

(บทที่ 3)

มีอนันวาสิฏฐีน้อยชวนหมู่เคาะคลี
สาวน้อยวาสิฏฐีน้อยผู้เป็นหัวหน้า
เพื่อบูชาองค์ไ้ลักษมีเจ้าที่
ณ เวทีอุทยานแห่งนี้เคยเล่นอยู่ประจำ

(บทที่ 4)

กำฝ้ายกามนิตทำวกับเสียวโสมทต
โอกาสดีเลยลัดส่องทางนางน้อย
วาสิฏฐีงามสร้อยเดาะคลีดีเด่น
กามนิตมองเห็นเกิดหัวใจสะท้านเสียวซ่านทั่วกาย...

(ล่องสับสี่พันตอน)

งามเอาหลายเหลือล้น แม่แน่น้อยหลายคนงามล้นเหลือจะกล่าว
สวมเสื้อผ้าแพรวพราวมีเพชรนิลสะอาดอ้างสวมร่างแต่ละคน

(บทที่ 5)

ตาสบตาแต่ต้นแรกพบหัวที่
สาวน้อยวาสิฏฐีผู้ดีคือสีย้อย
ทรงเวยขาร่างน้อยทั้งเคาะคิงามสง่า
น้องเรียงร้อยย้ายทำกามนิตแทบสลัม เห็นโฉมร่างหม่อมพระนาง...

(ลำพื้นสลบลำเดิน)

(เพลงลำเดิน)

มาเจอะน้องต้องตาเหลือจะกล่าวทราบช่านางชื่อว่าวาสิฏฐี
เป็นลูกสาวช่างทองโกสัมพีเดาะคลีให้เห็นเป็นบุญตา
จ้องมองน้องเรียงร้อยย้ายทำเดาะคลีบูชาองค์ศรีศรี
ล้วนแต่สาวพรมจารีไขว่คว้าลูกคลีโยนแย่งกัน

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาไทย แม่ครู ดร. รัตรีศรีวิไล บงลทิพร

(ลำพืน)

วาสิฏฐีนั้นสั่งมางามกว่าหมูนางเตาะคลืออยู่ร่วมกับเพื่อนหมู่สหยา
ชวนให้อ้ายกามนิตติดใจ ตาบ่เหลียวไปไสเบ็งแต่วาสิฏฐีน้อย

(เพลงลำเติน)

เฝ้าคอยสบตาหาได้ห่าง
คั้นแล้วนางเหล่านนั้นก็ถอยหนี
คงเหลือคนเดียวกลางเวที
วาสิฏฐีงามสุดสุดใจ
กามนิตมองไปใจสะทก
ลูกคลีตจากเวทีกระเด็นหาย
กามนิตกระโดดเข้ารับเร็วไว
รับได้แล้วโยนลูกส่งคืน
ยื่นและจ้องมองตาทั้งคู่
ส่งลูกคลีให้ชูตาจ้องส่องนำ
สุขเลิศล้ำอกสันทรวงกระสัน
ตาต่อตาประสานกันจิ้งแมนมนนอ້อง...

(ลำย่าว)

วาสิฏฐีแลจ้องมองตาจนเสม่น
โชคดีที่มาเห็นวาสิฏฐีแม่ร้างน้อยตาละห้อยเข้าใส่กัน

(บทที่ 6)

ยอมรับว่านอ้งนั้นไหวหวันดวงฤดี
สุขสุดแสนเปรมปรีดิ์ที่ประสานตานอ้ง
วาสิฏฐีมองจ้องประสบตากับพี่
สายตานอ้งและพี่ประสานเข้าใส่กัน

(บทที่ 7)

รู้สึกเสียวสั่นป่วนป่วนในอุรา
ตาต่อตาประสบกันหวันไหวใจนอ้ง
ประคองกายใจเข้านำกันทั้งสองฝ่าย
ค้นบ่ได้เป็นเมียกามนิตบอกได้คงตายแท้แน่นอน

(กลอนลง)

คอยฟังตอномตะของความฮักสองฝ่ายชายหญิงพร้อม...

กลอน นิทานกามนิต - วาสิฏฐี ตอนที่ 3

ทำนอง ลำทางสั้นสลบยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2523

(บทที่ 1: ลำยาว)

หันมาบั้นป้อนท้าวบาบ่าวสาตะเคียน
ท้าวกะเวียนเอานางแต่โดนนานแล้ว
วาสิฏฐีนางแก้วบ่หัวซาจ่าต่อ
สาตะเคียนบ่ท่อนำอ้อมอมพระนาง

(บทที่ 2)

ตอนลูกลิตกฮ้านท้าวกะแล่นตามติด
แต่บ่ทันกามนิตเพาะว่าปัญญาด้อย
ในตอนนั้นกามนิตแขวนสร้อยแก้วตาเสือเส้นใหญ่
สาตะเคียนซาได้กำสร้อยค่วงคีน

(บทที่ 3)

เดาะคลีเสีจราบรินกามนิตเลยกลับ
ชวนสหายโสมท่ต้าวคีนเมืองบ้าน
เห็นเหตุการณ์คราวนั้นชวนใจไหวหวั่น
ถามว่าชายผู้นั้นมาแท้แต่ใส

(บทที่ 4)

โสมท่ตบอให้เขาซื้อสาตะเคียน
ลูกประทานมนตรีซื้อเสียงพอฮู้
ตอนนี้กามนิตรู้ว่ามีคนอาฆาต
แต่บ่อาจเลิกล้มความยังซังใจ

(บทที่ 5)

ค้นบ่ได้พบบ้องเป็นเทื่อที่สอง
บ่หวังมองสาวไต่อยู่ในใจนี้
อุชนีลืบคีนไปซ้าเป็นตายกะตามช่าง
ท้าวเทียวไปมองทางอุทยานลัดถ้ำ หาน้องสู่วัน

(บทที่ 6)

คีนนั้นโสมท่ต้าวได้นัดเมทินี
กามนิตคนดีมิดหายไปพร้อม
ซอมเบ็งเดือนคีนนั้นสลัวดำมืดค้ำ
คนสวมชุดดำไปที่ลานอโศกกว้างสถานที่นัดกัน...

(บทที่ 7: ล่องสลีพันดอน)

กามนิตสะบั้นยีนสั้นจนซาแข็ง
ปีนกำแพงมาเห็นสั้นเซ็นตาค่าง
พอมองเห็นเรือนร่างวาสิฏฐีนวนนางฮูปน้องสังงามค่อง

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลัทธพร

นับแม่นความฝันเป็นความจริงที่พี่น้องเห็นหน้าอีกทั้งสอง

(บทที่ 8)

ตอนที่เห็นวาสิฎฐีน้องกะคือตั้งเดียวกัน

ตะลึงมึนมองเห็นสั้นเซ็นแลจ้อง

ส่วนว่าโสมทัดท้าวฟ้าวไปจูงเอาแขน เมทินีนางหนีไปบังต้นอโศก

จั่งแม่นโชคเข้าข้างเหลือไว้ตั้งแต่นาง

(บทที่ 9)

กามนิตค่อยๆย่าง ฟ้าวแอบย่างเข้าไปหา

ตาต่อตาประสบกันเลยบ่ทันจาว่า

เสียงเบาๆกระซิบอ้ายวาสิฎฐีชวนชาย ให้มานั่งม้าหินอ่อน

กามเทพแฝงสอนเบิ่งตากันได้แต่ยิ้ม ใจสับสนระริว

(บทที่ 10)

กามนิตฟ้าวเอาสองมือคิ้วกอดเอาตัวน้องมาผ่าง

ฟังวาสิฎฐีคางเสียงกระซิบอึ้งอ้อย ความน้อยสำใส่หู

(บทที่ 11)

บอกว่าน้องอยากฮู้พี่มาจากแดนใต้

ขอขอบใจคืนที่ชายมารับลูกคลื่นงไว้

ใจต่อใจตรงกันแล้วแม่นเอาหนึ่งสามแควมาผูกไว้กะบ่ออยู่

ความฮักมั่นพาหลู่พอบานงูเกี่ยวไม้หัวใจเด่นเกือบบ่ทัน

(บทที่ 12)

เสียวกระสันไปทั่วร่าง วาสิฎฐีนวนนางยอมให้อ้ายทุกอย่าง

กามนิตกอดแนบเนื่อนวลนาง

ค่อยๆจับไหล่แน่นเหลียวเห็นฟ้าทอผ้ามือ...ละน่า...

((บทที่ 13: ลำทาสนั้น))

ใจว้อฮ้อนศรฮักปักทรวง

เป็นภาพลวงหลงไหลไฝ่ละเมอน้ำน้อง

ทั้งสองข้างวาสิฎฐีกะฮักฮ่อ

ความฮักเริ่มเกิดก่อบัคว่าพ่อทราบเรื่องสี่เคื่องฮ้อนสำได้

(กลอนลง)

ตอนต่อไปคอยฟังสรุบบั้นมันสม่วนนิทานม้วน...

กลอน นิทานกามนิต – วาสิฏฐี ตอนที่ 4

ทำนอง ลำทางสั้นสลบยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2523

(บทที่ 1: ลำยาว)

เฮ็ดจั่งซันสู่มื้อข้ามลวงหลายเดือน
สองคนเพียรแพงฮักบ่มีวันเว้น
โสมทตนั้นกะเที่ยวไปเล่นเมทินีเป็นคู่
อยู่บนลานอโสกกว้างไปหาน้องสู่อื่น

(บทที่ 2)

ความรักแสนราบรินดูตม้หน้า
ความทราบบถึงบิดาพ่อพระนางจนได้
สาตะเคียนนั้นเข้ามาเห็นฮู้ข่าว
นำเรื่องราวขึ้นฟ้องเศรษฐีท่านช่างทอง

(บทที่ 3)

แถมยังสั่งลูกน้องเอาชีวิตกามนิต
วาสิฏฐีเลยเหม็ดสิทริออกมาหาอาย
พ่อปิดตายในห้องซังนางบ่อให้ออก
เมทินีเลยบอกว่าสิหาเหลี่ยมเล่ห์ให้อวนอายได้พบกัน

(บทที่ 4)

วันสำคัญที่อีกครั้งได้นัดแนะกันมา
เมทินีนางหาช่องทางจนได้
หาหลทางพบกันครั้งสุดท้ายอยู่ในดงศรีเสียด
เมทินีช้อยให้ได้มาพ้อนัดหมาย

(บทที่ 5: ลำล่องสลบสั้นพันดอน)

วาสิฏฐีเห็นอายโผกอดจุมพิต
โดยบ่ทันนึกคิดสิ่งสิมาพานพ้อ
พอเมื่อวาสิฏฐีตั้งสติตรงทรงเที่ยง
บอกให้อายฮู้เรื่องการฮ้อนด่วนถึง

(บทที่ 6)

ถ้าอายซันอยู่นี้ต้องถึงที่ทางตาย
มีคนหมายเอาชีวิตให้พี่ตายวายเมี้ยน
ขอให้คินเฮือนเหย้า ไปบอกสองเชื้อพ่อแม่
แล้วแท้เอาซันหมากพร้อมขอน้องแต่งงาน

(บทที่ 7)

พอเมื่อจบความต้านน้ำพระเนตรนองตก
ยีนชบอกกามนิตคร่ำครวญหวนสะอื้น
ท้าวกะยีนประคองน้องมองเหตุการณ์คิดไปทั่ว

ความเคยได้เป็นผิวสีมาขาดสะบั้นป่นไว้ครึ่งทาง

(บทที่ 8)

มือกอดนางพรางไว้ส้นเอาแต่ความม่วน

วาสิฏฐีนางชวนประนมมื่อยกขึ้นสาบานร่วมฮ่วมกัน...ละนะ...

(บทที่ 9: ลำทางสั้น)

บัดนี้คอยฟังบันบพท่วงทรวงกระสัน

ตอนพลัดพรากจากกันสิกลั่นหาความเฝ้า

ย้อนว่าฮักสามเส้าจ้งเป็นไปलयต่าง

วาสิฏฐีนวนนางสีได้เป็นแม่มายแต่ฝั่วนั้นหากบ่ตาย

(กลอนลง)

ในนิทานตอนปลายสุดท้ายแห่งม่วนชวนฟังเรื่อง

กลอน นิทานกามนิต – วาสิฏฐี ตอนที่ 5
ทำนอง ลำทางสั้นสลับลำพื้นและลำเดินขอนแก่น
ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2523

(เพลงลำเดินขอนแก่น)

- ประนมมือสาบานร่วมขานกล่าว
เป็นเรื่องราวอ่อนรักปักใจหมาย
ช้วนตาปีไม่เสื่อมคลาย
ถึงวอดวายชีวิตจิตไม่ลืม

- คิดถึงใต้เงาจันทร์ลานอโศก
แสนวิโยคจากไปด้วยใจฝัน
ต้องกลับอุเชนีโดยกล้ำกลืน
อโศกเย็นเป็นสักขีพยาน

(ลำพื้น)

วานวอนไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้มาจ้องมองหล้า
นำความรักซอຍให้อย่าไกลข้างห่างหนี
จากมือนมมือใหม่ให้กลับมาจนช้วนตาปีอย่าให้มีวันฮ้าง

(เพลงลำเดินขอนแก่น)

- ถ้าชีวิตตายไปให้ช่วยเกิด
ให้ได้เกิดคงคาบนสวรรค์
ชาติหน้ามีจริงขอพบกัน
ชาตินี้ฉันขอรักปักชีวิ

- สุดเหงาเศร้าใจวิโยค
ลานอโศกที่เราเคยสุขขี
ชาตินี้ชาติหน้าหรือถ้ามี
กามนิตวาสิฏฐีขอร่วมกัน

(ลำพื้น)

หันมาจ้องมองคู่อีกเพื่อ
เห็นนางยี่มระเรื่อเทิงพร้อมพองน้ำตา
แสงจันทร์จ้ำสอดส่องงามใส
พินี้แสนจำใจทางวาสิฏฐีน้อย

(บทที่ 1: ลำยาว)

วอยขึ้นเทิงหลังม้าปล้ำเหลียวหลังมองน้องจักเพื่อ
จำใจพรากจากเมีย นองน้ำตาสะอื้นเปลี่ยวหน้าอ้วยคิน

(บทที่ 2)

กามนิตสะอื้นลาจากเมียหนี
บ่ทันถึงอุเชนีถึกโจรจับได้

บ่ทันไปถึงบ้านถึกโจรองค์คูลีมาล จับเรียกค่าไถ่
ส่วนสร้อยแก้วตาเสื้อโจรมันตั้งซากได้ไปไว้ยัดครอง

(บทที่ 3)

ทั้งผ่องผัดนมมือให้พ่อไปหา
เอาเงินมาไถ่ถอนแลกเอาตัวไว้
คอยฟังไปตอนหน้าวาสีภูสีเว้าต่อ
ในนิทานสี่จ้อตามเรื่องสุฟัง

(บทที่ 4)

ตอนนี้ขอหยุดยั้งไว้ก่อนกามนิต
ถูกหรือผิดโปรดโปรดจงใช้การวิจราณายาน กราบประทานเอาไว้
ฉันทราตรีเขียนให้ประพันธ์กลอนย่อเรื่อง
คอยฟังเรื่องต่อหน้าสีหนากว้างกว่าหลัง

(กลอนลง)

สี่ลังจ้งขอหยุดยั้งลงก่อนในตอนท้าย ...

กลอน วาดพ่อนอีสาน ทำที่ 1-8 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2524

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

เว้าเอย -เว้าเรื่อง--ศิลปะ -การแสดงพื้นบ้าน ของเก่า-เฮางามหลาย

ชิววาด-ลวดลาย การพ่อน-สามสิบสองท่า -

-มรดก-อันล้ำค่า มาแต่-ดนนาน

ขุม ปัญญา-อีสาน ของพื้นบ้าน-เฒ่าเก่า -

-คน โบราณ-บอกเล่า เรื่องวาดพ่อน-อีสาน

ฉันทราตรี-ชิวเปิดตำนาน พ่อนพื้นบ้าน-ให้เบิ่ง-เทิงลำพร้อม

โอละนอ..นวลๆ เอย..

(บท 1)

ละแมน่ว่าได้อนาย- -

พรรณนา-การพ่อน- - กลอนลำ-เฒ่าเก่า -

-มรดก-แต่เค้า กกเหง้า-เพิ่นสอน

(บท 2)

บทบาทพ่อน แต่ก่อน-ปางปฐม -

-ชั้นบรมครู ฮู้จริง-เห็นแจ้ง

คุณแม่หมูนลิมแลงเป็น ครูสิทธิ์สอนให้-เชิงทรงวาดท่า -

-สี่บทอดมา-แต่พื้นมูลเค้าเก่าเดิม -

(บท 3)

-จุด -แรกเริ่ม ออกท่า-วาแขน-

-ถูกจังหวะ-ลายแคน แอนคิ่ง-ลำพ่อน

ยอขาย้อน - กางแขน-พ่อนแอน -

-เฮ็ดตาสี-ซอนแลน ทำท่าทาง-ยืมแบ้น-ให้แพนจ้อง-ส่องหา-

(กลอนตัด)

(ลาก)

ทำที่ 1 - พ่อนท่า-แอ้งตากขา -

-เฮ็ดปีก-ตก ลงมา ยอขาขึ้นฮับ -

-สมพอดี- กันมับๆ เอ็นท่า-แอ้งตากขา -

-ทำที่ 2-ลองมา -พ่อน ท่ากา-ตากปีก

^เฮ็ดขา-สี่หลักๆ กลางปีก-ออกมา -

-ซากะหลัก-พอขาเอ็นว่ากา-ตากปีก

ทำที่ 3-นี้แมน่พ่อน-ท่าฝึก-หือว่าหลัก-แม่เมีย >

-ฮืดคอง-บ่เฮ็ดเสีย ย่าเกรง-แม่เฒ่า v

ปากกะเว้า ว่าลูกขอ-ทางไป -

-แม่เต่า-หลีกเร็วไว- ลูกเขยก้ม-หัวรับ -
 -มือ กะจุ่ม-ห้าปีบๆ คำนับ-แม่เมีย -
 -ซากะสั้น-เทียๆ> ปากว่าขอ-ไปแหน
 ขอ-แหนแม่ ให้กระบาท-ไปแหน
 เอ็ดเดอแม่ เอ็ดตามคอง-เต่าแก่ ฮีตเก่า-โบราณ -
 -ศิลปะ-อีสาน เอ็นท่า-หลีกแม่เต่า v
ท่าที่ 4-พอนท่าเสื่อ-ออกเหล่า เสียงฮ้อง-คำรามๆ ^-
 -เสื่อ-โตผู้-เอ็นถาม เสียงกระซอก-โสกฮาก
 ย้อนเสื่อหิว เพ็นอยาก-เสื่อแม่ มาदन -
 -จั่ง ไว้ว-ติดปากคน ว่าท่าเสื่อ-ออกเหล่า v
พอนท่า 5 อย่างเลาะหนอง-หม้องเก่า เอ็นท่าเต่า-ลงหนอง>-
 -เห็นแต่กระดอง-งูบงูงูบงูบ งูบงูแล้ว-งูบงูบงูบงูบ
 หากินตาม-รูปแบบ เต่าเพ็ก-เต่านา >-
 -เห็นปลาเค่อ-ลอยมา คาบหัว-สวบกับๆ -
 -ปลาแนว-อินบ่นับ บ่ชา-บ่สน -
 -คั้นปลาเค่อ-มววน สวบหัว-คาบลีด -
 -จั่งแม่นเปิ่น-ตางีต ชุมเต่า-ลงหนอง
พอนท่า 6-ปลาสะโต-ลงคลอง -แกว่ง หูวีอวบๆๆ
 เห็นปลาเข็ง-แล้วคาบ หัวชิต-พันที่ -
 -หากบ่กิน-อีหลี คาบหัว-หยอกเหลัน v
 แต่กะบ่-ละเว็น จอบๆ-มองๆ >-
 -เอ็นว่าท่า>-ปลาสะโตลงคลอง แกว่งหูชูน้ำ
พอนท่า7> ฟังเสียงดั่งจ้วมจ้าม สักส้ม-หาปลา -
 ข้องมัดแอแล้วหา ส่องลง-ในน้ำ
 เสียงจ้วมจ้าม -กะเดอละแม่น จ้วมจ้ามๆสัก -ตะพืด-ตะพื่อ-
 -เสียง ต่าปึก- นั้นคือแม่นปลา-ถึกส้ม
 มือไค้ไล่-ลงลุ่ม ช่มเน็น-หัวปลา-
 -จกแล้วกำ-ออกมา -ปาดโท-ปลาเค่อใหญ่
 หักคอโป๊ะ-แล้วใส่ ในข้อง-เตรียมมา -
 -ทำสักส้ม-หาปลา นาไฟ-กะบ่จั่ง
พอนท่า8 แม่น คอนคฺ-ลงท่ง หาหอย-หาปู
 ตากะเหลียว-หาฮู> มือเตรียม-ไม้แห่
 เห็น ขวยหยัง-กะแล้วแต่ ขุดน้ำ-นำฮู -
 -ขุด ได้กับ-เขียดปู แล้วไป-ขัว-หอยต่อ
 เสียง-ขัวหอย-ดั่งเงาะ ๆ สับน้ำ-ลงไป-
 -เขาะ หาหอย-เข้าใจ เสียมตำ- ดั่งเงาะ
 ดั่งเงาะ สับหอย—ดั่งเงาะ -

-อ่วยหลาย -แล้วเซาะ เสียมโสก-สับหา-
-จักหอยจูบ-หอยนา มีหลาย-เอานี้
เอาไปเฮ็ด-หอยจี หอยอ่อม-หอยแกง -
-กิน อิ่มแล้ว-มีแสง - นั้นละแมน-หอยจี
เอาเมื่อ ฝาก-น้องพี ผู้บ่-ได้มาหา-
-ได้เต็มคุ-คอนมา หลังขด-หลังโก่ง
มาฮอดเฮือน-แล้วผัดเตใส่ตั้ง ปูน้อย-หนีบทำ
ฮ้องบอกเมีย- v ผัดว่าเฒ่า-เอยเฒ่า-เอาไฟมาข้าง -
-ซั่วว่าปู-ซิวาง ทำแหม-อ่อยฮ่อย
พวกพี่น้อง-มาฮ่อย มาเบิ่ง-มาดู-
-เลยฝาก-กบเขียดปู กับหอย-เมื่อจี
ฮักกันแบบ-น้องพี วิถีคน-อีสาน-
-แฝงไว้ใน-ตำนาน ลีลา-ท่าฟ้อน v
ตอนนี้เตอ^ -กะตอนนี้โจะบพซ็อนๆ จบกลอน-แปดท่า -
-คอยถ้ำฟ้ง-ยกหน้า ชีหนากว้าง-กว่าหลังๆ
กว่าหลัง ชีหนากว้าง-กว่าหลังๆ

(กลอนลง)

สีลังจ้ง-ซิจั้งไว้ ตอนหนึ่ง ท่อนี้...

กลอน วาดพ่อนอีสาน ทำที่ 9-16 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2524

(กลอนขึ้น)

โอละนอ..

ภูมิเอยภูมิ^ภูมิปัญญา-พื้นบ้าน เฒ่าเก่า-เฮาสะสม

-ถือเป็นค่านิยม -ของค้ำคุณค่า -

-การพ่อน-สามสิบสองท่า จัดได้ว่าเป็นตำนาน >

คน-โบราณ ได้คุ้มโฮม -เอาวิถี คนอีสาน

มาแฝงไว้-ใส่วาดท่า.. ลีลา..พ่อน.

โอละนอ.. นวลๆ-เอย..

(บทที่ 1)

ละแมนว่า-ได้นาย

พรรณนา- การพ่อน>- ตอนสองรองต่อ

แต่งเป็น-กลอนย่อๆ พอได้ฮู้-ฮู้คน^

(บทที่ 2)

ตอน-แรกต้น มีแปดท่า-การแสดง

คุณแม่หมูน- ลืมแลง ผู้สืบสาน-สอนไว้

ปันเป็น-มรดกให้ฉันราตรี ศรีวิไล ได้เขียนกลอน-ซ้อนตี๋มๆ-

-เพื่อปลื้ม-ฮากเหง้ากเค้า-เก่าเฮา

(กลอนตัด)

พ่อน-ท่า 9 แมนท่า-ย่าปลาหลด

เฮ็ดหลัง-สี่ขดๆ ก้มลง-ต่ำๆ-

-มือตั้งเชิง-ขาย่า เหยียบย่าง-ถอยหลัง-

-หูกะเหยียง-ถ้ำฟิง เสียงปลา-ดำปึก

พอได้ยิน-แล้วยก เชิงอ่อน-ทันที-

-ล้างขี้ต้ม-ตีๆ เห็นปลา-หลดใหญ่

มือฟ้าว-หอบมาใสในข้อง-ทันที >

ท่าที่ 10 เตรียม-สวิงตีๆ แล้วพ่อนท่า-แค้นกั้ง-

-หยิ่งกะเป็น-หยุ้งๆจักหนด-กั้ง ผักแหน-

-แมงละง่า-ท้องแป ปลาชีว-หัวหงอก v

ถึกอี่ปิง-ชิตออกๆ เต็นต่ง-ทันที- ^

-เขี่ยอี่ปิง-ออกหนี เก็บเอา-ชีวกั้ง v

เฮ็ด-หน้าสีหยุ้งๆ แค้นกั้ง-แค้นปลา-

-ตามบวกหนอง- คลองนา^ หากิน-วันๆ

ท่า 11 แมนพ่อนท่า-ลำพื่น> แบบเก่า-โบราณ-

-วิถีคน-อีสาน ม่วนหลาย-เหลือล้น

เสียง - แคนดั่งจันๆ - คนผู้มาฟังลำ จนได้ควด-หมองเยี้ยวๆ-v

-พื่อนผู้เดียว-ซอดแจ้ง แสดง-ไต้ยั้งคีน

ลายลำพิน-เสียงแคน ว่า-หล่อนไถ้ย v-

-เสียงลำ-ไ้อแล้วไอย ขึ้นตาม -ทำนอง >

(ลาก) ผู้ฟัง-เขี่ยชีกะบอง จนสูดตั้ง-เป็นชี่

(ทำนองลำพิน)

ลำจั้งชี่-บให้ลูกไผเสี่ย บให้เมีย-ไผฮ้าง-วางกัน ปละปล่อย

ข้อยว่าจั้งชี่-เมืองบ้าน ชิเจริญุ ทรมานเอ้ย -หล่อนไถ้ยๆ

ตุ้มถี้ๆ-ตุ้มพี่ ตุ้มน้อง จั้งว่าเงิน บมี-ไปกูพี่กู้น้อง

ตุ้มถี้ๆ-ตุ้มพี่ตุ้มน้อง จั้งว่าเมียบมี-ไปตอกพี่ ตอกน้อง

ท่า 12 นี้กะสวย-งามค่อง แม่นพื่อนท่า-ลำกลอน-

-พอแต่ลำ-จบตอน แล้วกะพื่อน-เข้าคู่

หมอลำชาย-ญิงอยู่ กลางฮ้าน-เวที

-ชายนำจาก -ของดี ฝ่ายผู้ญิง-ปิดป้อง

บนั้นเด้อ^ กะบให้จก-ถึกหม้อง มูลแม่-ป็นมา>

-พร้อม กันเทิง-แขนขา - - ท่าลำกลอน-พื่อนคู่

ท่า 13 พื่อนท่า-หมอลำหมู่ แตกต่าง-ลำกลอน-

-ที่แรกฟัง-บทตอน นิทาน-การพากย์

ตอนจบฉาก-พื่อนเข้าซุ้ม ถอยหลัง-

-ทางหู-เหยียงฟัง เสียงแคน-แล่นแต่่น v

นี้จั้งแม่น-พื่อนลำหมู่ โบราณ-

-เป็นตำนาน-อีสาน การพื่อน-ยุคเก่า

ท่า 14 บอกเล่า พื่อนท่าลำ-สินชัย-

-อย่างเฮียง-หน้ากันไป สามคน-อ้ายน้อง

บมีแนว-ขัดข้อง ตอนหลานนำ-เอาอา-

-ชื่อว่า-สุมณฑา ผู้เป็น-น้องพ่อ

มีความลำ-ติดต่อ ก่อนชิพื่อน-เดินกลอน

เสียงแคนม่วน-ออนซอน เป่าขึ้น-ดั่งจันๆ-v

-อรัมภท-เบื่องต้น ตามเรื่อง-สินชัย >-

-พื่อน-เดินหน้าออกไป จั้งถอยหลัง-เข้าซุ้ม v

พื่อน-ขึ้นเทิง^แล้วแ่อน หลังลุ่ม v เฮ็ดโตไค้ง-ลงไป-

-พื่อนหมอ-ลำสินชัย ต้องพาด-หัวข้อก่อน

(ทำนองลำสินชัย)

ฮิมบัดนี้ จักกล่าวก้า-ปางก่อนสินชัย

คราวเมื่อ-นำเอาอา ชิชีสังข์-ลอยน้ำ..

แยงไปก้า-เมืองกุมภันท์-ยักษ์ใหญ่ พุ่นเย้อ..

สังข์สินชัย-พรวดพร้อม สีโห้อ้าย-ต่วนพลัน

ว่าท่อนั้น v ซิฟ้าว่วน-ไปสา ^
ละจ้งว่า-สินชัยบา ซิว่วย ลาลง-นอลายพ้อน (เสียงแคน-ลำสืนไซ)

ท่า 15 ยกขาขึ้น-แจ้แต่ พ้อนท่า-ลำเพลิน >-

-เป็นน่า-สรรเสริญ ลำเพลิน-ยุคเก่า v

เสียงแคน-เป่า v ออกลาย-โบราณ >-

-ฝ่ายดนตรี-ประสาน เสียงพิณดีดต่ง

(ทำนองลำเพลิน)

โดดตดต่ง เสียงพิณ-โดดตดต่งฯ-

-เสียงแคนม่วน-จันๆ พิณกะโหย่น-กล่อมกัน

ว่าท่อนั้น ซิออกท่า-ลำเพลินฯ -

-ใส่กระโปรง-เขินๆ ซิย่างเวิน-อยู่เทิงฮ้านๆฯ

(ทำนองสุดสะแนน)

ท่า 16 การละเล่น-พื้นบ้านฯ-พ้อนท่า-หนังตลุง-

-มีผู้คอย-พยุ่ง ซักหนัง-เสียบไม้

ขาดบ่ได้ ตลกเอก-ตัวยง >

-เอาไว้เล่น-ซูโรง คือบักป้อง-บักแก้ว

ฮอดยาม-เตี้ยจบแล้ว กะเซ็ดออก-จากจอ-

-ผู้เซ็ดหนัง-เตรียมร่อ เอาไปเสียบ-ท่อนกล้วย v

เสียงแคน-อ่วย ลายเตี้ย-ทันที -

-บักแหมบ-ลำน้ำนี้ เสียงหลอ-เสียงล่อง

(ทำนองลำเตี้ย)

นั้นแน่-กะละว่า นอนาง จบๆ-กะละว่า จ้งน้อง

งามๆ-กะละว่าจ้งน้อง กะช่างบ่ไปกินซี้-ห้วงมอง นีละแมนน้ำไก่

ซี้ฮ้าย-กะละว่าจ้งฮ้าย กินข้าว-นี่แมน บ่ายปลา

โอ้ยนั้น ละน่า-นวลใน น้องน่าฯ ทางตา-อีมะแหล แถแถตตตต

(เว้า) เสียบ ท่อนกล้วยจิก..

(ทำนองสุดสะแนน)

ยังอยู่หลาย-รูปแบบ วาดพ้อน-อีสาน-

-ฝากไว้เป็น-ตำนาน ให้ลูกหลาน-แพงไว้ v-

คอยนั้นเดอ คอยเบิ่งไป-ตอนหน้าฯ อย่าหนีปละ-เดอท่าน -

-การแสดง-พื้นบ้าน ประสาน-สร้างสิ่งดี

สิ่งดี ประสาน-สร้างสิ่งดี

(บทลง)ภาคอีสาน-เฮามี มรดกล้ำค่า.. ลีลา..พ้อน...

กลอน วาดพื่อนอีสาน ทำที่ 17-24 ตอนที่ 3

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2524

ใช้ในโครงการพื่อนอีสาน กับการออกกำลังกาย วิทยานิพนธ์ โดยนิสิต

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(กลอนขึ้น)

โอละนอน..เบิ่งเอ้ย เบิ่งบพบาท-วาดพื่อนซ้อนต่อ-ตอนสาม>

เป็นท่าพื่อน-สวยงาม > -ตามคองเค้า-เก่าแก่-

-สืบสานมา-จากพ่อแม่ ได้เผยแพร่-ฮอดลูกหลาน^

เป็นศาสตร์-และศิลป์ศรีอีสาน พื่อนพื้นบ้านv-เดมาเก่า..เฮางาม..แท้..

โอละนอน.. นวลเอ๋ย..

(บทที่ 1)

ละแมน่ว่าเดือนาย- -พรรณนา-การพื่อน > ตอนสาม-งามเด่น-

-เห็นประจักษ์-แจ่มแจ้ง แสดงไว้-ชัดเจน

(บทที่ 1)

ผู้มองเห็น-ประโยชน์คุณ ค่าล้ำ ศิลปศาสตร์-การแสดง-

-คุณแม่หมุ่น-ลืมแลงๆ สืบสาน-สอนชี้

ฉันทราตรี-ประยุกต์มา ลำพื่อน- -แต่งเป็นบท-เป็นตอน พื่อน๓๒ท่า-

-ลีลาบท-บาทพื่อน ของเค้าคู่-อีสาน

(บทที่ 1)

ท่า 17 -พื่อนท่า หนุมาน ถวายแหวน-ยออื่น ๆ v-

-ท่า กลมกลืน-อ่อนช้อย ยอน้อม-ยื่นถวาย (ลายแคน)

(กลอนตัด)

ท่า18 แมน่ผู้สาว-ล้างไห เตรียมไว้-ใส่เหล้า

ขันตักน้ำ-เทลงหลายเหล่า (หันใจ)

มือไค้ไล่ละไค้ไล่-ทางในๆ^-

-เอามือจก-เข้าไป ล้าง-จ้วงหลังๆ กะจ้วงหลังๆ

-หล่อนแล้ว--กะเขาล้าง งามไว้-ทันที>

ฮอดยาม-บุญประจำปี จังหงายขึ้น-ใสใหม่ v

ท่า-19 ต่อได้ ออกท่า-วาแขน-

-ท่านกยุง-รำแพน > แอนโต-โง้โคง

ยืนตัวตรง-แล้ววาดแขน-แอนไว้ กระจื่อ ปีกสยาย-แขนพื่อน งามแอน-

-วาดวงแขน-จอดโคง หางกะตั้ง-โต่งงอน^>(ลาก)

เป็น-วาทพื่อน บพบาท-ลีลา -

-ท่า นกยุง-รำแพนเหยียดแขน-สุดโคง

ท่า 20 พื่อนท่านง-นางหล้า v^มนโนรา-สั่งย่า

ยายชรา-ปัฐ หลงเล่ห์-เหลี่ยมไป

ตัวอย่าได้ แล้วสวมปีก-กางหาง
ส่วน-มโนรานาง.. เจ็ดจิลย-บินเจ็ย..

(ลำเดิน)

เลยไปหน้า-มโนราเหาะเวิน..เวินๆๆ -เวิน..เวินๆๆ
เวินๆๆ -เวิน..เวินๆๆเวินไปนำขี้ฟ้า-ถลาลิ้ว ล่องลอย-
-บุญผลา-น้องหน้อยๆ จำห่างเหาะเหิน
แยงใส่-เมืองภูเงิน ชิเวินบน..วนฟ้า..

(สุดสะแนน)

พ็อนท่า 21-นี้กะงามสง่า พ็อนท่า-รำมวย ^-
-นาฏศิลป์-สุดสวยรำมวย-แบบเก่า
ตามฮึดคอง-บอกเล่า ต้องยกครู-ยกคาย>-
-ท่ารำมวย-งามหลายแม่นสาวน้อย-ปะแป้ง
มือจับแวน-มาแต่งแยงเบ็ง-ความสวย
-เสียงดนตรี-รำมวย ว่าต้อยแร็ด-แต่ดแต่ๆๆ (ดนตรีเพลงมวย)
มีตั้งแต่-พ่อแม่อดีตผ่าน-นานมา
ท่าสาวน้อย-ปะแป้ง งามตา รำมวย-สวยสง่า
22 -พ็อนท่า แหย่ไข่มดแดง
ส่วนทางตานั้นแยง แหงนเบ็งตันไม้
เห็นฮังมดอย่างใส่ ไม้ส้าวแหยทันที
มัดกะต่าดีๆ ใส่ปลายไม้ส้าว
แล้วกะฟ้าว เตรียมแหย-เร็วไว
ค้อยๆเหยาะ เข้าไป ได้ทีแรงจ้าว
มือกำส้าวอยู่ขึ้นดิงลง ดิงลง-อยู่ขึ้นดิงลง- ดิงลงๆ อยู่ขึ้น
ทั้งทกทั้งทั้น เซหน้าเซหลัง
มดแดงชูจากฮัง พังลงโพๆ
ถึกกระต่ากันโล่ มดชูโพลงมา
จักกัตุกัตุตา หน้าหลังนมกัน
กลางโตหมัน เข้าไปทางใน
มือกะจกเข้าไป ปิดหลังปิดหน้า
เกานำขานำกัน นำแอวนำนม เยกก้มลงเบ็ง
เทิงผ่องดิงไม้ส้าว สาวได้กะต่านำ
เตรียมคูนน้ำ เคาะกะต่าเทลง
จุดประสงค์เลือกเอา ไข่มดแดงงามล้วน
ใช้ผ้าจิวแยกส่วน ไข่มวก ไข่ดี
ชุมแม่เป็งกะมี แยกไว้ต่างหาก
นี่จั้งแมนลำบาก แหย่ไข่มดแดง
แฝงอยู่ในวิถี ชีวิตคนอีสานไว้

-ท่าที่ 23 - ฟ้อน ท่างูเกี่ยวไม้ เกี่ยวได้เกี่ยวดี-
-กอดเกี่ยว-คักอี่หลี แม่นงูเขี้ยว-เกี่ยวกาย
งูโต-เป็น-ตาหน่ยแม่นงูเกี่ยว-หัวคน-
-เห็นแล้ว-สัปดน บ่คืองู-เกี่ยวไม้
เกี่ยวหัวคน-บอกไว้ เอ็นว่า-เฒ่าหัวงู

ฟ้อนท่า 24 -เป็นตาเบ็ง-ตาตูเอ็นว่าท่า--สอดค่อ
สอด เข้าออก-ติดต๋อ ดึงค่อ- งอหา-
-ตาม บทบาท-ลีลา นาฏศิลป์ -สอนไว้
มือ ซ้ายขวา-สอดใส่ตั้งค่อ-ยอตาม-
-ลีลาฟ้อน-สวयงามตามครู-สอนไว้
ขอวอน-คนรุ่นใหม่ ให้เขียนฐึ้-ครูลำ
ช่อยกันจด-กันจำ ฟ้อน- 32 ท่า
ตอน สี่ยัง-อยู่หน้า ซิมาเว้า-ต่อเติม
ต่อเติม ซิมาเว้า-ต่อเติม

(กลอนลง)

ช่อยสร้างเสริม-ศิลป์อีสาน ให้ฟูเฟื่อง-เอื้องฮุ่งเดอลุง..ป่า...

กลอน วาดพ่อนอีสาน ทำที่ 25-32 ตอนที่ 4

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2524

ใช้ในโครงการพ่อนอีสาน กัการออกกำลังกาย วิทยานิพนธ์ โดยนิสิต

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(กลอนขึ้น)

โอละนอ..

วาดเอยวาดลวดลาย ออกลีลา-ท่าพ่อน ตอนสี่มีมา >

ว่าไปตาม-บทกลอน ครูผู้สอน-ศิลป์แสดง -

-ศิษย์แม่-หมูน ลืมแลง^ เรียนรอบรู้-ซุท่า.. ตำรา..พ่อน..

โอละนอ..นวลเอย..

(บทที่ 1)

ละแม่นว่าเดอนาย

พรรณนา-การพ่อน ในบทตอน-ยกสี่

ฉันราตรี-ผู้แต้ม เต็มไว้-ใส่กลอน

(บทที่ 2)

บทบาทพ่อน พ่อแม่-สอนมา

ควรจรโรง-รักษาศาสตร์ศิลป์-อีสานไว้

ปลูกฝัง-จิตสำนึกให้รักในความ เป็นไทย-เอาไว้ เดอท่าน

เบิงวาด-พ่อนอีสานแล้วช่วย-อนุรักษไว้ ให้ฟูฟั่นส่งเสริม

บัดนี้เพิ่มท่าใหม่มีมา

พ่อนท่า 25 นี้เกี่ยวกับชวานา ท่าผู้สาว-หลกกกล้า

ถึงเวลามาแล้ว-บายเอาดอก เหน็บแหวลงตากกล้า-ฟ้าวฟั้ง

บ่ห้วงหลัง-ห้วงหน้าหลกที่น-อย่างเดียว

มือปิดเกี่ยว ไบอ่อน -ซอนหา

มือหนึ่งดึง-หลกมาใส่เต็มกำไว้

ตามถนัด-ชวาซ้ายมือกำตะน้ำ

ฝนตกริน-ซ่าๆ ผัดแมน แมงหม่อฮั้น- บินว่อนโฮ่ตอม

หลก-กล้าพร้อม มือกะฟ่อง-เกาน่า

ฮั้นเจ้ากรรม-มันกัด ผื่นคัน-เต็มหน้า

เทิงเกา-เทิงหลกกกล้า ฝนริน-ฮั้นกะไต่

คันท้อไต่-แอ้งจ้าวหลกฟ้าว-น้ำนี่

พ่อนท่า 26 นี้- แมนลง แยกดำนา

เอิ้นแขกมา-โฮมกัน แบ่งสรร-ปันหน้า

หาบกล้า-มายายไว้ แล้วเตรียม-แถวตั้งท่า

แขนหนึ่ง-อุ้มมัดกล้า นิ้วมือไ้-ใส่กัน

มือหนึ่งนั้น เตรียมรับ-ปักลง

เอาตาม-จุดประสงค์ ห่างกัน-ป็นไว้
ปักลงใน-ชี้ดินแล้วนั้น ปิดหัว-ไปมือก่อน
ถอยหลัง-ตามขั้นตอน คำจน เหม็ดมัดกล้า-สาแล้ว จั่งล้างมือ

(กลอนตัด)

เอ็ดมา-ฮอดชูมือ เอ็นว่า-ท่าดำน

พ็อนท่า 27 -ตามขั้นตอน ถัดมาเอ็นว่าท่า-เกี่ยวข้าว

สมัยก่อน-บอกเล่าวานพี่น้อง-มาโฮม

เอ็นตามความ-เหมาะสม ลงแขกเกี่ยวข้าว

ปากกะเว้า หัวม้วน-ชวนฟัง

ส่วนทางมือ-กะกำ ดำเคียว-เกี่ยวก้ม

ถักข้าวล้ม แอวกะโก่ง-ลงนำ

ถักต้นข้าว-สูงชัน ทางแอว-กะบ่ปวด

เสียงเกี่ยวดัง-พวด ๆ เต็มกอบ-เต็มกำ

ผู้กลางคน-เทิงลำ เทิงพ็อน-เทิงเกี่ยว

ใจกะบ่-หดเหี่ยว ได้ฮักฮ่อ-โฮมกัน

ช่อยชีวิต-สุขสันต์ รื่นเริง-เทิงม้วน

อันนี้-กะเป็นส่วน ผูกฮัก-ผูกแพง

แฝงไว้ใน-ศิลป์แสดงวาดท่า-เกี่ยวข้าว

พ็อนท่า 28-ตามตำรา บอกเล่า ท่าตักเข้า-มาตำ

เทิงทิกแกลบ-ฮ่อนฮ้ำ ท่าผู้สาว-ตำข้าว

อดีตครั้ง-ก่อนเก่า ตำข้าว-กินเอง

ช็อนชิแจ้ง-บรรเลง แต่ตีสาม-ตีสี่

จั่งแมนน้ำ-เอานี้ เสียงครก-มองดัง

เหยียบหางมอง-สักกะลัน แข่งกัน-ยามเช้า

เสียง ครกมอง-ตำข้าวสักกะลัน สักกะ -ลันๆๆ

เปลี่ยนสากตำ-สากตำว-สากซ้อม- -

เทิงปัดต่อม- -ทางปากครกมอง

เทิงข้าวกาก-ข้าวก้อง จกมาฮ่อน-มาฝัด

เอ็ดเป็น-กิจวัตร เอ็นวิถี-ชาวบ้าน

เก็บกากถั้ม-ให้เหลือแต่ ข้าวสาร

ตามรูปการ-หลายชั้น มีตำมีตำว

ครราวสุดท้าย-แมนซ้อม สุดสิ้น-ส่วนเขา

พ็อนท่า 29 - แมน สาวหลอก-สาวใหม่

ตั้งหม้อดิน-เตาไฟ จุพิน-ขึ้นก่อน

เอ็ดไฟสี-อ่อนๆ หย่อน ฝักหลอก-ลงไป

แล้วหอมเบ็ง-เส้นไหม ว่างามแล้ว-หรือบ่

พวงสาวคาบ-ปากหม้อเตรียมจ้อ-เร่งไว

ไม้คืบเสี้ยน-ไหมไว้แตะะ ฝักหลอก-ลงไป
ค้อยๆสาว-เสี้ยนไหมใส่กระบุง-เตรียมพร้อม
หอมเบ็งไหม-มันซิทยังทำสาวหลอกลงกระบุง-นึบ้แม่่น ของง่าย
พ็อนทำที่ 30 แม่่นผู้สาวอ้วฝ้าย เตรียมไว้-ตำทอ

จับฝ้ายจ้อ ยัดใส่ทันทึ
อ้วตามรอบ -พอดิ ใ้มือ-หมุนไว้
อ้วออกไป-แต่เนื้อฝ้ายขวางาม-จ่านผ่าน
ส่วนในฝ้ายนั้นกะตกอยู่ด้านหลังอ้ว-ตั้งเดิม
บัดนี้เพิ่ม เดิมทำ-ที่เค็ด

ทำ-ที่ 31 แม่่นผู้สาว-เซ็นฝ้าย
ชวนกัน-บายเอาได้ หลาโนลงช่วง
ผู้บ่าวเลาะ-ค้วงๆ ผู้สาวนั้นบ่เหลียว
เขี้ยวคินบ้าน ยามนอน-กำฮ่อน
นอนกะนอน-บ่ได้ ใจนั้นห้วงสาว
ฟังเสียง-หลาโนห้าว ดังมา-แย่นแย่นๆ
ผู้บ่าวเอย-เจ้าบ่มา แ่วหนึ แล้วซีไป-แ่วใส
หือว่าไทย-เฮือนนี้บ่มีหยัง-ให้แหย
แย้-แย่นแหย แม่่นเสียงหลา-เสียงใน
ย่อนยุค-ไปสมัย ลงช่วง-เซ็นฝ้าย
บัดนี้แม่่น-สุดท่าย พ็อน-ทำ 32

ยามบุญ-เสพฉลอง รำวง-แบบเก่า
คำโบราณ-บอกเล่า แต่ปู้ย่าตายาย
พ็อนเข้าคู่-งามหลาย รำวง-แต่ก่อน
นุ่งซิ่น-สีจ้อนๆ ออกมาพ็อน-คู่กัน
ดนตรีจั้น เสียงเพลง-ฮ้องใส่
แต่สมัย-ก่อนก็มีเพลงฮ้อง-ม่วนดี

(เพลงรำวง)

พ.ศ.-สองพันหาร้อยสี่ ผู้ใหญ่ลี-ใส่แว่นตาดำ
ผู้ใหญ่ลี-กลัวฝนจะตกฮ้ำ ถอดแว่นตาดำ-ฟ้าแจ้งจ่างปาง
ฟ้าแจ้ง-กะฟ้าแจ้ง จ่างปางๆ

(กลอนเขิ่น)

(บทที่ 3)

เป็นท่าทางการพ็อน กลอน-32ท่า
แสดงมา-แต่ต้น จนเท้า-กระทั่งปลาย

(บทที่ 4)

สรูปกลอน-ตอนท่ายๆ สุดส่วน-อวสาน
หลานขอยอ-มีอนบ กราบกร-วอนไว้

ขอภัย ในบทตอน-เพลงปลั่ง ศิลป์แสดง-ผิตพลาต
ขอให้ปราชญ์-ผู้รู้ ชูขึ้น-ช้อยนำ

(บทที่ 5)

ขอขอบคุณ-ทุกก้า ผู้สืบทอด-ตำนาน
วาดพื่อนลำ-อีสาน ให้ฮักแพง-แยงไว้
ฉันทราตรี ศรีวิไล -ชิขอสาน เสริมสร้าง แปลงทาง-ผู้ส่ง
ให้ยืนยง-คู่บ้าน ของค้ำ-ค่าควร

(กลอนลง)

สินานวล - ม้วนไว้ 32 ท่า..ท่อนี้...

กลอน กตัญญูรู้คุณบิดามารดา ชุดที่ 1 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2525

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

คุณบิดามารดา ล้ำค่าสุดประมาณ
คุณครูบาอาจารย์ มหาศาลยิ่งใหญ่
รวมแล้วยอขึ้นใส่ กวมเกล้าเหนือเศียร
ให้เฮาทำความเพียร เทิดทูนกตัญญู
ต่อคุณูปการ สมที่ท่านได้สอนสั่ง
ยังจำได้

โอละนอ... ท่านผู้มีพระคุณเอย ...

ละแมนว่าเดอนาย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ฟังเดอท่าน บุญสมภารล้ำค่า
คุณบิดามารดา เฝ้าถนอมกล่อมเกลี้ยง เพียรเลี้ยงให้ใหญ่มา

(บทที่ 2)

แมนซิดเมื่อยล้า บ่ได้อำคินึงถึง
เฝ้าแต่อำเพ็งฮัก พรำแพงเพียรเลี้ยง
มีเสียงแอ ๆ ให้ ยามใดกะฟ้าวฟัง
มานั่งกล่อมลูกน้อย ออຍให้สว่างเขา

(บทที่ 3)

อันใดเฮ็ดให้เจ้า ฮ้องแอแวเสียง
แม่เลียบเคียงนำพา พรำจาเห็นแจ้ง
ยอนมดแดงกัดเจ้า หือเลาคิงเปลือยอยู่
เยียวเปียกอยู่บ่ได้ จังเฮให้อำหา

(บทที่ 4)

หือว่าอิดอ่อนล้า พาให้เมื่อยหิวนม
ซุ้มโถมจอมขวัญ ขึ้นกินให้หายฮ้อน
ให้ค้อยนอนชะหล้า งานแม่ค้ำค้ำอยู่
หาปลาปูสู่เจ้า หมกข้าวสุกกิน

(บทที่ 5)

อันว่ายุงและฮิ้น บให้ไตตอมกัด
แม่หาแนววิพัต มุ่งกางกันไว้
ยามลูกเจ็บป่วยไข้ พ่อแม่ใจแทบขาด
สายตาคลาดบ่ได้ คอยเฝ้าปิ่นปัว

(บทที่ 6)

ลูกเป็นตัวตนได้ ย้อนพ่อแม่ เพียรถนอม
ยอมทุกขุทนต์ทรมาณ ทุกรูปการดีฮ้าย
อุปมัยคือชั้น อรหันต์ของลูก
ทุกคนควรอยู่สู้ บูชาไว้ที่สูง

(บทที่ 7)

พ่อแม่หมายมาตมั่ง สอนสั่งทางดี
ให้มีการครองตน เข้าสู่สังคมพร้อม
เทียง่องสอนสั่งให้ วิชาการอาชีพ
ฮีบจัดหาผู้ฮู้ มาชูงูสั่งสอน

(บทที่ 8)

แม่ผู้ย่าข้าวหมก พ่อผู้จกข้าวป้อน หาสิ้นตอนปลาเผา
ลูกคือเงางามแสง พ่อแม่เงงเหมิดมือ
เปรียบเทียบคือใบหน้า ลูกเป็นเงาแทนแว่น
แสนสะออนฮักเจ้า แลงเข้านั่งเงง

(บทที่ 9)

บ่ว่าฝนหรือแล้ง น้ำแกงกะลงลอย
หากุ้งหอยปูปลา มาสู่กินแลงเช้า
บ่เคยฮักฮักเฮ้า เหงาใจพอโห่ง
ลูกพาหัวพ่อแม่กะได้หัว
ลูกพาให้พ่อแม่กะได้ให้ ใจคล้อยเฮ็ดนำ

(บทที่ 10)

ยามลูกเจ็บบอบซ้ำ บ่ว่าเรื่องแนวใด
พ่อแม่ฮักหัวใจ พออยากเจ็บแทนได้
แต่้วยเยาว์ยังน้อย กะคอยเพียรตุ้มต่อม
ซักผ้าซัฟง่องตีผ้าฮ้อม ถนอมตุ้มฮ่อคิง

(บทที่ 11)

ยามลูกนอนหลับนิ่ง กะจอบหล่ำหลังแล
พ่อแม่เตรียมจัดหา ข้าวปลานมน้ำ
ลางเทื่อใจหักค้ำม โทมยามกินข้าวอยู่
ลูกผัดซี้ใส่ฮู้ พ่อกับแม่ฟังฟ้าว ชาวเมี้ยนฮ่อยกัน

(บทที่ 12)

เมี้ยนซี้ลูกแล้วนั้น หันอ่วยคินมา
กินข้าวปลาอาหาร ส่วนมือลิมล้าง
คนโบราณเลยเว้า กันมาฮีบต่อ
พ่อแม่เลี้ยงลูกน้อย ได้กินซีก่อนนาย

(กลอนลง)มีพระคุณล้นหลายให้ลูกเต้าเอาใจใส่ อย่าไลเว้น

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

กลอน กตัญญูรู้คุณบิดามารดา ชุดที่ 2 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2525

(กลอนขึ้น)

โอรสนอ...
คุณเอยคุณ คุณบิดามารดา
คุณครูบาอาจารย์
ได้ทำการเลี้ยงดู
ให้ความรู้ความคิด
สิทธิ์สอนสั่งทางดี
มีความรู้คู่คุณธรรม
นำตนเองและสังคม
พวกเขาต้องชื่นชม
กตัญญูรู้คุณ
หนุนเกื้อตอบแทนท่าน
อย่าลืมเด้อ...
โอรสนอ... สาธุชนคนพึงเอย...

(บทที่ 1)

พึงเดอญาติพี่น้อง ท้องถิ่นดินไทย
ให้มีใจกตัญญู ต่อบิดามารดา และครูบาอาจารย์พร้อม
พ่อแม่ยอมสละได้ เลี้ยงเฮามาจนเติบโตใหญ่
ทุกข์ปานไต่บ่ย่าน ผองแสงด้านเพื่อเฮา

(บทที่ 2)

บ่ว่าข้าวและน้ำ ฮิ้วไเฮ่นาสวน
มวลไต่ดีหามา เลี้ยงดูบ่บ่อน
ยามนอนแม่กะเฝ้า บ่ให้แมงมาตอมไต่
ฝูงหมูไฮและฮั้น ยุงฮ้ายบ่ให้พาน

(บทที่ 3)

บริบาลคอยเฝ้า บ่ให้คลาดหุดา
เสียงออดออดังมา แล่นถึงเทิงฟ้า
ลูกชินาวหรือฮ้อน อนาคตนำลูกอ่อน
หาแนวมาบ่บ่อน พัดพื่อให้อยู่สบาย

(บทที่ 4)

ยินเสียงออดออดให้ ฟ้าวชอกอู่คล่าคิง
หาสิ่งผิดปกติ มดแมงไซซัน
หรือว่าทนนอนกลัว เต็มตัวซี้เยี้ยว
หรือขวัญเทียวคั้งคั้ง ฝันฮ้ายสั้นสาย

(บทที่ 5)

มาเดอขวัญเอย

อันว่าขวัญอยู่ไฮ่ กะให้ฟ้าวกกลับมา

อันว่าขวัญอยู่นา กะให้ฟ้าวกกลับต่าว

อย่าไปหลงอยู่ด้าว ชุมเชื้อชีห้วงหา

(บทที่ 6)

พอเมื่อใหญ่ขึ้นมา

พ่อแม่สอนให้ลูก เอ็ดเวียกการงาน

เลือกสรรทางทำมาหากิน ต่อไปเมื่อหน้า

หาวิชาอาชีพให้ ติดตัวชูช้อย

สิ่งละอันพันละน้อย เสริมเข้าใส่กัน

(บทที่ 7)

ต่อจากนั้น ส่งเข้าบวชปฏิบัติ

ฝึกหัดตามหลักธรรม แห่งองค์พุทธเจ้า

เพื่อชี้นำเอาข้อ คุณธรรมอันประเสริฐ

เปิดเป็นแปวป่องท้าง พาให้สู่่งทาง

(บทที่ 8)

หลังละวางจากเพศ ถือบวชบรรพชา

ออกมาเป็นคฤหัส ครบครองเฮือนเย้า

ตามฮีตครองคนเฒ่า ของเฮาตั้งแต่ก่อน

ช้อยเลือกหาคู่ช้อน มาให้ฮ่วมเฮียง

กลอน กัตถุญคุณครูบาอาจารย์ ชุดที่ 2 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2525

(กลอนขึ้น)

คุณครูบาอาจารย์คุณประการเหลือพรรณา
ศิษย์ขอน้อมบอชยักขิ่นไว้เหนือเศียร
ผู้พาอำพาเฮียนพากเพียรหาวิชา
แต่ก่อไก่ออกางจนมีวิชาติดตัว
ยอยกไว้เทิงหัว วันทาไหว้สู่เจ้าคำขอนำน้อม...

(เนื้อในกลอน)

แม่นว่าได้นาย

(บทที่ 1)

นอกจากพ่อแม่เลี้ยง ก็จะมีอีกครูอาจารย์
ได้ประสานสอนสิทธิ์ หม่อมวลความรู้
เป็นปัจจัยนำผู้ หากินเลี้ยงชีพ
เป็นประทีปส่องให้ เหาอุ้ออมทาง

(บทที่ 2)

คำโบราณกล่าวไว้ ว่าจีปลาต้องมีครู
คุชยันหมั่นเพียร จังชีสำเร็จได้
โบราณสอนสั่งไว้ จีปูต้องมีวาด
สลาดขอมสลาดสร้าง ความรู้จังชีมี

(บทที่ 3)

แนวใดตีพื้นสอนให้ ด้วยมีเมตตาจิต
เพื่อให้ศิษย์มีวิชา หากินเมื่อหน้า
ศิษย์ชเรียนไวช้า ครุณาพาสอนสั่ง
หวังลูกศิษย์สูงสู่วิชาได้ตั้งใจ

(บทที่ 4)

ครูเฟิ่นเป็นผู้ให้ บุญคุณมากเหลือหลาย
สุดที่บรรยาย ออกเป็นคำเว้า
เขาเป็นศิษย์ควรอุ้ กัตถุญคุณท่าน
การใด ๆ แล่นชวน ให้ครูได้อยู่สบาย

(บทที่ 5)

ยามครูเจ็บป่วยไข้ เอาใจใส่บวระบัติ
จัดหาหมอหยูกยา ปินปัวให้หายฮ้อน
อนาทรเทียมข้าง แทนคุณอย่าปละปล่อย
งานใหญ่ ๆ น้อย ๆ สนองท่านอย่าไล

(บทที่ 6)

ให้มีใจต่อตั้ง ก้มกราบสนองคุณ
ช่วยทำบุญทานถึง ยามเพ็ญเมื่อเมืองฟ้า
บุญผลาสมสร้าง ส่งคุณครูยอยิ่ง
สิ่งใดดีตอบต่อท่าน ชาวบ้านกะซิ่นชม

(บทที่ 7)

นี้กะสมควรแล้ว เรื่องพ่อแม่บิดา
คุณครูบาอาจารย์ ผู้เพ็ญมีคุณล้น
เกิดเป็นคนควรฮู้ กตัญญูคุณท่าน
เวียงงานเฮาซีก้าวหน้า เจริญรุ่งอยู่เสมอ

(กลอนลง)

สมพอควร แคนซ้วนลายล่อง
ท่อนี้...

กลอน กัตถุญฐ์คุณครูบาอาจารย์ ชุดที่ 2 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2525

(บทที่ 1)

แม่นว่าน้อคุณ
ตอนสำคัญใหญ่ยิ่ง ถัดมาจากบิดามารดา
คุณครูบาอาจารย์ แต่โบราณจนวันนี้
เพิ่นได้มีเมตตาด้วย สอนวิชาการต่าง ๆ
เป็นหนทางก่อเกื้อ หากินได้ใส่ตน

(บทที่ 2)

ภาชิตเฮาแต่ต้น กะยังกล่าวกันมา
ปึงปลาต้องมีครู จีปุต้องมีवाद
ครั้นขาดครูพาสร้าง นำทางให้ฮู้ฮ้อม
คอยหล่อหลอมแล้วไซ้ ไซ้ฮู้ฮ้อมไป

(บทที่ 3)

วิชาซีพทีครูให้ มีค่ามหาศาล
วิทยาทานมี มอบมวลเหมิดเกลี้ยง
เพียงเพื่อทำให้ศิษย์ได้ มีวิชาใช้ช่วง
บได้หวังดี ๆ สอนซีให้คล่องงาน

(บทที่ 4)

สุดประมาณซีกกล่าวไว้ เถิงคุณแห่งครูบา
เพิ่นนำพาทางหากิน เลี้ยงชีพเฮาทังค้าย
อย่าได้โลสิมเค้า ครูของเฮาบุญคุณยิ่ง
หาสิ่งเปรียบบได้ เทียวไหวอยู่บ่เฮา

(บทที่ 5)

กัตถุญฐ์คำเช่า ออย่าลบหลู่ครูเฮา
เถิงคราวควรแทนคุณ เทิดทูนยอฮ้อย
นำเอาของกินใช้ ไปยอมมวลมอบ
ตอบแทนคุณที่เพิ่นให้ สอนไว้ออย่าเลย

(บทที่ 6)

เคยเคารพนบอบ ตั้งต่อกัตถุญฐ์
บูชาครูอาจารย์ หย่องยามไกลใกล้
ยามเพิ่นเจ็บป่วยไซ้ เทียวไปถามข่าว
นำเอาข้าวและน้ำ หาทางฟ้าวป็นปัว

(บทที่ 7)

อาสาตัวรับใช้ เอาใจใส่บัระบัตติ
มีติดขัดแนวใด เบ็งแยงตนตั้ง

หวังแทนคุณครูเจ้า เต็มกำลังไปได้หย่อน
บ่ได้เงินขาดข้อ กตัญญูตั้งต่อครู

(บทที่ 8)

ถ้าผู้ใดปลื้มคุณครูท่าน เทิงพ่อแม่บิดา
ชีสร่างสาแนวใด กะได้ผลไกลก้าว
บ่มีครราวทุกซ์เท่า มาผจญบังเบียด
อันว่าความเดือดร้อน ชีมาไกลนั้นบ่มี

(บทที่ 9)

อันกตัญญูนี้ เกิดเป็นป้อมปราการ
สิ่งบ่ตีบมาพาน ด้วยกุศลชูคำ
คุณธรรมปกป้อง ผองภัยไกลห่าง
มีแต่ทางสูงแจ้ง แล่งเข้าอยู่เย็น

(บทที่ 10)

เห็นมาหลายคนแท้ ที่ตั้งต่อกตัญญู
ต่อคุณครูอาจารย์ และบิดามารดานั้น
คนเขาสรรเสริญแท้ เทวดาก็ชูงอ
งานใหญ่ ๆ น้อย ๆ สำเร็จได้ตั้งประสงค์

(บทที่ 11)

อย่าได้หลงลืมแท้ คุณพ่อแม่อาจารย์
สร้างกุศลผลทาน อย่าได้โลเลวัน
เพิ่นนั้นเป็นผู้ให้ ชีวิตเฮมาเกิด
สุดประเสริฐใหญ่ยิ่ง สอนให้แต่สิ่งดี

(บทที่ 12)

ยามท่านมีชีวิตนั้น เอาใจใส่บวระบัติ
อย่าให้มีอึดคัต สิ่งใดมาต้อง
ตามฮีตครองคุณเค้า โบราณเฮาสืบต่อ
ครูอาจารย์ แม่พ่อ เขาต้องยกขึ้นไว้ บูชาให้ชูงยาม

(บทที่ 13)

เมื่อเพิ่นลู่วงข้าม หนีโลกสงสาร
ให้เฮากินทานหา ส่งบุญหนุนคำ
ทำแต่ความดีไว้ เป็นกุศลยู่ง
กตัญญูคงคักหมั้น สอนของท่านอย่าหลง

(กลอนลง)

สมพอควร ม่วนไว้ชะก่อน ผู้ฟังเอ๋ย...

กลอน กัตถุญฐ์คุณครูบาอาจารย์ ชุดที่ 2 ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2525

(บทที่ 1)

แม่นว่าได้นาย
อธิบายบอกย่า พอได้อ่านอนคิด
พอเมื่อหวิดวัยเด็ก อย่างเข้าตอนวัยรุ่น
เป็นวัยซุลมุลยุ่ง รุ่งรังยุ่งยุ่ง
จักว่าหยิ่งต่อหยิ่ง วัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ ลูกบุหม่นแอ้วเอา

(บทที่ 2)

พ่อแม่เลี้ยงได้แต่ข้าว สิ้นตอนปู่ปลา
บ่สามารถหยิ่งเห็น ส่วนลึกหัวใจนั้น
ข้อสำคัญคือขนขวายหาให้ การศึกษาเรียนต่อ
พ่อแม่เป็นผู้ให้ เสมอได้ดังพระพรหม

(บทที่ 3)

ลูกเต้าควรราบกัม พระพรหมใหญ่ในเฮือน
และเปรียบเหมือนธนาคาร ลูกเบิกถอนเงินใช้
ต่อมาครูผู้ให้ การเรียนเขียนอ่าน
คุณครูบาอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทให้ เรียนรู้สู่คน

(บทที่ 4)

ภาชิตมีแต่ตัน โบราณกล่าวกันมา
ว่าปึงปลาต้องมีครู ว่าจู้ปู้ต้องมีวาทมีทรง จังซิงคตี่ได้
อย่าซิแวงครูเค้า ผู้นำทางถึกฮ่อม
คอยหล่อหลอมช่วยยู้ ให้ศิษย์ฮู้ป่องไป

(บทที่ 5)

วิชาชีพอสอนให้ คุณค้ำมหาศาล
ให้เป็นวิทยาทาน มอบมวลเหมิตเกลี้ยง
เพียงเพื่อสอนศิษย์ให้ มีวิชาใช้ช่วง
บได้หวงดี ๆ สอนชี้ให้คล่องงาน

(บทที่ 6)

สุดประมาณหยิ่งได้ คุณแห่งครูบา
ผู้นำพาหลทาง เลี้ยงชีพคนทั้งค้าย
เปรียบคือแสงเทียนใต้ ให้หนทางแจ่งสว่าง
เสมือนเฮือรับจ้าง ให้ศิษย์ข้ามฝั่งไป

(บทที่ 7)

ม้มฝั่งแล้วอย่าได้ ถีบส่งหัวเฮือ คีนหลัง
ชีเสียใจกายลุน บัดฮาเฮือโถมน้ำ

ยามอยากกินเมื่อบ้าน ป่มีเฮือซิ่นซี้
ใคร่ครวญดีถึกต้อง ออย่ามองข้ามค่าคุณ

(บทที่ 8)

ชีวิตซิวว่ารุ่น คั่นลบหลู่ครูสอน
เถิงคราวตอนแทนคุณ ให้เทิดทูนยอຍ่อง
อย่าได้มองเมินข้าม บุญคุณล้นยั้ง
หาสิ่งเปรียบบ่ได้ ครูผู้ให้แก่เฮา

(บทที่ 9)

ควรเคารพนบนอบ ตั้งต่อกตัญญู
บูชาครูอาจารย์ ไปหย่องยามไกลใกล้
ยามเพิ่นเจ็บป่วยไข้ เทียวไปถามไถ่
ฟ้าหาหมอแพทยให้ มาไว้ปิ่นปิว

(บทที่ 10)

อาสาตัวรับใช้ เอาใจใส่บวระบัตติ
มิตัดขาดแนวใด ให้เบิ่งแยงตนตั้ง
หวังแทนคุณครูเจ้า เต็มใจบ่ได้หย่อน
อย่าให้เงินขาดซ้อน เสมอต้นและปลาย

(บทที่ 11)

ยามเพิ่นวายชีพม้วย จากโลกสงสาร
สร้างกุศลผลทาน อย่าได้โลเลวั้น
ถือว่าเป็นผู้ให้ ชีวิตเฮามาเกิด
สุดประเสริฐเลิศล้ำ เกินนี้บ่มี

(บทที่ 12)

อันกตัญญูนี้ บังเกิดป้อมปรากการ
ให้พบพานสิ่งดี ด้วยกุศลหนุนค้ำ
คุณธรรมปกป้อง ให้ผองภัยไกลห่าง
มีแต่ทางฮุ่งแจ้ง แล่งเข้าอยู่เย็น

(บทที่ 13)

เห็นมาหลายคนแท้ ที่ตั้งต่อกตัญญู
ต่อคุณครูอาจารย์ และบิดามารดานั้น
คนเขาสรรเสริญแท้ เทวดากะซุซ่อย
งานใหญ่ ๆ น้อย ๆ สำเร็จได้ตั้งประสงค์

(บทที่ 14)

อย่าได้หลงลืมถึม เอาใจใส่บวระบัตติ
ฮอดยามฮัตคัต สิ่งใดมาต้อง
ตามฮีตครองโบราณเค้า ให้จำเอาไว้แน
คุณพ่อแม่ และครูบาอาจารย์ เฮาควรยกขึ้นไว้ บูชาไ้ทันพหา

(กลอนลง) กตัญญูกะตะเวทิตา ผลาญ้นำส่ง สู่คนต่อ...

กลอน นิทานสีธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้นสลับลำยาว

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

บัดนี้โงะบบบั้นลำประชันไว้ก่อน
ตอนนี้บั้นท่อนท้ายขยายเรื่องนิทาน
อดีตกาลผ่านพ้นครั้งก่อนหนหลัง
ยังมีเมืองภูเงินอยู่ไกลเหลือล้ำ
มีผู้นำเมืองนี้ชื่อพญาไกรราช
สวยสะอาดลูกน้อยงามระห้อยเก็งอินทร์
ลูกสาวเหมิดตลอดสิ้นมโนราชทั้งเจ็ด
เคยเสด็จชมสวนบ่มีวันเว้น
เจ็ดวันนางไปเล่นสระหลวงโหนดาด
บ่เคยขาดเที่ยวเล่นเจ็ดมือจ้อจำ
เมืองนี้ประหลาดล้ำมีปีกกับหาง
ส่วนมโนราห์นางผู้ดิงามย่อง
มือนั้นเจ็ดพี่น้องขอลาตนพ่อ
ทะยานเห็นฟ้าไปด้วยปีกหาง
พอไปฮอดห่างสระโบกขระณี
พี่น้องเจ็ดนงคังนางอาบสีสงสร้าง
วางปีกหางเอาไว้เทิงบนริมฝั่ง
บ่ห่างหลังห้วงหน้าสงน้ำม่วนเพลิน
ตีกลองน้ำเรียกเอ็นต๋มเต็นเพลินจิต
โดยบ่มีใจคิดว่าไผซิมมาใกล้
กล่าวถึงนายพรานได้เดินดงหาคร้ว
เทิงเล่ากลัวหย่อนย่านยามพ้อพบเห็น
เจ็ดวันนางมาเล่นสระหลวงคือเก่าๆ
นายพรานเอาบาศก์บังโยนคล้องเหวียงไป
โยนลงใส่ชื่อน้องน้อยนาจมนโนรา
คล้องแขนขาไตนางบ่ตีตัวได้
เอื้อยทั้งหกเลยให้คืนเมืองบอกพ้อ
นายพรานรอบ่ได้พาดันด่วนไป
เอาไปถวายให้พญาใหญ่สีธน
บ่ทันโดนเลยถึงเท้าเป็งจางกว้าง
พญาหลวงครองบ้านอาทิตย์วงองค์ใหญ่
ชื่อจันทราเทวีมีเหลืออยู่ใกล้เคียงข้างฟ้างองค์

สีนพวงศ์เผ่าพญาใหญ่เป็งจาน
พอนายพรานมาถึง กล่าวขานวานว่า
ข้าแต่เหนือหัวเจ้าสีนทรงโปรด ๆ
ให้ยกโทษผู้ข้าที่มาเว้ากล่าวการ
นายพรานกล่าวแต่ต้นจนกระทั่งถึงปลาย
พร้อมถวายมโนราห์แก่สีนท้าว
คราวนี้บุญถึงท่านบันดาลให้มีคู่
อภิเษกสมรสอยู่น่ากันราปรีน เป็นคู่ครอง...

กลอน นิทานสีนมนโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้นสลบสำยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(บทที่ 1)

ส่วนปีกหางนาถน้องมอบให้ย่าเก็บจัด
เพื่อได้เป็นหลักฐานม้าย่านนางใจเลี้ยว
ตอนนั้นเมืองขอดเขี้ยวจระจก่วนใหญ่
มีอำมาตย์ชิตไกล้ของท่านพญา

(บทที่ 2)

เคยอิจฉาตร้อนมีมาแต่เก่า
อามาตหวังได้เจ้าสีนเฮ็ดเขย

(บทที่ 3)

เลยบ่เป็นตามต่องในใจคิดว่า
มโนราผู้นี้มายาดแย่งเอา

(บทที่ 4)

อำมาตย์เจ้าเลยคิดจัดการ
คิดสังหารมโนราบให้ยังเหลือค่าง
ทำท่าวางกลล่อป็นจามนศรราช
ให้ยกทัพออกสู้เบ็งจามกว้างช่วงนคร

(บทที่ 5)

ตอนนั้นเกิดเตือตร้อนพญาใหญ่อาทิตย์
คิดหาคนฝีมือเก่งการทหารกล้า
เห็นแต่บาคานเจ้าสีนคนเก่ง
ท้าวบ่เกรงหย่อนย่านหยังแท้ท้อโย

(บทที่ 6)

พ่อเลยตรัสสั่งให้ออกสงคราม
ส่วนมโนรานางอยู่ครองคอยอ้าย
ท่านอามาตย์ใจร้ายหาคำสับส่อ
ก่อว่าศึกซีเข้ามามังรบรา

(บทที่ 7)

เป็นด้วยแก้วแก่นหล้านางนาถมโนรา
มีปีกหางติดมาต่างคนเฮาแท้
แถมยังแหว่หนีบ้านมาไกลไกลถิ่น
อำมาตย์ทุลตลอดสิ้นว่านางนี้กาลิเมือง

(บทที่ 8)

พญาทราบเรื่องขอมเบ็งคือจริง
นางเป็นหญิงกาลิปลั้ครเอาไว้

ควรบูชายันต์ให้ถวายแถนจิ้งสีสว่าง
คั้นบ่ฆ่าบวงสรวง
ทำวสีธนรบสู้คงแพ้แก่मार...

กลอน นิทานสีธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้นสี่พันดอนสลบย่าววาดกาฬสินธุ์
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(บทที่ 1: ล่องสี่พันดอน)

ละม้ายบัดนี้ พระยาฟังคำด้านตัดสินใจรีบด่วน
เห็นสมควรสั่งฆ่ามโนน้อยบนาน

(บทที่ 2)

มโนราพอดำยีนปู้ยาด้าน ฮ้อนเหมือนดั่งไฟเผา
เขาซิเอาบูชายันฆ่าถวายแถนให้
มโนรามิแต่ให้ดำยีนคำปู้ยาสั่ง
บัดนี้หมิตความหวังนางเลยหา

(บทที่ 3)

เลี่ยมเล่ห์แสสร้างกล่าวแถลง
ว่าปู้ย่าเอียนางนี้ฮู้ทราบแจ้งว่าปู้ย่ายินดี
เขาว่านางเป็นกาลิปู้ย่าเห็นดีพร้อม
นางยอมตายตามคำเจ้าปู้ญาเพิ่นตรัสสั่ง
แมนหยั่งนางชิตายอยู่แล้วขอลูกแก้วปู้ย่านาง

(บทที่ 4)

คั้นปู้ย่าซิฆ่านางขอปีกกับหาง
มันเป็นสมบัติของนางให้ส่งคืนอย่าเอาไว้
มันซิเป็นเสนียดให้ในนครของปู้ย่า
คั้นได้สวมปีกหาง นางยินดีให้ฆ่าบ่ขึ้นเจ้าแต่อย่าไต่

(บทที่ 5)

ปู้ย่าเลยเอาให้บ่ขัดใจพอหน่อย
มโนรานาถน้อยเลยวางเล่ห์เลี่ยมอุบาย

(บทที่ 6)

ก่อนชิตายให้ลูกได้ฟ้อนแอะแอน्हอนแพนหาง
ให้นางขอลำแพนแอน्हอนกายถวายให้
ตัดสินใจเลยสวมร่างปีกกับหางมาสวมใส่
มโนรานาถให้กะเลยฟ้อนให้ย่าชม..ละน้ำ...

(ลำย่าววาดกาฬสินธุ์)

- ตอนนี้มีโนราฟ้อนเป็นจังหวัดขอนแก่นพนมกรล้อย่า
ยายชราไม่ฮู้ในเล่ห์ลี่ยมนาง หางปีกคล่องฟ้อนแอน्हอนแพนไป

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

เที่ยงจังหวะซ่าไวให้ยาตุงเว้า ความซิมเศร้าบงบอกเป็นเล่าๆนางชิตาย
คักแนบมีแนวชิกแก้ ตายแท้เที่ยงจริง

- ยอดหญิงมโนราห์ลวงหลอก เอ่ยปากบอกเหลี่ยมเล่ห์เพทุบาย
กรรมเวรเอ๋ย ต้องตายถ้าไม่ได้เคยเห็นหน้า

สีธเนย์เคยรักกันรักเหลือเกินพี่ข้าแต่กรรมทำพาให้เราสองร้างราจาก
กัน

- ยามเมื่อพี่กลับมาคงทำให้ใจไหวหวั่น

ให้ลืมนางเถิดหนา นึกว่ากรรมเก่าตามทัน

กรรมหรือเวรขว้างกัน เธอกับฉันบ่มีวันได้เจอ

- หมออาลัยไฝฝืนแล้วจึงหันแอนแพนมา พนมกรแล้ววอนวานว่า
จงเปิดไพรหญ้าให้นางสามไพร

- คั่นอยากให้มีโนราออกท่า จงเปิดไพรหญ้าซีเห็นแจ้งส่องใส่

เลี่ยมลูกไถย่าย่าหลงกล มโนราร้ายรำน่าพอน

จังหวะย่อนทำนองต่างๆ สวมปีกหางเข้าที่ นางฟ้าวส่องทาง

เห็นป่องทางเลยพือปีกกางหาง ส่วนมโนรานางเลยเชิ่นบน ขึ้นเมืองฟ้า...

กลอน นิทานสี่ธนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 4
ทำนอง ลำพองล่องสับสี่พันตอนสลบคำเดินขอนแก่น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(บทที่ 1)

ละแผนอุบายนางหล้าลำแพนลงปู้ย่า
เปิดไฟหญ้าให้ลูกไถนางเลยได้เวินบน

(บทที่ 2)

ฝูงหมู่คนแลจ้อง มองนางกันคับคั่ง
ปู้ย่ากะตั้งคอแข็งส่องนำ

(บทที่ 3)

ฟังเสียงดังกึกก้อง เสียดะนองคนฮ้องโห่
มโนราห์ตรงโตอยู่เทิงอากาศได้เลยเอ็นสั่งคำ

(บทที่ 4)

หันลงมาสั่งกำปู้ย่าสองสี่
กรรมเวรมีมาถึงชีห่างเหินไกลเอ็น
มโนรานางเอ็นเอ็นลงสั่งปู้ย่า
ชีนนางอยู่ต้องฆ่าตายแท้ฮิลี

(บทที่ 5)

เขว่ากาลิบ้านปู้ย่ากะพลอยเห็น
มโนรานางจำเป็นต้องออกอุบายกับสองเจ้า
ขอภัยปู้ย่าเฒ่าที่หลงกล มโนราช
บัดนี้สูนสิ้นแล้วมโนแก้วส่วนชีหนี

(บทที่ 6)

นับตั้งแต่มือนี้ลูกชีจากลาไป
ให้ปู้ยานั้นอยู่ดีมีชัย อย่าได้เคืองคำฮ้อน
บัดฮ่าตอนสี่ธนท้าวไปสงครามกลับมาให้ปู้ย่าบอกแทน
การจำเป็นแท้ๆ มโนราน้อยจั่งคอยหนี

(บทที่ 7)

ถือว่ามโนราได้ทำบุญฮ่วมฮ้ายท่อนี้ให้ปู้ย่าจากานแทนเด้อ
วาสนามโนราบ่สมเมืองเบ็งจาน อยู่ไปบ่มีได้
มโนนงน้ำตาให้แสนอาลัยเอ็นสั่ง
ให้ปู้ย่าครองเมืองเบ็งจานกำพี้ อย่ามีเศร้าเก่าพระทัย

(บทที่ 1)

บัดท่าสี่ธนมาให้ปู้ย่าห้ามไว้ อย่าได้ดวนนำไป
อันตรายมีสุดทางอยู่ไกลกันเอ็น
เมืองภูเงินอยู่ไกลล้าอย่างนำนางกะตามช่าง
ช่างสวนงาปลาสวนเงียง น้ำกัตเหล็กกัตทอง

(บทที่ 1)

อันตรายรอบด้านนางกล้วย่านพี่ตาย

แสนเสียดายความฮักกันเคยหวานชื่น

มือบ่คืนช่างซีได้ไกลห่าง

น้ำตานองอาบสองปางค์สิ้นเสียงนางส่งปู้ย่าแล้ว

เลยบินเจ็ยเจ็ดจี่เลย...ละน้ำ...

(ทำนอง ลำเดินขอนแก่น)

- สีธนพีจะรู้หรือเปล่า ว่าหัวอกสาวมโนราห์ร้อนรุ่ม
หัวใจเหมือนมีไฟเข้าสู่ มโนรานางกุ่มสุดแสนอาลัย

- เว้นๆหอบไปชะเว้นๆ สีธนคงเพลินอยู่สงครามถิ่นไกล
มโนรานางน้องสุดเหงาเศร้าใจ ต้องจำจากไปห่างพี่สีธน

- สีธนอ้ายกลับมาสู้อ้าว สู้อ้อมราวอ้น้องคงเศร้าเก่าหมอง
สู้อ้าวน้องคงห่วงหวอนหา ไปสงครามกลับมาซีห้วงหาละน้ออ้าย

- วุ่นวายหัวใจเจียนดับกระสายกระสับ ล่องหนเวียนวน
ขอวิงวอนเถิดหนา ขอเทพาจงช่วยบันดล
จงช่วยให้พบกันอีกหนของงบบันดลให้เราพบกัน

- บินว่อนร้อนกลางเวหา ส่วนในอุราน้องยิ่งพาร้อนรน
เห็นนกกาบินถลาเวียนวน มโนรายิ่งคิดถึงสีธน
น้ำตาท่วมท้นเอ้อล้นไหลนอง

- มโนราน้องบินมองลงต่ำๆ ผู้ลงต่ำๆ นางคิดนำแต่อ้ายโลดหาย
จ่อยบ่เห็น

กรรมพลัดเวรต้องจำห่างเหะเหิน ต้องบินกลับภูเงินห่างผัวไกลเย็น...

กลอน นิทานสื่อนมโนราห์ กลอนที่ 1 ตอนที่ 5
ทำนอง ลำทางสั้นสลบสำยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(ทำนองสำยาว)

ไกลไปหน้าฟายน้ำตาเหาะเวิน
เวินๆ เวินๆ เวินๆ เวินๆ
เวินๆ เวินๆ เวินๆ เวินๆ
ไปนำขี้ฝาดล้าล้าล่องลอย

(บทที่ 1)

มโนรานาถน้อยกลับตัวภูเงิน
ปู้ย่าเอิ้นนำหลังบ่ฟังพอดี
ลอยไปถึงองค์เจ้าฤๅษีกลางป่า
มโนราคิดพ้อสื่อนอายค์อย้นำ

(บทที่ 2)

ลำเพิงแล้วเข้ากั่มกราบพระฤๅษี
ส่วนสไบภูสามีกบ้อกรรมรงค์ฝากองค์ฤๅษีไว้
บัดทำสื่อนให้ตามนางมาฮอด
ให้พ่อยกยื่นให้บ่าท้าวท่ามา

(บทที่ 3: ลำทางสั้น)

ว่าท่อนั้นกั่มกราบฤๅษี
เหาะหนีถึงภูเงินแต่ปางครานั้น
คั่นมีกลอนบับหามาลำต่อ
ท้าวสื่อนซีได้พบกันบ่ กับมโนราน้อยคอยเว้าต่อกลอน
คั่นบ่ได้ออย่าเว้าคนเฒ่าเพิ่นซีซัง

(กลอนลง)

สีลังจั้งแคนยังไว้ก่อนท่อนี้หน้า...

กลอน นิทานสีนมนโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้นสลับลำเดินกาฬสินธุ์
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(ภาคหัวข้อกลอน)

หว่างหนึ่งหันหมอลำฝ่ายหญิงไปแบบมีปีกมีหาง
ไปแบบนางมโนราห์ เชนบนเมื่อฟ้า
โหลดบ่สงสารหน้าสีทนน้อย
สีทนคอยอยู่บ่ได้ต้องนำเอน้องตัวคีน แท้ແหลว...
บัดนี้หมอลำฝ่ายชายต้องนำหามโนรี
ชื่อรัฐเตอร์รังวณนี้บ่ต้องชื่อโตกลับ เอาตองสีไปเลย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

กล่าวถึงสีทนท้าวกลับมาฮู้ข่าว
ฮู้เรื่องราวว่าน้องหนีข้างห่างไกล

(บทที่ 1)

ก้มกราบไหว้วอนพ่อขอลา
ทั้งบิดามารดาให้อยู่ครองทางบ้าน
แม่นสีदनนานมือปานใดกะตามช่าง
ค้นบ่ได้นวนนางมโนรานาจหล้ามาพร้อมลูกบ่คีน

(ลำยาวवादกาฬสินธุ์)

ตอนนี้พอบคำต้าน บ่ได้รอโดนนานลงบ้านฟ้าวฟัง
บ่หวังหลังหวังหน้าบาท้าวแรงไว ว่าแล้วได้หีบดาบจอมพระขรรค์
ไปให้ทันเวลาเพราะห่วงนางน้อง
สองเฮาเคยเป็นผัวเมียเคียงข้างสามโนรานางถิ่มอ้ายวางปล่อย
บ่เห็นหน้านาลน้อยตายม้วยอิหลี
มิ่งมิตรเมียขวัญของพี่ปานฉะนี้บ่ต้องชื้อฮุ่นใด
สีนเอ๋ยคงตายถ้าไม่ได้เห็นหน้า มโนราเอ๋ยเคยรักกัน
รักเหลือเกินน้องข้าแต่กรรมมาทำให้เราสองต้องลาจากกัน
มโนราน้องจะอยู่ไหนพี่จะไปมิได้ไหวหวั่น
อันตรายพิษภัยขวางกั้นก็จะฟาดฟันขอพี่น้องได้เจอ
มโนราเจ้าจะอยู่ไหนพี่จะไปตามเจ้ากลับมา
รำพึงคิดถึงไบหน้า โธเอ๋ยตัวข้าซึ่งมีเวรกรรม

(ลำ)

กรรมหยิ่งข้อยสีนแต่เก่า มโนราห์แจ่มเจ้าจ้งไกลข้างห่างหนี
ในชาตินี้ค้นพี่บ่เห็นนาง ชิบกลับหอบางแน่จริงๆน้ำ
ตายดาบหน้าสีนบ่ว่า บ่เห็นหน้านาลน้อยตัวฮ้อยบ่ยอม
พี่น้องพร้อมที่ชิต่วนตามติด ขอถวายชีวิตเพื่อมโนราน้อย...

(ลำทางสั้น)

วอยหนีไกลไลห้องเป้งจางเมืองใหญ่ สีธนเบ็ดไต้ไน้ไปหน้าบร่อ

(กลอนลง)

เอาละนอนคนฟังให้คอยตั้งใจต่อรอฟังเรื่อง...

กลอน นิทานสีธนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 2
ทำนอง ลำลายสุดสะแนนสลับลายาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(บทที่ 1)

ตกลมาในตอนนี สีนทไปพบพ้องค์ท่านฤๅษี
ท้าวจึงมีวาจากราบกรวอนไว้
ถามองค์มุนีเจ้าว่าเห็นเมียท้าวบ่
ฤๅษีตอบว่าพ้อเห็นแล้วแต่นาน

(บทที่ 2)

นางได้จาปากด้านฝากบอกสีธน
บอกว่าตนตัวนางชิต้าวคืนเมื่อบ้าน
ฝากบอกสีธนท่านอย่านำไปกะตามช่าง
อันตรายรอบข้าง วานท่านให้บอกคืน

(บทที่ 3)

ฤๅษีเว้าแล้วพร้อมหีบยื่นธรรมรงค์
กับสะไบแทนองค์หม่อมองค์เอาให้
มโนราฝากให้สีธนได้เบิ่ง
มีเทิงแหวนและผ้าเอาให้แก่บา

(บทที่ 4)

สีธนเห็นผืนผ้าพร้อมพรำวงแหวน
ผัดแย้งแสนรำพึงคิดถึงเมียแก้ว
เป็นจั่งใดกะตามแหล่บ่หวังคืนบ้านเก่า
กราบบังคมแจ่มเจ้าลาเหง้าพ้อฤๅษี

(บทที่ 5)

องค์มุนีจั่งได้สอนสั่งมนต์ขลัง
คั้นซีไปจรงจั่งให้ทองคำถ่านี
บักนาวสีกะเอาไปพร้อมฤๅษีสั่งว่า
ให้หันหน้าสู่เบื้องทางกำทาศูดร

(บทที่ 6)

ยามมีเรื่องเดือดร้อนให้เสกใส่บักนาวสี
มันซีมีฤทธิ์ปราบผลาญมารได้
ตัดสินใจจรงแท้บ่ผันแปรเลี้ยวหล่าย
หวังไปตายดาบหน้าหาน้องให้พบเห็น

(บทที่ 7)

มีหมู่หมี่หมู่เหม่นตามดงพงป่า
ด่านสัตว์สาใหญ่่น้อยเสื่อข้างปางชะนี

(บทที่ 8)

ข้างสวนงาปลาสวนเจียงตานนี้เจ้าผ่านโดยดี
ด้วยฤทธิ์แรงบักนาวสีท่านฤๅให้
เจ็ดปีได้เจ็ดเดือนข้ามล่วง
ทำวผ่านดงใหญ่กว้างมาได้ตั้งใจ

(บทที่ 9)

กินหมากไม้ตางหมู่อาหาร
รับประทานผลปลาเจียนลึงเหลือไว้
เกศาได้ผมยาวลากน่อง
ส่วนว่าผ้าบาดซ้องดั่งขึงท้อคิง

(บทที่ 10)

ทำวบ่หยุดอยู่นิ่งเดินต่อปรอริ
เจ็ดปีปลายเจ็ดเดือนแต่พักแรมดงด้าว
คิดถึงคราวนอนบ้านเป็งจางเมืองเก่า
สีธนแสนโศกเศร้าไถ้กลับบ้านผ่านมา...

กลอน นิทานสีนมนโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้นสลับลำเดินขอนแก่นและลำพื่น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

- มโนราน้องจะรู้หรือเปล่า
ว่าพี่ปวดร้าวคิดถึงมโนราห์
ทำวสีนได้พลัดพรากเมืองมา
เพราะแรงรักกล้าจึงหนีมาจากเมือง
- เหตุไฉนขวัญใจจึงจากพี่มา
มโนราคนดีจึงไม่สั่งคำ
สีนพูดพราโกเวรกรรมอันใด
มโนราน้องจึงหนีจากไกล
สีนร้องให้อยู่กลางไพรพนา
- นงนางหล้ามโนราชีชู้บ่อๆ
ชู้บ่หนอว่าอายตามน้องด่วนมา
คิดฮอดหล้ายามเฮาอยู่น่ากัน
น้องสุขสันต์เรียงรมย์ฮ่วมกันกับอาย
- พี่ชายแสนระกำลำบาก
มโนรามมาจากหลบลิ้นนี้ไกล
หญิงอื่นมีมากหลาย
พี่ชายไม่เคยสนใจหญิงอื่นจะสวยงามปานใด
ก็ลืมไม่ได้หรือกน้องมโนรา
- ซีมเศร้าวอยู่กลางไพรพนา
วิงวอนทเวาขอให้มาช่วยคล
ติดตามนางขอย่าได้สับสน
จงบันดาลให้รักเราสองคน
ให้พี่สีนได้มาพบเธอ
- จิตใจเชื่อนอนละเมอเข้าคำ
เดินไปนำป่าไม้ใจเชื่อเหม่อมอง
คิดฮอดน้องใจห้วงหวนหา
มโนรานวลนางช่างบ่คอยตัวอาย...
(ลำทางสั้น)
กายมาถึงตอนนี้เวลาพบคำ
สนธยาย่าคำบาทำวเล่านอน
(กลอนลง)
คอยฟังตอนสีนสีไซ้ขันปีกอินทรียใหญ่ไปหาน้อง...

กลอน นิทานสื่อนมโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 4
ทำนอง ลำทางสั้นสลบสำยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(บทที่ 1)

มาฮอดตอนฮุ่งเข้าต้องเดินป่าหนาที่บ
ทำวนอนกับคนเดียวอยู่ในกลางด้าว
กล่าวถึงอินทรีย์เจ้าเนาในดงใหญ่
ไปหากินต่าวโค้งมาเข้าสู่ฮัง

(บทที่ 2)

ทำวสือนพักยั้งฟังเบิ่งคำจา
นภยักษพากันไสว่าถึงยามเช้า
เฮาต้องไปกินเนื้อเมืองพญาไกรลาศ
นภประหลาดใหญ่ล้ำมันเว้าต่อกัน

(บทที่ 3)

มืออื่นนั้นเมืองใหญ่ภูเงิน
ซิจัดงานรับขวัญมิงมโนราน้อย
ต้องไปคอยกินเนื้อเหลือเดนงานใหญ่
โครงว้าวควายต้องได้เหลือไว้แก่เฮา

(บทที่ 4)

ได้ยिनนกกล่าวเว้าทำวเล่าดีใจ
ขยับไปหานกไต่ตามกไม้
ปีนขึ้นไปเกาะชั้นบนอินทรีย์ใหญ่
ได้เวลาฮุ่งเข้าอินทรีย์เจ้าเวินบิน

(บทที่ 5)

ทำวบตั้งบด้นเกาะปีกอินทรีย์
ได้เวลาพอดินกบินถึงเท่า
นภไปเซาตันไม้ชานเมืองกว้างใหญ่
บ่อนหันมีต้นไม้ริมน้ำฝั่งชล

(บทที่ 6)

ทำวเลยหลดลอดพันเกาะไต่ตามดิน
ปีนลงไปถึงดินฟ้าหาบังลี้
ทำวรีบหนีไปชั้นในสระอโนดาต
บัดนี้จักกล่าวกำพระยาใหญ่สังคำ

(บทที่ 7)

ตรัสสั่งกำผู้งมูอินทรีย์
ได้จิงหะพอดีถอดแหวนเตรียมพร้อม
ทำวจิงยอมมือน้อมอธิฐานไขอาวน

ถอดแหวนลงคุณ้ำตาจ้องส่องแล

(บทที่ 8)

คั่นแม่บุญคุณ้ำให้แหวนดวนถึงนาง

สูบลงกลางนิ้วมือบาดอาบสีสร้งล้าง

พอเมื่อนางคราญหล้ามโนราสร้งอาบ

นางเลยทราบเหตุซ้อว่าตนอ้ายดวนถึง...

(กลอนลง)

แสนรำพึงรำพันมโนราห์ไหวหวั่นคิคน้ำอ้าย...

กลอน นิทานสีนมนโนราห์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 5
ทำนอง ลำพาลำพาลำสลับทางล่องสับสีพันดอน
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2528

(ทำนอง ลำพาล่องสับสีพันดอน)

จั่งว่าในตอนี้ดำหัวใจนางตั้งพอเห็นแหวนจำได้แม่น
แหวนมันแล่นลี้ๆลงสวมนิ้วตั้งหมาย
ฮู้คักแนว่าอายสีนต่วนตามมา
บอกสนมเสนาแต่งเตรียมของใช้
จัดสไบแพรผ้าภูษาไปให้นุ่ง
เชิญสีนท่อนท้าวมาเข้าสู่เมือง
แต่ยั้งเคืองใจท่านพระยาเมืองผู้เป็นพ่อ
ย่านเข้ามาหลอกล่อให้หลงเล่ห์เหลี่ยมกล
พระยาติดชอกคั่นออกเสียมให้เจ็ดนาง
ให้จัดหาอาหารเสี้ยงเส็งภาข้าว
เอามาวางรวมไว้ให้สีนเลือกเบ็ง
ค้นบุญถึงจั่งซิดได้ พาช้าวมิ่งมโน
สีนโสรสุดสิ้นในใจท้าวอุกอ้ง
เดชะบุญแต่ครั้งคราวก็ได้ฮ่วมกัน
มีหลายอันพระยาท่านให้สีนลองเสี้ยง
ท้าวกะจับถักต้องของน้องตั้งหมาย
เทื่อสุดท้ายกันมานบังตา
ให้เจ็ดนางปอนนิ้วออกมาให้แก่สีนท้าว
กล่าวถึงอินทราเจ้าปลอมตัวมาฮ่อย
ให้สีนได้เป็นคู่ นางน้อยมโนเหล่าตั้งหวัง
ท้าวโกสีบยั้งกลับเพศแปลงกาย
เป็นแมลงวันทองมาไต่ตอมนิ้วมีน้อง
ท้าวสีนมองฮู้เห็นแมงวันประหลาดต่าง
บุญเป็นคู่กับนางเลยเล่าจับถักต้อง
นิ้วมีน้องตั้งหมายมโนราพอเปิดมาน
เห็นอายแล้วเฝือกอดเข้าหากัน
เสี้ยงดนตรีระงมจันปีระบาราฟ้อน
เสี้ยงกลองซ้อง มโหรีเสพกล่อม
สองผิวเมื่อยยืนกอดกันล้อมอ้อมเทิงให้อำไฮ
วามโนราห์เอ่ยตั้งเจ็ดปีปลายเจ็ดเดือนแต่น้องได้จากพี่สีน
บ่เหลือตนพี่บ่นางมาช่างทำลงได้
มโนราห์มีแต่ให้ไต่ยีนคำผิวว่า
พอพญาฮู้เรื่องเลยฟ้าอย่างหนี

หนังสือรวมกลอนลำพาลำสลับ

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงกชสิทธิ์พร

ซิบกว่าเที่ยวใจจนสมใจฮอดมือใหม่
เบิกถอยหลังนับปได้เทิ่งให้เข้าใส่กัน
แสนรำพัน...ละน้ำ

(ลำทางสั้น)

(บทที่ 1)

พญาทำพิธีให้อภิเษกสมรส
เป็นคู่หัวตัวเมียอยู่ครองเมืองบ้าน
บ่ทันนานลาก้าภูเงินเมืองใหญ่
ลาพ่อไกรลาศได้ไปครองบ้านเก่าหลัง

(บทที่ 2)

หนีไปครองอยู่เมืองใหญ่เป็งจาน
อวสานสีธนและมโนราน้อย
คอยฟังบั้นนิทานอื่นต่อ
รอถ้าฟังโลดเจ้าคนเฒ่าอย่าหนี
สิ้นนวนคนอ้วนนมใหญ่แต่ของน้อย....

กลอน เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2529
ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมอลำกลอนแห่งประเทศไทยที่
ส.ว.ท. จ. มหาสารคาม ปี 2529(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ....

ประเทศชาติ บ้านเมือง รุ่งเรือง ศรีวิไล
ย้อนพระโพธิสมภาร ของล้นเกล้า ล้นกระหม่อม
จอมประมุข ของไทย บารมี เกரியไกร
ของพี่น้อง ชาวไทย ได้เทิดทูน มานาน
ขอพระองค์ ทรงพระเกษม สำราญ
สืบสถาน แผลมทอง ให้ฟูเฟื่อง เสิ่งสูง เจริญ เต้อ...

โอ้ละนอ...

ขอพระองค์ ทรงพระเจริญเต้อ...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

นับแต่เหนือ หัวเจ้า ภูมิพล มหาราช
พระองค์ทรง อยู่ยัง เป็นพระเจ้า แผ่นดิน

(บทที่ 2)

โดยสมบุรณ์ ตลอดสิ้น พระองค์กล่าว คำขาน
ทรงมีพระบรมราชองค์การ แต่วันปฐมต้น

(บทที่ 3)

ว่าเราจะครอง แผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุข แห่งมหาชน ชาวสยาม
เพิ่นกล่าวคำ งาม ๆ แต่เพียง พ่อย่อ
กล่าวแต่พอ สั้น ๆ มีความหมาย ยิ่งใหญ่
แสดงถึง พระราชหฤทัยว่าเพิ่นจด จ่อแล้ว สิครองบ้าน เทียงธรรม

(บทที่ 4)

เพื่อประโยชน์ ทุกก้า ท้าวราช อาณาจักรทศพิธ ราชธรรม
สืบประการ ท่านพระองค์ ทรงไว้
ทรงดำเนิน มาได้ สดใสงามคล่อง
แผ่นดินธรรม ดินทองจั่งเจริญ ก้าวหน้า บ่มีหล้า ต่ำถอย

(บทที่ 5)

หลายพรรษา บ่หน้อย แต่สืบต่อภารกิจ
ส่วน พระวรกายพระองค์ทรง อุทิศ ต่อประชา ทั้งค้าย
ทรงระงับ เหตุร้าย ให้เป็นดี ได้คล่อง
หวังนำราษฎรคือพ่อหวังลูกเต้า ย้านเฮานั้นบ่ได้กิน

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลิตธิพร

(บทที่ 6)

หมัดทุกอย่าง ตลอดสิ้น เรียกว่าครอบ จักรวาลท่านพระองค์ ทรงเป็น
จุดศูนย์รวม จิตใจ เผ่าไทยทั้งค้าย
เป็นศูนย์รวม ใจให้ประชาไทย ทุกที่
ก่อให้เกิด สามัคคีของชาวไทย ถ้วนหน้า ควรให้ ยึดเอา

(บทที่ 7)

ทางการเมือง พระองค์เจ้า ทรงช้อย สนพระทัยทรงเป็นนัก ปกครอง
ระบอบประชา ธิปไตยให้ประชา ไทยใช้
ด้านสังคม พระองค์ได้ อุปถัมภ์ ค้ำช้อย
ให้คนไทย ไหญ่น้อย หันหน้า ฮ่วมกัน

(บทที่ 8)

ด้านทหาร หาญนั้น กะทรงเอา พระทัยใส่
สมกับว่า พระองค์ทรงเป็นจอม ท้าไทย หาผู้ใด สิกล้ำ เกินนี้ ปมี

(บทที่ 9)

ส่วนทหาร ที่ทุพล ภาพนี้ จากการปฏิบัติงาน
ทั้งตำรวจ ทหาร และพล เรือนด้วย
พระองค์เอา พระทัยช่วย ดูแลเต็มที่
ตามชายแดน ทุกที่ เสด็จเยี่ยมไปได้...

กลอน เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2529
ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมอลำกลอนแห่งประเทศไทยที่
ส.ว.ท. จ. มหาสารคาม ปี 2529

ด้านการเจ็บป่วยไข้กะทรงช้อยอุปลัมภ์
หน่วยแพทย์หลวงประจำส่วนตัวพระองค์ท่าน
บริการคนไข้หน่วยแพทย์ติดตามไปเยี่ยมพี่น้องทุกที่
ทางด้านการศึกษาเจริญดี เพราะพระองค์ท่าน
เร่งเสริมสร้างบ่อเซา ทรงพระราชทาน
สร้างโรงเรียนร่มเกล้า ไว้ทั่วหัวระแหง
ทางด้านศาสนา กะบ่อเคยเปลี่ยนแปลง
พระองค์ทรงไว้ เสด็จไปยกข้อฟ้า
ตามวัดวาหลายบ่อน เกินเป็นตาสะออน
พระองค์ทรงซาบซึ้ง ถึงด้านศาสนา
ด้านการเกษตร พระองค์ทรงทราบ
ส่วนใหญ่ประเทศไทย นั้นได้พากันทำไธนาผาท้าง
ชนชาวไทยส่วนหลาย ได้พากันปลูกสร้าง
ทางการด้านเกษตร ด้วยสาเหตุเรื่องนี้
พระองค์ท่านห่วงนำ โดยเฉพาะเรื่องน้ำ
ปัจจัยใหญ่สำคัญ ท่านพระองค์ตระหนักดีว่า
ในการดำรงชีพของประชาชี สิ่งจำเป็นคือน้ำ
จึงทรงพระราชดำริ ให้สร้างชลประทานปั้นอ่าง
ทรงพระราชทานโครงการหลวง พัฒนาต้นน้ำให้มีใช้สู่ทาง
ท่ากลางเพื่อท่านพระองค์ทรงเดินหา แหล่งกำเนิดของน้ำ
ด้วยท่านพระองค์เอง คือเขาเห็นในทีวี
ข่าวพระองค์เสด็จเรื่อย น้ำพระทัยเย็นเฉื่อย
เสด็จไปบ่อได้หย่อน ฝนลิตกแดดลีส้อน
บ่อยอมหล้าว่าถอย หยาดเหงื่อไคลไหลย้อย
เต็มพระวรกาย เป็นหน้าออนซอนหลาย
น้ำพระทัยเหลือล้น ดุจตั้งสายฝนแก้ว
ชโลมไทยทุกแห่ง โดยเฉพาะภาคอีสานของเขา
นี้เป็นถิ่นแห้งแล้ง ฝนฟ้าบ่อดี พระองค์ทราบจั่งซี้
ทรงช้อยเร็วไว ทรงพระราชทานโครงการ
น้ำพระทัย กับโครงการอีสานเขียว
ช้อยเหลือไวฟ้าว เมืองไทยเขาเหมาะอย่างยิ่ง
ที่มีการปกครอง แบบประชาธิปไตยเอาไว้

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

ให้คนไทยถืออยู่ มีสถาบันชาติศาสนาเป็นคู่
มีพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุขประเทศไว้
ให้ไทยได้อยู่ดี สรุปลแล้วเป็นด้วยบุญบารมี
ท่านพระองค์เหนือเกล้า ขอถวายพระพรให้
แต่องค์เหนือหัวเจ้า พระบรมชั่งซ่า
อยู่ปกครองไพร่ฟ้า เจริญรุ่งชัวกาล
ขอให้บุญสมภาร พระองค์ท่านเอื้องอยู่อยู่คงฟ้า..

กลอน ลักษณะผู้แทนที่ควรเลือกตั้ง ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2529

(กลอนขึ้น)

โอละนอ สวัสดิ์พี่น้องผู้มีเกียรติทั้งหลาย
มีอันฉันทราตรีลือล่ำบรรยายเรื่องเลือกตั้ง ส.ส.
ให้พี่น้องเตรียมรอ 27 ก.ค. ไปเลือกตั้งผู้แทน
ถ้าผู้ใดหวังแหวนระบอบประชาธิปไตย
ลักษณะผู้แทนดีเป็นที่น่าพอใจ
ให้พี่น้องฟังเบิ่งในกลอนนี้
โอละนอ.....นวลเอ๋ย
ฟังเอาก่อนฟังกลอนไว้ก่อน ๆ ลักษณะของผู้แทนราษฎรดี
บ่อดีให้ท่านฟังไว้ฮั้นตรง ผู้แทนดีเป็นสีแก่พี่น้องประเทศชาติของเรา
ข้อ 1 แก้ปัญหาความเดือดร้อนให้เขาช่วงเบาหายได้
ข้อ 2 สร้างความเจริญให้ภายในประเทศชาติ
และบ้านเมืองให้รุ่งเรืองขึ้นสูงเฮือง
ข้อ 3 แม่นเรื่องในออกกฎหมาย
และควบคุมการดูแลการดำเนินงานของรัฐสภาเอาไว้
ข้อ 4 เป็นคนเสียสละแท้มีคุณธรรมมาก่อน
เสมอปลายและต้นคนนั้นจึงดี
ข้อ 5 มีควรรำฮอนคิด คนซื่อสัตย์สุจริต
และตั้งใจจริงแท้ให้เป็นแก่ประโยชน์ของส่วนร่วมรวมกัน
หลายกว่า เป็นประโยชน์ส่วนรวมนั้นหลายกว่าส่วนตัวอันนี้แม่น
ข้อ 5 ผู้แทนท่านที่ดี ข้อ 6 เป็นคนดี มีความสนใจเข้าไปในปัญหาท้องถิ่น
ข้อ 7 มีหลักฐานการทำมาหากินสุจริตเที่ยงแท้ ประวัตินั้นย่อเลื่อมเสีย
ข้อ 8 กล้าพูดความจริงแท้กล้าเป็นปากเป็นเสียง
เจ็บฮ้อนแทนราษฎรยามทุกจนฮนไฮ้
ข้อ 9 เป็นคนที่สามารถสื่อออกกฎหมายได้ด้วยตนเองคือว่า
ข้อ 10 เป็นคนดีที่มีน้ำใจนักกีฬา ฮู้ชนะแพ้อัดได้แ่ง ค่าผู้ใด
10 ประการจำไว้ลักษณะผู้แทนดี ฉันทราตรี
ขอเตือนท่านผู้ฟังให้จำไว้ 27 ก.ค.
ให้เตรียมบัตรประชาชนเอาไว้ถือไปเด้อท่าน
ไปเลือกตั้งอย่าคร้านถึงมือให้ใส่ใจ
อยากมีการปกครองแบบ ประชาธิปไตย
ไปเลือกเอาไว้ผู้แทนดีไว้ผู้แทนดีไว้เพ็ง
ให้หมู่เจ้าจอมเพ็งคุณสมบัติข้างต้นลือล่ำว่ามา
ผู้แทนดีลือหน้าขาวประชาบ่ต้องหวัง

ชนชาวไทยทั้งผอง สีสนุกนั่งเล่นเมืองบ้านสีฮุ่งเฮือง
มีอันขอจบเรื่องผู้แทนดีไว้ก่อน ฉันทราตรี ศรีวิไล ผากเป็นเสียว
ล้ากลอนกับพี่น้องท่อนี้ สีลาท่านด่วนหนี เลือกดี ๆ
เมืองบ้านสีฮุ่งเฮืองฮุ่งเต๋อลุงป่า

กลอน เขียวชวนเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2529

(กลอนสั้น)

โอละนอน อาทิตย์ที่ 27 ก.ค. 29

เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พวกพี่น้องอย่ามัวพากันนอนหลับไหลลึ้มหลง

ตั้งแต่แปดนาฬิกา ไปถึงบ่ายสามโมงของวันที่ 27 ก.ค.

ไปใช้สิทธิ์เด้อคุณแม่คุณพ่อ อย่ารอเด้อ

โอละนอนวล ๆ เอย

ฟังเด้อท่านคณาจารย์พ่อแม่ ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่น้อยหนุ่มชุนสาว

อายุเริ่มจากขวหรือยี่สิบจำไว้ชวนกันไปเลือกตั้งเอาคนดีเด้อพ่อ

ยี่สิบเจ็ด ก.ค. ให้รีบตื่นแต่เช้า ไปเอาแล้วจ้งหนี

อย่าคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของเขา

เรื่องขอเฮาราชฎรโดยตรงอย่าละเลยเฉยนิ่ง

บ่อย่าชายหรือหญิงจ้งเอาสิทธิ์ไปใช้ในทางที่แม่น

ฟังแต่ชื่อว่าผู้แทนเฮาต้องเลือกให้ได้ผู้แทนที่ดีอิหลี

เพื่อไปทำหน้าที่แทนราชฎรเฮา

อย่าสิเมาทำงานจนเหล่าลึ้มเมืองบ้าน

งานของเฮาจริงแท้บ่แม่นของคนอื่น

จ้งพากันรีบตื่นลุกมาเด้อพี่น้องอย่ามัวของเรื่องงาน

ถ้าอยากให้เมืองบ้านเฮียงฮุ้งสดใส

และอยากมีระบอบประชาธิปไตย

อย่าลึ้มเด้อท่าน 27 ก.ค. อย่ามัวพากันอ้างการงานที่ทำอยู่

อย่าอ้างว่าบู้หน่วยไปถิมบ่อนคะแนน

กับอย่าอ้างว่าบู้ผู้ที่ลงสมัครอย่าอ้างว่ามีคนโตม๊ก

และบ่มีเวลาแล้วบ่หัวชาซ้ำ

อย่าอ้างว่าตัวบ่มีรายชื่อในบัญชีนำหมู่

ถ้าเฮาอ้างอยู่ว่าไผเป็นกะได้พีสิใช้ชื่อแทน

เรื่องของผู้แทนนี้เป็นสิทธิของเฮาราชฎรทุกท่าน

เป็นสิทธิ์ราชฎรทุกท่านควรไปร่วมฮ่วมใจ

ไปเลือกตั้งหลายท่อดักะย้งดีเด้อพี่น้อง

เพื่อสิได้กลั่นกลองเอาคนดีมีค่า เฮาสิได้คนดีเข้าไปนั่งในสภา

หลายคนย้งขึ้นถ้าเฮานั้นร่วมกัน

ตั้งแต่ 8 โมงเช้า ถึงบ่าย 3 โมงนั้น

ของวันที่ 27 เดือนกรกฎาคมที่จะถึงในปีนี้

เป็นวันที่เลือกตั้งให้พากันเตรียมท่า

อยากปานใดกะให้ปลีกเวลาของเจ้าเพียงเล็กน้อย
ไปถ้าไว้ใส่คะแนนเลือกตั้งให้พากันเตรียมท่า
อยากปานใดกะให้ปลีกเวลาของเจ้าเพียงเล็กน้อย
ไปถ้าไว้ใส่คะแนนเลือกผู้แทนดีไว้จ้งหนีไปทางอื่น
ให้รีบพากันตื่นเลือกผู้แทนไว้ใช้เฮาสีได้อยู่เย็น
ฉันทราตรี ขอเน้นให้พากันเอาใจใส่
ฉันทราตรี ศรีวิไลเขียนกลอนลำส่งให้
และลำร้องสื่อสาร
ราตรีขอวาลให้พี่น้องทุกท่านไปเลือกตั้ง

กลอน อีสานเขี้ยว

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2531

ใช้ในโครงการน้ำพระทัยในหลวง

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

สวัสดิ์พี่น้องผู้มีเกียรติทั้งหลาย

มีอันหมอลำจะมาลำบรรยาย

เกี่ยวกับความห่วงใย

ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ที่ติดต่อประชาชนชาวอีสาน

ฉันจะเล่าเหตุการณ์ให้พี่น้องฟังไป

ครูราตรี ศรีวิไล ผู้ประพันธ์กลอนมาให้

ลำให้พี่น้องทุกคนรอฟังเรื่อง

โอละนอ.....นวลเอย.....

ฟังแต่ท่านคณาจารย์น้อยใหญ่มีอันฉันได้ลำเรื่องภาคอีสาน

ปีนี้แล้งเกือบทุกหมู่บ้านลึบเจ็ดจังหวัด

จึงว่าเป็นความทุกข์ต่ออีสานเหลือล้ำ

เพราะส่วนใหญ่คนอีสานเฮานั้น

ทำงานด้านเกษตรปีนี้เกิดเหตุแล้งฝนฟ้าไม่ดี

ปีกลายนี้กะไคไหนพอทุเลา

การเกษตรของเฮากะเล่าพอเพียงได้

ตกลมาพอปีนี้เต็มทีแห่งไร่

พวกชาวนาชาวไร่มีความสิ่ว

ซิมเศรำใส่กันแม้แต่น้ำสิ่กินสิใช้

หมูนั่นกะอีตอยากเหลือเช้ญ

เป็นนำเวทนาหลายฝ่ายอีสานปีนี้

लगคนหนีจากบ้านหารับจ้างทำงานถิ่นบ้านจพลัดถิ่น

ผู้ที่อยู่กะหากินทั้งกล้ากลืนต่อสภาพแห้งแล้งดินแห้งโพงหม

หน่วยงานรัฐทรบข่าวเพิ่นเลยเข้ากราบลัม พระองค์ท่านเหนือหัว

พร้อมกะพระองค์เองเพิ่นกะทรงหวนฮู้ทรงมอบหมายงานให้

กองทัพกริบด่วนในภายใต้การนำ ของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

ผู้บัญชาการทหารบกเป็นแก่นกลางจัดกระบานการจัดน้ำกินน้ำใช้

ไปช่วยภาคอีสานโดยการแจกน้ำทุกบ่อนที่กันดาร

เอ็นโครงการทั่วไทยในหลวงช่วยอีสานคราวนี้

มีน้ำกินน้ำใช้ชาวอีสานได้บรรเทาทุกข์ไปพอได้ระยะนี้

พร้อมพากันซาบซึ่งพระคุณท่านพระองค์ นอกจากโครงการนี้

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิพร

ยังมีต่ออีสานเขียวเพื่อเป็นการพัฒนาถาวร ให้อีสานฟูฟ่องขึ้นเลยจัดโครงการขึ้น
เอ็นว่าอีสานเขียวโดยการสั่งให้ช่างเจาะบาดาลพร้อมชุดकुคลองเพื่อกักเก็บน้ำ
บางพื้นที่กันดารหน่วยชุดเจาะบ่เข้าพื้นจำเป็นต้องเอา
เครื่องวัตถุช่วยระเบิดเพื่อให้เกิดแหล่งน้ำมีใช้ทั่วกันภาคอีสานเฮานั้น
สีแล้งทั่วถึงใส
เพื่อนำไปทั่วถึงเต็มทีอีกห้าปีข้างหน้า
อีสานเขาต้องเขียวแนวขอนแก่นพ่อแม่และญาติพี่น้องให้มาร่วมฮ่วมใจ
ร่วมกันปลูกต้นไม้เพื่อเร่งช่วยโครงการถ้าอีสานเป็นพื้นที่สีเขียว
ฝนต้องตกลงมาถูกต้องตามฤดูแต่ชาวอีสานบ่มีทางว่าสีเขียว
ถ้าโครงการอีสานเขียวนี้สำเร็จลุล่วงภาคอีสานทั้งปวงต้องเจริญก้าวหน้า
บ่มีเหล่าต่ำถอยผลิตผลการเกษตรนี้กะสิบ่ด้อย
ต้องมรรคเต็มผล คำว่าจนบ่มีต่ออีสานเฮานี้
การที่ปลูกต้นไม้เป็นปัจจัยหลายอย่างเพื่อวับน้ำบนดินให้ชุ่มชื้นไว้นาน
ภาคอีสานสิได้มีน้ำกินน้ำใช้ไปให้ทั่วถึงสิได้ใสจริงๆ
มีน้ำใช้ไปสู่อีสานกว้าง...

กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดที่ ทวี ช่อ 4 ขอนแก่น

(กลอนสั้น)

โอ้ละนอ... ประเทศชาติบ้านเมืองรุ่งเรืองศรีวิไล
เพราะว่าไทยเคารพสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ไทย
แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ต้องเจริญก้าวไกล
ถ้าหากไทยสามัคคี เงินภาษีราษฎรเสียไป
สิหมุนเวียนคืนมา พัฒนาบ้านเฮา
รักษาเอาคู่สู้คน โครงการ ก.ส.ช.
เป็นโครงการของประชาชนเพื่อแก้ปัญหาของประชาชน
ไทยทุกคนต้องร่วมใจพัฒนามีน้ำไหลไฟสว่างทางดี
มีเงินใช้ไร้โรคความเจริญของท้องถิ่น
ต้องตามมาประเทศชาติต้องเข้าทำเจริญแท้
โอ้ละนอ...นวลๆ เอย...
ขอกราบเรียนพี่น้องที่เคารพทั้งรัก
ผู้มีศีลธรรมดีต่ำสูงลุ่มป่า
สวัสดีถ้วนหน้า ผู้รอฟังทุกท่าน
ทั้งคณะกรรมการและประธานใหญ่น้อย
ผู้คอยขี้บ่บ่การขอขอบคุณทุกท่าน
ผู้ตกแต่งแปลงสรรค์ศูนย์ประชาสัมพันธ์
ผู้เจ้าของงานนี้ หาหมอลำมาหนี
เส็งกันบั้นบ่อน เพื่อฟื้นฟูลำกลอน
ประเพณีสืบไว้บ่มีให้เสื่อมสูญอีกอันหนึ่ง
เพื่อต้องการกระตุ้นในเรื่องพัฒนา
โดยฝากเสียงลำมาเป็นสื่อสารชาวบ้าน
ภาคอีสานเหมือดแคว้น ยึดถือเสียงลำแคน
บ่มีได้ไลปล่อยฉันทราตรี ศรีวิไล
นักประพันธ์รุ่นน้อยของท่านจงอภัย
ต่อจากนี้สิได้เริ่มเรื่อง ก.ส.ช. พอให้คนชาวไทยได้เข้าใจกันบ้าง
ก.ส.ช. หมายถึง โครงการสร้างชนบทท้องถิ่น
รัฐบาลทำมาแล้วหลายปี เป็นที่พอสิรู้กันแล้ว
แพร่หลายเพื่อให้ทุกเขตค่ายในท้องถิ่นชนบท
ได้รู้จักกันดีเรื่อง ก.ส.ช. นี้ที่สู้กันมาแล้วพอเพียงนิดหน่อย
ให้เข้าใจถูกต้อง ดีขึ้นกว่าเดิม...

กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

ข้อที่ 1 จุดแรกเริ่มในเรื่องโครงการรัฐบาลนำมาช้อยเหลือชาวบ้าน
เป็นโครงการงานสร้างชนบทยิ่งใหญ่โดยเฉพาะ
ภาคอีสานของไทยเกิดกันดารแห้งแล้ง ฝนฟ้าไม่ดี
ภัยแล้งภาคอีสานนี้มีอยู่เป็นประจำ
การทำนาทำสวน ต้องอาศัยฝนฟ้า
ฝนบ่มาทำให้ ชาวเกษตรอีสานไทย
คองแล้วคองเล่า ข้าวบ่มีอยู่เล่า
เงินใช้กะบ่มีด้วยความจนบอบปี
จ้งพลัดที่ลงกรุง ไปทำมาหากิน
ถ่มดินอีสานไว้ ไปหากินคนกำ
คนทางคนถิ่นผู้กลางคนไปทำมาหากิน
อยู่ทางกรุงเทพฯ กว้างให้เขาต้มชะชาย
ซึ่งจะก่อเหตุร้ายคดีอาชญากรรม
พวกผู้หญิงถูกหลอกขายตัวนำคอบความจนจี้
กลายเป็นโสเภณี ขายของดีไปซ้ำ
ฝาร่งำมูลแม่นับแต่มี้อสิแย
ไปเสียเล่ห์เหลี่ยมคนด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงคิดค้น
โครงการเร่งเร็วไวประชาชนควรร่วมมือร่วมใจรับโครงการนี้เพื่อให้มีรายได้
เพิ่นจัดหามาช้อย สร้างสาธารณะ
ประโยชน์ด้วยให้เขาได้ต้มกัน
นโยบายนั้นนั่นเฮ็ดเพื่อปวงชน
โครงการ ก.ส.ช. เป็นโครงการประชาชน
แก้ปัญหาประชาชนทุกคนให้จำไว้
เพื่อเพิ่มพูนรายได้ประชาชนในท้องถิ่น
ได้มีอยู่มีกินเงินทองไว้ใช้
บ่ไปง้อผู้ใดเงินที่รัฐบาลให้
กะบ่แม่นของไผ เงินที่ภาษีที่พวกเขาเสียไป
เพิ่นส่งคืนมาให้ผ่นให้เขามาใช้บ่สูญเสียถ่มเปล่า
เงินภาษีอากรเขา รัฐบาลเพิ่นให้คืน
สร้างถิ่นเขาโครงการนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐาน
ความต้องการหมู่เจ้าท้องถิ่นชนบท
เพื่อส่งเสริมสร้างความสามัคคี
ทุกหน่วยงานให้ดีขึ้นและเพิ่มความฟูฟั้น
ความเจริญท้องถิ่นช้อยให้ราษฎรได้มีอยู่มีกิน

มีงานทำทุกหัวหน้ามีรายได้สู่คน
และสภาพตำบลได้รู้จักแก้ปัญหาถิ่นตนเอง
เล็งเห็นความสำคัญในความสามัคคี
ระหว่างคนในบ้านโครงการสร้างชนบท
หรือว่า ก.ส.ช. นี้ มีดีหลายอย่าง
ให้ทั้งสิ่งก่อสร้าง ทั้งรายได้ยอด่างดี...

กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

โครงการนี้เริ่มจากประชาชน คือสภาตำบล
ต้องร่วมมือเด้อท่านข้อสำคัญคือกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการทุกท่านผู้ทรงคุณวุฒิ
ค.ป.ต. ทุกท่านประสานหัวใจ
สภาตำบลนี้เพิ่นประกอบไว้ให้
คือท่านทั้งหมดเป็นองค์กรพื้นฐาน
ของชาวชนบทให้ร่วมมือกันสร้างดูว่า
ทางเมืองบ้านเฮา กันดารอิหยังแห่น
รัฐบาลชื้อช้อยแก่ ให้เฮาได้ตั้งใจ
ให้สภาตำบลนั้น จัดแต่งโครงการ
แก้ปัญหาเพื่อบรรเทาความทุกข์ให้ราษฎรชาวบ้าน
ยกตัวอย่างภาคอีสานฝนแล้งบ่เพียงพอน้ำท่า
ก.ส.ช. นำมาพัฒนาหมู่บ้านให้เรื่องรุ่งฮุ่งใส
โดยที่รัฐบาลได้จัดส่งเงินมาให้สภาตำบลควนลงมือสร้าง
เพื่อให้คนชาวบ้านมีงานทำ
อีกอย่างสร้างสาธารณประโยชน์ขึ้นตามท้องถิ่นสถาน
เช่นว่าฝายประตุ หรือผนังกันน้ำ ห้วย ฮ่อง คุ คลอง
สิเป็นบึงหรือหนอง อ่าง กักเก็บน้ำ
มีอาคารน้ำล้นรางระบายท่อส่ง
โก่งเป็นเหมืองส่งน้ำให้มีใช้ทั่วถึง
นอกจากนั้นให้เลี้ยงพวกหมู่ปูปลา
โก่งเป็นสาเป็นหลุมเลี้ยงปลากินได้
ถึงเก็บน้ำกะให้ทำกันปั้นโอ่งบ่อบาดาล
ทั้งประปาหมู่บ้านโครงการให้สู่นวน
การเกษตรหมูนั่นเลี้ยงหม่อนพันธุ์ใหม่
ทำนาปีนาปรังปลูกผักขายได้
น้ำนี้เป็นปัจจัยเฮ็ดแนวใดกะคล่องสนใจสู้อย่าง
อีกอันหนึ่งสร้างถนนหนทาง
มีสะพานล่องข้ามไปได้ทั่วถึง...

กลอน โครงการ ก.ส.ช. ตอนที่ 4

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

(บทที่ 1)

ศูนย์เอนกประสงค์ พร้อมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
กะมีทุกตำบลสถานีอนามัยกะทั่วถึงกันแล้ว
แนวโครงการ ก.ส.ช. ฉันทว่าเพิ่นต้องการให้เฮามีรายได้เพิ่มเติม
ความเจริญกะได้ เงินใช้กะเล่ามี

(บทที่ 2)

พวกน้องพื่อย่าได้นิ่งอยู่นอนเฉย
อย่าให้เวลาล่วงไปเด้อท่าน
โครงการนี้ต้องการใช้แรงงานชาวบ้าน
เพื่อให้ชาวชนบทมีงานบ่ต้องพรากจากที่
เงินโครงการส่วนนี้เอามาจ้างหมู่เฮา

(บทที่ 3)

ฤดูฝนกะทำนา เอ็ดเอาข้าวใส่เกล้าให้ลั่นชื่อเต็มขาง
ฤดูแล้งทำงาน ก.ส.ช. เพื่อเอาเงินใช้
เงินกะเดิน เงินกะได้ มีน้ำกิน น้ำใช้
ความเจริญสิไปใสเฮามีไว้สู้อย่าง
น้ำกะไหลไฟกะสว่าง หนทางดีเงินกะมีไว้ใช้สวรรค์ฟ้ากะบ่ปาน

(บทที่ 4)

กลับมาเด้อกลับคืนมาสู่บ้านเด้อพวกท่านที่หนีไป
ฉันทราตรี ศรีวิไล ฝากเสียงลำเอิ้น
เชิญกลับคืนมาบ้านมาทำงานอยู่ถิ่นเก่า
มาทำงานเอาเงินเฮาพัฒนาบ้านเฮา ก.ส.ช. เพิ่นให้ เฮาสีไต่อยู่ดี

(บทที่ 5)

โครงการ ก.ส.ช. นี้มีคุณค่าหนักหนา
ขออย่างเดี๋ยวนะเฮาช่วยมือร่วมใจช่วยกันพัฒนา
อย่าพากันคร้าน
โครงการ ก.ส.ช. นี้ดีหลายเหลือโพด
มีประโยชน์ต่อบ้านเฮาแท้ฮัล

(บทที่ 6)

ข้อที่ สองสามไปนี้ให้รอฟังตอนล่อง
ทั้งข้อสี่เด้อพื่อน้องคุณท่านให้นั้งรอ

(กลอนลง)

โครงการ ก.ส.ช. โปรดจงได้ฟังต่อเด้อคุณท่าน...

กลอน รณรงค์โรคเฝ้า ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

(กลอนขึ้น)

โอ้ละน้อ....

โรคเฝ้าโรคระบาดเกิดจากการขาดสารอาหาร

กำลังเป็นปัญหาของทางการคือสารไอโอดีน

ค้นไผกินบ่พอคอสีพอกสีใหญ่

หรือมีอันเป็นไปปัญญาเสื่อมทางเป็นเฝ้า

พากันจำไว้เด้อหมอลำเว้า

โอ้...ละน้อ..นวลๆเอ๋ย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ฟังเด้อให้ชาวไทยน้อยใหญ่

พากันเอาใส่ใจสุขภาพพี่น้องของท่านผู้ฟัง

(บทที่ 2)

สนใจตั้งฟังเบิ่งปัญหา

บ่แม่นเรื่องธรรมดาโรคอ้อเฝ้านี้

ทางที่ดีฟังไว้สนใจคำว่า

ว่าโรคเคยา ประมวลลาภา แปลว่าคนบ่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ

ค้นไผเกิดป่วยไข้ฟังไว้แน่เด้อ

(บทที่ 3)

เรื่องโรคเฝ้าโรคเฝ้าฮู้บ่คือหยั่ง

ฟังจากภาษาคนภาคเหนือเรียกว่าเอ่อๆนี้

ความหมายมีจำไว้เป็นมาแต่เกิด

แต่กำเนิดอยู่พุ้นในท้องแม่มาร

(บทที่ 4)

แม่ขาดธาตุอาหารนั้นปัญหาเรื่องการกิน

คือขาดสารไอโอดีนลูกเป็นเฝ้าได้

ค้นไผเป็นเฝ้านี้มีอาการตอนใหญ่

หูหนวกเป็นบ้าไข้ปัญญาเสื่อมคิดบ่ไว

(บทที่ 5)

เว้ากะเว้าบ่ได้ใหญ่บ่ทันเขา

เบาปัญญาหาแข็งย่างไปกระดูกพร้อม

หอมอาการคนไข้คือชุมปัญญาอ่อน

สอนกะสอนบ่ได้ไผเว้ากะบ่ฟัง

(บทที่ 6)

เป็นภาระอีกซ้ำให้พ่อแม่ฟูมฟัก
หนักทางใจกะหนักเวียกงานบ่เป็นพร้อม
คอยถนอมหาเลี้ยงบุตรปัญญาอ่อน
สู้จักแล้วให้อ่อนฟ้ารักษา....

(กลอนลง)

แก้ปัญหาโรคเอดส์โดยป้องกันไว้ก่อน อย่านอนนิ่ง...

กลอน รณรงค์โรคเฝ้า ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

ฟังบทซอเป็นกลอนซอไล่
สุขภาพอนามัยไทยของเจ้าพี่น้องเขาได้อำฮอน
ฟังคำกลอนแล้วจ้งหันคนเป็นเออฮู้แล้วไป
เป็นคนไทยพี่น้องทางเหนือพุ้นเพิ่นว่ามา
เป็นคนเออนี้หละน่าเป็นมาแต่กำเนิด
เกิดขึ้นมาตั้งแต่พุ้นอยู่ในท้องแม่มาน
แม่ขาดสารจำพวกไอโอดีนนี้ ตอนมีครรภ์อุ้มท้องอยู่
ลูกเกิดมาบ่ฮู้เป็นเออแล้วจ้งเห็น
เป็นโรคเฝ้าว่านี้มีอาการขึ้นตอนใหญ่
หูหนวกเป็นบ้าใบ้ปัญญาเสื่อมโง่เขลา
เว้ากะเว้าบ่ได้โตกะใหญ่บ่ทันเขา
เบาปัญญาขาแข็งย่างไปกระดูกพร้อม
ซอมเบ็งเด้อลุงป่าซุมคนปัญญาอ่อน
สอนกะสอนบ่ได้ไฟเว้ากะบ่ฟัง
เหม็ดความหวังชาตินี้เต็มทีเวทนา
พ่อแม่พลอยเป็นภาระเฮ็ดเวียงานคอยหาเลี้ยง
เท็งเสียงเว้านิทรหาคาเรื่องใส่
ไผมีลูกจ้งสิกรรมแท้ตั้งแต่หลัง...ละน่า
ฟังทางหมอเพิ่นเว้าว่าอยู่ทางอีสาน
ไททางเหนือกะเป็นหลายอยู่ในเดี่ยวนี
มีกลางบ้านเป็นกันเหม็ดหมู่บ้านในภูพี่น้องเฮานี้อยู่ไกล
ทุกซ่ยากฮ้ายในที่กันดารการได้กินอาหารหมู่ทะเลบ่มีแล้ว
แถวทางภูมีซ้่าเกลือทะเลกะเงินขาด
อนาถน่าพี่น้องเฮานี้บ่เป็นจ้งสิจ้งชาติที่แนวกิน
ไอโอดีนเลยบ่มีดอกหมู่เฮาไทบ้าน
หลานหมอลำจ้งมาเว้าเอาความหมอเพิ่นบอกต่อ
เด้อคุณพ่อเด้อคุณแม่ขอให้พวกพี่น้องฟังแล้วให้ใส่ใจ...ละน่า
หีบเร็วไวหาทางแก้มีหลทางอยู่เด้อท่าน
กินอาหารมีสารไอโอดีนเสริมได้ใส่เกลือ
ใส่ลงไปใต้น้ำกะได้หรือใสใต้น้ำปลา
ไปหาเอาน้ำหมอยูใส่กะพอได้
หลวงเพิ่นเอามาให้นำสถานื่อนามัยโรงพยาบาลเด้อท่าน
บ้านผ.สส., อสม. แพทย์ประจำตำบล
ถามกำนัลพ่อใหญ่บ้านมีพร้อมแล้วหมู่เฮา

ยามไปเอาถามวิธีกินพร้อมนำหมอนแ่เต้อท่าน
หลานหมอลำมาบอกท่อนี้เต้อท่านจงอยู่ดี
ให้อยู่ดีกินดี สุขีมีหมั่งผู้ฟังเอ้ย...

กลอน รณรงค์โรคเอ๋อ ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

(บทที่ 1)

ละแหม่นว่าได้อนาย
ชื่อโรคเอ๋อนี้ น่าเพิ่นเอ็นชื่ออยู่ทางเหนือ
เป็นภาษาภาคเหนือเอ็นว่าเอ๋อเอ๋อนี้
มีคำเอ็นบ่คือกันแต่กต่าง
ทางที่ดีนั้นให้ป้องกันไว้จั่งลิดี

(บทที่ 2)

ภาคอีสานเฮานี้ เอ็นว่าคนเป็นล่อยง่อยเปียเสียขา
แต่ในครรรภ์มารดาขาดสารไอโอดีนแม่บ่กินสารนี้
เกิดมามีอาการง่อยบ่สมบูรณ์ปัญญาอ่อน
ผู้กลางคนหูหนวกตาบอดพร้อมสมองเสื่อมบ่ใส

(บทที่ 3)

ช่อยโตเองบ่ได้ร่างกายบ่แข็งแรง
ผู้กลางคนขาแข็งย่างเป้เซล้ม
ทั้งตาเหลือกตาชั้นเห็นแล้วน่าเกลียดตนคนบ่คนหล่อย
น่าสมเพชบ่หน่อยเห็นแล้วเวทนา

(บทที่ 4)

เป็นภาระให้พ่อแม่พี่น้องคอยเบ็งคอยแวง
เลี้ยงดูกันจนตลอดชีวิตโรคขาดสารแนวนนี้
โรคที่เว้ามานี้เป็นมาแต่กำเนิด
สาเหตุจากการแม่ตั้งท้องสารนี้บ่พอ บ่กินสารไอโอดีนลูกจั่งเป็นแนวนนี้
อาหารเว้ามานี้ได้แก่ของทะเล คือกุ้งหอยปูปลาทุกอย่างของทะเลนั้น
ให้กินกันครบถ้วนของทะเลครบคู่ นอกจากโรคเอ๋อแล้วโรคคอกพอกกะบ่อยู่
คันขาดสารแนวนนี้คอดีกะเล่าเป็น เป็นโรคคอกหอยได้กะมีมากปัญหา
พาสติปัญญาเสื่อมถอยลงได้ สุขภาพทางใจกะเสื่อมโทรมลงพร้อม
คนกะหอมเว้าใส่ ว่าลักกินของฝากจั่งคอดีคือใหญ่
ความเข้าใจถูกต้องเพราะความรู้บ่มี คั้นไฟเป็นโรคนี้ให้รับร่งหาหมอ
ปรึกษาหมออนามัยรีบด่วนสิได้รู้รายละเอียดถ่วงควรแก้จั่งได้
ปรึกษาหมอเร็วไวแล้วสิได้รู้เรื่องโรคเอ๋อนี้

กลอน รณรงค์ไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 1 ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

ชนะเลิศการประกวดอันดับ 1 ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ขอนแก่น

โอละนอ...

โรคพยาธิใบไม้ในตับเป็นปัญหาสาธารณสุขเรื้อรัง

ทั้งเป็นบ่อนทำลายสุขภาพอนามัยของชาวอีสานมานาน

โครงการรณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ

นี้เกิดจากกระทรวงสาธารณสุขเฟ้นเป็นห่วงอีสานหลาย

จังหวัดโครงการมามีรูปปลาอยู่กลางรูปก้อนเส้าอยู่ใต้รูปเปลวไฟอยู่เทิง

นั่นคือสัญลักษณ์โครงการรณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ

โดยเฉพาะปลาที่มีเกล็ดทั้งหลาย กินปลาดิบเป็นมะเร็งตับ

ชีวิตสืบทอดถึงตายโปรตจ้งได้ฟังแน่มออำแก้ว...โอละนอ...

(บทที่ 1)

อีสานเป็นพยาธิตับมากมันเกิดจากปลาดิบเอย

สวัสดีทุกท่านที่มาร่วมในงาน

มาประสานกลมเกลียวพันงานนี้

ฉันทราตรีขอน้อมเป็นกลอนว่า

ถ้ากลอนใดพลาดพลั้งขอท่านจงอภัย

(บทที่ 2)

โครงการนี้เฟ้นได้เป็นห่วงประชาชน

จึงค่อยรณรงค์ให้กินปลาดิบเพราะโทษถึงตายได้

ให้หมอลำมาแก้วเป็นสื่อสารถึงท่าน

ประชากรภาคอีสานแพทย์ได้ตรวจพันหลายล้านกว่าเขา

(บทที่ 3)

55% แต่สำรวจเค้า ๆ ยังบ่คักปานได้

พยาธิใบไม้ในตับแต่ตรวจเห็นมาแล้ว

แนวนำพาโรคนี้คือปลาส่วนใหญ่

ปลาที่มีเกล็ดนั้นได้เป็นเชื้อแพร่พันธุ์

(บทที่ 4)

ยกตัวอย่างปลานั้นปลาสูตร ปลาตะเพียน

ปลาขาวนา ขาวมอ ปลากระเดียดปลาชิวที่คนชาวอีสานมักเอามาก้อย

ก้อยปลาขาวปลาสร้อยถือว่าอาหารโปรต

ก้อยปลาดิบแก้มเหล้าบ่อเอาไกล่ฮอดไฟ

(บทที่ 5)

ภาษาเฟ้นมักใช้ในหมู่ภาคอีสาน

ว่าการกินอาหารเขาอย่ากินสุกหลายมันสิหลายฝูงแฮ้ง

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิ์พร

นั่นหมายถึงฝูงแสบงีบกินสุกจ๊กเทื่อ
อันหนึ่งคนอีสานเชื่อ ว่ากินดิบเห็ดให้ในท้องอึมนาน

(บทที่ 6)

และเห็ดงานหนักได้สุขภาพแข็งแรง

การต้มแกงให้มันสุกบ่แซบคือกินดิบรสนิยมชาวบ้าน

ปิ้งปลาหวานกับก้อยส้มฯรสนิยมความอยาก

แมนแท้เหล่าเข้าปากกับก้อยปลาส้มฯอย่าไปต้มให้รสเสีย

(บทที่ 7)

อันนี้ความเชื่อมั่นในหมู่คนอีสาน

การที่กินสุกๆดิบๆถือเป็นอาหารหลักและถือเป็นประเพณีประเพณีอากาศนี้

เหตุผลเอามาเป็นอีสานส่วนใหญ่

ตอนต่อไปจะได้ว่าถึงภัยเกิดจากปลาที่เวลานำเชื้อสู่คน...

กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 1 ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

ชนะเลิศการประกวดอันดับ 1 ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ขอนแก่น

(บทที่ 1)

แม่นว่าได้นาย

ลักษณะของพยาธิใบไม้ในตับนั้น รูปร่างแบนแบน

ขนาดเม็ดข้าวสารรูปเหมือนใบไม้

สามารถออกไข่ได้สามพันตัวต่อวันหนึ่ง

เพศผู้เมียอยู่ได้โตเดียนั้นห่วมกัน

(บทที่ 2)

เชื่อนำผู้เป็นก่อนแล้วนั้นหาถ่ายยายยัง

ถ่ายบ่กลบหรือฝังปล่อยไปตามพื้น

ยามฝนมาพาจิ้งจอกไหลไปทั่ว

ถ่ายนำสวนและฮั่ว บ่อมีส้วมถ่ายวาง

(บทที่ 3)

ฝนตกมาชะล้างไข่พยาธิลงหนอง

ตามลำคลองมีหอยไซพยาธิอาศัยได้

ไข่พยาธิเข้าแล้วลอยไหลไปทั่ว

และซ่อนไซเข้าในตัวปลาเมื่อเก็ดที่เว้าแฝงเข้าอยู่ใน

(บทที่ 4)

พยาธิตัวอ่อนได้ฝังอยู่ในปลา

คนนำมากินดิบเข้าไปในท้อง

ต้องได้กินพยาธิพร้อมในปลาดังกล่าว

ตัวพยาธิค้อยก้าวเจริญขึ้นสู่วัน

(บทที่ 5)

พยาธิตัวแก่นั้นฝังอยู่ในคน

เกาะอยู่บนผนังท่อน้ำดีไขทวิไปได้

ส่วนว่าไข่ไหลไปตามลำไส้ขับออกมาถ่าย

อุจจาระบ่อใส่ส้วมไหลล้างสู่หนอง

(บทที่ 6)

คนกินปลาดิบต้องเสี่ยงต่ออันตราย

กลายมาเป็นวงจรเข้าสู่คนจนได้

โรคใบไม้ตับนี้มีหลายรูปแบบ

ตอนเริ่มแรกมีอาการเล็กน้อย คือการจุกเสียดแน่นในท้องบ่อสบาย

(บทที่ 7)

ซ้ายโครงขวาออกฮ้อน ท้องหยิ่งเป็นประจำ
ต่อมาค่าเห็นตับและกตเจ็บพร้อม
หอมอาการตัวกับตาเหลืองนั้นผอมโซท้องไข
ตับโต ท้องอืดพร้อมทั้งซ้าเปื้ออาหาร

(บทที่ 8)

กินอาหารบ่อค่อยได้ น้ำหนักจ่อยถอยลง
หมดกำลังหมดแรงจ่อยโซโตแห้ง
อาการสามารถเกิดเป็นโรคแทรกซ้อนตับโตบวมใหญ่
กินอาหารบ่อได้นอนให้ใส่หมอน

(บทที่ 9)

เป็นหนาวๆ ฮ้อนๆ ไข้ดำทั้งสูง
ท่อน้ำดีอุดตันไส้สั้นหนาวโตฮ้อน
พยาธิซ่อนไซหม่นจนเป็นแผลอักเสบ
เป็นแผลถุ้งน้ำดีฝืนในตับอีกพร้อมหอมได้งายตาย

(บทที่ 10)

ผลสุดท้ายตับเลยกลายเป็นมะเร็ง
โรคที่คนกลัวเกรงฤทธิ์แรงแข็งฮ้าย
มะเร็งตับตัวร้ายถึงตายทุกท่าน
ฮู้จักแล้วให้ฮ้าย กันไว้แน่เด้อ...

(กลอนลง)

อย่าสืผลอเด้อคนกินปลาดิบแล้วสับสนเจ็บในท้อง...

กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 2 ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

รองชนะเลิศการประกวดอันดับ 2 ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ขอนแก่น

โอละนอ...กินดีมีสุขจะพันทุกข์ เมื่อบ่กินปลาดิบ

หียบใส่ปากวันละนิด มีสิทธิ์เป็นพยาธิไปไม่ในดับ

บ่อยากให้อชีวิตดับให้เลิกกินปลาดิบสา

กินปลาดิบมีทุกข์กินสุกไร้โรคคา ให้พี่น้องตั้งท่าฟังลำเด้อ...

โอละนอ.....นวลเอย ขอกราบเรียนทุกท่าน

น้อยใหญ่ไทยอีสานผู้ที่มาในงานร่วมกันวันนี้

โครงการรณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบนี้มีดีหลายอย่าง

ฉันสิกล่าวอ้างพอให้รู้เรื่องราวชาวอีสานเฮานี้มีมาก

คนเป็น ๕๕% แต่เป็นโรคพยาธิไปไม่ในดับนับดูบ่พันถ้วน

ประมาณเอาค่าๆว่าเป็นหลายทุกภาค โรคนี้หากเกิดขึ้นติดเชื่อกับปลา

ปลาพวกที่มีพยาธินั้นคือปลาหมูมีเกล็ด

ชุมหมูปลาขาวตะเพียน หมูปลาชิวน้อย

และปลาสูตรปลาสร้อยขาวนาปลากะดี ปลาในจำพวกนี้มีเชื้ออยู่ใน

เริ่มแรกได้มาจากถ่ายของคนผู้ที่เป็นโรคไปไม่ในดับบ่ถ่ายเทลงส้วม

ถ่ายนำสวนนำฮั่วบ่อฝังดินแกลบโก่น เวลาฝนชะล้างทำให้น้ำล่องไหล

ไข่พยาธิสิชะล้างลงน้ำฮ่อฮ้องคูคลอง มีหอยไซอยู่ในหนองรับรองเอาไว้

ไข่พยาธิหม่นอยู่ในหอยนั้นบ่พันโดนกะฟักออกเป็นตัว

ออกหม่นเข้าไข่ ในเนื้อหมูปลา

ลักษณะรูปร่างตั้งพยาธิแบนๆขนาดเม็ดข้าวสารรูปเหมือนใบไม้

คนกินดิบเข้าไปพยาธิไปไม่ในดับนั้นฝังในคนอยู่

เป็นวงจรต่อเรื่อยจากปลาเข้าสู่คน...

กลอน รณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ ชุดที่ 2 ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2532

รองชนะเลิศการประกวดอันดับ 2 ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ขอนแก่น

เพศผู้เมียพยาธินั้นรวมอยู่ในตัวเดียวกัน ผสมพันธ์กันเองแพร่ขยายเองได้
ส่วนว่าไข่นั้นอยู่ตามลำไส้ปนออกมากับถ่าย ภายเป็นตัวอ่อนได้ไหลร่างสู่หนอง
ก่อนน้ำดีเดือดพื่อนอง เป็นบ่อนสำคัญหม่องพยาธิอาศัยกันอยู่ซ่อนไว้อี
โรคพยาธิใบไม้ในตับตัวนี้อาการเริ่มแรกเกิดอาการเสียดแน่นจุกท้องบ่อสบาย
ออกฮ้อนชายโครงขวาหรือว่าบริเวณยอดอก
เบื่ออาหารพร้อมอาการสองซอมได้
ตับโตท้องยั้งเบื่ออาหารมากขึ้นทางซ้าบ่ออยากกิน
ตากับโตเหลืองพร้อม โตจ้อยกอยแเฮง
อาการสามรุนแรงม้ามโตขึ้น ตากับโตเหลืองเพิ่มมีอาการไข้สั้น
ซ้าวกะกินบ่อได้ใจนั้นกะบ่อดี ท่อน้ำดีอุดตันกลายเป็นมะเร็งซ้า
มะเร็งตับมะเร็งท่อน้ำดีพร้อม ซ่อมคูนับมือจ้อย
ผลสุดท้ายกะม้วยตายถึมบ่เหลือ
ติดน้ำเชื้อตรวจแล้วคักแน่คือปลาอย่าพากันกินดิบให้รับเขาสาเด้อ
เขาสาเด้อการกินปลาดิบนี้ลีตายฟรีคนบ่อเชื่อ
ผิวฮู้แล้วให้บอกเมียเมียฮู้แล้วให้บอกลูกน้อย
หลานหล่อน ต่อไป...

กลอน พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2533

รองชนะเลิศการประกวดอันดับ 2 ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ขอนแก่น

โอ้ละนอ...ปัดวีคังคารุกษชาตินาๆ

ตินะชาตินา ๆ ทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมมนุสขานับเป็นของสำคัญ

จงพากันรณรงค์ช่วยพิทักษ์รักษา

ให้สิ่งแวดล้อมนี้ ดำรงคงอยู่คู่มืองบ้าน

โอ้ละนอ... นวลๆ เอย...

สวัสดีได้อ่านคณาจารย์ทุกท่าน

หลานราตรีสิว่าล้าร้องสู่ฟังทรัพยากรนั้นคือหยิ่งเจ้าว่า

เอาละน่าอันนี้มาฟังนั้นต่อกัน ชาติดินธาตุน้ำนั้นลมไฟอากาศ ประชาญ์ระบุ
กล่าวไว้แต่คราวก็แต่ก่อนหลัง

ชาติดินของสำคัญมากมายหลายล้านคนเขาปูนแปลงสร้าง

อาศัยดินนี้ละพ่อ ชาติตุลแพรม กำมะถัน ตะกั่ว

ชาติตุบกหมุ่นั้นสรรค้สร้างเพิ่มเติม โปรแตสเพิ่มโลหะทองแดง

ทองคำแกมเพชรนิลรวมซ้ำในผืนน้ำกะยังมีแร่ธาตุห่วยทะเลบึงหนองกะ

นับเป็นธรรมชาติ ลมอากาศหมุ่นั้นรวมเข้าใส่กัน

นอกจากนั้นพินถ่านไฟเผา ผืนดินหญ้าภูเขาทั้งต้นไม้ใหญ่

สัตว์ในไพร่มากล้นมวลนี้้นบรวมวัตถุโบราณล้วนปราสาทเจดีย์

นี้กะของสำคัญทรัพยากรเว้า เือนชานเข้าภูมิลำเนาบ้านช่องรวมทั้งของปลูก

สร้างหลายล้านมากมี ทั้งโรงทออั้งออยเอ้า

โรงสุราเหล้าเผาอากาศควันพิษคิดเบ็งสารเคมีที่คนเอาใช้

ภัยเสียงดังเสียงก้องเต็มเมืองนี้กะแมน แคนอีสานสู่มื้อมีนต้อจากพิษภัย

คนสมัยแต่ก็บ่อมีสิ่งเป็นพิษ การอยู่กินกะผิดต่างเอาเดีวนี้ เพราะว่าตั้งแต่ตั้ง

ป่าสัตว์หลาย คนบ่อผลาญทำลายป่าดงดอนด้าว ข้าวเต็มนาปลาเต็มน้ำสระ

หนองบึงบวก กบเขียดฮวกแต่ก็หาได้ง่ายตาย

บ่อมีสารพิษร้ายคือตั้งปัจจุบัน อยู่กินกันมีสุขแต่หลังปางก็

บัดตกมาเดีวนี้เป็นไปหลายอย่าง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

พาให้คนสู่มื้อเป็นได้เปลี่ยนไป ไทยอีสานของเขาฟังแล้วคิดอำหมอลำเว้า...

กลอน สตรีกับการพัฒนาประชาธิปไตย
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2535

โอ้ละนอ..

ฟังบทบาทหน้าที่ของกุลสตรี แต่อึดจนมาถึงปัจจุบัน

ผู้หญิงเขามีหน้าที่ตั้งครรภ์เลี้ยงลูกเลี้ยงเต้า

อยู่กับเหย้าเฝ้าเรือนงานอื่นๆ กะทำได้เสมอเหมือน

กับผู้ชายทุกอย่างนอกจากเวียกครอบครัว

งานสังคมและชุมชนต่างๆกะเฮ็ดได้คือกัน

เป็นเรี่ยวแรงสำคัญบ่แพ้กันกับผู้ชาย

โดยเฉพาะการพัฒนาประชาธิปไตยซุ่มผู้หญิงแห่งตั้งใจ

รองรับได้ทุกอย่างบ่ยอมแพ้...

โอ้ละน้อ...ฟังทางนี้ซุ่มสตรีเฮ็ดใหม่เรื่องผู้หญิงกับประชาธิปไตย

ไผ่กะคงสิฮู้ว่าเดี๋ยวนี้อันหลัง

แต่ก่อนนั้นผู้หญิงอยู่กับเฮือนเดี๋ยวนี้อันเรียนจบสูงทั่วถึงกันแล้ว

แนวกรบ้านเฮือนชานทุกอย่างเวียกครัวเฮือนเฮ็ดสร้างทำได้สู่นว

นอกจากเวียกบ้านแล้วยังออกช้อยสังคม

พัฒนาชุมชนพัฒนาเมืองบ้านจัดให้เป็นหัวหน้านำพาต่างๆ

เรียกว่ากลุ่มแม่บ้านบ่มีย่านเรื่องงาน

แถมกับงานนอกบ้านยังเฮ็ดช้อยคุณผิว

หารายได้มาจุนเจือครอบครัวช้อยผิวกะยังได้

หญิงสมัยเดี๋ยวนี้อันสรุปแล้วว่ดีหลายอันหลายอย่าง

มีบทบาทต่างๆ เป็นผู้นำกะได้คือแท้ตั้งชาย

เป็นนายก ร.ม.ต. กะได้ไปฮอด ส.ส. ทั้ง ส.จ. ส.ท. ทุกอย่างหญิงทำได้

ไปทางนักธุรกิจการค้ากะปัญญาเฉียบขาดศิลป์ดีเด่น

แม่ดีเด่นแห่งชาติ ซุ่มสตรีเฮ็ดได้ไปคล่องสู่อัน

เป็นแพทย์หญิงพยาบาลหมูนันตำรวจหรือทหาร

อีกหลายประการพวกผู้หญิงทำได้ ฟังต่อไปเด้อพี่น้อง

กลอนต่อไปสิเป็นการปกครองในระบบใหม่ๆ

แบบประชาธิปไตยกลอนต่อไปสิได้ล่ำร้องล่องยาว

สิสาวเป็นกลอนให้พี่น้องฟังต่อเอาเด้อท่าน....

กลอน ผู้หญิงกับประชาธิปไตย

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2535

โอ้ละน้อ...โลกนี้มีประชากรมากมายเคิ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง
เคิ่งหนึ่งเป็นผู้ชายผู้หญิงมีกำลังกายกำลังสมอง
เทียบเท่ากับผู้ชายและมีหัวใจอันอ่อนโยน
มีทั้งความอดทนทำงานกันอย่างจริงจัง
แล้วเป็นหยิ่งเฮาสีปลอยให้ผู้ชายเป็นผู้บริหารบ้านเมืองแต่ฝ่ายเดียวผู้หญิงเฮา
สามัคคีกลมเกลียวให้ทันยุคพัฒนาสมกับว่าสตรีไทย
เฮาทำได้ขู่สู่อัน หญิงต้องกล้ากล้าทุกวันนี้...
โอ้ยละน้อ...ฟังเอาไว้สตรีไทยน้อยใหญ่ ตกหวางผู้หญิงไทยนี้
เจริญก้าวหน้าพัฒนาเลือกตั้งฟังสิเว้าสู่ฟัง
ผู้หญิงเฮามีสิทธิ์ลงสมัครรับเลือกตั้งคือตั้งชุมผู้ชาย
เสียอย่างเดียวแต่บ่มีสิทธิ์หลายท่ผู้ชายตอนนี้
ตอนที่นามสกุลใช้น่าสามีนี้ละพ่อลูกผู้หญิงบ่ค่อยได้เรียนต่อ
กะเป็นนำขื่อนี้จึงเสียรู้โง่เขลา
อันนี้เว้าพื้นเก่าเฮามาแต่เดี๋ยวนีพัฒนาทั่วถึงกันไว้
ส่วนว่านามสกุลใช้น่าสามีคือเก่าแต่การศึกษาเฮาพัฒนาขึ้นไว้
บ่มีได้โง่เขลาบ้านเมืองเฮาสู้มือ
มีคนอังกั้นหลายประชากรหญิงชายเคิ่งกันเดี๋ยวนี
ผู้หญิงมีความรู้คือกันกำเก็งสิมวแต่นั่งเบ็ง
เวียกบ่งานการบ่สร้างค่างแต่ผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยใหม่
ปัจจุบันเศรษฐกิจนับวันค่าของแพงขึ้นขึ้นเงินเฉยเอาไว้ให้ผิวหามาสู่
บอกว่าอยู่บ่ได้มีหวังไว้ว่าจนต่อไปนี้ผู้หญิงต้องเริ่มต้น
ตามยุคตามสมัยลูกผู้หญิงเฮากะมีหัวใจ
มีกำลังวังชามีความรู้ศึกษาสำผู้ชายเหม็ดแล้ว
บ่มีกลัวหยิ่งแหล่ลวการงานทุกอย่างแถมยังเฮ็ดเวียกบ้านงานได้สู่นวน
นอกจากเวียกบ้านแล้วยังออกช้อยสังคัมกลุ่มชุมชน
พัฒนาเริ่มมาแต่นำบ้านจากระดับหมู่บ้านตำบลนี้กะแมนฮอดอำเภอจังหวัด
ระดับประเทศเฮ็ดได้เทียมเท่าหมู่ผู้ชาย
สังเกตทั่วเขตค่ายในกลุ่มบริหารการบ่มีผู้หญิงในกลุ่มบริหารนี้
จะต้องมีบ่พร่องบางอันบางอย่างขาดข้อมูลต่างๆ เหตุผลบางอัน
และมุ่มมองสำคัญที่ผู้หญิงเฮาฮู้ดูเหตุผลดีซ้ำผู้หญิงทำละเอียดอ่อน
เริ่มจากงานบ้านก่อนฮอดผู้ชายบ่ได้มายุ่งเกี่ยวนำ
ซ้ำก่อนนั้นงานใหญ่ผู้ชายทำผู้หญิงนำพันหมดบ่มีแนวย่าน
ฮอดการเมืองการบ้านบริหารระดับชาติ
หญิงฉลาดรอบรู้เฮียนฮู้สู่อันเพราะฉะนั้นให้รีบด่วนชวนกัน

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงลสิทธิพร

สิทธิ์ของเขาสำคัญอย่าให้ใครมาซื้อหรือหากมีความพร้อม
ของตนให้รีบด่วนชวนกันมาสมัครรับเลือกตั้ง
ตามแต่แต่ควรการศึกษาครบถ้วน
ให้รีบด่วนจัดการเป็นผู้หญิง
กะมีสิทธิ์ออกกฎหมายบริหารบ้านเมืองเขาได้
ผู้หญิงไทยบ่น้อยหน้ายุคสตรีพัฒนาทำได้ทุกอย่าง
ระดับใดกะช่างผู้หญิงเขาเฮ็ดได้และทำได้อย่างดี
สิทธิ์ผู้หญิงเขามีทำได้ทุกอย่างอย่ายอมแพ้...

กลอน อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

(บทที่ 1)

ฟังเอาไว้ ชาวไทยน้อยใหญ่
วัฒนธรรมไทย
เป็นของดีเลิศล้ำ ให้จำไว้ใส่ใจ

(บทที่ 2)

ของจริงได้ ชูช้อยอนุรักษ์
ฮักสิ่งของไทยทำ
เทิงประพุดติและปฏิบัติ นำ ฮักแพงเอาไว้
วัฒนธรรมไทย เป็นของเชิดชูหน้า
จงพากันรักษา ให้ทราบซึ่งคุณค่า

(บทที่ 3)

เป็นต้นว่า หนึ่ง ภาษา และวรรณกรรม
สอง ด้านศิลปกรรม จำให้ถ้วนถี่
สาม ธรรมเนียมประเพณี
พิธีกรรมความเชื่อมั่น ให้ถือไว้อย่างดี

(บทที่ 4)

ข้อที่สี่ ด้านดนตรีและมหรสพนั้น กะเป็นสิ่งดีงาม
พากันปฏิบัติตาม ประพุดติ นำทำพร้อม
ช้อยถนอมรักษาไว้
วัฒนธรรมไทย มีอยู่สี่แขนง แบ่งไว้ข้อใหญ่
พานั้นเด้อ พากันจำจื่อไว้ เทิงใช้เฮ็ดนำ

(บทที่ 5)

ด้านภาษา และวรรณกรรมนั้น
คือภาษาประจำถิ่นใฝ่มั่น ให้แพงไว้้องพี
ถือว่าเป็นของดี
มีของเก่าไว้ใช้ บ่ไปจ้อต่อไผ

(บทที่ 6)

ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง
ภาคอีสานภาคใต้ กะให้ช้อยอนุรักษ์
ฮักภาษาและวรรณกรรม ถิ่นตนเองไว้
เช่นว่าภาษาใช้ คนอีสาน
เฮานี้ควรภูมิใจ ถือไว้เป็นใหญ่
เดนอกคนไทย คนรุ่นใหม่
ควรศึกษาให้ฮู้ ภาษาท้องถิ่นตน

(บทที่ 7)

จุดเริ่มต้น ควรใส่ใจจำ

คำว่าวัฒนธรรม

มีความหมายกว้างขวาง สำคัญให้จำไว้

บรรพบุรุษ เพิ่นนั้นสั่งสมให้

เฮาควรสนใจ นำไปสืบสานต่อ

สิ่งดีงาม ทั้งหลายนั่นอ

เฮาควรอนุรักษ์ไว้ อย่าทำให้เสื่อมสูญ

กลอน การประกันสังคม ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

โอ้ละน้อ...การประกันสังคมนี้เหมาะสมเหลือหลาย
รัฐบาลจึงได้ออกกฎหมายประกันสังคมมา
เพราะเป็นห่วงชาวประชาองผู้ใช้แรงงาน
ฮ่าเกิดการเจ็บป่วยอุบัติเหตุเพทภัย
ไผสิเป็นผู้ดูแลสวัสดิการของคนงาน
รัฐบาลคะนิงจ้งนำมอบให้หมอลำเป็นผู้บอกข่าวสาร
กฎหมายประกันสังคมมีผลดีหลายประการ
ผองลูกจ้างทุกท่าน ให้ฟังไว้...

โอ้ละน้อ...คนไทยเอ๋ย

ฟังเด้อท่านผองผู้ใช้แรงงานฟังไว้ทุกท่าน
ตามโรงงานบริษัทห้างร้าน หลายล้านคน
ความเจริญก้าวหน้า ปรับเปลี่ยนเวียนไป
สังคมของคนไทย กะเปลี่ยนแปลงแลงเข้า
การงานเฮาเดี่ยวนี้ กะมีไปแปลกต่าง
การที่เป็นลูกจ้าง กะทนสู้เสี่ยงภัย
ด้วยเหตุนี้ละเจ้า เพ็นจ้งอำคะนิงหลาย
ยามคนงานเจ็บป่วยหรือตาย ไผสิมาคุ้มครองเบ็งดูแลท่าน
รัฐบาลจ้งออกกฎหมายประกันสังคมให้
ตั้งแต่ปี 2533 ผ่านไปกฎหมายให้มาช้อย
อุบัติเหตุใหญ่น้อย สิครองคุ้มสู่ประการ
กฎหมายนี้มีประโยชน์แก่ท่านยามเกิดปัญหา
สินำกองทุนมา ช้อยเหลือยามฮ้อน...

กลอน การประกันสังคม ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

มีสองตอนฟังไว้แตกต่างกันไปกองทุน 2 อย่าง
กฎหมายเพิ่นกล่าวอ้างวางไว้ต่างกัน1 กองทุนเงินทดแทนว่านั่น
เพิ่นกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้สมทบหรือว่าสมทบเงินเข้า
กองทุนฝ่ายเดียวแต่นายจ้างอย่างที่ 2 แม่นกองทุนประกันสังคมนั้น สมทบ
กันทั้งสามฝ่าย
คือนายจ้าง ลูกจ้าง ทั้งพร้อมรัฐบาล ฝ่ายละหนึ่งเปอร์เซ็นต์ครึ่งเดือนท่าน
หรือร้อยละหกสลึง สมมติว่าเงินเดือนหนึ่งร้อย
จะจ่ายฝ่ายหกสลึง เงินเดือนถึงหนึ่งพัน
จะออกไปตามขั้น สมทบกันฝ่ายละสิบห้าบาท
ออกทุกเดือนอย่าขาด กฎหมายเพิ่นบอกให้ผลดีได้อย่างดี ส่วนผลรับ จาก
กองทุนเงินทดแทนนี้ มีอยู่หลายประการ
หากได้แต่เวลาเฮ็ดงานให้นายจ้าง ยามคนงานเจ็บป่วยไข้
ประสบภัยน้อยใหญ่ ยามทุพพลภาพหรือตายกะได้คุ้มครองให้สู้อัน
ยามทุพพลภาพหรือตายนั้นกองทุนเพิ่นจ่าย หนึ่งหรือหลาย
ต้องเบ้งงานที่ทำว่าเสี่ยงภัย มากน้อยหลายน้อยสำไต่
ส่วนกองทุนประกันสังคม เพิ่นกำหนดให้มียู่ 4 ประการหลัก ฟังให้มัน
คักๆ เรื่องประกันสังคมนั้น มีอยู่ 2 กรณี
เงินกองทุนช้อยเหลือลูกจ้างไว้ฟังไปอีกต่อ
ส่วนกองทุนเงินทดแทนเว้าไปแล้วน้อพ่อ บัดนี้ขอพักไว้ฟังชั้นล่องยาว
สิสาวเป็นตอนฟังไว้สักก่อนในตอนนี้...

กลอน ประวัติและความหมายของคำว่าหมอลำ ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ฟังให้ตีมีประโยชน์บ่มีโทษบ่มีภัย

แล้วควรนำเอาไปสร้างสรรค์สานต่อ

สืบเป็นการเกิดก่อด้านวัฒนธรรม

ประวัติและความหมายของคำว่าหมอลำ

ฟังแล้วจำไว้ ต็มเป็นความสู้

โอ้ละนอ..นวล ๆเอ๋ย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ฟังลำร้อง ปรับปรุงสูตรใหม่

ให้ทันใจพี่น้อง ผู้คอยจ้องรับฟัง

(บทที่ 2)

บ่ได้ยั้ง จ้าวหน่านำกลอน

มีบทสอนบทเตือน ทุกกระบวนตามบัน

คนไต่กัน ว่าหมอลำยุคนี้ บ่มีดีจักสหน้อย

ลำเสียงพ้ออ่อยๆ หลงเสียงแคนกะพองนั้นหันจ้าวยาวแต่เพลง

(บทที่ 3)

เกรงกตทรวงกริ่งก้าม มาตใหญ่ปานดารา

บัดท่าหลงความลำ ลัดลงทางเดิน

ลำอ้อลิบมีเฮ็ดเหล้น นั้นคือคือลำแบบเก่า

เอาแต่ลำล้วนๆ สาวจ้าวยาวกลอน

(บทที่ 4)

แบบย้อนยุคแต่เค้า ฮีตเก่าโบราณ

เดี๋ยวนี้ไปตามกาลยุคสมัยไวฟ้าว

ชุมผู้ฟังกะห่าว หมอลำกะจ้าวใส่

ไปนำกันอ้อมลู่ชุมฟังพร้อมผู้ลำ

ยามเพิ่นวอยๆจ้าว เดินดงลำยาว

เบิ่งเพิ่นฟ้าวแท้ๆ บ่มีฮู้ฮ้อมนำ

(บทที่ 5)

มีแต่จำแล้วจำ จ้าวหน้าทางกลอง

ส่วนทำนองเสียงลำ บ่ได้ยินพอดี้

แต่ว่าศิษย์ครูราตรีนี้

ทั้งเป็นศิษย์ทูนครูสอนดี มีพร้อมทุกอย่าง

พร้อมสู่ทาง ลำอิ่หลีกะได้ลำเล่นกะเฮ็ดเป็น

(บทที่ 6)

มักลำเหล่น หรือชิง่างทางกลอน

วาทสับสี่พันดอน ฮ่อนลงปงลงจ้อ

มีบทถามบทส่อยอกลอนซ้อไน่

แม่ราตรีศรีวิไลคิดเพิ่ม เสริมสร้างพัฒนา

(บทที่ 7)

หมอลำแรงรุดหน้า แปรเปลี่ยนตามสมัย

ประเทศชาติ กะก้าวไป ชูวันทันสมัย

ตั้งแต่คราวก่อนก็ เขามีหมอลำเรื่อง

เสียงเพิ่นลำเอิ้นๆ เอิ้นลำพินเล่านิทาน

(บทที่ 8)

สภาพการณ์เปลี่ยนปีน ลำกะเปลี่ยนผันไป

ตามปัจจัยทางสังคม ปมีหยุดนิ่ง

ข้อเท็จจริงแนวนี้ มีมาจั้งใดแห่

อยากให้ซุมพ่อแม่ และญาติพี่น้อง เอียนฮู้ที่มา

(บทที่ 9)

อันคำว่า"หมอลำ"นี้้น้ำ ความหมายว่าแนวใด

ความเป็นมาเป็นไป เหตุผลสมอ้าง

ทางอาจารย์ผู้ฮู้ สันนิษฐานหลายवाद

ปราชญ์ทั้งหลายว่าไว้ ให้เฮฮู้ฮ้อมทาง

(บทที่ 10)

เพื่อฮู้ได้กล่าวอ้าง สืบต่อกันไป

แม่ราตรี ศรีวิไล สืบสาวให้เฮฮู้

ฟังเบิ่งดูพี่น้อง ความเป็นมาหลายแง่

พิจารณาให้เที่ยงแท้ ที่เขาเว้าว่ามา

(กลอนลง)

ความเป็นมาบทสองให้พี่น้องฟังต่ออย่ารอเด้อ...

กลอน ประวัติและความหมายของคำว่าหมอลำ ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

(บทที่ 1)

กลอนนี้พรรณนาเค้า บอกเล่าอธิบาย
เรื่องประวัติ และความหมาย
ของคำว่าหมอลำ นักปราชญ์สันนิษฐานไว้
นักวิจัย ผู้เพินมีความรู้ คู่กันถ้วนถี่
ผู้สันตทศกรณีย์ ได้เขียนบันทึกไว้ ให้เขาได้เฮ็ดหน้า

(บทที่ 2: เตี้ยโขง)

โอลำๆๆๆ เราได้ฟังประจำแต่ไม่รู้ความหมาย
โปรดฟังทั้งหญิงและชาย
หมอลำสาธยาย ถึงที่มาของคำ
อันคำว่าหมอลำ เป็นมาอย่างไร
ได้โปรดตั้งใจ ฟังเอาเรื่องราว

(บทที่ 3: เตี้ยโขง)

เรื่องหมอลำ ใครๆก็รู้
แต่หากจะถามดู ถึงที่มาของคำ
คำตอบ ก็พึมพำๆ
เอาสาระเงื่อนงำ อะไรไม่ได้
ได้แต่ตอบเสียงไป ว่ามีมานมนาน
แต่บรรพกาล นับเป็นหลายร้อยปี

(บทที่ 4: เตี้ยธรรมดา)

ประวัติมีมาตนนานล้ำคำว่าหมอลำไว้หลายชื่อ
แต่แม่แต่พ่อ ปู่ตาย่าโชนๆๆ คนเฒ่าเพินเหล่ามา
คำว่าลำนี้ น้ำ สันนิษฐานว่ามา คือลำไม้ไผ่
สิ่งใดยาวเอนว่าลำบอกไว้ลำธารลำห้วยกะดั่งกัน
สันนิษฐานอีกคำจากหนังสือนิทาน
นักปราชญ์เขียนใส่ใบลาน หือจารไว้...

(บทที่ 5: ลำย่าว)

คำว่าลำบอกให้มีความหมายตามว่า
คำว่าหมอนั้นน้ำ คือคนกล้าเก่งการ

(บทที่ 6)

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่นหมอแพทย์หมอลำ
ผู้ช่างจดช่างจำ โตอย่างหมอลำนี้
มีความหมาย และตำราอ้างเป็นหมอลำคือว่า
ประวัติความเป็นมาของหมอลำบอกไว้ให้ลูกหลานจงได้ไขข้อต่อกัน...

หนังสือรวมกลอนลำทางสั้น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย แม่ครู ดร. ราตรีศรีวิไล บงสิทธิ์พร

กลอน พ่อแม่ควรวีใจดูแลลูก

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

ใช้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โอละนอ...โลกเอ๋ยโลกปั่นป่วน พ่อแม่คาแต่মনเฮฮา
นำความสนุกสุขใจชั่วโง่มาถึงเฮือน ลูกผิดเปลี่ยนนิสัย
คอยปรึกษาพ่อแม่ยามใดกะบ่มีเวลา
ลูกติดเหล้าติดยา ผิดมาเฮโรอื่น สูญสิ้นความเป็นคน พ่อแม่จนปัญญา
จงชวยกันพัฒนาดูแลลูกไว้ก่อนอย่าอนอนนิ่ง
โอละนอ..นวลๆเอ๋ย... ฟังสิพรรณนาเรื่องคุณภาพชีวิต
เพื่อสกิดหัวใจ ผู้ฟังทั่วค่ายคนทั้งหลายมองข้ามในความเป็นอยู่
ฉันทขอเล่าให้รู้ ในเรื่องพัฒนาตอนเริ่มแรกนั้นหน้า
ต้องพัฒนาตัว พัฒนาคอครอบครัว ต่อไปทางหน้า
อย่าเป็นคนโสมมเมาสุรยาฝิ่น ให้ทำอยู่ทำกิน ให้ขยันหมั่นสร้าง
ทางเจ้าสิค่อยรวบรวมทั้งพ่อแม่ด้วยปกครองลูกหลานเหลน ให้มองเห็น
คุณธรรมลูกหลานเฮากะสิได้นำเอาตัวอย่าง เอาใจใส่ลูกบ้ายามว่างให้สั่งสอน
อย่ามีแต่รับฮ้อน ฟ้าวฟังนางาน
ส่วนผู้เป็นลูกหลาน กะอย่าหลงเมาเมี้ยว สิ่งบ่ดีให้หนีเว้น
อย่าเมี้ยวเพลินนำเล่น สิเป็นคนบ่มีค่า มีปัญญาคือมีแสงสว่างได้
ไปได้ตลอดกาลเรียนเอาเด้ออย่าคร้าน เพียรอ่านศึกษามีวิชาคือมีทรัพย์ นับ
รวมเป็นล้านอย่าเป็นคนตื้อด้าน ให้ฟังความพ่อแม่ เชื่อผู้เฒ่าผู้แก่
หม่าบ่กัถดอหน้าเด้อเหล่าผู้ใหญ่ลุนอย่าทำเป็นวัยรุ่นแบบว่าบ่ฟังหยัง ขอให้
ฟังเหตุผลผู้ใหญ่สอนนำเด้อคันเผลอติดไปเมี้ยวของบ่ดีไร้ประโยชน์ มีแต่โทษ
อ้อยต้อย คุณนั้นบ่เห็นขอให้เจ้าหลิกเว้น ไลละหนีไกล สิ่งเสพติดได้ ๆ กะ
อย่าเวเรียนวนพ้อบ่ว่าเฮหรือมำกาวยาตมสุด อดชีวิตสั้นฮอมนั้นบ่อนสิตาย
อีกอันหนึ่งตัวร้าย คือสุราพาเป็นให้คนเพลินม่วนเมี้ยว ลืมสิ้นสิ่งดี
อันสุราว่านี่ พาชีวิตมัวเมาบ่มีเอาการงานสิ่งดีบ่ดี
มีแต่พาโลลัน ผิดคนไปทั่วหว่าตัวแกงกล้าหากินหน้าบ่ห่วงเฮือน เหลียวเพ็ง
เสื่อผ้าเปื้อนน้ำลาย โหยหลงไหลไปทางใดกะเดินเปียงเซบ่อรรัง ขาดสติ
ยับยั้งบ่ฟังความคนอื่นมาแล้วคิดตื่น ๆ หาเรื่องแต่บ่ดี ความเป็นคนจึงซี้กะ
ไหลลดหมดไป ยาเสพติดแนวใดกะตั้งเดียวกันนั้นเฮ็ดให้อายุสั้น เทิงบันทอน
สุขภาพ ทราบแล้วให้พี่น้องหนีเว้นหลิกกันเงินทองนั้นกะสูญเป่าเสียหาย
คือคนตายทั้งเป็น ถ้าเสพติดซุมนี้ ทางที่ดีเขาไว้ พากันเอาชนะใจ
เขาไว้ดีกว่า ส่วนเงินทองกะบ่ไหลบ่ฮั่ว
คันเขาของสิ่งนี้ สิดียังสู้อัน มาพัฒนา สร้างสรรค์
ให้บ้านเมืองเรื่องรุ่งเด้อลุงป่า....

กลอน ควรสอนลูกให้ถูกทาง

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

ใช้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โอ้ละนอ...โลกเอ๋ยโลกสมัยใหม่ คนฟ้าวใส่แต่งงาน
ชมชานหาเงินค่า บ่เลือกค่าวันคืน ปีนสภาพสังขาร
โอ้ละนอ...นวล ๆ เอ๋ย.....
ละแมน่่าเดื่อนาย ฉั้นราตรีนั้นจักพรรณนา
เรื่องคุณภาพชีวิต เพื่อสะกิดในคิดให้อ้าฮอนเห็นแจ้ง
จักแสดงหัวข้อพอเป็นการชี้ส่อง ขอให้ชุ่มพื๋นองฟังใส่ใจ
อันความสุขพาได้บ่เลือกชั้นวรรณะ คนทุกชะเข็ญใจก็อาจมีสุขล้ำ
มีเงินค่าหลายแต่ว่าสนลระวนในใจกะหลายอยู่ ย้อนขาดความฮ้าฮู้เห็นแจ้ง
ส่องใส รัฐบาลหวังให้ปวงหมู่ประชาชน เป็นคนดีศักดิ์ศรีอยู่ดีเสมอหน้า
ปวงโรคบาปมาใกล้กายใจผุดผอง สร้างแต่ความถูกต้องคุณค้ำค่างาม
ยามเมื่อเจ็บป่วยไข้กะมีแพทย์บริการ พยาบาลรักษาตัดเทียมโดยแท้
อยู่หน้าแกเมืองบ้านไกลหรือใกล้บ่ได้ว่า มีหรือจนท้าวหน้าเสมอตำดั่งเดียว
ภารกิจเหลียวหลีกพร้อมสุขภาพประชาชน กะหากจกใจฮักด้วยขาดเงินกอง
ห้า ควรพิจารณาแท้ป้องกันตนไว้ก่อนอย่าให้กายอ่อนล้า
โรคเข้าเปียดเปียน ควรที่เพียรสมสร้างสุขภาพอนามัยทั้งส่วนการและใจให้
เข้มแข็งแองกล้า ปวงโรคพยาธิฮ้ายบมีทางเต้าได้
สุขสมใจยิ่งลันสนุกสร้างสิ่งดี เอ็ดจ้งไต่ว่าดีสุขภาพลิแข็งแแรง แสวงหาปัจจัย
เกื้อหนุนคุณค้ำ ถือประจำเดื่อท่าน
หลักการปัจจัยขอให้มีครบถ้วน ขบวนเรื่องประโยชน์หลาย
ปัจจัยที่ 1 นั้น การกินอยู่ให้น้อย่าให้ซีร้าย คุณค่าของอาหารของสำคัญต่อ
ชีวิตให้ยืดยาวยืนได้ กินให้พอเพียงไว้สร้างเสริมการให้สูงใหญ่
ผู้แม่เป็นกะให้อาใจใส่กินเพื่อเลี้ยงลูกน้อยในท้องกะพอกัน ตอนลูกเกิดใหม่
นั้นกินนมแม่ดีที่สุด นมในเมืองมนุษย์บ่เปรียบบุญปานใด ลูกบ่งอแ่งให้
แข็งแแรงบ่เจ็บป่วย ด้วยกินนมแม่นั้นคุณลันอเนกนอง อยู่ลิมเดื่อพื๋นองเอา
ใจใส่คั่นมันเด็ก อันลูกหลานที่เฮฮักให้อยู่กินเพียงพร้อม จงถนอมเพียรเลี้ยง
อาหารดีสู่อ่าง ผลไม้ๆ ต่างๆทั้งคณะหมู่พื๋นทั้งเนื้อสัตว์หมู่นี้มีพร้อมพำกัน
ข้อสำคัญอย่าซื้อร้านให้อักฮ้อเพียรถนอมให้หมั่นหอมอากาศที่กิดขึ้นมีดีฮ้าย
ควรระมัดระวังไว้บ่ให้ภัยบังเปียด ให้ละเอียดถักถวนสมควรพร้อมสูแแนว คั่นมี
สิ่งผิดปกติแล้วให้ฟ้าฝ่งไปหาหมอ อย่าสิรอให้เป็นหลาย
หมอสิงจปัญหาแท้ คั่นดูแลได้จั้งชี้ความสุขชีสิบงเกิดกายใจเจ็ดแ่งจ้า
ปัญญาลันลันประมาณ กินอาหารดีๆ สุขีหัวใจ
พลาณามัยสมบุญณ์ แก้มเป็นสีจุ่นพื๋นอยากชุนเดั...

กลอน ฮักลูกบ่ถูกทาง

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2537

ชนะเลิศการประกวดโครงการพัฒนาที่ ทวีช่อง ขอนแก่น

โอดระนอ...พ่อแม่คนสมัยใหม่ เลี้ยงลูกใหญ่ บ่ถักทาง

ทาสำอังกักโปกบ่จักโทษจักคุณหนุนเงินค่าปรนเปรอพุ่งเพื่อย่างกตตรง พอ
แต่ค่าแล้วลงไปเที่ยวเทค เทียวบาร์ติดยาและติดเฮ ทำแม่ไร และนารี สำปะปี่
สิเป็นไป พ่อแม่ฮู้แล้วไปในตอนนี่

โอดระนอ ..นวลๆ เอย

ฟังเด้อฉันสิเว้า เรื่องพ่อแม่ปัจจุบัน

มีแต่ความเพ้อฝันอยากให้ลูกเป็นใหญ่ ปอนแต่เงินไหว ๆ ขาดเหตุขาดผล

แม่นสิทุกข์หรือจนกะบ่คิดตรึกตรอง พ่อไหว ว่าแต่ลูกได้เป็นใหญ่ ได้ดิบได้ดี

ลูกได้เป็นเศรษฐี เงินค่าล้านลั่น เฮากะสิได้นั่ง อยู่สุขสบาย

เว้าแล้วพากันขาย โสณาบ่อมใส่อยากให้ลูกเป็นใหญ่ได้เรียนสูง ๆ

เงินสิหามิตเป็นบุงเป็นหาบกะตา พ่อกับแม่กะบ่ว่า ขอให้ลูกได้เรียน

ว่าแต่ลูกพากเพียรศึกษาใจใส่ มอเตอร์ไซค์ รุ่นใหม่สิเอาอีห้อยยัง

เอาหมูเลี้ยงตั้งๆ เร็วปานจรวด ให้ลูกขี่ไปอวดชุมบ่าวชุมสาว

เอาให้เขาได้หาวกั้งโกบ นำส่อง ลูกกะไปย่อง ๆ

ฮอดบ่เข้าโรงเรียนซีไปรุ่นไปเวียน

นำศูนย์การค้าไปชองชุมลองม้า ลองเหล้าลองเฮ จังแมนม่วนหลายเด้ เลยบ่

เข้าบ้านจ้อย โต๊ะสนุกกะมีส่วนให้เด็กน้อยทั้งผู้ใหญ่เสียหายเล่นยันล้มยันตาย

ลิ่มแจ้ลิ่มค้ำ เหมื่อยมาแล้วกะหน้าฉืดมาฉืดเฮ พ่อมีแวงแล้วกะกลับมาแทง

สนุกเกอร์ กลายเป็นคนฟุ้งเพื่อเฮ็ดให้เก็กเสียหายมีแล้วย่อน้อย

พ่อแม่คอยอยู่บ้าน

นานมือกะบ่เห็น แทบสิเป็นปวงบ้า เทียงอองออกนำหา ซอกนำเรคนำบาร์

กะบ่เป็นเย็นจ้อยกลับมาคอยอยู่บ้านอาการหน้าเป็นหว่ง

คือคนเป็นปวงบ้าเป็นหน้าเวทนา

เขาสาเด้อน้องหล่าหมอล่าให้เขาสา สิ่งบ่ดีสิตามมากันชองสุขขุมนี้

คือสุรานารีนั่นมันเป็นของคู่กันจำไว้น้องพี่ กินสุราแล้วกะหานารี

บ่มีแนวสิยันไฟ เจ้ากะบ่ผันคั้นเจ้าบ่ยับยั้ง

โรคเอดส์สิถามหา การฉืดเฮฉืดชา กะตั้งเดียวกันนั้นใช้เป็นฉืดร่วมกัน

กับผู้เป็นเอดส์แล้วตัวเองต้องเป็นเอดส์ ตามอย่างหน้าสมเกท

ผู้ใดเป็นเอดส์แล้วยาแก้บ่มี ได้ยินแล้วจั้งซี

พัฒนาตนเองหลิกหนี ให้มันได้

การที่เอาชนะใจ สิสตไส ข้างหน้าชีวิสิมีค่า อนาคตสิก้าวหน้า พาให้อยู่เย็น

พัฒนาตัวเองให้หนีเว้นความชั่วบ่หมองมัว...

กลอน ป่าไม้คือทรัพยากรของชาติ

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2538

ใช้ในหัวข้อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้

โอละนอน..... คำโบราณเพิ่นว่า ดินดี เพราะหญ้าปก
ป่าสกเพราะเสื่อยังเสียมเพราะป่าบังหญ้ายังเพราะดินดีภาคิตนี้มีมานาน
คนโบราณเพิ่นฉลาดใซ้อบรมให้แก่งคิดแก่งชีวิตของพวกเฮาเลือกสรรเอา
นำไปใช้ด้วยป่าไม้มีคุณค่าทรัพยากรนา ๆ โสมอยู่หั้น
เป็นบ่อนบ้นต้นน้ำลำธาร บริการปัจจัยสี่ประโยชน์หลายเอา
ป่าดงของเฮาอย่าพากันดูเบารักษาไว้ให้คงอยู่ อย่าลืมน้อโอละนอน ป่าไม้เออ
มีคุณล้น.....

แม่นว่า.... พิงเด้อญาติพี่น้องประชาชนทุกเหล่า
เพิ่นหนุ่มสาวและผู้เฒ่าลุงป้าคู่ซุคนป่ามีคุณมากล้นแก่งชีวิตนานา
ได้เผิงพาปัจจัยอยู่เย็นเพียงพร้อม ขอมเบ็งเด้อพี่น้องว่าป่าดงให้ยังแแห่ง
เริ่มต้นแต่แหล่งน้ำกินใช้เฮ็ดไเฮ่นา ผุงหมูปูปลากุ้งชุมแซวชีชว่า
คนไต่ว่านไต่ส้อนตักต้อนโต่งเอา บ่อต้ออุกอั้งเอ้าหลายหลากทรัพยากร
ในดงตอนผลิตผลทุกอย่างมีเหลือล้นผลิตผลนานาไม้ เกิ่งสัตว์สาแสนลำ
แล่นต่ากันจัน ๆ หลายล้นอั้งโอม นานามีหวานส้มผลผลาของป่า
จั้งแมนทาง่ายแท้แสดงได้ตั้งใจผุงหมูมวลแมกไม้้น้อยใหญ่สารพัด
ชีเลือกตัดล้างามจั้งใดกะยังได้ฮู้จักประมาณฮู้จักใช้โดนปานใดกะยังอยู่
มาสร้างเตียงตั้งตุ้ เเฮือนเฮ้ออยู่เฮามีป่าเขาให้สัตว์โชนคนเฮากะได้เพิง
ยามฝนเฮิงกะปล้วมค้อยไหลเรื่อยเอือยมา
เฮ็ดไเฮ่นากะหมานเข้าปูปลาอะอูั้ง
อยู่ทางนั้งทางเน็งสนุกเท็งได้อยู่เย็นบ่ว่าเว็นคินค้ำพิงหมอลำใจกะแจ่ม
บ่ต้อแนมชีฟ้าเรื่องฝนฟ้านั้นหลังลงเป็นด้วยดงป่าไม้พาให้อยู่ชุ่มเย็น
ความยากเข็ญบ่มาพานฤดูกาลดีแท้และไปใสกะสุขล้นประชาชนขึ้น
อายุยืนม้วนแม้งแลงเข้าอยู่สบาย ใจและกายกะสุขล้นทุก ๆ คนบ่ได้จ่ม
ความอุดมของป่าไม้คนเฮาได้เพินพาดินดีด้วยมีหญ้ามาเป็นสิ่งปิดปก
ป่าสกด้วยเสียมอยู่อนเนายังเสียมอยู่ได้ด้วยมีดงให้ชันอยู่
หมูหญ้ายังอยู่ได้อาศัยน้ำอยู่ดินอยากอยู่ดีกินดีรักษาไว้เด้อป่าอย่าเพม้าง..

กลอน ประโยชน์ของป่าไม้

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2538

ใช้ในหัวข้อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้

โอดระนอ....ประโยชน์เอ๋ยประโยชน์ของป่า มีคุณค่าหลายประการ
เช่นเป็นแหล่งอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ ผุงหมูสัตว์น้อยใหญ่
ได้กินอยู่หลับนอนถึงเมื่อตอนฝนเทกะปองกันน้ำทั้ง
สิบได้ไหลหลั่ง มาท่วมไฮ่ท่วมนา
แต่เป็นสายธาราไหลลงตามช่อง เลาะไปตามห้วยฮ่องลงสู่ทะเล
ผุงปูปลานั้นเด็ดช่างหลายซาบลาบ เหลียวไปขาวพาบๆซ้องซ้อชุมแฉว
กะย่อนป่านี้แหละให้มีแนวกินอยู่ บุญชูเอ๋ย....
โอดระนอป่าไม้นี้เรามีคุณแท้ ฟังเด้อท่านชาวไทยทุกท่าน
เว้าเรื่องการป่าไม้มีคุณได้กายกอง ป่าไม้เด้อพี่น้องได้เป็นแหล่งอาหาร
บริการคนเขาได้อยู่กินปมีโฮมีทั้งผลผลาไม้ในดงแซบอร่อย
พีชใหญ่น้อยๆที่กินได้อยู่ดงตามซอกซังดงใหญ่หนามหนา
พวกสัตว์สาซุมแฉวสว่างกันโดนเด่นเทิงกวางฟานหมูเม้นเสื่อสาข้างป่า
ครรณนาปได้คนได้ใช้ชู่ประการ นอกจากนั้นคือหมู่มสมุนไพโร
ใช้กันมาแต่โดนจวบจนทุกวันนี้ ไม้มะมีหลายลัน
สร้างเอือนซานบ้านอยู่ ผู้ใดตุ้กะเลือกใช้เอาได้ดั่งใจนอกจากนี้ป่าไม้กะเป็น
แหล่งลำธาร
บริการซุมชนตามทางไหลเลี้ยว เหลียวไปตามสายน้ำ
ข้าวในนาเขียวอุ่มท่มซุมหมู่ปลาโดดเด่นเต็มน้ำซ้วแฉว
บอียดแนวกินแท้ ปูปลาลันหลาก
อยากยามได้กะใส่ต้อนไซส่อนต่งเอาพวกที่ทำนนานาข้าว
ชลประทานการเกษตรเขตที่มีแม่น้ำกะทำได้ตลอดปีคู่กับการเกษตรนี้
กะคือเขื่อนใช้ผลิตไฟใช้ทั่วไทยทั้งผอง
ฮุงเฮืองเหลื่องเลื่อมเจริญเทียมแดนด้าว
นานาประเทศต่างอยู่ท่างสุขอยู่สร้างเมืองบ้านอยู่สำราญ
ขอผู้ฟังทุกท่านมองผ่านเห็นคุณที่ป่าไม้ได้ค้ำจุนชีวิตเขาเจริญก้าวหน้าอนุรักษ์
เอาไว้ดงหนาป่าไม้ใหญ่เทิงปลูกเสริมสร้างไว้มีใช้ทั่วถึงที่สูงๆเทิงๆที่ค้อยๆ
คุ่มๆปลูกเด้อไม้..

กลอน เทิดพระเกียรติ 72 พรรษา องค์ราชันย์ ตอนที่ 1
ทำนอง ทำนองลำทางสั้นสลัวยาวลงเตย
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ...บุญเอ๋ยบุญเป็นด้วยบารมีวงจักรีคุ้มครอง
ชาวประชาทั้งผองจึงได้อยู่แบบปรองดอง เมืองขวานทองของไทย
ได้พ้นภัยทั้งผองกะย่อนบารมีของล้นเกล้าล้นกระหม่อม
จอมประมุขคุ้มครองชาวไทยทั้งแหลมทอง
จึงบ่ค่อยบ่เสียบเอียงน้ำ...
โอละนอ...ขอถวายพระพรให้พระองค์
มีอายุวรรณะสุขขังพลังเอย...ละแมน่่าขอเดชะ
ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเจ้าเกล้ากระหม่อมจอมขวัญ
ข้าพระพุทธเจ้าขอเป็นตัวแทนชาวประชาทั้งมวล
ลำสตุดีน้อมขอแก้จอมกษัตริย์ให้ พระราชทานอภัยถ้าบ่อนได้ผิดพลาด
ขอสรรเสริญอภิวัตด้วยลำเทิดพระเกียรติให้
ประมวลไว้ใส่กลอนตอนนี้ขอเริ่มต้น
เว้าเรื่องร้ายเหลือทุกด้านพระองค์นั้นบ่หวั่นไหว

(ย่อว)

ช้อยนั้นแหล่ว ช้อยนั้นเด้อช้อยประชาซีไว้ให้พ้นเขตอันตราย
ประชานหวิตตายย่อนพระองค์ทรงช้อยคลี่คลาย
เหตุร้ายกลายเป็นดีเป็นบุญคุณประชาซีมากมายเหลือล้น
คนไทยเฮาทุกวันนี้ตงงานส่วนใหญ่หันคินไปปลุกสร้างสวนฮัวฮอนา
ท่านพระองค์เล็งเห็นอนาคตข้างหน้าหาทางช้อยเกษตรกรรม
นำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงๆเพื่อให้ชาวประชาซี
คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีพตนไปได้บ่ให้ไปหลงสำนวนนำพวกฝรั่ง
เอาโตเป็นที่ตั้งทำสร้างสิ่งดีส่วนโครงการเศรษฐกิจพอเพียงนี้
เพิ่นทรงช้อยสนพระทัย ให้พันธ์พืชพันธ์ผัก
และพันธ์สัตว์ทุกชนิดเพื่อส่งเสริมรายได้หาแหล่งน้ำมาให้ชูดครองไปถึงทั่ว
ปลุกแพงแตงกวาบัวกระเทียมหอมต้นมีผลได้ยังปี
บ่มีฝนกะปลุกได้ เพราะน้ำครองไหลไปถึงเท่าทุกที่
โอเด้อไอ้ฮอดทุกที่ ดีเอานี้ ชมแซวบารมี
ว้าวควายเบ็ดไก่ปูปลาหมูนี่ๆเพิ่นหาให้ครบครัน

(เต้ยโขง)

สรรหาแต่สิ่งดีมาให้ประชาซีทำอยู่ทำกิน
ช้อยเหลือบให้มีหนีสินทำอยู่ทำกินตามประสา

(เต้ยพม่า)

เลี้ยงกันปลุกกันเข้าไปว้าวควายเบ็ดไก่กุ้งหอยปูปลา

พระองค์ทรงพระราชทานให้มาชาวไร่ชาวนาสวนผสมกันทั่วถิ่นไทย
(เตี้ยธรรมดา)

จากน้ำใสใจจริงของพระองค์ท่านฯ

ทรงพระราชทานโครงการมาช่วยภารกิจเพิ่นหลายบ่หน้อย

เพียงเวลานิดหน้อยครรณาบ่ได้ๆเพิ่นทรงให้ช่วยประชา

อุปมาคือสายฝนแก้วชโลมใจชาวไทยทุกเผ่า

ขอถวายพระพรให้แด่องค์พระบาทเจ้าจงหายเศร้าช้วนรินทร์

เกษมสันต์สุขล้น ขอให้พระชนมายุหมั่นแก่น

พระปรีชาให้ขจรทั่วแคว้นทั้งดินฟ้าให้ช่าลือ

ให้โลกระบือก้องไปทุกถิ่นขามองค์ภูมินทร์ถิ่นไทยน้ำ

72 พรรษาผ่านมาครบไว้ขอพ่อหลวงของไทย

จงทรงพระเจริญเด้อ...

กลอน เทิดพระเกียรติ 72 พรรษา องค์ราชันย์ ตอนที่ 2

ทำนอง ทำนองลำทางสั้นสลัวยาวลงเตย

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

แม่นว่าได้นาย

โครงการนี้นับว่าดีหลาย

ชาวเกษตรบด้นล้มดินตายคือกับแต่ก่อนทางหนีสิน กะผ่อนกว่าเก่าลงหลาย

เพราะโครงการให้เน้นหลักนโยบายพอกินพออยู่

บให้เล่นนำหมู่มืองนอกเมืองนา เอ็ดกินตามประสาชวานาชาวไฮ

พันธ์บุปลาเปิดไก่อพันธ์หมู่วัวควาย เพินกะทรงขนขวยมาให้เลี้ยง

ช้อยเพื่อบให้เลี้ยงต่อกู้หนีสินให้ปลุกอยู่ปลุกกินฝึกนางางหญ้า

ให้พอกินแล้วจ้งว่าแบ่งไว้ไปขาย ชาวเกษตรบมีคำ่ว่าตาย

คันเอ็ดตามพระองค์สั่ง จนกระทั่งคนชาวเขาชาวดอย

ท่านพระองค์กะทรงคอยให้แสงสว่างยกตัวอย่างชุมปลูกฝิ่นกัญชา

บัดนี้ให้หันมาปลูกกาแฟแทนฝิ่น ช้อยไปหมดตลอดสิ้น

ดินด้าวอ่าวไทยเรื่องอื่น ๆ นั้นกะได้ เชี่ยวชาญไปทุกอย่าง

บเคยหยุดอยู่ว่างหาทางแก้ช้อยประชาเช่นปัญหาถนนในกรุงเทพฯ อดคัด

จราจรติดขัดทรงคลี่คลายให้หายได้ตอนน้ำไหลนองท่วมต่างจังหวัด

ในกรุงเทพฯ ช้อยชี้ทางช้อยสละทรัพย์ส่วนพระองค์บหน้อย

คอยเฝ้าช่วยเหลือสภรณ์โคนมนั้นกะทรงเอื้อเพื่อ

และพันธ์พีชานาทรงสรรค้หาแต่สิ่งดี ๆ

ช้อยประชาชาวบ้าน

(เตยธรรมดา)

พระราชทานโครงการมาให้ด้วยน้ำพระทัยทรงไว้ฮักห่อ

เปรียบเสมือนพ่อห่วงลูกเต้าพระองค์เฝ้าอำคิน

เอ็ดจริงทำจริงบคร้านคิดคั้นโครงการแยบยลช้อย่าง

คิดหาแนวทางสืบลดทุกขให้ประชาได้อยู่ร่มเย็นท่านพระองค์ทรงเป็นคือสาย

ฝนแก้วชะโลมกายใจชาวไทยทุกหมู่เหล่าขอถวายพระพร

ให้แด่องค์พระบาทเจ้าสดชื่นชื่นอรุรา 72 พรรษามุมนมาฮอดแล้ว

ให้พระองค์คลาดแคล้วภัยวิบัติชู้ดำน

ให้ทรงพระชนม์มายุ่ยืนนานคู่ไทยเด้อ...

กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ..... องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระมหากษัตริย์คุณ
คำจุนมรดกไทยให้รุ่งเรืองสถาพร
เหล่าพสกนิกร ต่างขอซ้องชมชื่นทั่วเมืองบ้าน
โอละนอ.....ชาวไทยเอ๋ย...
ประเทศไทยเฮานี้ จังแมนดีลั่นลั่น
เมืองอื่นเทียบบ่ได้ ไกลกว่ากว่าเขา
ย่อนมหากษัตริย์เจ้า ตุ่มไพร่ครองเมือง
ฮุ่งเฮืองเป็นพันปี อยู่ดีหายฮ้อน
ตอนสมัยโบราณพัน ปัจจุบันแปรเปลี่ยน
ทรงพากเพียรสืบสร้าง เมืองบ้านพัฒนา
กับทั้งจอมเจ้าฟ้า ล้าค่าหญิงชาย
พระมหากษัตริย์คุณหลาย สุดสิบรยายได้
ยุคสมัยสู่มือคือสมเด็จพระเทพฯ สังเขปงานแต่ละด้าน
กะหลายล้านอนเณกนงเป็นยุคทองโดยแท้
ในแง่วัฒนธรรมเป็นผู้นำปฏิบัติ
ค่องถนัดหลายด้านการประพันธ์ทรงไว้
วรรณกรรมล้ำค่า เสด็จประเทศนานา
ทรงสรรมาบันทึกไว้ได้ความรู้และพองเพลิน
สรรเสริญยอเยื้อง ทั่วผองแผ่นโลกา
องค์พระเทพไทยฯนา เพ็นนั้ทรงปัญญาล้ำ
เป็นผู้นำเทิงทางโลก และทางธรรมคู่สู่ง
แลทศใดกะรอบรู้ ดีกระทุ่ได้แน่อน
มาสะออนหลายเด็ องค์พระเทพรัตนราชสุดา-
สยามบรมราชกุมารีส่องสีเสแจ้ง ผู้ข้าขอแจงเป็นข้อ
เอาพอเป็นสังเขปองค์พระเทพฯทรงสรรสร้าง
หนทางกว้างกว่าไกลข้อที่ 1 เพ็นได้
เสริมส่งพุทธศาสนา ทรงเป็นพุทธมามกะ
และอุปถัมภ์ชูค่าเป็นประจำมีเว็น
วันสำคัญบ่ได้ขาดทรงตักบาตรและหยาดน้ำ
นำหน้าหมู่ประชาทรงศึกษาจนฮู้แจ้ง
เทิงทางแห่งปรียัติปฏิบัติกะครบครัน
อัศจรรย์จริงแท้แปลบาลีเรียนรู้

อรรถธรรมเล็กแลบ เป็นผู้จบแจบแจ้ง
แสดงได้ตั้งใจทรงจนาเอาไว้ เป็นตำราถ้วนถี่
เช่นเรื่องทศบารมี ในพุทธศาสนาเถรวาท
อย่าชะพลาดให้อ่านดู เรื่องที่2 ที่ควรรู้
อนุรักษ์ภาษาไทย ทรงสนใจศึกษา
ตอนปริญาตรีนั้นหลังจากนั้น ปริญาโทจำวต่อ
ภาษาบาลีและสันสกฤตนั้นอ ทรงเชี่ยวชาญกะด้อ
บมีย่อหย่อนไผ่ วรรณกรรมเฟิงแต่งไว้
หลายหลากเนื่องนั้น เทิงโคลงฉันท์กาพย์กลอน
แน่นอนแตกฉานแท้ ภาษาแม่ประณีต
และชัดเจนแจ้งแจบ เป็นต้นแบบการใช้
ภาษาได้ตั้งใจ สมควรที่ชาวไทย
เทิดทูนไว้เป็นแบบอย่างทุกคนด้อ...

กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 2
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ...

วัฒนธรรมไทยสูงเสียดฟ้าเกรียงไกร
ด้วยมีองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี
เพ็ญทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเกื้อกูลมรดกไทย
ทรงมีพระเมตตา เอาพระทัยตั้งต่อบ้างวัน...

โอละนอ...บุญคนไทยเอ๋ย...

กล่าวถึงองค์สมเด็จพระเทพฯทรงเชี่ยวชาญมากมาย
เก่งกาจหลายด้านการศึกษาเรียนรู้
หลายสาขานันต์เนก จบปริญญาเอกพร้อม
วิชาแกร่งกว่าไกลพระราชกรณียกิจ เพ็ญสร้างไว้
ยิ่งใหญ่เหลือหลายอนุรักษมรดกไทยและส่งเสริมเต็มตั้ง
พาให้ยังยืนหมั่นวัฒนธรรมเฮืองสูง ฟังเด้อลุงและป่า
หลานเหล่าชีว่ากลอน เว้าเป็นตอนเป็นข้อ
พอฮู้ฮ้อมทางไปข้อที่ 1 เพ็ญนั้นสนใจตั้ง
ทางศาสนาพุทธข้อที่ 2 เพ็ญนั้นเก่งสุดๆ
เรื่องภาษาไทยเฮานี้ ข้อที่ 3 ว่าติววรรณศิลป์เด้อท่าน
ข้อที่ 4 ประวัติศาสตร์ว่านั่น ทรงเรียนรู้เชี่ยวชาญ
ข้อที่ 5 ทางโบราณคดีนั้นกะกล้ากลั่นเกินคน
ข้อที่ 6 ทรงสนใจ สถาปัตยกรรมไทยรักษาไว้
ข้อที่ 7 งานช่างไทยที่เฮาเอ็น ว่ากรรมช่างสิบหมู่
เพ็ญกะทรงชุกอยู่พื้นฟูขึ้นดั้งเดิม
ข้อที่ 9 ดนตรีไทยเพ็ญกะเริ่ม ฝึกฝนแต่ยังพระเยาว์
เอาเป็นจริงเป็นจัง ระนาด ซอ เท็งขับร้อง
ของพื้นเมืองเพ็ญกะเล่น โปงกลางอีสานก้องสะนั่น
ระนาดฝรั่งกะพ่องนั่น ทริมเปิดเป็นชั้นส่งเสียง
วิชาใดพระองค์กะทรงฮู้เกี้ยง ทุกอย่างนานามี
ทางวรรณคดีหนังสือ เก่งหลายเหลือล้น
ประชาชนยอฮ้อย พระจริยาโดดเด่น
ไผได้เห็นแล้วปลาบปลื้ม สะออนไอ้อ่าวเถิง
เท็งลุ่มฟ้าบ่มีผู้เทียมทัน เป็นที่อัศจรรย์กว่าคนทั้งค้าย
แม่นสิหลายเหลือล้นการงานฮ้อฮ้อยบ่ได้นั่งอยู่ห้อง
โองกว้างเปล่าตาย ซอยคนทุกซึกฮักฮั
หลายเรื่องกรณี พาคนมีให้ทำทาน

ช่วยการกุศลพร้อม พระองค์ยอมลำบาก
เพื่อประชาชนได้หย่อน พระองค์จรจากบ้าน
ไปยามประเทศถิ่นไกล เพื่อสร้างมิตรไมตรีไว้
ได้ชูช้อยเกื้อกูลกัน มีปัญหาสำคัญ
กะเว้าจากันได้ พาเมืองไทยเฮาข้าม
ทางกันดารยาวนานชุมประเทศเพื่อนบ้าน
ได้ยอ่องทั่วแดน ปวงประชาไทยแลนด์
ได้สุขย่อนพระองค์ท่าน สมภารคุ้ม...

กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 3
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ...

วัฒนธรรมไทยสู้ภัยเศรษฐกิจ
องค์สมเด็จพระเทพฯ เฝินทรงคิดทรงฟื้นฟูปัญญาไทย
นำมาใช้แก้ปัญหา เป็นพลังพัฒนาพาให้ชาติเอื้องฮุ้ง น้อลุงป่า...
โอละนอ...ผู้ฟังเออย...บัดนี้จักกล่าวเรื่อง
องค์พระเทพฯของไทยบารมีพระองค์หลาย
ได้ช่วยไทยทั้งค้าย บ่ให้กลายเป็นทาส
วัฒนธรรมชาติอื่นให้ตื่นตนพรวดพร้อมบ่ยอมให้เสียมเสียดทรงใส่ใจทุกเมื่อ
บ่ฮู้ฮ่วมวันคืน ขึ้นป่าเขาตงดอย
ช่วยชุมชนประชาเชื่อ บ่ว่าเหนื่อและใต้ แดนไทยทุกถิ่นทรงถวิลฮู้ฮู่ฮู่
พาสู้บ่ถอยหมู่บ้านใหญ่บ้านน้อย ดอยป่าภูผา บ่อาจคณานับ
ช่วยประชาชุมชนฮ้อน ลางเทื่อจรเดียดั้น ลางเทื่อตามเสด็จพ่อ
ทรงศึกษาข่าวข้อปัญหาบ้านย่านเมือง เสด็จอยู่เนื่องๆทั้งเมืองไทย
และเมืองหรั่งต่างประเทศไกลใกล้ บ่มีได้ออยู่สบาย
ทรงศึกษาชอกคั้น ทั้งของใหม่และโบราณ
มาผสมผสาน ใส่กันประยุกต์ใช้ วัฒนธรรมไทยยืนหมั้น
พระองค์พาฟันฝ่าทรงนำพาช่วยชี
พาทำพร้อมฮ่อมดี พระราชากรณียกิจมากล้น
เกินกว่าพรรณนาขอยกมาเพียงน้อยเดียว
ตามเวลาชิพอั่ว เออแต่เพียงพอฮู้
เป็นประเด็นนอทำงานอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาไทยเด้อพื้น้อง
พระองค์คล่องแตกฉาน ภาษาโบราณเฟินกะได้
บาลีไล่สันสกฤตบ่มีติดมีคา ทรงปัญญาเหลือล้น
ทรงศึกษาและชอกคั้น เป็นวิชาการเขาได้อ่าน
งานวรรณศิลป์กะพ่องนั้นสำคัญแท้คู้ชู่แนว
เสด็จแถวเถื่อนท้องผองประเทศนานายามกลับมาทรงอักษร
เป็นกาพย์กลอนกรองแก้ว คนชุมแซวขอฮ้อง
สาธุการเซ็งช่าองค์พระเทพฯเฮานา แต่งหนังสือเก่งแท้
เห็นแล้วบ่อยากวางทางดนตรีแอ่งคักแท้ แตรขอเทิงระนาด
พระองค์ฉลาดลึกล้ำทรงได้คู้ชู่แนวเสด็จเมืองแก้ว จีน พม่า
แสวงวิชามาต้อนไพร่บ่ว่าไกลและใกล้ ชาวไทยได้อยู่เย็น
ทรงเป็นเทียนนำชี หนทางดีให้ไทย่าง ทางบ่อนใดฮอกเฮื้อ
พระองค์เอื้อฝ่าฟันอัศจรรย์จริงแท้บารมีประเสริฐยิ่ง

หญิงและชายทั่วหน้าประชาเชื้อต่างสะออน ประชาชนเดือดร้อน
ทรงปัดเป่าให้ถดถอย ทรงเสด็จตามฮอยพระบิดา
ผู้ซีกพาพระองค์ท่านประสบการณ์ที่เรียนรู้
ถือเป็นครูแบบอย่าง แม่นว่างานชียากยุ่ง
เพิ่นหมายมุ่งบ่ถอย ปฏิบัติตามฮอย ของบาทเปื่องเสด็จพ่อน้อลุงป้า...

กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 4
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอรสนอ...บุญคุณเอย
บุญคุณคนไทยเฮามี ที่ได้องค์สมเด็จพระเทพฯ
รัตนราชสุดาสยามราชกุมารี
เป็นที่พึ่งทางวัฒนธรรมทำให้ไทยอยู่เอื้อ
เป็นด้วยเบื้องบาททูลกระหม่อมพระองค์ท่าน.....
โอรสนอ...ไทยเฮาเอยจักกล่าวเบื้องเมืองไทยตั้งแต่ก่อน
สร้างนครหมู่บ้าน เจริญเรื่อยต่อมาย้อนพระปรีชาเก่งกล้า
คุณค่าจอมกษัตริย์คุ้มขจัดโศภภัย สิ่งใดบ่มาต้อง
มียึดครองของเค้าถือเอาเป็นแบบอย่าง
เป็นหนทางส่งให้ ไทยเฮาได้รุ่งเรืองนอกจากเบื้อง จอมราชราชา
พระบรมวงศา กะช่อยชาชูคำต่างชุกนำกุลเกื้อ
ช่วยเหลือไทยให้มั่งฝั่งทั้งพระราชชนนีทั้งพระราชินี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
และองค์พระเจ้าลูกเธอว่านี่
นำชี้แต่สิ่งดี บางองค์นี้ศึกสงครามกล้าเก่ง
ไผข่มเหงบ่ได้นำต้านต่อตี จังพระนเรศวรกับองค์พะเจ้าตากสิน
สู้อรินไพรี บ่มีกลัวเกรงยันบ่มีไผทานได้ กษัตริย์ไทยกล้ากล้า
เจ้ากระหม่อมจอมขวัญองค์พระพุทธยอฟ้าตีพม่าหมุ่นกระจาย
พระพุทฺธเลิศล้ำนั้นกะได้ โดดเด่นทางศิลปกรรม
งานแกะสลักงดงามบ่มีปานแปนเปลื้อง
เสียงดนตรีบรรเลงก้อง อรชรอ้อยอิงซอสามสามอันอ้อย
หวานจ้อยแจบกะใจทรงประพันธ์เพลงไว้
คือเพลงพระสุบิน ได้ยินมาจนปัจจุบัน
กะม่วนดีศิยค้อย รัชกาลที่สี่ กะบ่หน้อย ผลงานหลายอย่าง
ทางภาษาทรงรอบรู้อังกฤษพร้อมพม่าบาลี
วิทยาศาสตร์ว่านี่กล้าเก่งชำนาญการ
ท่านคำนวณกบดินเดือนกินดาเวิน ปานตาเห็นเฮือนฮู้
ได้ขีดชูเมืองบ้านเป็นปรากฏตุ้มไพร่
สมัยต่อมา พระปิยะมหาราชเจ้าทรงคุณล้ำนบ่อนันต์
พัฒนาทุกด้านให้เทียมทันประเทศต่าง จนกันทางประเทศไว้
เป็นไทยตั้งต่อมา พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
กะแข็งข่าทางศิลปิน ปานว่าอินทร์แปลงมา
สร้างชาติไทยให้ฟูเฟื่องเรื่องวงการลำพ็อน
ละครโขนพิณพาทย์ เพ็นส่งเสริมขนาดแท้

ทรงเองด้วยก็หากมีองค์ปัจจุบันนี้ภูมิพลมหาราช
ทรงฉลาดลึกล้ำ เมืองบ้านจึงอยู่ดี
องค์พระเทพว่านี่ ตามรอยบาทพระบิดา
สั่งสมเรียนรู้อมา ตั้งแต่ครายังน้อย
ติดตามฮอยตามสัน พระเจ้าอยู่หัวไปทุกแห่ง
บ่ว่าฝนและแล้ง จนทรงแจ้งแก่พระทัย....

กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 5
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ...สาธุเด้อ

ผู้ข้าขอกราบถวายบังคม

องค์พระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

ทรงมีพระชนม์ยืนนานทรงสำราญพระฤทัย

วัฒนธรรมไทยยืนยง ทรงชี้แนวทางดี พสกนิกรมวลมี

รักดีน้อมใจใส่ในพระคุณท่าน...

โอละนอ...คนไทยเอ๋ย...ที่ไทยเขาได้สืบสร้าง

เป็นเรือนชานบ้านช่องคุ้มโสมพื้อง

เป็นเมืองบ้านย่านยาว เป็นประเทศแก่งก้าว

เสียงประเทศอาระยาด้วยบุญญาธิการ

องค์กษัตริย์หาญกล้า นำประชาไทยสู้ผองภัยคุ้มไพร่

พระบรมวงศานุวงศ์ใหญ่น้อยนำผู้ช้อยชู

ต่างองค์ทรงรอบรู้ ศิลปศาสตร์นาๆ

องค์สมเด็จพระเทพท่านใช้วิจารณ์ญาณปกครองบ้านคุ้มไพร่

วัฒนธรรมไทยอยู่ยั้งบารมีผู้ช้อยชู คนทั้งหลายต่างกะฮู้

ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณ

ต่อไทยเหลือล้น พระองค์ทรงเป็นต้น

นำพาผู้ช้อย่าง ทรงนำทางบ่อนั้น

ให้ไทยฮู้ฮ้อมเดิน เพ็ญนุรักษ์และชุกยู่

ผองหมู่มรดกไทย ให้ยืนยงสถาพร

ประโยชน์ มีมาใช้พาคนไทยเฮฮู้วัฒนธรรมไทยมีคุณค่า

บารมีมากล้น คนไทยได้อยู่ดี บุญผลาสมการมี

ทรงนำชี้ทางย่าง ให้ไทยก้าว...

กลอน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ตอนที่ 6

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ...

วัฒนธรรมไทยยืนยง

ด้วยองค์พระเทพฯ เฝื่อนำพา ทรงพัฒนาและส่งเสริม

พื้นของเดิมที่ดั่งงาม นำประโยชน์ต่อละนอท่าน...

โอละนอ ผู้ฟังเอ่ยการสงครามชุ่มมือ

บ่คือเก่าครวหลังสู้กันด้วยพลังเศรษฐกิจเป็นพื้น

บ่ใช้ปืนของ้าวมาแทงฟันตีต่อเศรษฐกิจนี้ละพ่อ เป็นอาวุธจั่งดั่ง

ทำลายล้างต่อตี ผู้มีเงินว่านี่

มีอำนาจเหลือหลายได้เป็นนายบังคับ

ตามที่เขาประสงค์ใช้ คนไทยเอาหลงสาวฟ้าพึงนำกันฝรั่ง

บ่ฟังความพ่อแม่เว้า คนเฒ่าสั่งสอน

ไปสะออนใจไอ้ฮัลโหลเดียร์ เชื่อชาติอื่น

บีนนำเขา ชักใช้ ของไทยนี้บ่สน

ประพุดิตนตามเยี่ยงอวดเก่งว่าโตมี ไซ้ไปตีเงินคำ

ชะชายยายถิม ปานเฟิ่นพิมพ์เงินได้ไผเตือนบ่ฮู้ฮ่อม ลำผีบ้าได้ค้อน

สอนได้กะบ่ฟัง องค์พระเทพฯ เฝื่อนสอนให้ยับยั้ง กินอยู่ได้พอดี

อย่าไผมีเกินตน ทุกสิวนมาใกล้

และอย่าไปหลงสน ฮนนำพวกฝรั่ง ลืมครองหลังฮิตเค้า

ครองเฒ่าที่สั่งสอนจั่งได้เกิดเดือดร้อน ในเรื่องเศรษฐกิจ

พาชีวิตชุกเข็ญ ทั่วไทยในคราวนี้ฮอนเอาหนีครองเค้า

โบราณเอาสอนสั่งบ่ฟังความผู้เฒ่า

ไทยเอาฮ้อนฮวนฮอนขอทุกคนจั่งตั้งสืบต่อวัฒนธรรมไทย

มีน้ำใจเกื้อกูล ต่อกันพงษ์พันธ์เชื่อมีสติทุกเมื่อเทิงปัญญาอย่าได้ลำย

หากกปลายให้ฮู้ อย่างบ่ม่มสุ่มเดาเอามีวัฒนธรรม

นำมาใช้เด้อท่าน บ้านเมืองก้าว...

กลอน สาเหตุที่เป็นเอดส์และวิธีป้องกัน
ทำนอง ทำนอง ลำทางสั้นสลบยาว
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอ้ละนอ...

อะโรคะยาปะละมาลาภา ความบ่มีโรคเป็นโรคอันประเสริฐ
คันเกิดโรคกับผู้ใดถือว่าผู้นั้นเป็นสมเภา
โดยเฉพาะโรคเอดส์บ่มียารักษา
หมอแพทย์เพิ่นหามาปัวได้กะบ่เขา
เพียงเฮ็ดให้ทุเลาเบาบางได้แต่ละวัน
ข้อสำคัญคุณสามิภรรยาให้เว้าวาจาใจโย
โดยความเว้าเข้าใจได้อยู่ไกลโรคเอดส์
คันมั่วเข็มมั่วเพศโรคเอดส์ลีถึงตน
ขอเตือนใจทุกคน หมอลำเว้าโปรดฟังแห่น้อย่าแวงเลี้ยว
โอ้...ละนอ..คันมั่วเข็มมั่วเพศระวังโรคเอดส์สิมายาม...เออ..

(เนื้อในกลอน-กลอนตัด)

ละแม่นว่าน้อยนาย...

ฟังเว้าบุปผิงดอกเกตุ
สิเว้าเรื่องสาเหตุโรคเอดส์มีมา
เว้าถึงการรักษาบ่มีขาดอกแม่
มีตั้งแต่วิธีการป้องกัน
โรคนี้มันสำคัญปัวได้กะบ่ชวง
ด้วยความหวังพ่อแม่อาวอา
รัฐบาลจั่งพารณรงค์ทุกอย่าง
ให้เฮาท่างโรคเอดส์เกทภัย
ป้องกันได้แนวใดเฮ็ดให้ถักต้อง
ข้อที่ 1 เดอพี่น้องเนื่องจากยาเสพติด
ชุมมีพิษ ยาม้า เฮโรอีน
กับพวกมอร์ฟินกัญชยาต่อ
โดยเฉพาะใช้เข็มฉีดยากัน
นี่ละข้อสำคัญเฮ็ดให้ติดเอดส์ได้ง่าย
ข้อที่ 2 นี้แห่งเป็นตาหน่าย เรื่องเพศสัมพันธ์
ชายนำกันหรือว่าหญิงนำกัน ตูดแต่ัว ทอมดี
ใช้ความใคร่ผิดที่ระวังไว้คุณผัว
คือวัวเฒ่าเฒ่ามั่วหากินหญ้าอ่อน
นอนนำเมียผักจ่มว้อออกฮ้อนนกเขาน้อยบ่ขั่น

ออกจากบ้าน เพื่อนว่าสั้น เสียงเว้าสั้นท้าวๆ
เห็นอีตัวสาวๆ สั้นสายน้ำลายย้อย
เว้าหวานปานตาลอ้อย สำออยอ้อยอิน
เหลี้ยวเบิ่งเพิ่นดั้นดั้น ลืมเฒ่าเช่าตาย

(กลอนลง)...

ผู้ใดหลงมงายโรคเอดส์ลีลามข่าวระวังไว้...

กลอน ประวัติยาเสพติดในประเทศไทย
ทำนอง ลำทางสั้นสลับเพลง
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2541

โอละนอ...ยาเสพติดในเมืองไทย
มีประวัติมาจากใสก่อนเสเข้ามาในไทย
มีประวัติความเป็นมาและเป็นไปจั้งได้
หมอลำสิได้บอกข่าว ให้คนรู้
โอละนอ...ยาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิตเป็นพิษต่อสังคมเออ...
ละม่นว่านอ นายสิ่งเสพติดเก่าแก่นั้น ของไทยเขาคือยาฝิ่น
สูบหรือกินกะได้โรงยาตั้งจ่ายขาย
มีแพร่หลายแต่ครั้งห้าพันปีก่อนศักราช
แพร่ระบาดอยู่ด้าว เมโสฟุนโปเตเมีย
เอ็นชื่อม่วนกะดอเกเดี่ย สารจากฝิ่นว่าน้ำทิพย์
ชาวกรีกหยิบเอาชื่อมาตั้งชื่อว่าโอเปี่ยม
ความหมายเทียบเทียมได้ ภาษาไทยแปลได้ว่า
คือน้ำผลไม้ที่นหนาวาหรับพ่อค้าขายเข้าสู่จีน
เดิมชาวจีนๆ รักษาโรคเยียวยา
อังกฤษผู้จัดหา ผูกขาดขายกระจายกว้าง
แลกกับปวงแพรผ้าไหมชาของมีค่า
ค่าเป็นเงินพองนั้น นิยมแท้สิ้นประมาณ
แพร่ไปทุกถิ่นบ้านโขงเขตเมืองจีน
คนเสพกินงอมแงมเกิดปัญหาแก่เมืองบ้าน
รัฐบาลจีนหาทางต้านเกิดสงครามยาฝิ่น
อังกฤษจีนรบสู้ จนจีนแพ้พ่ายพัง

(เพลง)

อังกฤษไม่ได้ยับยั้งๆ
สงครามจีนพลาตพลังอ่อนยอมยลยิน
พวกอังกฤษเข้ากอบโกยทรัพย์สินๆ
ขายฝิ่นให้จีนจนร่ำรวยมหาศาล
ประชากรจีนประมาณแปดล้าน
ติดฝิ่นงอมแงมจนอาน
เพราะว่าจีนต่อต้านชาวอังกฤษไม่ไหว

(ลำสั้น)

แต่สมัยแต่ก่อนนั้นคนไทยเขาจะติดฝิ่น
ตอนนี้ค้ำกับจีนสมัยกรุงสุโขทัย
แต่พุนๆขายค้ำต่อกัน ฝิ่นในสมัยนั้น ใช้เป็นยารักษาโรค

ตกต่อมาจากนั้น หันไปใช้สิ่งที่ดี
ตกมาฮอตสมัยอยุธยาตอนต้นนี้ คนตีตีฝืนกันงอมแงม
บ่ได้แนมนางาน เวียกการบมีเตื่อง
เปลืองเวลาเสียถึมๆ กำลังพลกะเงินขาด
เจ้าอุทองประกาศตั้งกฎหมายห้ามจ่ายขาย
สีเสพกินกะบ่ได้ หรือซุกเขียงเป็นของตน
ถือว่าเป็นดั่งโจร ตามกฎหมายที่ทรงไว้
คือเป็นความผิดฮ้าย ต้องลงทัณฑ์ให้เช็ดทลาบ
ทราบแต่เพียงท่อนั้น แต่ผลได้สำโด

(เพลง)

ประเทศไทยยุครัตนโกสินทร์ ะ
ฝืนยังไม่สุดสิ้นมีอยู่ในไทย
เฮโรอิน มอร์ฟีนก็ใช้ ะ
ทั้งกัญชาก็มีไว้เต็มบ้านย่านเมือง
สมัยนั้นรัฐบาลขุนเคือง
จอมพลสฤษดิ์จึงออกกฎหมายบ้านเมือง
ปราบยาเสพติดให้สิ้นเรื่อง หายสาบสูญไปเลย

(ลำสัน)

เลยจากหันประเทศอื่นกะมีมา
การพกพาจะง่ายตาย กว่าฝืนยาหลายเท่า
คนมั่วเมาหลายขึ้นฤทธิ์มันหลายเกินขนาด
พลาดติดมันเข้าแล้ว บ่มีแคล้วส่วนตาย
ชนิดพิฆเลวร้ายคือยาบ้ามหาภัย
เดิมทีเดียวคนไทยเอนกันว่ายาม้า
ด้วยฤทธิ์ยาพาสู่การงานปู้เมื่อย
แต่กะเสมออยู่เรื่อยจนเท่ากะทั้งตายจนทั้งเท่ากะทั้งตาย

(กลอนลง)

ยาเสพติดในไทย ฟังไว้แล้วจำจื่อเป็นความฮู้...

กลอน ประเภทของยาเสพติด

ทำนอง ลำยาวสลับเพลง

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2542

(กลอนขึ้น)

ประเภทยาเสพติดนี้ มีกันอยู่หลายอย่าง
แยกประเภทต่างๆ ล้วนแต่บ่อนทำลาย
หลายประเภทที่มี ให้จำเดื่อน้องพี่ หมอลำว่า...

(เนื้อในกลอน)

(ลำทางสั้น)

ยาเสพติดว่านี้ มีมากมายหลายร้อยอย่าง
แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามหลักๆว่าไว้จัดได้สี่ประการ
ประเภทที่หนึ่งนั้น แบ่งตามเรื่องการออกฤทธิ์
ประเภทที่สองตามติด แผลงที่มายานี้
ส่วนประเภทที่สามตามกฎหมายกำหนดไว้ แยกกันไปอีกอย่าง
ทางองค์การอนามัย เพื่อกะตั้ง กำหนดไว้ต่างๆไป

(เตี้ยโงง)

ถ้าแบ่งตามการออกฤทธิ์ๆ อันยาเสพติดแบ่งได้สี่ประการ
ประเภท กดประสาทไม่ทำงาน ผีนเฮโรอินนะท่านและยานอนหลับ
ยากล่อมประสาทนี้นับ รวมทั้งเหล้าเบียร์และของมีเมา
ประเภทสองกระตุ้นให้ตื่นตัวๆ เสพเข้าไปใจระริวไม่ต้องการหลับนอน
ยาบ้าแอมเฟตามีนพاجر กระตุ้นประสาทหลอกหลอนพาให้คนเป็นบ้า
อีกโคเคนนี้หนา ทั้งบุหรีกาแพ

(ลำยาว)

ประเภทที่สามนั้น หลอนประสาทให้ลึมหง
กลางเพื่อเป็นขมขมๆ หวาดผวาตาตั้ง
พะวงหลังพะวงหน้า ระแวงไวใจยันสน
ป็นขึ้นเสไฟฟ้าพองนั้นไฟเผาบ้านกะพองกัน
แอลเอสตีว่านั้น หาง่ายเห็นชี่ควาย
ทำให้งวยงหลง ดีเอ็มทีกะเลวร้าย
ชื้อกะง่ายขายกะคล่อง ซ่องเสพกันอยู่ดาษคืน
ยีนนั่งนอนกะสะดุ้ง ฤทธิ์มันทุ้งอยู่บ่เป็น

(เตี้ยโงง)

แบ่งตามประเภทตามแหล่งที่มาๆ
ธรรมชาตินำพาและสังเคราะห์สร้างสรรค์
จำพวกมอร์ฟินและยาฝิ่นนั้นนั้น รวมเข้าด้วยกันทั้งกระท่อมกัญชา
ธรรมชาติสร้างมา หาเสพได้เลย
พวกสังเคราะห์เช่นเฮโรอีน ๆ แอมเฟตามีนต้องสังเคราะห์สร้างสรรค์
ปราบปรามกันทุกวี่ทุกวัน ๆ ยิ่งเสพยิ่งมันเพิ่มจำนวนยิ่งขึ้น
ยิ่งปราบยิ่งมันไม่มีวันหมดไป

(ลำยาว)

ประเภทที่สามว่ามานั้น แบ่งประเภทตามกฎหมาย
คือถักกฎหมายและผิดกฎหมายแบ่งกันสองก้า
ถักกฎหมายและเป็นยาฆ่า ยาน้ำดำนั้นเด็ด่าน
ยาแก้ไอลูกหลาน เติงผู้ใหญ่ผู้เฒ่ารักษาได้ตั้งใจ
ที่ผิดกฎหมายว่าไว้คือยาฝิ่นมอร์ฟิน
เฮโรอีนแอมเฟตามีน แอลเอสตีแวนนี้
แนวบตีทั้งสิ้น กินแล้ววินเป็นบ้าปวง
วัยรุ่นติดเป็นพวง ทั้งยาเลิฟยาอึกะพองนั้นเพื่อฝันกลมกั้น

(เตี้ยธรรมดา)

องค์การอนามัยโลกนั้น ข้อสี่เพิ่นแบ่งเป็นสาขา
ตามอาการของฤทธิ์ยา ที่เป็นผลต่อคนใช้
ประเภทหนึ่งจัดไว้ คือมอร์ฟินติดตามด้วยฝิ่น
ตามได้อินหลักแพทย์เพิ่นว่า ซุ่มเจ้าให้จื้อเอา
อีกพวกหนึ่งนั้นหละเจ้าเปียร์เหล่าและแอลกอฮอล์
ต่อไปแมนแอมเฟตามีน และโคเคนกัญชาพร้อม
อีกพวกหนึ่งชื่อว่าใบกระท่อม ต้นลำโพงและเห็ดเมาเปื้อ
มีหลายประเภทกะต้อกะเตื้อ คั้นรวมเข้านับใส่กัน
บุหรีกะสำคัญ และเบนซิน ทินเนอร์
อย่าไปหลงเสพเตื้อ ที่กล่าวมานี้ มันสืบลิตชีวีเฮาดับสิ้น...

กลอน การสังเกตผู้ติดยาเสพติด
ทำนอง ลำยาวสลับเพลง
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2542

(ลำยาว)

ฟังเอาไว้ชาวไทยน้อยใหญ่
การสังเกตบอกไว้ดูได้ง่ายตาย
ยาเสพติดพิษร้าย กลายเป็นคนปวงบ้ำๆผู้ร้ายๆ เป็นตาหน่ายพาโล
หุ่นผอมโซ แขงแชะซ่าชะ ชูบผอมแรงแง่น้อย
เป็นผลคอยปวดหัวเจ็บท้อง ซอมดูแปลกต่าง
กลางคนหลบหลีก ลี้ หมกมู่อยู่ผู้เดียว
กลางคนอารมณ์เฮี้ยวๆ อ้อนเฮงฉุนเฉียว
มักเจียบขริมคนเดี่ยวบ่เกี่ยวคนมาเว้า
กลางคนมาแล้วหาเรื่อง หาแนวไปผิตเถียงอาละวาดผู้อื่น
คืนวันหาผิตพาน พวกเรียนหนังสือนั่นกะชี้คร้านๆการเรียนด้อยลดลง

(เพลง)

ถ้าเป็นวัยรุ่นุ่นเยาวชนๆ
อาการเริ่มต้นต่างกับคนทั่วไป
ชอบหลอกเอาเงินใช้ กับบิดามารดา
ว่าซื้ออุปกรณ์การเรียน
แล้วหาคบเพื่อนที่หนีเรียนด้วยกัน
พวกเสพยานั้นชอบพ้อฝัน
วาดภาพสุขสันต์กันทางอากาศ
ไม่ถือใจแล้วก็ทะเลาะวิวาท
ถ้าหิวมากเกินขนาด กล้าเสี่ยงต่อความตาย
เมื่อยามต้องการ
ไม่เกรงกลัวย้านว่าจะผิดกฎหมาย
ก่ออาชญากรรมเสี่ยงตาย ๆ
ปล้นจีุ้่นวายเสี่ยงต่อกฎหมายก็ทำ

(ลำยาว)

ความหวังสิ้นชีวิตกต่ำ
ไผ่กล้าเสพเข้าตัวเจ้าสำตาย
สารพิษร้ายหลายชนิดที่ เขาเห็น
เช่นเฮโรอีนฝิ่นกัญชาม้าเสพแล้วเป็นปวงบ้ำหลงลืมพ่อแม่
มองในทาง ย้ำแยะไปย้องผู้อื่นดี
ในกลุ่มนี้พวกที่ติดยา
ลืมกสรวน่วนตาเพื่อปิดบังไว้

(เพลง)

ส่วนใหญ่สวมแว่นตลอดเวลา
เป็นการซ่อนแก้วตากลับคนรู้เรื่องราว
และชอบใส่เสื้อแขนยาว
เพราะป้องกันเรื่องราวรอยเข็มที่ฉีดยา
เพราะยามี่หลายชนิดทั้งฉีดยาและกิน
ถึงลงแดงดับคื่นซ็อกตายก็มี
บางคน ชอบอยู่ที่ลับลิ้น
เงียบขรึมแต่ว่ามีลับลมคมใน
ไม่ค่อยเปิดตัวเปิดใจ
ไม่ชอบพบใครอาจเก็บยาไว้ซุกซ่อน
ชอบหยิบยืมเงินญาติพี่น้อง
และหยิบยืมพวกพ้องเพื่อตอบสนองความต้องการ

(ลำเต้ย)

เหมือนไฟเพลิงไหม้เผาผลาญ
ชีวิตแหลกลาญ ถ้าเสพติดยา
ไม่เหมือนคนธรรมดา รูปร่างหน้าตาสังเกตได้ง่าย
พ่อแม่ผู้ปกครองทั้งหลาย เห็นลูกหงุดหงิดง่าย
ให้รีบสังเกตการณ์ดูแลใกล้ชิดขณะท่าน
จะได้รับการต่อต้านให้ถูกวิธี
สังเกตให้ดีต่อท่าน ให้บอกลูกบอกหลานอย่าไปข้องเกี่ยว
มีแต่ตายอย่างเดียวคันหลักเสียงบได้ๆ
ให้ดูแลไว้เบิ่งให้ดี
ความรู้ยาเสพติดนี้ ทางที่ดีต้องเรียนรู้ไว้ก่อน
อาการประสาทหลอน มักอยู่หลบซ่อนลิ้นซุ่มนี้เบิ่งให้ดี
ลูกลึกลึกลนเหมือนคนเป็นบ้า
ให้ฟ้าเอาไปรักษากันเด้อท่าน...กันเด้อ...ท่าน...

กลอน ชมเชยกรรมการ

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2545

ขอกราบคาราวะท่านคณะกรรมการ

พร้อมด้วยท่านประธานกรรมการ

และคณะผู้ฟื้นฟูศิลปะประเพณีผู้เห็นดีเห็นงาม

ศิลปะหมอลำอันเป็นมรดกตกทอด

มาแต่สมัยดึกดำบรรพ์อยุธยาทวด

สืบมาทอดสมัยปัจจุบันนี้

กราบคุณงามความดี

ผู้ที่หวนคืนงู้อะเพณีเก่าแก่

กราบคุณพ่อคุณแม่

ผู้ที่ฟังเลาะฮ้านขวาซ้ายขลุ่ยคู่คน

กราบผู้ดำริคิดค้นตกแต่งแปรงสั้น

ผู้ฟื้นฟูจัดหมอลำส่องหวลเห็นฮู้

หวังฟื้นฟูเอาไว้ให้ยืนนานหมั่นแก่น

ศิลปะลำแคนปล่อยปะละถึมฟื้นฟูส่งเสริม

ก่อนดิฉันสิริเริ่มออกทำศิลปะ

ขอสัมมาคาราวะกราบกลอนวอนไว้

พระบรมครูเค้าหมอลำไทยเทศ

ผู้สำเร็จรอบรู้ครูเค้าแต่ปฐม

ค้นบ่อนได้ลิ้มให้กันช่อยชูชก

ให้ตระหนักในใจส่งเสริมเต็มตั้ง

รวมพลังเหนียวแน่นลำแคนเสริมส่ง

ให้ดำรงสืบไว้จนเท่ากะทั่งกาล

มีนี้ออกจากบ้านมาสู่เวที

ลงมติดำวันแข่งขันหมายไว้

แต่ในใจฉันนี่ยากมาลำ

นำหมู่เพื่อเชิดชูรื้อฟื้นให้ยืนหมั่นต่อไป

บอหวังว่าสิได้ขันแข่งแดงดำ

เพียงมาลำมาเสริมช่อยกัน

ฟื้นฟูเพียงมายืนมาร้องรองลำนำเพิ่น

เพื่อเทิดทูลพระเกียรติให้พระองค์เจ้าอยู่หัว

ลำสิตีสิชั่วฉันทันกะบ่ติดใจ

ได้มาลำส่งเสริมกะแมนดีพอแล้ว

เพื่อสนองคุณแก้วความดีของเพิ่น

มาเพื่อสรรเสริญบารมีล้นเกล้า
จึ่งล้าร้องทอกลอน
ถึงว่าบทบาทพื่อนลืบอ่อนเหมาะสม
บทคารมบ่เทียมทันผู้เพิ่นดีมาแล้ว
นางกะทนกัดข้าวเตรียมตัวตั้งท่า
คำวานักก็หาบ่ชนะก็แพ้นะไว้
แน่นอนปวิตกทุกข์ฮ้อนโ้อ้าวทางใต้
ไผผู้เป็นคนครองรับคะแนน
คราวนี้ฉันทกะยินดีด้วยเต็มใจ
ชมชื่นฝืนความจริงบ่ได้ตามแท้แต่ดวง
บ่สามารถทักท้วงแล้วแต่กรรมการ
เพิ่นสงสารปราณีช้อยให้ราตรีได้
นางกะพอใจด้วยยอมมือสุดศอก
แล้วแต่บุญช้อยอยู่ชูกำล้าแล
แต่ในใจอีกแท้เสริมส่งศิลปะ
จึ่งยอมเสียสละเวียกงานทางบ้าน
กรรมการจัดตั้งหมอลำชั้นแข่ง
สละทุนลงแรงกำลังใจ
เอื้อเพื่อจริงแท้ตั้งหมาย
บ่ได้เอียงเงิบซ้ายตรงชื้อถือสัตย์
เพิ่นได้เตรียมคอยคัตแน่นอนดีเยี่ยม
และได้เตรียมคอยค้ำหมอลำดีเด่นสะออน
เพิ่นมองเห็นอนาคตข้างหน้าก็ฟ้าร้องแอ้วล้า

กลอน ไหว้ครูลำกลอน
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครูราตรีศรีวิไล ปี พ.ศ. 2547
ใช้กับหมอลำฝ่ายหญิง

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ละว่า สาธุ ๆๆ พุทธะรัตนัง ธรรมะรัตนัง สังฆะรัตนัง
ยังคุณแก้วสามประการ...

ทั้งคุณศีลคุณทาน คุณบิดามารดา

คุณครูบาอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทพร...

พนมกรวันทา เสิญมาคุ้มเลี่ยมงำ

ผู้ข้าลำแนวใด อย่าได้ข้องคัดคา...

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลกา ให้มาคุ้มห่มห่อ ...นำยอ...ไว้...

โอ้ละนอ...น้อคุณเอ๋ย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่นว่านอนาย

จั่งว่าสาธุสา สาธุสาเด้อ ข้าขอนพนอบไหว้ ถวายบาทนาโถ

องค์พุทธโธธรรมโม และพระสังโฆพร้อม

ข้าขอวันทาน้อม พระจอมตรัยไว้ก่อน

กราบคุณอ้อขอพร ก่อนสิลาและพื่อน ขอวอนไหว้ยกครู

(บทที่ 2)

คุณผู้ฐี อ้อป้องของคลัง

คุณน้อมจั้งจั้ง เหลี่ยมงำ นำกั้ง

คุณนั้นเด้อ...รัตนัง ตรัยแก้ว สามประการหลัง หล้า

คุณพระพุทธพระธรรม พระสงฆะเจ้า จอมเหง้าพระอิศวร

(บทที่ 3)

ทุกสิ่งล้วน มวลพระประคนธรรพ

คุณพระวิษณุกรรม รอร์ับ ซ่อยบุญหนุนท้อน

พระปัญจะสิงขร กับพระฤาษีเจ้า เจ็ดพระองค์ทรงนั่ง

พระนารายณ์เลื่อมกั้ง ยามข้าว่ากลอน

(บทที่ 4)

ตกบทพื่อน กะให้อ่อนทางแขน

วาหน กยุงลำแพน แอนกายเยาะย่อน

ยามนั้นเด้อ ยามยกแขนแพนพื่อน วาทคือนกยุงทองเหาะเหินเซ็นแซ่ว

อือวะมะโค โตกูงามตั้งแก้ว แววเหลื่อมส่องใส

(บทที่ 5)

หัสหะยัง มังมังครุ ซ่อยไว้ อ้อทิพย์ปัญญา
คาถาโอม สะโหมตติปิดตา สง่างามยามร้อง
ใหนักันเด้อ ให้เสียงหอมเสียงท่าว แว วาว วาทคล้อง
คือน้ำโตนตาดต่อง เสียงร้องโอล่า

(บทที่ 6)

กายกรรม วจีกรรม นำน้อม พร้อมพำ มโนกรรม
ทำต่อหน้าลับหลัง อย่างจงใจฮ้าย
คุณทั้งหลายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ท้าวเหล่า อยู่ในโลกโลกาให้นำอยู่ชูใส่
ครุราตรีศรีวิไล มาช่วยปกช่วยป้อง ให้ล้าร้องโด่งดัง โด่งดัง ให้ล้าร้องโด่งดัง

(กลอนลง)

สีลังจิงแค้นยังไว้ก่อนท่อนี้...

กลอน ไหว้ครูลำกลอน
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2547
ใช้สำหรับหมอลำชาย

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ....

จั่งว่าสาววิโสณะโมพุทยะ ะวะวิวะพุทชะมีไชโย

คุณกุกุสันโธโกนาคะมะโน กัสโป โคตะโม พระศรีอริยะเมตธัยโย

หน่อพุทโททั้งหลายขอกราบไหว้บูชา

คุณบิดามารดาคุณครูบาอาจารย์

ให้มาปกมาบังให้มาคุ้มมาเหลื่อมมาเทียมไว้

โอ้ละนอ...น้อคุณเอ๋ย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมนว่านอนาย

สารุสา จั่งว่าธุด่อ

สิบนิ้วยกใส่เกล้าขอกราบวิงวอน

คุณครูบาอาจารย์สอนกราฟกลอนความฐู้

คุณครูอ้อ ให้นำอยู่ใส่

คุณอุอะมูมะ มุลมานั่งใกล้ให้เห็นห้องป้องเทียว

(บทที่ 2)

อมกล่าวเกี้ยว ใจหม่อ มานั่งกลาง

นางแพงสีใจงาม ให้เหลื่อมงุมคุมไว้

เชิญอ้อไซแพรงกว้าง อยู่แทนหลวงลงหม่าย

ให้เจ้ายัระยาทย้าย เสด็จฝ่ายด่วนมา

(บทที่ 3)

ท้าววาจาพิพากอ้า ปากกล่าวโวหาร

ให้อ่อนหวานวาจา อมมะเหเซล้ม

อมมะหอมสะหม โสมไว้ ใส่คาถานิยมให้คนล้มเป็นหล่าวๆ

เสกบ่าวสาวผู้เฒ่า ให้เซล้มข่มหนาม

(บทที่ 4)

ใสคือน้ำงามคลองคือพรหม

สมนะโนในนิกเลื่อนไหลไว้ว

ปลิวนั้นเด้อ...ปลิวปานลมตีต้องสมองไวใสส่อง

ให้มองเห็นคลองน้องอย่ามีข้องคัดคา

(บทที่ 5)

คุณพระวิษณุกรรมแก้เกล้า รวมพระประโคนธรรพ
พระปัญจะสิงขร ให้ลงมารับส่งหวนเห็นแจ้ง
การแสดงสังวาดลำทำพ็อน บทกลอนสดด่า
จุ่มคาถาใส่แล้วให้แววเหลือมวิบวา

(บทที่ 6)

ผาบใส่ท้าวให้กะให้เล่นมาหา
ผาบใส่พญา กะให้เล่นมาใกล้
ผาบใส่หยังกะให้ได้ สมใจช้อย่าง
ให้ศรัทธาผู้จ้าง จนตาค้างเบิ่งลำ

(บทลง)

เบิ่งลำจนตาค้างเบิ่งลำ
สินานนวนม้วนไว้สาก่อนท่อนี้...

กลอน แมงต๊อบเต่า
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2547

(กลอนขึ้น)

โอ้...โอ้ละหนอ...

เก๋ ๆ แก้มเอยแก้มน้องเก๋ ๆ

เขาวาแมงต๊อบเต่ามันออกลูกทางหลัง

จังแมนเป็นตาซังแท้หนอแมงต๊อบเต่าบ้านเฮาเอย...

โอ้ละหนอ...นวนเอย...

(เนื้อในกลอน-กลอนตัด)

ละแมนว่าซุมเฮาผู้เฮาเฮาเฮาเฮาเฮาเฮา

แมงต๊อบเต่าออกลูกข้างหลัง

เป็นตาซังนอแมงต๊อบเต่า

เฮาเฮาเฮาเฮาเฮาเฮาเฮา

แมงต๊อบเต่าออกลูกทางกัน

มันไปซันกอหญ้าฮังกา

กับคือมากะแมนแมงต๊อบเต่า

เฮาเฮาเฮาเฮาเฮาเฮาเฮา

แมงต๊อบเต่าแมงเม่าซี้หมา

จับอยู่ฝามาแมงมุมแมงสาบ

จับขาบลาบแมงสาบแมงมุม

บันมาซุมกะแมนแมงต๊อบเต่า

(ย้า) เฮาเฮาเฮาเฮาเฮาเฮา

แมงต๊อบเต่าลือลือลือลือลือ

ฟังแล้วเพลินนิทานแต่ปู่

ผู้ฝัวอยู่โนนดู่

เมียอยู่โนนทัน

เคียดให้กันสามเดือนกะบ่ปาก

แต่ว่ากันกับดากเฝินผัดคืดฮอดกัน

ข้อสำคัญเมียเฝินกวยลูก

ฝัวเลยซุกดากเข้าไปหา

ต๋อยเฝินผู้โนนสาแข็งกือดื้อ

เอาไว้ซื่ออยู่ลูกกวยมา

โยนบัตได้ผัดซุนบัตซุดแปด

อยากให้เมียปาก ๆ กะบ่ปาก

เมียลองเอามือค้ำว่าแมนไม้ค้ำอยู่

เห็นจู่ทู่บัดแมนขาแข็ง
เลยแฉ่งตากแฉ่งเข้าไปใต้อุ
ทางตากเว้ากันอยู่ปากบ่เว้านำกัน
บัดตกลม่องมันส์ๆหน้าลงทางกัน
กันเอ๋ยกันให้สู้
ส่วนว่าใจนี้ลงง่ายดอก
กันนั้นดอกคำม่าคำม่า
เหลียวเบิ่งบักไข่ห้า
พอปานหมากกะແหล่ง
โเฮ้ มะหนองมะแหม่งบับ...

กลอน ดวงใจไทยถวายไถ้องค์ราชัน
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2549
ชนะเลิศการประกวดหมอลำนักเรียน งาน Khon kaen excellence Fair
2006

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ขอเทิดไถ้องค์ราชัน

เถลิงถวัลย์ ศิริราชสมบัติมาหลายปี

ขอพระองค์ทรงมีความสุขเกษมสำราญ

เบิกบานพระราชหฤทัยรวมทั้งพระวรกาย

ของพระองค์ ขอจงทรงมีอายุวรรณะสุขพละ

ข้าพระพุทธเจ้าศิลปินหมอลำ

ขอถวายพระพรประนมกรวันทา

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอทูลไว้

โอ้ละนอ...ขอพระองค์ทรงพระเจริญเด้อ...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละม้ายว่าคนไทย

มาร่วมใจขอสดุดีน้อมจอมราชาภูมิพล

ขอปวงชนชาวไทยมาร่วมใจถวายไถ้

น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงให้ เป็นบุญคุณอันยิ่งใหญ่

ปวงประชาชาวไทยได้สุขชีวิตร่มเย็นมาเท่าทุกวันนี้

(บทที่ 2)

ยกตัวอย่างโครงการพระราชดำรินี้ นับมีคุณค่าค่านับ

ด้านเกษตรนี้กะนั้นว่าได้ผลเหลือล้ำ

นำโครงการทำไว้ในสวนจิตรตามาให้เป็นตัวอย่าง

ด้านเกษตรต่างต่างเช่นเลี้ยงปลาปลูกข้าวเลี้ยงโคพร้อมและกระบือ

(บทที่ 3)

คนช้ำแต่แก้วว้าวัวทั่วโลกโลกา

พระมหากษัตริย์ไทย

เป็นนักพัฒนาผู้ยิ่งใหญ่พระองค์เดียวที่โลกลือถ้อยย่อง

แก้ปัญหาที่เดือดร้อนฉับไวได้สู่อย่าง

พระองค์ทรงใช้พระอัจฉริยภาพในด้านต่างต่าง

ช่วยคลี่คลายสิ่งร้ายเป็นดีได้สู่อัน

(บทที่ 4)

โครงการใหญ่หนึ่งนั้นคือน้ำเพื่อชีวิต
ท่านพระองค์ทรงคิดห่วงหลายเหลือที่
รู้ว่าคนไทยนี้มีอาชีพเกษตรกรและขาดน้ำส่วนใหญ่
จัดให้มีโครงการน้ำพระทัย พัฒนาแหล่งน้ำให้มีใช้ทั่วไทย

(บทที่ 5)

ทฤษฎีการบำบัดน้ำเสียจะแก้ปัญหาได้ในภาวะมลพิษ
พระองค์มีแนวคิด สร้างระบบบำบัดน้ำเสียมากมายหลายที่
ยกตัวอย่างโครงการพระราชดำริ
อยู่ที่แหลมผักเบี้ยจังหวัดเพชรบุรี เป็นต้นแบบให้เบิ่ง
บัดนี้เว้าไปถึงเรื่องปัญหาน้ำท่วมกะภัยร้ายใหญ่หลวง

(บทที่ 6)

ทรงมีแนวคิดกว้าง เพื่อปวงราษฎรชาวไทย
พระราชทานโครงการพระราชดำริแก้ไข
ตามที่ทรงวิเคราะห์ ลักษณะพระองค์ทรงท่าน
ทรงคิดค้นทิศทางแล้วสร้างคันดินกั้น
พระองค์ทรงคิดค้นเป็นที่หน้าอัครรรย
สร้างโครงการแก้มลิงเพื่อผันน้ำลงไปพักไว้ส่วนหนึ่ง
ทรงสุดแสนซาบซึ่งพระองค์ท่านใหญ่หลวง

(บทลง)

ปวงประชาชาวไทย ทุกคนได้ ชื่นเพิงพระองค์ท่าน...

กลอน ดวงใจพ่อแม่
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2549
ใช้ในโครงการรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก

โอละนอน...

โอโรคะยาปะระมาลาภา
ความปมีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ
โดยเฉพาะลูกหลานผู้พึงเกิด อายุบัพพันหลาย
บ่ควรตายก่อนวัย ย้อนโรคไข้เลือดออก
หมอลำขอเตือนบอก อย่าลืมมองข้ามกลายเป็น
ช่วยกำจัดยุงลาย กันโรคร้ายไว้ก่อน
เพราะยุงลายคือบ่อน ทำลายชีวิตคน
ก่อนลูกหลานหรือตนสิตายย้อนยุงลายกัดฟ้ำกำจัดให้จริงจัง
คันยุงลายบ่ยังไข้เลือดออกกะปมี
ชีวิตคนต้องปลอดภัย ช่วยกันเอาใจใส่สู่คนเด้อ
โอละนอน...

แก้มใหม่ ๆ ลูกหลานคือดวงใจของเขาเอ๋ย....
ละแมนว่าเดอนายฟิงเด้อป่าอวอาพ่อแม่
เรื่องดูแลลูกเต้า เขาให้พันพิษภัย
ควรศึกษาเอาไว้ ในเรื่องยุงลาย
ฆ่าชีวิตคนตายมากมายหลายแล้ว
โตน้อยๆนี้แหล่ว นำภัยอันยิ่งใหญ่
อันตรายใกล้ๆในบ้านหมู่เฮา
ส่วนมากเป็นกับลูกเต้าอายุต่ำกว่า 15 ปี
กับผู้ใหญ่กะมีแต่บ่หลายปานเด็กน้อย
เป็นผลพลอยให้ตายได้ๆ ให้สนใจฮู้แน่
เพราะฉะนั้นพ่อแม่ควรดูแลลูกเต้าเอาใจเข้าล่ำแล
(เพลง)

พ่อแม่พี่น้องทั้งหลาย
ไม่ควรให้ลูกตายก่อนวัยอันควร
ยุงลายคือพิษภัยล้วนๆ พ่อแม่จึงใคร่ควร
เรื่องกำจัดลายไม่ควรมองข้ามพิษภัย
ให้ถี่ใจดูแลก่อนจะสายมาร่วมมือกันทำลาย ๆ
ให้หมดสิ้นไปจากถิ่นดินไทย

(ลำ)

อย่างนั้นเต่อย่าให้สายเกินแก้
ฟ้าดูแลลูกอ่อน ถึงยามหลับยามนอน
ให้คอยกางมุ้งให้ เอาใจเลี้ยงหล้าดู
พ่อแม่เป็นผู้สู้เพราะได้ผ่านศึกษา
อย่าเอาหูไปนาเอาตาไปไร่
ให้ศึกษาเอาไว้ยุ้งลายกัดเข้าไปสิเป็นไขเลือดออก
บอกลูกหลานให้สู้ถึงเรื่องพิชภัย
เฮาประมาทไม่ได้ เพราะว่าพิชรุนแรง
คันฮักแพงลูกหลานอย่าให้ยุ้งลายไกล
ลูกหลานคือดวงใจอย่าให้ยุ้งลายแยงเอาไปง่าย ๆ
ไขเลือดออกคือโรคร้ายให้จำไว้ใส่ใจ
คันหลีกเลี้ยงบ่ได้ในเมื่อจำเป็น
เห็นอาการลูกหลานไขซิมทรงเซ่อ
ซอมดูเตอดูอาการเอาไว้ สงสัยให้ฟ้าเบิ่ง
สองถึงเจ็ดมือไขสูงขึ้นไปลดลง
ผู้บางคน มีปวดหัวคลื่นไส้
ในบางคนมีอาการปวด
และแน่นในท้อง แตกต่างกันไป
ข้อสำคัญบ่มีน้ำมูกไหล
และมีอาการไอ คือไขหวัดธรรมดา
แต่ปวดเหมื่อยกล้ามเนื้อ ตามลำตัวแขนขา
และปวดหัวหลายพร้อม
ซอมเบิ่งหลังอาการไขนับสองถึงสามวันมีอาการแปรเปลี่ยน
มักสิมีจุดแดงที่ผิวหนังเกิดขึ้นเป็นจุดจ้ำบ่เช่า
เลือดกำเดาออกด้วยและเลือดออกตามไรฟัน
ทางอาเจียนกะเป็นเลือดคือกัน แต่ว่าถ่ายอุจจาระสีดำ
บางคนถึงกับช็อคและอาจถึงตายได้
คันสงสัยว่าลูกเต้าเฮาสีเป็นไขเลือดออก
ขอบอกให้ด่วนฟ้าเอาคนไขส่งหมอ

(เพลง)

โรคไขเลือดออกนี้หนอ ๆ
รีบไปพบแพทย์หมอย่าไปซื้อยากิน
ถ้าหมอช่วยไม่ทันก็คงสิ้น ๆ ย่ามัวซื้อยากินจะเกิดอันตราย ๆ
ถ้าหากเป็นไขธรรมดา ๆ กินยาพาราเซตามอลก็หาย
ดื่มน้ำเกลือแร่ น้ำผลไม้เข้าไป สองสามวันก็หายอาการไขลดลง

สัญญาณเตือนอันตรายๆ บ่งบอกความหมายไข้เลือดออกโดยตรง
หนึ่งเปื้ออาหาร รับประทานน้อยลง
ข้อสองดื่มร้ำน้อยลงถ่ายปัสสาวะไม่ธรรมดา
ข้อสามอ่อนเพลียและซีมีเศร้าข้อสี่เลือดกำเดาก็ไหลออกมา
อาเจียนเป็นเลือดข้อห้า ข้อหกปวดท้องขึ้นมาแบบกะทันหัน
(ลำ)

ข้อเจ็ดนั้นมีอุจจาระดำสีคล้ำยามถ่าย
ข้อที่แปดคือเป็นกระสับกระส่าย มือเท้าเย็นอีกพร้อมซอมได้ชัดเจน
เห็นอาการดังนั้น ให้รีบส่งหาหมอ
ค้นหาปัจจัยจกลดใช้ดีพอ อย่าซื้อเองกินเองสึเกิดอันตรายเพิ่ม
ให้ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดื้อไข้เลือดออก
บอกลูกหลานให้รู้ในเรื่องพิษภัย
ลูกหลานคือดวงใจเหาควรเอาใจใส่ดูแลดื้อ...

กลอน คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ตอนที่ 1

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2550

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ภาษาเอยภาษาถิ่นไทยอีสาน

เป็นสำเนียงอ่อนหวานซาบซ่านในหัวใจ

จัดอยู่ในกลุ่มงานวิจิตรศิลป์หลายแขนง

ซึ่งแสดงให้เห็นความเอกลักษณ์ไทย

แม้ว่าเฮาสัพัตถินไปอยู่ไกลหรือไกล

ยามเมื่อได้ยลยิน เสียงอินอ้อยออคอย

มโนช้อยชมชื่น สะออนโอ้..

โอ้ละนอ..โอ้ย่นอแก้มอ่อน ๆ แสนอรชอนภาษาเอย (นวลเอย)...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่ว่าได้นาย

ประเทศไทยเฮานี้ แบ่งเป็น สี่วัฒนธรรม

ตามสำเนียงภาษา และประเพณีบ้าน

ปฏิบัติยีนหมั้น ตามครรลองพ่อแม่

ตามแต่ภูมิภาคพื้น ธรรมชาติต่างกัน

(บทที่ 2)

สำเนียงเว้าจานั้น แตกต่างตามปัจจัย

หล่อหลอมสำเนียงไทย ให้ต่างไปเทิงคำเว้า

กลางเทียมคำเขาเจ้า เทิงจิ้นแกวแขกฝรั่ง

ฟังสับสนกะพ่องนั้น มีแต่มี้อซิเปลี่ยนไป

(บทที่ 3)

แต่มี้อนี้ฉั้นราตรีซีได้เว้า ภาษาถิ่นไทยอีสาน

ที่สัมพันธ์กับไทยกลาง เทิงถ้อยคำสำเนียงเว้า

แต่ตอนกกชึหันเข้า เรื่องถ้อยคำสาก่อน

ตอนหลังจ้งชึเว้า สำเนียงชั้นต่ำสูง

(บทที่ 4)

คำว่า “ลุง” ทางภาคกลาง นั้นผัดออกเสียงสั้น อีสานออกเสียงยาว

คำว่า “ลาว” ทางอีสาน หมายถึงผู้อาวุโส หรือผู้ที่เฮาเคารพ เทิดทูลเทินไว้

คำว่า “ไปไส” นั้นคือ “ไปไหน” เดอท่าน

คนแม่มาน แปลว่าคนมีท้อง เตื่อพี่น้องให้จ้อจำ

(บทที่ 5)

อันว่า “คำแพง” นั้นของ “มีค่า” คณานับ
อันคำว่า “มับหมา” แปลว่าตายແອແລ่ บ่มีทางฟื้น
คำว่า “มีนตา” นั้นหมายถึง “ลืมนตา” ขึ้น เหลียวเห็นคักแน
คำว่า “แจ” นั้นน้ำ หมายถึงว่า “มุ่ม”

(บทที่ 6)

คำว่า “หยม” นั้นน้ำ “ซิดชวน” คือความหมาย
คำว่า “ยาย” นั้นหมายถึง “จัดเรียง ให้เป็นแถวแนวไว้
คำว่า “ตาไซ” นั้นคือ “ตาขวาง” เดอท่าน
คำว่า “ฟาน” นั้นหมายถึงอีแก้ง” กวางน้อย อ้อยฮ้อยเหลืออง

(บทที่ 7)

คำว่า “เตื่อง” หมายความว่า “เตรียมตัว”
คำว่าปัว หมายถึง “บ่วระบัตติ” ทือว่า “ปรนนิบัติ” รักษาคนไข้
คำว่า “โค” คือ “ดีขึ้น” จากสภาพเดิมเดิมที่เฮาเคยเป็นอยู่
อันคำว่า “ตุหลุ” แปลว่าคิง “อ้วนตุ้ย” ทือตุ้ยนุ้ยหุ่่นงาม

(กลอนลง)

ลำตามศัพท์ตามนามรักษาไว้ภาษาถิ่นม่วนยินแท้...

กลอน คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2550

(บทที่ 1)

คำว่า “หย้าม” วนั้น หมายความว่า “เคยตัว”

คำว่า “นัว” คือกลมกล่อมกันดี แซบอีหลีสินนี้

“เฮ็ดน้ำนี่” แปลว่า “ทำหลายครั้ง” วนเวียนหลายเหล่า

คำว่า “เซา” แปลว่า “หยุดอยู่ยั้ง” วางไว้บ่กระทำ

(บทที่ 2)

คำว่า “ผ้ำ” เป็นคำเลิกลงไป

แปลว่า “ผลเน่าใน” เป่งบวมในเนื้อ

คำว่า “เพือ” นั้นแปลว่า “คลอเคล้า” บ่หนีไกลไล่ห่าง

คำว่า “ฮ้าง” แปลว่า “ใช้บ่ได้” คือของฮ้างผ่ายพัง

(บทที่ 3)

คำว่า “กั้งโกบ” นั้นแปลว่า เอามือกั้งโกบส่องบังแสง

พาให้แยงยลเห็น ชัดเจนในแนวจ้อง

คำว่า “คองคอยถ้ำ” แปลว่า “คอยตั้งต่อ”

“เครื่องกอสอ” แปลว่า “บอระเพ็ด” นั้น กินได้แต่หากขม

(บทที่ 4)

“กระโปะลม” วนั้น แปลว่า “เก่งแต่คุยโว”

อันคำว่า “พาลอ” คือ “แก้งเป็นคณพาล” บ่ฟังความด้าน

คำว่า “ฮาน” แปลว่า “ตัดสินถิม” หรือ “ตัดรอก” ทำต่อ

“คนตาลอ” แปลว่า “ตาบอดเบื่อง” ข้างเดียววนั้นส่องบ่เห็น

(บทที่ 5)

คำว่า “หมอเอิ้น” นั้นคือ “หมอนวดแผนโบราณ”

คำว่า “ย่าน” นั้นคือแปลว่า “กลัว” บ่อาจหาญเส็งสู้

คำว่า “ชูลู่” นั้นคือ “ล่องเอาของผู้อื่น”

อันคำว่า “ลีน” นั้น คือเกินหน้าผู้อื่นเขา

(บทที่ 6)

เขาเอิ้นว่า “ก้อนเส้า” คือ “ดินก้อนสามฐาน”

ตั้งประสานเป็นสามขา ถ้าก่อไฟหุงต้ม

ควันฮมเอ้า จุ่พินเข้าใส่

ไฟลุกกุ่มอาหารพร้อมได้อู่กิน..

(กลอนลง)

สีนาวล อีสานเว้า ม่วนม่วน อรชอนเต้...ละน้ำ

กลอน รายงานตัวหมอลำกฤษณาดาวดวงใหม่
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2550

(กลอนขึ้น)

โอละนอ....

ตัวฉันนี่ละคำ ชื่อว่ากฤษณา นามสกุลอ่อนทหาฉายา ดาวดวงใหม่
เป็นลูกศิษย์รุ่นใหญ่ของแม่ครูราตรี
การลำตีกลำกลั่นปได้ห้วนเคยไหว
มักแบบใต้การลำทั้งวาดท่าวาที
ศิษย์แม่ครูราตรีเรียนมาแล้วสู่ท่าการลำร้อง

โอละนอ.....ผู้ฟังเอ๋ย

(เนื้อในกลอน)

ละแม่ว่าเดอนาย
ชื่อว่ากฤษณานี้ลำดีมีค่า
หุ่นดาราแคล้วคล่องคนย่องทั่วแดน

(บทที่ 1)

ส่วนเขตแคว้นบ้านเกิดเมืองนอน
บ้านบิตรมารดาชื่อว่าสงแดนนั้น
ตำบลนาแพงนามชั้นอำเภอมัญจนามว่า
อยู่ต่อมาแยกให้ทางการได้เปลี่ยนแปลง

(บทที่ 2)

บอกชัดแจ้งอำเภอโคกโพธิ์ชัย
ปรับปรุงใหม่สวยงาม-หน่วยงานจัดตั้ง
จังหวัด นั้นขก.ขอนแก่น
ตอนนั้นใจหวังแน่อนอยากเรียนร้องฝ้ายลำ

(บทที่ 3)

จบป.หกอยู่กำโรงเรียนใหญ่ฯนาแพง
อยากศึกษาการแสดง ศาสตร์ศิลป์ลำร้อง
พ่อแม่เห็นตามต้องให้เรียนลำนำหมู่
ไปสมัครเรียนอยู่ในเมืองขอนแก่นนั้นตามชั้นเล่าเรียน

(บทที่ 4)

จบครบเขียนเขียนอำหน้าใจ
นำแม่ครูราตรีศรีวิไลตั้งใจหมายไว้
ครูบาหญิงสอนให้เชิงเทรวาดท่า
บทประชันสาดทำปหน้าผู้ใด

(บทที่ 5)

ทั้งล้ากลอนลำประยุกต์กะได้หลักสูตรเรียนครบ
จบขบวนการลำป๋าคนจนแต่้ม
แถมยังสอนการประพันธ์กลอนให้วรรณกรรมล้ำค่า
ศึกษามาครบถ้วนประมวลไว้ไ้เรียบร้อย

(บทที่ 6)

ส่วนชื่อเสียงกะนับว่าสอบได้เบอร์หนึ่งทางลำ
ได้เป็นแชมป์ประจำประกวดลำหลายครั้ง
ตั้งฮือฮาดอนได้แชมป์เงินล้านสุดใจไซ้ไซ้อ่าน
งานท่องเที่ยวทั่วอีสานครั้งนั้นตั้งสะท้านทั่วไทย

(บทที่ 7)

ได้เป็นแชมป์เงินล้านการประกวดทท.
ปีสี่หกนั้นนอ ประทับใจทำได้
แม่ราตรีบรรจงเขียนกลอนให้กฤษณาแข่ง
ทีมแสดงเก่งกล้าเลยได้ทีหนึ่งมา

(บทที่ 8)

ส่วนชื่อเสียงนั้นน้ำกะเป็นที่พอใจ
ไปลำไสมีแฟนแท้แหวนำจ้าง
ส่วนว่าทางลำร้องเป็นครองหมองไ้
ถือเป็นอาชีพได้ขอสานไว้ต่อไป

(บทที่ 9)

ขอออนแฟนจงได้ชูช้อยอุปลัมภ์
ฝากเสียงลำกฤษณาไว้อ้อมใจของท่าน
เพื่อเป็นการฟูฟืนศิลปะของเก่า
การแสดงอีสานเฮาซีเจริญรุดหน้าคั่นลุงป้าช้อยสาน

(บทที่ 10)

จิตวิญญาณคนอีสานฝั่งแน่นฮากแก่นคือหมอลำ
โปรดช้อยกันหล่านำฮักแพงแรงไว้
คั่นไซ้ไปยามเยี่ยมกฤษณาดาวดวงใหม่
ไปเมืองโคกโพธิ์ชัย หือไซ้ไป
ศูนย์การเรียนแม่ราตรีกะได้ เขิญไปเยี่ยมแหวหา

(กลอนลง)

กฤษณายินดีเชิญพี่น้องไปแหวและแหวเยี่ยม...

กลอน โโรคไถววาย
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2552

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...เว้าเรื่องไตคนนี่ คืออวัยวะที่สำคัญ
ในร่างกายของคนมีไตอยู่สองอัน คั้นไตเสื่อมหน้าที่เอ็นว่าไตวาย
คนทั้งหลายเอ็นกันว่าโรคไตวายตายไว ให้ฟังไว้ได้น้องพี่เป็นความอยู่
โอละนอ...นวลเอ๋ย...

(บทที่ 1)

เว้าเรื่องไตคนนี่ มีหน้าที่สำคัญ
ทำการขับของเสีย ออกจากกาย-เล็งเรื่อย
คูนน้ำตาลเกลือแร่ ให้พอเพียงได้ส่วน
เหมาะพอควรหล่อเลี้ยง กายนั้นให้อยู่เย็น (กายนั้นอยู่เย็น)

(บทที่ 2)

ครันไตเป็นพยาธิฮ้าย บังเกิดมีมา
ไตข้างหนึ่ง-มีปัญหา เสื่อมสูญ-ตายกระด้าง
ข้างละที่ยังเหลือ นั้น ยังทำงานได้อยู่
แต่กะสู้ได้หน่อย เพราะไตล้าล้าถอย

(บทที่ 3)

ชุมผู้เฒ่าและหนุ่มน้อย อย่าประมาท-ประเมินการ
กินอาหารหวานมัน นั้นมีผลกระทบ-ต่อไตคนแท้
ถ้ากระแสของเลือด มีไขมันล้นอั่ง
เลือดกะคาคั่งแน่น ไหลเลี้ยงบ่ทั่วคิง (บ่ไหลเลี้ยงทั่วคิง)

(บทที่ 4)

ตับอ่อนมิดอั้งตั้ง บ่ได้รับอาหาร
หน้าที่ไต-ผลิตการทำงาน ของฮอโมน-แคลเซียม (หน้าที่ไต-ผลิตการ)
ให้กระตุ้นการสร้าง เม็ดเลือดแดง-ต่างๆ
ยกไตอย่างโรคร้าย หลายลันต่อไต

(บทที่ 5)

สาเหตุส่วนใหญ่ นั้น มาจากโรค-เบาหวาน
การทำงาน-ของกรวยไต สูบไปไหว-อัยอนติดเชื้อ
อักษบเรื้อรังพร้อม ซอมเห็นได้ง่าย
อีกอันหนึ่ง-ไตวายเกิดจากนี้ว อุดตันท้างปองเทียว

(บทที่ 6)

เยี่ยวกะฝืดอีกพร้อม นี้วเกิดอุดตัน
โรคเบาหวาน-และความดัน นี้ละคือตัวร้าย

ขึ้นทางตา-กะฝำฟางบอดได้ ขึ้นทางไต กะไตวายได้ง่าย
ชอมอาการเบ็งได้ คือการเส้ร่าเซ็งชิม

(บทที่ 7)

จากอาการชิมเส้ร่า ล้าเมื่อยเหมิดสติ
การป้องกันคือวิธี ส่วนดีเต้อท่าน
เช่นควบคุม-เบาหวาน ได้ กินยาตามหมอสั่ง
ตรวจพบ-แต่แรกนั้น หมอสิ แก่ช้อยทัน (ตรวจพบ-แต่ครั้งนั้น)

(บทที่ 8)

คันไตเส้อมแล้วนั้น อาการเส็งมีหลาย
บ่สามารถรักษาหาย แต่พอชะลอได้
การล้างไต-นั้นเป็นการช้อยให้ ชะลอไประดับหนึ่ง
ควรคำนึงถึงถ้วน ประมวลเรื่องอยู่กิน

(บทที่ 9)

เห็นแก่ปากแก่ลิ้น กินแซบนอนหลับ
สิพาชีวิตดับ อัยอนไตวายเด้อ
อย่าสิผลอเต้อท่าน อาหารการกินอยู่ (อาหารการกินอยู่)
ควรศึกษาให้ชู้ ครอบถ้วน สิ่งควร

(บทที่ 10)

ส่วนสำคัญอีกด้าน คือการออกกำลังกาย
ช้อยกล้ามเนื้อผ่อนคลาย สลายไขมันพร้อม
อัยยอมเป็นทาสใช้ กินตามใจแนวอยาก
เห็นแก่ปากแก่ท้อง มันสิยุงฮ่าหลัง

(บทที่ 11)

อาหารส่วนหนึ่งนั้น คือประเภท-หวานมัน
หรือหวาน มัน เค็มจัด กะเกิด-ไตวายได้
จำพวก-เบียร์ไวน์เหล้า กะมีผลส่วนใหญ่
คันลดละเลิกได้ ไตสิพันพิษภัย (ไตสิพันต่อภัย)

(บทที่ 12)

หมอลำขอฝากไว้ ให้ไปฮ้อฮอนคิด
คุณภาพชีวิต สืออยู่ยืนยาวหมั้น
ปฏิบัติตามขั้น คือกินดี-มีประโยชน์
โปรดหาทาง ช้อยแก้ ป้องกันไว้ ก่อนสิสายๆ

(กลอนลง)

โรคไตวาย-ตายไว ฟังแล้วให้ฮอนฮ้อ-หมอลำเว้า... (ให้ฟังไว้ฮอนฮ้อ หมอลำ
เว้า)

กลอน พระมหากษัตริย์

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2554

(บทที่ 1)

ขอสดุดีน้อมจอมภูมิพลมหาราช

ข้าพระบาทขอเทิดไท้เป็นกลอนแต้มตีมถวาย

(บทที่ 2)

ขอบูชากราบไหว้ บุษย์ผู้เป็นมหาบัณฑิต

ผู้มีแนวความคิด สิ้นคนทั้งค่าย

ความหมายในเรื่องนี้ มีคติอันเลิศค่า

คือเรื่องพระมหากษัตริย์มีข้อให้ใคร่ครวญ

(บทที่ 3)

คติธรรมล้วนๆ สดส่วนในความเพียร

เขียนเป็นบทกลอนลำเพื่อนำไปใช้

เป็นเรื่องที่สองได้ของพุทธองค์ในสืบชาติ

บ่เคยขาดแต่ละน้อยความเพียรนั้นกลั่นด้วยดี

(บทที่ 4)

จตุจากสวรรค์ฟ้าลงสู่เมืองคน

ถือปฏิสนธิในครรภ์แห่งมารดาเจ้า

อริราชชนก องค์เหงา เนากรุงมิถิลาผู้เป็นพ่อ

บ่ทันตนมีเหตุร้ายการฮั่นด่วนมา

(บทที่ 5)

พระอนุชาผู้น้องชื่อโปลชนก

ยกทัพมาต่อียดเวียงวังอ้าย

พระเจ้าอริราชชนกแพ่พ่ายสิ้นพระชนกบ่ที่

ฝ่ายอรรคมเหสีทราบเรื่องเตรียมตั้งท่าหนี

(บทที่ 6)

เก็บแก้วมณีและของดีค่าล้ำลงใส่ในกระเป่า

ใช้ผ้าเก่าๆมาปกปิดและข้าวสารตั้งไว้

และทรงใส่เสื้อผ้าภูษาผืนเก่าๆ

ด้วยพระทัยโศกเศร้าหนีบ้านห่างนคร

(บทที่ 7)

คราวนั้นฮั่นฮอดให้เทวราชอินทร์ทรา

ด้วยอนุภาพบุญบารมีของพระโพธิสัตว์อยู่ครุภมารดานั้น

องค์อินทร์ทราเสด็จตั้งลงมาโดยด่วน

เห็นสมควรแปรร่างเป็นผู้เฒ่าขบเขวียนฟ้าว่วนมา

(บทที่ 8)

ถามว่าพระนางเจ้าซีฟ้าว่วนไปใ
นางตอบซีไปเมืองจัมปากนครบ่อนไกลคราวเงื่อน
ผู้เฒ่าเชิญนางขึ้นเทิงเกวียนพาเคลื่อนที่
ทกลีโยชย์ระหว่างหน้เดินดั้นดุงมา

(บทที่ 9)

ฮอดศาลานอกเมือง นั้นพบค้ำยามแลง
พระนางขอพักแรงแยงอยู่ศาลาหลังนั้น
อันเวลาสมควรแล้วพระอินทร์ทราต้องจำจาก
จำพลัดพรากท่อนี้หายโตขึ้นสู่สวรรค์

(บทที่ 10)

ในขณะครั้งนั้น มิทิสปาโมกข์อาจารย์เจ้า เดินผ่านมาเห็น
เป็นด้วยบุญบารมีหน่องคัพโทเจ้า
ฮู้ว่าเป็นมเหสีแห่ง่า มิถิลาเมืองใหญ่
ซาบซึ่งในหัวใจ ให้ความเมตตาฮักใคร่ถือได้ตั้งน้องสาว

(บทที่ 11)

คราวนั้นเชิญไปพักยังประทับอยู่เฮือนตน
บ่ทันคนเลยประสูติพระราชโอรสผู้สูงงามปานด้าม
แนมเบ็งสีโฉมร่าง งามคือปานทองเหลืองอร่าม
จึงพระราชทานนามว่า มหาชนกราชกุมमार
บุญสมภารแก่กล้าผลาล้นสิ้นคน

กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 1 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555
ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมอลำในงาน พุทธชยันตี ที่ศาลากลาง
จ. ขอนแก่น

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

องค์เอยองค์สมเด็จ

พระบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า

ผู้เป็นกษากเหง้า ของพุทธศาสนา

ขออนุญาตนำมา เผยแผ่เป็นบางส่วน

ลำให้ฟังม่วนๆ เรื่องพุทธชยันตี

ครบ 2,600 ปีตามผู้รู้บอกเล่า..คำนวณไว้

โอ้ละนอ...นวลๆ เอย..

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมนว่าได๋อนาย

สิบนิ้วยกใส่เกล้า บอกเหล่าขอขมา

กราบประนมวันทา ต่อดองค์พุทธโเจ้า

ผู้ข้านำมาเว้า เป็นกลอนซ้อนต่อ

ขอภัยล่วงหน้า ฮ่าลำร้องเพื่อเพลอ

(บทที่ 2)

นำเสนอมื่อนี้ เรื่องพุทธชยันตี

มีที่มาประกอบกัน และความสำคัญนี้

พุทธชยันตินั้น มีความหมายบอกเล่า

คือพิธีบูชา พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลางคนเว้าว่าฉลอง

(บทที่ 3)

เอ็นชื่องาน เฉลิมฉลองกะเว้า เล่าต่อกันมา

เนื่องแต่ในวาระ แห่งการตรัสรู้

อุ้งจากตำราอ้าง ตรงวันวิสาขบูชา ไทยเฮานี้กะแมน

ชนชาวพุทธทั่วแคว้น เอียนฮู้สูคน

(บทที่ 4)

เป็นต้นว่า ในประเทศ พม่า อินเดียพร้อม ศรีลังกา

ได้เฉลิมฉลองมา 25 พุทธศตวรรษ แต่เมื่อปี พ.ศ.2500

ถือกันว่าจวนคล้าย พุทธกาล คักแน

ให้เฮาแลลำไว้ ว่าจริงแท้สำไค

(บทที่ 5)

ภายหลังศรีลังกาได้ เกราชจากอังกฤษ
ชาวพุทธเฮาตามติด สืบสานกันไว้
รัฐบาลไทยเฮานี้ กะถือเป็งานใหญ่
จอมพล ป. เพินได้ จักร่วมฮ่วมใจ

(บทที่ 6)

พิมพ์พระไตรปิฎกขึ้นไว้ ฉบับแรก เป็ไทย
ได้สร้างพุทธมณฑล เป็อนุสรณ์สถานไว้
ประกาศพุทธศาสนาให้ เป็ศาสนาประจำชาติ
ประกาศเป็วันพระอีกพร้อม ให้คนฮู้ทั่วกัน

(บทที่ 7)

25 พุทธศตวรรษัน งานพุทธชยันตี
นับเป็ 2,600 ปี ผ่านมาถึงนี้
ปีแห่งการ ตรัสรู้ สำคัญตามว่า
นับแบบไทยนั้นน้ำ คำนวณได้ใสใจ

(กลอนลง)

โปรดจงคอยฟังไปในตอนสองล่อยต่อฟังเรื่อง

กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 2 ตอนที่ 1
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555
ใช้กับหมอลำฝ่ายชาย

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ขอเอ๋ย ขอขมากราบก้ม นบนอบบูชา
สมเด็จพระบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า
จักขอเล่าบอกเหล่า เรื่องพุทธชยันตี
ได้ 2,600 ปี แห่งการตรัสรู้ โดยผู้รู้คำนวณมา
เพื่อเป็นการเผยแพร่พุทธศาสนา
ให้ทราบซึ่งถึงคุณค่า นำมา..ใช้...
โอ้ละนอ...นวลเอ๋ย...

ละแมนว่าได้นาย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ฟังเดอท่าน คณาจารย์น้อยใหญ่
ขอภัยก่อนเว้า ถึงเหง่าศาสนา

(บทที่ 2)

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดำเนินต่อพุทธกิจ
ทรงท่อมเทศีชีวิต ต่อบุญกุศลแท้
นับตั้งแต่ หลังปรินิพพานนั้น มาบอกกันตามว่า
สี่สิบห้า พรรษาต่อท้าย มารวมไว้ใส่กัน

(บทที่ 3)

การนับปี พุทธศักราชนั้น หลังจากปรินิพพาน
บอกกันการ ได้ดำเนินพุทธกิจ คิดควรหวนฮู้
ภายหลังการตรัสรู้ ทรงสำเร็จพ้นผ่าน
ฮอดดับขันธปรินิพพาน การคำนวณจึงได้ สองพันหกร้อย ขวบปี

(บทที่ 4)

อันคำว่า ชยันตีนี้ เปรียบดังชัชชนะ
หรือคำว่า “ชย” คือเกิดการตรัสรู้
คนไทยเฮาควรฮู้ วันสำคัญควรค่า
ชาวพุทธใน ประเทศศรีลังกา ถือว่าวันนี้นั้นสำคัญแท้่อหลี

(บทที่ 5)

จัดพิธี ทางด้านศาสนาขึ้น เป็นครั้งแรกเดิมตา
ผลตามมา นั่นคือชัชชนะ หม่อมมารเลวร้าย

ประเทศไทยเฮานี้ กะถื่อเป็นวันดี ตามต้องครองเก๋า
ตรงกันวัน วิสาขเพิ่นเว้า คนเฒ่าเหล่ามา

(บทที่ 6)

วาระสำคัญนี้ ในปีแห่งปัจจุบัน
เนื่องในวันมงคล หรือมหาธัมมาภิสมัยไสแจ้ง
เพิ่นแสดงไขชี้ ว่าวันดีศรีประเสริฐ
เกิด พุทธชยันตี 2,600 ปี แห่งการตรัสรู้ พระองค์สู้นุ่มมาร

(บทที่ 7)

การคำนวณ พุทธศักราชนั้น แบบอย่างของไทย
อยู่ในช่วงระหว่าง วิสาขบูชา ผ่านมาปีกลายนี้
นับจากปี พ.ศ. 2,554 ฮอด 2,555 วิสาขบูชาตรงต้องน้องพี
ครบ 2,600 ปี ที่ชาวพุทธยึดมั่น ชันตีตั้งต่อธรรม

(กลอนลง)

ฟังบทบาทการลำตอนที่สองลงต่อกันเด้อท่าน

กลอน พุทธชยันตี กลอนที่ 1 ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมอลำในงาน พุทธชยันตี ที่ศาลากลาง

จ. ขอนแก่น

(บทที่ 1)

นับถอยไป จากปรินิพพานนั้น 45 พรรษา

ที่เผยแพร่ธรรมมา บวกรวมกันเข้า

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชันตีตั้งต่อ

อยู่แล้วนอพี่น้อง ผู้คอยจ้องรับฟัง

(บทที่ 2)

ผู้ปลูกฝังฮากเหง้า กกศาสนาพุทธ

สุดแต่แนวสิ่งดี หลายพันปีมาแล้ว

เปรียบเสมือนดวงแก้ว มณีโชติล้ำค่า

พาชีวิตโชติช่วง ไส้แจ่มส่องแสง

(บทที่ 3)

ยามมีดมัว กะชีย่อยให้แจ่ม ด้วยธรรมมะนำพา

สาธุชนคนไทย อย่าชะลิมไลเว้น

ให้มองเห็น ความสำคัญเอาไว้ ฝังใจฝังใฝ่

อีกทั้งรัฐบาลไทย ประกาศไปถ้วนหน้า คุณค่าล้ำอันอหิ

(บทที่ 4)

โดยเฉพาะ พ.ศ. ห้าห้านี้ ปีชัชฎุภษัทธิ

จัดงาน พุทธชยันตี ให้โลกลือถ้อยย่อง

ควรเฉลิมฉลองให้ เป็นวันชัย ชนะกิเลส

และเกทภัยสู้ด้าน หรือวันแคล้วคลาดมาร

(บทที่ 5)

ขอชาวพุทธทุกท่าน คณิงฮ้าฮอนหา

วิสาขบูชา ตรงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 ยกมาไขชี้

2,600 ปี ครบ พ.ศ. 55 ตรงกับวัน เดือน 6 เพ็ง ขึ้น 15 ค่ำ

เป็นวันดีเลิศล้ำ นำน้อมศาสนา

(บทที่ 6)

ชาวพุทธทุกถ้วนหน้า ควรใส่ใจจำ

ทำความดี ความงาม ถวายองค์พุทธโธเจ้า

ชิบมีหมองเศร้า จิตใจใสส่อง

สร้างความดี ถักต้อง ชินาป้องเข้าบ่อนดี

(กลอนลง) ฉลอง พุทธชยันตี ชีวีเจ้าชีเฮียงฮุ่ง..นอลุงป่า...

กลอน พุทธขันธ์ กลอนที่ 2 ตอนที่ 2

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(บทที่ 1)

แม่นว่าได้นาย

ส่วนใหญ่่นั้น สร้างพุทธมณฑล

เพื่อให้สาธุชน ได้กราบไหว้บูชา อนุสรณ์สถานนี้

มีบุคคลหัวหน้า ผู้พาทำพาก่อ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีผู้ริเริ่ม เสริมสร้างก่อนเขา

(บทที่ 2)

วันที่ 1 ตุลาคม ใน พ.ศ. 2499 ฉลองครบจบดี

ได้ประกาศสำนัก คณะรัฐมนตรี เป็นฉบับที่ เก้า

กำหนดเอาวันนี้ เป็นฤกษ์งามยามดี คุณค้ำค่า

ประกาศให้พุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติบอกให้ ของไทยนั้นแน่นอน

(บทที่ 3)

เป็นวันพระ วันหยุดราชการพร้อม สืบต่อย่อยก

และจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ครบชุดมีมาใช้

ฉบับแรกพิมพ์ไว้ ภาษาไทยครบคู่

ออกจนว่านานาชาติฮับฮู้ ยอຍั้งชื่นชม

(บทที่ 4)

ช่ากันแตกตัมๆ ทั่วโลกโลกา

คนไทยควรศึกษา และฮักแพงงวไว้

รัฐบาลไทยพร้อม สมควรเอาใจใส่

ประกาศเป็นงานใหญ่ โดยเฉพาะ ปี พ.ศ. ห้าห้า ปีคุณค้ำค่าแพง

(บทที่ 5)

คันชิล่าบอกแจ้ง เวลาบ่อ่านวย

ย้ายสวยเกินเวลา คณะกรรมการให้

ขอสรุปเอาไว้ พอเป็นสังเขป

พระองค์ทรงดับกิเลส ครบ 2,600 ปีถึถ้วนคำนวณไว้ว่ามา

(บทที่ 6)

คือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 ปี พ.ศ. สองพันห้าห้าห้า ถึว่าครบบริบูรณ์

วันแห่งทุน ทางพุทธศาสนา ให้รักษาสานเพิ่ม

เต็มความดิงามไว้ ให้สดใสองๆ คือแก้วแสงส่อง

ขอเชิญชวนพี่น้อง ประสงค์สร้างสิ่งดี

(กลอนลง) ในวันพุทธขันธ์ เฮาควรเอาใจใส่..ทำบุญไว้...

กลอน แนะนำตัวสันติภาพ พรสวรรค์
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

สวัสดีพี่น้องผู้คงอัปฟังเสียง
ฟังสำเนียงหมอลำสันติภาพ พรสวรรค์
นามสกุลพ่อแม่ปิ่นให้ใช้ว่าสีสาร
บ้านผมอยู่ ท่าสองคอนจังหวัดมหาสารคาม
ถามถึงเรื่องการล่าเก่าใหม่ทันสมัย
ศิษย์แม่ครูราตรีศรีวิไลพอซี้ได้ทุกท่าเขียนมาพร้อม
โอ้ละนอ...นวลเอย

(เนื้อในกลอน

(บทที่ 1)

ละแมนว่านอนาย
ฟังเด้อให้ชาวไทยน้อยใหญ่
ชีรายงานบอกให้พอรู้ทั่วกัน

(บทที่ 2)

ฉายานั้นสันติภาพ พรสวรรค์
นามสกุลสีสารพ่อแม่ปิ่นเอาไว้
เดี๋ยวนี้อายุได้พวมเต็มยี่สิบสี่
เกิดอยู่บ้านเลขที่สี่สิบสองบอกให้ผมได้อยู่เนา

(บทที่ 3)

ส่วนตำบลนั้นละเจ้าบ้านท่าสองคอน
บอกตามตอนอำเภอเมืองสารคามนี้
เป็นเมืองมีคุณค่าการศึกษายิ่งใหญ่
เมืองตักศิลาบอกให้ สมชั้นซื่อมหา

(บทที่ 4)

มีชื่อเสียงคงฟ้าองค์พระธาตุนาดูน
สิ่งค่าคุณ มูลมังแต่ประถมบรมพูน
ช่วยค้ำจุนเมืองบ้าน ชาวมหาสารคามพากันได้ชั้นเผิง
คนชวนกันมาเบิ่ง นมัสการกราบไหว้ผู้มีเว้นว่างวัน

(บทที่ 5)

เว้าเรื่องของดินนั้นหลายหลากหนักหนา
สุดซัพพรรณา เพราะเวลามีหน้อย
ตอนนี้คอยฟังเรื่อง ความเป็นมาสาก่อน

ครูได้สอนต่อเนื่อง จบขั้นชั้นประถม

(บทที่ 6)

ขอลาครูกราบกำม มาต่อมัธยม

เรียนโกสุมวัดกลาง ผ่านม.สามไค

จากนั้นไปเรียนรัฐ ก.ศ.น.อีกต่อ

เพราะครอบครัวยากไร้ทำให้เปลี่ยนไป

(บทที่ 7)

การศึกษาผู้ใหญ่ได้ จบอยู่สารคาม

ตามประวัติการเรียนเล่ามาพอย่อ

ต่อมาได้เสริมสร้าง วัฒนธรรมค้าส่ง

ใจประสงค์สืบสร้างทางด้านฝ่ายศิลป์

(บทที่ 8)

ยังบ่สิ้นอยากเสริมส่งศิลปะ

พยายามบ่โลละจนออกลังงานได้

ผมไปศึกษาผู้นำครูหลายบ่อน

ทั้งบ่ทกลอนवादเว้ามาโฮมเข้าใส่กัน

(บทที่ 9)

จากนั้นได้เรียนต่อทอसान

จบการเรียนหมอลำได้ตั้งใจหมายไว้

ครูสอนดีเฟินได้ทุนมาสอนต่อ

สสค. มอบให้ทุนไว้ต่อสาน

(บทที่ 10)

โครงการนั้นจากผู้ใหญ่ใจดี

ชื่อทุนครูสอนดีเฟินได้มีมาให้

ครูราตรีศรีวิไลสอนชี้การลำน่าช่อง

อย่างตามครองฮิตเค้ากกเหง่าเก่าเดิม

(บทที่ 11)

ขอต่อเพิ่มให้ฮอดฝั่งความฝัน

ฝากหมอลำสันติภาพ พรสวรรค์ไว้อ้อมใจนำท่าน

เชิญไปยามผมได้ ทำสงคอนบ้านอยู่

ไปหาแม่ครู ราตรีกะได้ซีไปให้ช่อยงาน

(กลอนลง)

ศิลป์อีสานหมอลำช่อหนูนค้ำชูส่งให้คงไว้...

กลอน แนะนำตัว โยธิน พลเขต
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...
สวัสดีพี่น้องผู้คอยฮับฟังเสียง
ฟังสำเนียงของมอลำโยธิน
ผมฮักในศิลปินทุกแขนงทุกสาขา
การศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีบัณฑิต
และสอนศิษย์ด้านดนตรี
ด้านการลำตัดก็ขึ้นอยู่กับคนฟัง
ผมขอฝากความหวังให้ช้อยกันจรจรโลง
และสืบสานเสริมส่งดำรงไว้..

โอ้ละนอ...นวนวลเอย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่ว่าเดอนาย
ขอกราบเรียนพี่น้องที่เคารพทั้งรัก
กระผมขอทายทักด้วยเสียงลำร้อง
ชื่อโยธินพลเขตเดอพี่น้องขอรายงานบอกข่าว
สาทะยายคร่าวคร่าวพอฮู้แก่กาล

(บทที่ 2)

เนาอยู่หมู่บ้านพรรณรวีโฮม
เขตรอบเมือง ตำบลชื่อดังลานนี้
ที่อำเภอเมืองนั้นร้อยเอ็ดคำเมืองใหญ่
การศึกษาบอกให้จบได้ผ่านมา

(บทที่ 3)

ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิตนั้นหรือว่า ศป,ม
เดียนี่ต่อปริญญาตรีบัณฑิตเพิ่มผลิตความฮู้
อยู่ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์นั้น มมส.สมซ่า
เอกดนตรีศึกษาบอกให้วิชาได้มั่งใจ

(บทที่ 4)

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดนั้นหม่องอยู่ทำงาน
ตำแหน่งราชการครู คศ.๓ นั้น
อยู่ในหั้นสอนประจำหลายอันเช่นว่าการเป่าโหวด
ตีโป่งกลางและบรรเลงวงดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ครบชบวน

(บทที่ 5)

ผลงานหลายหลากล้วนสุดส่วนพรรณนา
ด้วยใส่ใจศึกษาบูรณาการไว้
ใจมักแข็งในด้านการแสดงทุกอย่าง
ทางคู่มือรวมโน้ตเพลงพื้นบ้านอีสานพร้อมชูแนว

(บทที่ 6)

ยังบ่แล้วสุดส่วนหัวใจ
ศิลปะอีสานไทยหลากหลายเหลือล้ำ
การพ่อนลำซำร้องเป็นของดีล้ำค่า
สืบทอดมาแต่เค้ากอกฮากเหง่าปู่ตา

(บทที่ 7)

ศึกษามาระเียดเฟื่อนนำคุณแม่ราตรี
และเป็นศิษย์ทุนครูสอนดี จากสสค.นั้น
เรียนจบชั้นพื้นฐานระดับหนึ่ง
ประทับใจทราบซึ่งถึงเหง่าแก่นอีสาน

(บทที่ 8)

การประพันธ์กลอนนั้นกะสุดกลั่นกรองดี
ได้แม่ครูราตรีศรีวิไลสอนเพิ่ม
ผมเพิ่มเติมเขียนฮู้ศึกษาหาอ่าน
รวมศาสตร์ศิลป์ชู้ด้านทั้งการร้องแอ้วลำ

(บทที่ 1)

ครบชู้ก้าตุมโสมศาสตร์ศิลป์อีสาน
ถือเป็นจิตวิญญาณลูกอีสานเฮาแท้
ควรหล่าแลเอาไว้เป็นมุลมั่งของชาติ
อย่าประมาทเดอลูกเต้าเหลิ่นหล่อนหุนหลาน

(กลอนลง)

ช้อยกันสานเสริมเอามรดกมุลเก่าของเธอเอาไว้...

กลอน เตือนภัย 3 ม. 2 ข. 1 ร.
ทำนอง ลำทางสั้นสลับเพลง
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

(โอ้ละนอ)

ขอเชิญชวนพี่น้องทั่วทั้งถิ่นดินไทย
มาตุ้มฮ่วมโสมใจเตือนภัยอุบัติเหตุ
สิ่งล่อแหลมทุกประเภทเป็นสาเหตุนำความตาย
พวกรถราแห่งมีหลายเต็มถนนดาษดื่น
ฮีบฟ้าวพากันตื่นมาฟังเบิ่งลำกลอน
แล้วเฮ็ดตามกฎจราจรความเดือดฮ้อนซิทินห่างวางใจได้...

(โอ้ละนอ นวนเอย)

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่นยำว่านอ นาย
ผมขอสาธยายเรื่องความประมาทของคน
กลุ่มขับขี่รถยนต์และมอเตอร์ไซค์พร้อม
ได้สิ่งขอมมาแล้วคนตายย้อนโรคใหม่
ชื่อว่าโรคอุบัติเหตุบอกให้ต้องใกล้คลุกคลี

(บทที่ 2)

เรื่องชีวิตคุณภาพคนนี้ต้องอยู่เด่นเห็นคัก
เห็นประจักษ์ชัดเจนจั่งค่อยนำมาใช้
บัดนี้ขอลำให้ขยายผลบอกต่อ
เรื่อง 3 ม. 2 ข. และ 1 ร. บอกให้ ชะลอได้เรื่องตาย

(เพลง)

นโยบายช่วยชีวิตเราหนอ 3 ม. 2 ข. 1 ร. เป็นมาตรการขั้นดี
ต้องเปิดไฟขับมอเตอร์ไซค์ทุกทีม. ที่ 1 เมาไม่ขับนะลูกพี่
ม. 2. จำให้ดี ใส่หมวกกันน็อกทุกครั้งรา
ม. ที่ 3. การขับรถยนต์ปลอดภัย ข. 1 เข็มขัดนิรภัยต้องคาดไว้ ทุกเวลา
ข. 2 ใบขับขี่ต้องพกพาและ 1 เดือนขับรถซ้ำซ้ำ
รู้ตัวตลอดเวลาอย่าแข่งโค้งหลงเพลิน

(ลำ)

(บทที่ 3)

เดินทางได้ไปถึงทุกที่
เฮ็ดตามข้อบ่งชี้กฎหมายให้ใส่มา

(บทที่ 4)

ตาม 3 ม. นั้นน้ำ มาตี 2 ข.

กับ 1 ร.มาเติม ชีช้อยชีวีได้

ขับขับปลอดภัยไว้ยามเทศกาลต่าง ๆ

เฝ้าขับขับชกกลับฮอดบ้าน ยามง่วงให้จอนนอน

(บทที่ 5)

กฎจรรยาจรนั้น สัญลักษณ์ความปลอดภัย

ฮอดบ้านขับขับทันใจดีก็ออกไปถึงจ้อย

คอยฟังไว้การเตือนภัยนี้ดีแน่

ว่าเจ้าของคักแท้เลยเที่ยวแก๊ฟองถอน

(เพลง)

ความรู้เรื่องกฎจรรยาจร ควรเริ่มต้นสอนที่เด็กในโรงเรียน

วิศวกรรมสร้างถนนก็ควรเตือน ป้องกันไว้จะได้ลิ้มลิอน

อย่ามัวกินจนเตือนลิ้มหน้าที่ยางาน

ด้านกฎหมายก็ให้รัดกุมอย่ามัวแต่ซุ่มนุมนุญเรื่องเบิกเงินงบประมาณ

ทั้งอุปกรณ์การแพทย์นะท่าน เพื่อฉุกเฉินจะได้ทันเหตุการณ์

จากห้องปฐมพยาบาลถึงห้องฉุกเฉินไอ.ซี.ยู.

(ลำ)

(บทที่ 6)

ลำพอฮู้เตือนใจไว้ก่อน

กฎจรรยาจร เพ็นตั้งมาให้ใช้ควรได้ใส่ใจ

(บทที่ 7)

ยามจ้วหายแล้วจั้งล้อมคอกไว้ไร่ประโยชน์เสียนงาน

ความประมาทคือสัญญาณแห่งความตายเด้อ

ความพลาดผลลอปปราณีไผแท้ ตายแอแลน่านานาถ

ขออนุญาตไว้คั่นลำว่าลวงเกิน

(บทที่ 8)

ป่วยฉุกเฉินให้โทรเอ็นหมายเลขด่วนทันใจ

ฮีบฟ้าวโทรไปหา หนึ่งหกหกเก้า

ให้ประชาสัมพันธ์ว่าเอาบุญต่อได้

อุบัติเหตุบนถนนชิตได้เหลือหน่วยลดลง

(กลอนลง)

ชีวิตชียังยืนยง คั่นเฮาเอาใส่ใจการเรียนรู้อ...

กลอน แนะนำตัว หมอลำ โจธนะชัย
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

สวัสดีพี่น้องที่เคารพทั้งหลาย ทุกเขตค้ายมาฟังลำ
ขอน้อมนำบอก นามใหม่ฉายา ชื่อว่าโจธนะชัย
นามพ่อแม่ป็นให้ ธนะเศรษฐ์ ชาชุม
เป็นหมอลำอยู่ในกลุ่มศิษย์ทุนครูสอนดี
แม่ครูราตรีผู้อบรมบ่มสอนทั้งบทกลอนและท่าที่
เรื่องซู้แฟนบ่ทันมีสาวบ่มาถามหา
ผมขอเป็นจิตอาสารับใช้น้องพี่การลำร้อง...

โอละนอ...นอแฟนเอย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมนว่าน่อนาย...
ฟังเอาไว้ ทั้งหลายน้องพี่
สวัสดีถ้วนหน้า มาพ้อพบกัน

(บทที่ 2)

ตัวผมนั่น ธนะเศรษฐ์ ชาชุม
อยู่ในกลุ่มศิษย์ทุนครูสอนดีฝ่ายหมอลำนี้
เป็นหมอลำมาหนີได้สามปีกว่ากว่า
ดีหือซู้ซิบเว้าให้แฟนย่องเบ็งเอา

(บทที่ 3)

บ้านกกเค้าชื่อนองโขยอำเภอมือง
จังหวัดมีชื่อเสียงขอนแก่นบ้าน
เมืองสวยงามทางด้านวัฒนธรรมล้ำค่า
ดอกคุณงามเจิดจรัสเสียงแคนพร้อมกล่อมลำ

(บทที่ 4)

สุขเลิศล้ำกล่อมเสียงแคน
ไผ่อยากวงแหวนนำให้ท่านนำไปจ้าง
ไปทางกำขอนแก่นคำให้ไปแ่ว
แวกินข้าวและน้ำนำผมแล้วจ้งไป

(บทที่ 5)

ปัจจุบันนี้ได้ ผมเรียนเล่าศึกษา

สังกัดสาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์อยู่ในเมืองขอนแก่น
แปลนชีวิตคิดไว้บ่เคยได้เหล่าลี้ม

(บทที่ 6)

สายสามัญกะปลาบปลื้มเรียนอย่างเต็มใจ
ไปทางสายศิลป์กะคักใจปลื้มได้
บุญกุศลส่งให้ได้เรียนลำน่าหมู่
เข้าครอบครองครบถ้วนได้เฮียนฮู้เต็มเต็ม

(บทที่ 7)

ศึกษาเพิ่มเติมยอดที่เคยมี
เป็นศิษย์ทุนครูสอนดีปลื้มปิติเรียนได้
สสค. มีทุนให้ แม่ครูราตรีศรีวิไล มาหนุนอยู่ชูส่ง
สมประสงค์ฝ่ายด้านการรำร้องคล่องใจ

(บทที่ 8)

ด้านแต่งกลอนกะได้เรียนเต็มเสริมนำ
กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกะช้อยทุนหนุนเพิ่ม
ได้เพิ่มเติมความฮู้วัฒนธรรมมั่นแก่น

(บทที่ 9)

ใจต่อตั้งบ่ได้วันแวนนี้
อาชีพสุจริตดีเฮ็ดให้มึงงานทำม่วนนำได้เงินพร้อม
ช้อยถนอมเบ็งแจงเต๋อพี่น้องประครองไปให้ฮอดฝิ่ง
ขอแฟนฟังช้อยเกื้อหนุนเอื้อฮ่วมกัน

(บทที่ 10)

คันทึ่มงานอยากให้ผมไปล่าช้อย
คันทึ่มคิดฮอดหมอลำ โจธนะชัยน้ันบ้านหนองโชัยให้แวยาม
หือซีไปถามสำนักงานแม่ครูราตรีขอนแก่นเดอเชิญได้
ราคาหลายและหน้อยกะไปได้บ่ว่ากัน

(กลอนลง)

ขอสร้างสรรค์ศิลป์อีสานด้วยการร้องลำตึ่มปลืมน้ำ...

กลอน บอกข่าวบ้านรายงานตัวรุ่งเรือง เครือชัย
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ตัวผมนี้ละครับชื่อรุ่งเรือง เครือชัย

อยู่บ่ใกล้บ่ไกลเขตอำเภอดงขุดม

ความนิยมและพอใจในการร้องการลำ

ไปเรียนนำแม่ครูราตรีศรีวิไล

ความเป็นมาเป็นไปให้พี่น้องฟังต่อเอาหน้าท่าน..

โอ้ละนอ...นวลเอ๋ย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมน่ำนอนาย

ตัวผมนี้มีนามว่าสมใจ

นามสกุลเครือชัยจื่อเอาแต่ของท่าน

ฉายาหมอลำนั้น ชื่อรุ่งเรืองเสียงซ่า

ดงขุดมนั้นน้ำอำเภอบ้านบ่อนเนา

(บทที่ 2)

ประวัติมีบอกเว้าเมืองใหญ่คนใจดี

อุบลราชธานีนักปราชญ์มีหลายล้น

จังหวัดอุบลคนโก้สวยงามล้ำเลิศ

ประเสริฐสุดอีกข้างงามล้ำวัฒนธรรม

(บทที่ 3)

เมื่อนำงานอีกซ้ำซีไหลหลังลงมูล

เป็นศูนย์รวมความงามแม่น้ำสองสีนั้น

ปัจจุบันเดี๋ยวนี้ผมได้หนีบ้านเกิด

เตลิดฮอดเมืองขอนแก่นก้านนี้ย้อนใจซึ้งสั่งมา

(บทที่ 4)

ตอนนั้นอายุได้สิบสี่ปีปลาย

ความมักหลายทางการด้านศิลปะนั้น

ความไฝฝืนเอาไว้ในใจคิดฮ่ำ

อยากเรียนลำสี่ปี่ไว้สานสร้างต่อได้

(บทที่ 5)

ไปสมัครเรียนรูน้าคุณแม่ราตรี

หลักสูตรมีหลายอันเลือกสรรเขียนฮู้

ผมศึกษาดูได้จบมาสองอย่าง
ทางลำกลอนซึ่งเรียนรู้สู่ตอน

(บทที่ 6)

ผู้ศิษย์สอนให้รู้มองอ่านการไกล
คือแม่ครุราตรีศรีวิไลผู้แต่งกลอนสอนชี้
รุ่งเรื่องจบมาหน้าได้ลืบทกว่าปีครุคอยชี้สอนสั่ง
ปลูกฝังไว้แต่น้อยจนเท่าทุกวัน

(บทที่ 7)

ปัจจุบันนี้นั้นอยู่ขอนแก่นนางม
ได้ตั้งหลักปักฐานอยู่ ขก.นั้น
สำนักงานแม่ราตรีบ่อนยังผมประจำล้าอยู่
ชีวิตได้ต่อสู้ทางร่องล่องล้า

(บทที่ 8)

ส่วนอายนั้นชื่อรุ่งโรจน์เครือข่าย
เป็นหมอลำดังไกลชื่อเสียงพอได้
เป็นครูศิษย์สอนให้การล้าอีกคนหนึ่ง
จิ้งแมนแสนทราบซึ่งถึงเหงาเก่าหลัง

(บทที่ 9)

ขอฝากฝังพี่น้องให้เชียร์ช่วยแสงใจ
ฝากรุ่งเรื่องเครือข่ายไว้อ้อมใจของท่าน
ฮักนานนานแมนฮักหน้อยเป็นผลพลอยได้เต็ม
ผมรุ่งเรื่องนี้ขอปราบปรามปลื้มท่านผู้ช่วยสาน..

(กลอนลง)

ขอให้บุญสมภavnนำผู้ชูส่งชุกคนเด้อ...

กลอน บกบ้านตัวพวงเพชร
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ขอรายงานบอกให้ ที่อยู่ใหม่ปัจจุบัน
แต่ก่อนนั้น อยู่บ้านหนองมันปลา
อยู่ต่อมาไปเรียนลำ พักอยู่นาคูณแม่ราตรีศรีวิไล
พอเติบโตใหญ่สมควร จบขบวนการเรียน
ได้พราภศึกษาเอาซิขอเว้าเป็นกลอนต่อรองฟังเด้อ..

โอ้ละนอ...นวลเอย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่นว่าเดื่อนาย
พวงเพชรบอกว่าบ้านเกิดเมืองนอน
บ้านบิตรมารดาอย่ายายกเค้า
ภูมิลำเนาเดิมนั้นสารคามเขตที่
ปัจจุบันนี้ย้ายหนีบ้านย่านหลัง

(บทที่ 2)

มาอยู่ยัง ณ ที่บ้านเลขที่แปดทับหกสิบสาม
ชื่อว่าซอยเทพผาสุกสวยงามหรือว่าซอยช่างกลแต่หลังคราวก็
เขตตำบลในเมืองและอำเภอเมืองนี้จังหวัดขอนแก่น
ขอแฟนฯจึงได้ไปเยี่ยมแวยาม

(บทที่ 3)

บ่หวังห้ามอยากผูกมิตรจิตใจ
ไผ่อยากไปเป็นแฟนกะแม่นยินดีด้วย
หรือไผ่เห็นว่าสวยพอไปวัดวาได้เต็มใจอยากเป็นคู่
มาเป็นแฟนและซู้หรือเป็นเพื่อนคู่ใจ

(บทที่ 4)

ขอบอกให้ว่าพวงเพชรยินดี
ค้นบตี๊ว่าเป็นสาวมือสองหรือว่านางเป็นฮ้าง
เชิญไว้วางใจได้ค้นผู้ใดสนใจสิไปเลี้ยงลูกช้อย
ไปเป็นพ่อบักน้อยพอได้ต้อยแม่มั่น

(บทที่ 5)

ส่วนว่าสำนักงานนั้นบ่แปรเปลี่ยนไปไส
ประจำสำนักงานแม่ราตรีศรีวิไลตั้งเดิมตาเค้า

เชิญเคื้อท่านเชิญไปหาไปเว้าเอามาร้องช้อย
หรือว่าไผสนใจอยากเป็นพ่อบักน้อยกะเตรียมพร้อมรับรอง
(กลอนลง)
ไผซิจองหัวใจขอให้ฟ้าวติดต่อย่ารอช้า...

กลอน บอกบ้านรายงานตัว บุรินทร์ พลเขต
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ขอกราบเรียนพี่น้องผู้มีเกียรติทั้งหลาย
ผมขอเล่าบรรยายเป็นกลอนซ้อนต่อ
หมอลำบุรินทร์นี้เป็นลูกคุณพ่อชื่อว่าโยธิน
แม่ธนาภรณ์นามสกุลพลเขต
ด้วยว่ามีสาเหตุเป็นครอบครัวศิลปิน
ผมบุรินทร์จึงได้ไปศึกษาฝ้ายวิชาหมอลำ
นำแม่ครูราตรีศรีวิไล หากแฟนแฟนพอใจ
โปรดจงได้เชียร์ช่วย...แหงเด้อท่าน...

โอ้ละนอ...นวนวลเออ...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ฟังเด้อท่านคณาจารย์น้อยใหญ่
จึรายงานบอกให้นำขึ้นชื่อผม

(บทที่ 2)

ขอกราบก้มบนอบวันทา
ขอขมาเป็นกลอนก่อนขิลำวันนี้
ผมนี้มีนามชั้นนายบุรินทร์พลเขต
ด้วยสาเหตุชื่อนี้มีหม่องที่มา

(บทที่ 3)

ได้ย่อนว่าพระครูให้บุญใหญ่หลายเหลือ
เจ้าอวาสวดเหนือร้อยเอ็ดคนตั้ง
ส่วนว่าฉายานั้น นามผมชื่อน้องใหม่
บ้านบ่ไกลบ่ใกล้ขอลำให้สู้ฟัง

(บทที่ 4)

บ้านกำเนิดก่อตั้งยังอยู่อำเภอเมือง
มีชื่อเสียงสวยงามบึงปลาช่อนนั้น
ถัดมันสำคัญคือพระใหญ่
เมืองเกินร้อยบอกให้ร้อยเอ็ดตั้งตระหง่านงาม

(บทที่ 5)

ไม่เคยข้ามในเรื่องการศึกษา
ผมจบ ม.6 มาจาก รว. นี้
ต่อจากนั้นก็หนีไปเรียนต่อ
มมส.เขตนี้พาซื้อช่องทาง

(บทที่ 6)

ดุริยางคศิลป์นั้น ดนตรีฝ่ายตะวันตก
ผมบูรินทร์หิบบกเรียนดนตรีเอกกีตาร์
ศึกษาดูดีแล้วแนวทางคิดอ่าน
อาจารย์สอนทุกด้านสานสร้างศาสตร์ศิลป์

(บทที่ 7)

ยังปลื้มสุดส่วนหัวใจ
ผมจึงไปเรียนล่าติมเติมความรู้
ครุฑตรีศรีวิไลสอนให้ผมเต็มใจสานต่อ
มรดกฮากเหง้ามูลเค้าเก่าหลัง

(บทที่ 8)

ปลูกฝังใจลึกซึ้งถึงแก่นการล่า
เรียนประพันธ์กลอนนำเพิ่มเสริมเติมตั้ง
ด้วยใจหวังอยากเขียนฮู้เป็นแนวทางเลือกใหม่
ประทับใจปราบปลื้มของเค้าเก่าเดิม

(บทที่ 9)

ความรู้เพิ่มเติมช่วยเสียงสี
ศิษย์ทุนครูสอนดีศาสตร์ศิลป์ล้ำรอง
ผมได้ลองเรียนรู้เห็นจักรหลักเด่น
บ่แมนเว้าเล่นๆเห็นฮู้ฮีหลี

(บทที่ 10)

ปัจจุบันเดียวนี้อยู่ระหว่างศึกษา
สายสามัญและสายอาชีพน่าพรั่าเพียรเรียนไว้
สาวคนใดสนอ้ายครบเป็นเพื่อนรอไปเห็นใจอ้ายนำแหง
ขอทดแทนพระคุณของพ่อแม่
ด้วยการเรียนฮู้ฮู้เอาความรู้ครบขบวน...

กลอน บกบ้านรายงานตัว มนชัย เพชรน้ำทอง
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้..ละนอ...

ตัวผมมีนามว่ามนชัยเพชรน้ำทอง
หนุ่มเสียงทองน้องหล้าหนุ่ม
เรียนลามาครบคู่แม่ครูราตรี
ลำหลายปีพอสมควร ครบขบวนบทตอน
ทั้งลำซึ่งลำกลอนมนชัยน้อยบ่ย้าย่อนการลำร้อง
โอ้..ละนอ...นวลเอย...

(บทที่ 1)

ละแม่นว่าได้อนาง...

สวัสดิ์ทุกท่านพ่อแม่ทั้งหลาย
ทั้งคุณตาคุณยายผู้มาฟังลำร้อง
มนชัยเพชรน้ำทองนี้เป็นหมอลำน้องใหม่
พระเอกหนุ่มเสียงใสขอแรงใจทุกท่านประสานให้ช่วยนำ

(บทที่ 2)

ผมละสิขอบอกย้านำบ่อนเฮือนซาน
แต่เยาว์วัยโดนนานจนได้มำลำร้อง
หินกองเด้อบ่อนบ้านน้ำทองอำเภอยู่
เมืองสวยหูซอนแก่นั้นจังหวัดหม่องป่องเซา

(บทที่ 3)

บัดนี้หันมาว่าทางเรื่องการศึกษา
จบมอหกเรียนมาสายสามัญนั้น
ผมเลยหันมาสู่การเรียนลำต่อ
พ่อบ่รวยพอซิงต่อได้ไปถึงม่องบ่อนหวัง

(บทที่ 4)

หันชีวิตต่อตั้งทางอาชีพหมอลำ
ทั้งศึกษาไปนำออกกลางนพร้อม
กระผมไปยอนน้อมขอเป็นศิษย์ใหม่
แม่ราตรีศรีวิไลเป็นครูเพาะบ่มให้ในเรื่องศาสตร์ศิลป์

(บทที่ 5)

ยังบ่สิ้นดินต่อตามติด
อุปสรรคชีวิตเป็นเรื่องธรรมดาแท้
ครูดูแล้วยให้ได้ศึกษาหาอ่าน

ผ่านวิฤกษ์ทุกอันมาได้เพ็งเห็น

(บทที่ 6)

เว้นป้ได้ครูผู้ช้อยที่สอง
พื้มงคลเพชรน้ำพองแนะนำความฮู้
ผมนมนชัยใจสู้บุกค้นฟันฝ่า
เรียนล้ามาแต่ตันจนได้ออกงาน

(บทที่ 7)

บุญคุณท่านอาจารย์แม่ราตรี
และทุนครูสอนดีจาก สสค. นั้น
ช้อยसानผืนผมให้ไปถึงฮอดฝั่ง
แม่นบ่ดั่งทะเลฟ้ากะพอปรีมตี๋มใจ

(บทที่ 8)

แถมตี๋มไว้เรียนแต่งกลอนล้า
กลมส่งเสริมวัฒนธรรมเพิ่นช้อยทุนหนุนฮู้
ครุราตรีสอนเพิม เต็มทักษะการเรียนเขียนกลอนช้อนตี๋ม
แสนสุขใจปลาบปลื้มจากการได้เล่าเรียน

(บทที่ 9)

จบครบเพียนเรียนล้าและเขียนกลอน
ตอนนี้ผมมนชัยฮู้ฮ้อมทางเดินได้
นำความรู้มาใช้หาทุนหนุนต่อ
ส่วนว่าพอเอาใจใส่ลูกเต้าหนักเบาฮู้เรื่องงาน

(บทที่ 10)

แม่ผมพลอยพากจากบ้านเสียชีวิตตายปา
ผมได้มาสืบสานด้านการล้าร้อง
ฝากมนชัยเพชรน้ำพองเอาไว้ในอ้อมใจนำท่าน
ฮ่ามีงานเทื่อหน้า ให้ผมได้ต่อสาน...
ขอให้บุญสมภรณ์นำฮู้ชูส่งศรัทธาท่าน...

กลอน บอกบ้านรายงานตัว หมอลำเกียรติณรงค์
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

ไอ้ละนอ...

ตัวกระผมนี้ละครับชื่อหมอลำ เกียรติณรงค์
นามสกุล รอดทรง พ่อแม่ป็นให้
ผมเป็นหมอลำใหญ่ตั้งแต่ส่วนน้ำหนัก
คันฮ่อยากู้จักที่บ้านผมอยู่ใส
ใกล้ไกลพอไปมา ชื่อว่าบ้านเล่าอำเภอนองเรือ
จังหวัดงามลันเหลือนั้นละคือขอนแก่น
โปรดจงจำให้แม่นหมอลำใหญ่ใจดี
ศิษย์ทุนครูสอนดี เรียนรอบรู้คู่ชู้ทำการลำร้อง...
ไอ้ละนอ... นอคนเอย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่นว่านอนาง...
สวัสดีเด้อป่าปูย่าตายตา
ลูกหลานขอวันทากราบกรวอนเว้า
เสียงคนลือซ่าเว้าว่าผมเป็นหมอลำใหญ่
ชื่อ บ่าวเพชรพลูชัย ใหญ่กะใหญ่แต่เหล่าทางข้าวบ่ค่อยมี

(บทที่ 2)

ใหญ่จั่งซี้แต่ เก่าก่อนตำอิฐ
ใหญ่ทั้งแนวความคิด ส่วนโตกะพอได้
ไทยบ้านผมเขาท้วงว่าซิลำเป็นบ่
มาโตใหญ่กะดื้อซิลำได้จั่งใด

(บทที่ 3)

ผมบอกให้ว่าบ่แม่นอุปสรรค
อยู่ที่ใจคนมักเรื่องการลำร้อง
ผมเลยลองความรู้ภูมิปัญญาหาอ่าน
เรียนศาสตร์ศิลป์พื้นบ้านจนได้ออกงาน

(บทที่ 4)

อาจารย์สอนแรกเริ่มคือคุณแม่จุ่มทอง
ผมไปลองศึกษาอะว่าดีสมเว้า
เอาวิชาความฮู้มาลำนำหมู่
ตอนนี้ทำงานอยู่มีเงินเดือนช่อยให้กะพอได้อยู่กิน

(บทที่ 5)

ยังปลื้มสุดส่วนขบวนการ
อยากสืบสานฝ่ายศิลป์ให้โด่งดังดีได้
สมัครไปเขียนเพิ่มเติมความรู้ดี
เป็นควรปราบปลื้มปลื้มได้ส่วนใจ

(บทที่ 6)

สสค. เพ็นให้อาจารย์แม่ราตรี
คือทูนครูสอนดีมาให้สอนลำพูน
ตอนนั้นผมเลยได้โอกาสดีชี้ช่อง
นาที่ทองช่อยให้ผมได้สูตรเรียน

(บทที่ 7)

จบครบเฟียนหลักสูตรเรียนลำ
กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกะติมทุนหนุนเพิ่ม
ให้เสริมทักษะด้านประพันธ์กลอนสอนแต่ง
ผมศึกษาแจบแจ้งทั้งลำพูนแต่งกลอน

(บทที่ 8)

ตอนนี้ยังปลื้มหยุดย่อนการเรียน
ทั้งเขียนนำลำไปเพิ่มพูนความรู้
ยากปานใดกะชีสู่บูตันฟันฝ่า
ให้ได้มาซึ่งแห่งากแก้ววัฒนธรรม

(บทที่ 9)

ของคุณค้ำมูลเก่าโบฮาน
มรดกอีสาน ปูย่าเฮาปันไว้
ขอแสงใจนำท่านประสานใจช่อย
อย่าปล่อยปะลูกเต้าเอาไว้ถ้าช่อยงาน

(บทที่ 10)

ช่อยทางด้านอนุรักษ์ศิลป์อีสาน
ฮ่ามีงานการแสดงให้ช่อยลำกะยังได้
ขอบคุณไปยังท่านทางหน่วยงานที่หลังลำ
กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหัวใจช่อยให้หมอลำได้เฟิงพา

(บทที่ 11)

ผู้นำหน้าเจาะป้องถางทาง
อย่าปล่อยวางลูกหลานด้านส่งเสริมความรู้
ครูผู้เสียสละให้จิตอาสายิ่งใหญ่
คือแม่ครูราตรีศรีวิไล ลูกหลานขอยกไว้อวยพรให้อยู่ดี
(กลอนลง)ขอตอบแทนความดีด้วยการสืบสานต่อหมอลำไว้...

กลอน บกบ้านรายงานตัว หมอลำเดี่ยวชัย
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

ไอ้ละนอ...
ตัวกระผมนี้ละครับชื่อบุญหลาย ภาแรง
นามฉายาแสดงหมอลำเดี่ยวชัย ใจเกินร้อย
ใจฟักใฝ่มาแต่น้อยในเสียงลำเสียงแคน
เว้าซู้เรื่องแฟนสาวบ่มีมาสน
หนุ่มหมอลำคนจนจั่งเรียนนำลำไป
แม่ครูราตรีศรีวิไลช้อยบ่โตกตำการลำร้อง...
ไอ้ยละนอ... นอกคนเอย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่นว่านอนาง
ขอวันทาขมาไหว้ แฟนหญิงชายทุกทุกท่าน
ญาติวงศ์วานทั่วหล้าลูกหลานน้อยหนุ่มสาว

(บทที่ 2)

เสียงลำแคนดังจ้าว จากน้องใหม่มาแข่ง
นามบุญหลายภาแรง มักแต่งกลอนและลำร้อง
ส่วนว่าเคหังห้องบ้านหนองโนเดอแม่
ตำบลหนองแกบอกให้ในท้องถิ่นอีสาน

(บทที่ 3)

อำเภอชนบทนั้นโอท็อปใหญ่ใหม่งาม
ขอนแก่นนามจังหวัด เมืองผ้าไหมลือเรื่อง
จบโรงเรียน ม.ปลายนั้น แวงใหญ่วิทยาคมสมซ่า
ไปหาลำจันว่า เกือบซิเหม็ดซู้บ้านทางไกลและไกล

(บทที่ 4)

สะสมความฮู้ไว้ทางฝ่ายวิชาการ
ด้านดนตรีอีสานเล่นโปงลางพร้อม
ไปหาลำทั้งร้อง แข่งขันนั้นกะผ่อง
แม่นหม่องไกลและไกล ใจนั้นบ่หวั่นไหว

(บทที่ 5)

พอสอบเข้าศึกษาป.ตรีได้ เรียนต่อ มมส.
จบจาก ม.มหาสารคาม ตักสิลาลือล้ำ
ฮ้ำเฮียนจบมาได้สาขาประวัติศาสตร์

เรียนบ่ขาดควบไว้สาขาร้องแแล้วล่ำ

(บทที่ 6)

เรียนตี้ซำนำคุณแม่รัตรี

ทังได้เป็นศิษย์ครูสอนดี จาก สศค.นั้น

ผมเรียนจบครบชั้นตามฝันพักไผ่

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกะได้ให้ทุนเพิ่มติมกัน

(บทที่ 7)

อุดหนุนชั้นประพันธ์แต่งกลอนล่ำ

ผมได้ไปเขียนนำจ้อจำมาใช้

แม่ครูเสียสละให้เวลาอันมีค่า

สอนศิษย์มามากลันดีได้นับบ่ไหว

(บทที่ 8)

ผมกะผู้หนึ่งได้ศิษย์เอกกันกุฎิ

ทังเป่าแคนให้แม่ครูรัตรีผ่องได้เรียนล่ำพร้อม

ฮอดเวลาสอนซ่อมเสียงล่ำแคนเค้าครั้น

ลูกศิษย์แต่กวันวันมาแต่หลังโฮม

(บทที่ 9)

สมความหวังวาดไว้ผมได้ไต่เถิงฝัน

เป็นตางิต้อัจฉริยะศาสตร์ศิลป์อีสานนี้

โครงการดีเหลือล่ำทุนทางวัฒนธรรมมองได้โดดเด่น

เพิ่นเห็นคุณค่าล่ำสำคัญแท้ฮ้อหลี

(บทที่ 10)

เจ้าของทุนส่วนนี้ได้มองอ่านการไกล

ให้แม่ครูรัตรีศรีวิไล มาเฮ็ดทุนหนุนยู้

เอามาชู้ช้อยคำสอนลูกศิษย์หมอล่ำและเขียนกลอนสอนสั่ง

ปลูกฝังจิตสำนึกให้ลูกหลานได้ต่อสาน

(บทที่ 11)

ตอนนี้ผมจากบ้านทำงานอยู่ทางไกล

จากฮัวไเฮ่นาสวนมวลมิตรฝูงสหายพร้อม

หัวใจตรอมตรมซำคืดฮอดเสียงแคนล่ำพ้ออยากพ้อนให้มันช่วง

ย้อฮักหวงฮากเหง้าของเค้าแก่นาน

(บทที่ 12)

จิตวิญญาณสวมไว้ ยิ่งใหญ่คนอีสาน

ขอแต่งกลอนวอนวานต่อเติมเสริมไว้

ขอเป็นแสงใจให้สืบทอดมรดกไทยอีสานเค้าเก่าแก่

นำฮอยพ้อก้อสานตามฮอยแม่ ซิขอแลล่ำไว้มูลเค้าเก่าครู

(กลอนลง)

ให้เลิศหลอ้งการอีสานซีได้เอื้องฮุ่งนอลงป่า...

กลอน บอกบ้านรายงานตัวนพกร

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ขอเอยขอฝากหนุ่มหน้าเก่าลูกเต้าเหล่าชาวอีสาน
กระผมชื่ออภิธาน เมฆแสนขอนแก่นบ้านกิดก่อ
ขอฝากพี่น้องให้สานต่อมุลมังเก่าประเพณี
เป็นของดีปู่ย่าเฮาพินนำเอามาซบกล่อมล้างัน
จนมาฮอดปัจจุบันนี้ได้ปล่อยวางป่า
หมอลำนพกรขอนำมาฝากให้ท่านสานช้อยคอยนำอยู่...
โอ้ละนอ...นวนนวนเอย..

(บทที่ 1)

ละแม่ว่านอนาย
ชีวิตผมผ่านเข้ามาสู่วงการ
เป็นหมอลำบ่ทันนานระหว่าง.....ปีนี้
พ้อสิ่งดีหือฮ้ายอุปสรรคหลายแห่ง
แต่บ่เคยย่อท้อขอสู้อีสาน

(บทที่ 2)

พวกพี่น้องทางบ้าน กะคอยช้อยความหวัง
ยังเฝ้ารอ เส้นทางฝั่งฝันเอาไว้
ก้าวต่อไปให้ถึงหม่องพี่น้องครองคอยอยู่
ช้อยแสงใจชูกั๊ซู้ให้ทั่วแดน

(เพลง)

- ทั่วแคว้นเขตแดนเมืองไทย
ถึงใกล้หรือไกลก็ต้องไปหาลำ
แฟนแฟนเกื้อหนุนบุญนำ
หวงแหนซึ่งวัฒนธรรม
ผมขอน้อมนำสู้ด้วยความเต็มใจ
- สานฝันช่วยกันเถิดหนา
ชาวอีสานเรามาสู้ให้ถึงเส้นชัย
แฟนหนุ่มสาวเราพร้อมเป็นแรงใจ
ปู่ย่าตายายก็อุ้มชูดูไป

ร่วมกันป็นใจให้ลูกหลานไทยก้าวเดิน
-ก้าวเดินอย่างหน้าตาสดใส
ลำประยุกต์ตามสมัยหรือลำกลอนลำเพลิน
ถ้าลูกหลานพลาดพลั้งล่วงเกิน
อย่าปล่อยปะละเลยนะขอเชิญ
ดิชมเพื่อก่อและยอเอนส่วนที่เกินและพอดี

(บทที่ 3)

(ลำ)

เสียงลำนี้ นพกร คนเก่า
เคยเอ็ดให้หมูเจ้าแพนได้เชื่อใจ

(บทที่ 4)

นบนอบไว้ก้มกราบขอขมา
ขอเจ้าภาพศรัทธาเบิ่งแงงแพงไว้
ขอส่งเสียงมาให้ตามลมพัดผ่าน
ฝากคำหวานออกอ้อนขอพรให้ส่งเสริม

(บทที่ 5)

จากแรกเริ่มจนกระทั่งปัจจุบัน
ยากปานใดชิบูกตันฮอดฝั่งฝันจนได้
ครูประดิษฐ์ห้องสามจุมสอนให้บทกลอนวาททำ
ผมศึกษาแรกเริ่มเสริมสร้างฝ้ายศิลป์

(บทที่ 6)

ยังปลิ้นสุดส่วนขบวนการ
ไปต่อสานให้สูงสุดศาสตร์ศิลป์ความอยู่
ครุราตรีศรีวิไลสอนเพิ่มเติมทักษะชี้ช่อง
ได้สุดครองค้องน้องการร้องแอ้วลำ

(บทที่ 7)

เฮียนตี๋มข้าทักษะฝ้ายประพันธ์กลอน
ผมออนซอนสุดใจบ่หวั่นไหวใจท้อ
สสค.กะหม่องลิมบได้ให้แรงแจ้งเติมที่
ศิษย์ทุนครูสอนดีแม่ราตรีรับไว้เอามาให้อ้าฮวย

(บทที่ 8)

จบครบเฟี้ยนหลักสูตรการลำ
กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกะต่อเติมเสริมไว้
ให้ทุนมาสอนเพิ่มเติมทักษะประพันธ์กลอนสอนได้โดดเด่น
เห็นประจักษ์แจ่มแจ้งแสดงไว้ซู้ฮั่น

(บทที่ 9)

นพรช้องสามจุมนี้้นลูกขอนแก่นหมอลำ
ขอแฟนแฟนอุปถัมภ์เกือกุลหนุเอื้อ
หวังแฟนเกือซู่ไปให้ม้มฝั่ง
ให้ศิลาปะหมอลำเฮาอยู่ยั้งฝั่งแน่นแก่นสาร

(กลอนลง)

ฝากลูกหลานนพรไว้้อ้อมใจของท่านชู่คนเด้อ...

กลอน บกบ้านรายงานตัวบ้งอรเพชรหนองบัว
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

ไอ้ละน้อ

สวัสดีพี่น้องผู้มีเกียรติทั้งหลายขอบรรยายเป็นกลอน
หมอลำบ้งอรเพชรหนองบัวส่วนลูกฝั้วบ่ทันมี
มักอ้อหลิ้นนั้นแมนเสียงแคนเสียงลำ
ไปเรียนนำแม่ราตรีศรีวิไล
ฝากแฟนแฟนผู้สนใจโปรดจงได้ส่งจรรโลงไว้
ไอ้ละน้อ...นวนนวนเออ...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่ว่าเดื่อนาย
ฟังเดอท่านคณาจารย์น้อยใหญ่
ขอรายงานขอบอกไว้สถานที่อยู่เนา

(บทที่ 2)

ฮ่าหมู่เจ้าอยากไปแะแะหา
นามฉายาบ้งอรเพชรหนองบัวนี้
อ้อหลิ้นามสกุลนั้นบ้งอรุดชาติ
ขอประกาศให้ฮู้เมืองบ้านถิ่นฐาน

(บทที่ 3)

บ้านเกิดนั้นโนนสว่างทางดี
กุดดินก่ตำบล อำเภอนากลางจังหวัดหนองบัวนั้น
ภูเขางามนามขึ้นหนองบัวลำภูดินดำน้ำชุ่ม
ข้าวนางามจุ่มกุ่ม และผักฮั่วไฮ่สวน

(บทที่ 4)

อุดมล้วนมวลหมู่ปูปลา
แต่บ้งอรหนีมาจากคาเมบ้าน
ตั้งแต่ต้นนานลำมาเรียนลำนำหมู่
อยู่ขอนแก่นฝ่ายกำล้าร้องแต่นาน

(บทที่ 5)

ออกจากบ้านแต่อายุสิบสามปี
มาเรียนลำอยู่นำแม่ราตรีเกือบยี่สิบปีได้
ครูบาทึงสอนให้ลีลาวาดท่า
เรียนจบมาทั้งลำกลอนและซิ่งอิงไว้สั่งงาม

(บทที่ 6)

บ่เคยข้ามฮืดเก่าครองคลำ
ด้านวัฒนธรรมศาสตร์ศิลป์เตรียมพร้อม
บ่หวังยอมคนได้จิตใจจจ่อ
พ่อกับแม่กะพร้อมให้สานไว้ฝ่ายศิลป์

(บทที่ 7)

จบครบสิ้นหลักสูตรครูสอน
เรียนแต่งกลอนเทิงลำเพื่อเสริมความฮู้
ใจหาญสู้บุกดันฟันฝ่า
ประกวดได้แชมป์มาจนกว่าบ่บ่ถ้วนประมวลไว้ไล่เรียง

(บทที่ 8)

ส่วนว่าเรื่องผู้เคียงคู่กาย
วาสนาบังอรหากบ่รวยแฟนฮู้
อยู่โดดเดี่ยวมาदनนานลำหาลำเลียงพ่แม่
บ่าวบ่แลหาลำสิ่งหัวใจว่างห่างหาย

(บทที่ 9)

ค้นหาบ่มีบ่าวพ่ฮ้างพ่ฮ้างคิดใส่ใจถวิล
บ่ติว่านางเด่นกินลำกินกะส่วนยินดีด้วย
คนบ่สวयพ่ไปวัดวาได้ค้นผู้ใครสนใจรับรองได้บ่ว่า
ขออาสารับใช้เป็นเพื่อนคู่ใจ

(บทที่ 10)

ค้นบ่ได้เป็นคู่เคียงหมอน
สาวบังอรกะชิวหาอยู่ไปตามพื้น
บ่ให้ฝืนใจได้แนวใดจักอย่าง
คาดซึเป็นคู่สร้างคงซึได้ฮ่วมกัน

(บทที่ 11)

เดี๋ยวนี้บ่ไหวหวนทางใจ
ซึค้อยหากินไปฝ่ายลำซับร้อง
ตบสนองบุญท่านศรัทธาเจ้าภาพ
บังอรลำขอกราบขอพระคุณทุกท่านขอวาลให้ช้อยเชียร

(บทที่ 12)

โปรดเอื้อเพื่อช้อยอุปถัมภ์
จ้างบังอรไปลำเสพงันบุญท่าน
อย่าลืมหลานบังอรลำจำไว้ด้วยความภาคภูมิใจขอรับใช้คุณท่าน
สำนักงานแม่ราตรีศรีวิไล เมืองขอนแก่นบอกไว้ไปพูนท่านแหว่ยาม
(กลอนลง)ไปถามถึงบังอรยินดีต้อนรับท่านชู่คนเด้อ...

กลอน บกบ้านรายงานตัวหมอลำสายธาร

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอละนอ..

ตัวผมนี้ละชื่อว่าหมอลำสายธาร

หนุ่มหมอลำห่าวหาญนามสกุลโชติชัย

ความเป็นมาเป็นไปขอบอกให้เป็นเสียงลำ

ผมฮักวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคอีสาน

เรียนลำบทันน่านไปหกเดือนกว่าๆ

การลำดีลำชั่ว แล้วแต่ผู้ฟังเป็น

คันเห็นเห็นดีน้ำ ผมหมอลำสายธารชิวสานต่อไป

ศิษย์แม่ครูราตรีศรีวิไลขอฝากไว้นำคุณท่านชวยสานเพิ่ม....

โอละนอ...นวลเออย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแมนว่าได้อนาย..

ขอบอกข่าวพี่น้องท้องถิ่นไทย

ชื่อ สายธารโชติชัย เลื่อนไหลลำร้อง

ส่วนว่าเคหังห้องเฮือนชานบ้านอยู่

ลีขอบอกให้ฮู้เมืองบ้านถิ่นฐาน

(บทที่ 2)

บอกบ่อนบ้านถิ่นกำเนิดสายธาร

ชื่อว่าบ้านหนองจิกตำบลหนองซอนนั้น

กลายเป็นพื้นเขิญยามเยี่ยมแ่ว

แ่วไปกินข้าวน้ำสาแล้วจ้งค้อยเมื่อ

(บทที่ 3)

ผมขอเอื้อต้อนรับแต่ใจ

เขิญไปชมของดี หนองจิกมีหลายล้น

ตำบลหนองซอนนี้มีของดีลือซ่า

เศรษฐกิจขายค้าเบ็ดน้อยร่ำรวย

(บทที่ 4)

องค์พระกะใหญ่อีกด้วยอำเภอลำเชียงยืน

เขตภาคพื้นจังหวัด มหาสารคามนี้

ปริญญาตินั้นการศึกษาหน้าที่

เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ปีสามได้ผ่านมา

(บทที่ 5)

สถาบัน มอราชกัฏนี้เขตถิ่นสารคาม
เมืองคนงามชื่อตักสิลาการศึกษาโฮมท่อน
ผมออนซอนทางด้านการลำนำหมู่
ย่อนว่าครูเพนได้ทุนให้ส่งเสริม

(บทที่ 6)

ผมได้เพิ่มทักษะฝ่ายเรียนลำ
เรียนแต่งกลอนไปนำเพื่อเสริมความรู้
ได้ศึกษาเขียนสุวรรณกรรมท่องถิ่น
ศิลป์นพื้นบ้านด้านการร้องแ่วลำ

(บทที่ 7)

ได้ทุกก้าลำเลื่อนเลื่อนไหล
ครุราตรีศรีวิไลผู้ส่งเสริมสอนชี้
ผมสายธารคนนี่ซึขอสานสืบต่อ
พอกับแม่พร้อมยอมให้เล่าเรียน

(บทที่ 8)

ขอพากเพียรเรียนรู้ทั้งสายฝ่ายสามัญ
ฝ่ายหมอลำกะคือกันซึต่อสานฝันไว้
คันสาวไคสนอ้ายชายหมอลำกะบ่ว่า
รอก่อนเดื่อน้องหล่าลำรวยแล้วจั่งแต่งดอง

(กลอนลง)

ไผซึจองหัวใจให้ออดไว้สาก่อนเดื่อนางน้อง...

กลอน บอกบ้านรายงานนำตัวจักรกฤษ เพชรขามแก่น

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอละนอ...

ตัวผมมีนามว่าหมอลำจักรกฤษ รักษาจันทร์

นามฉายานั้นเพชรขามแก่น

การลำห่าวลำเล่นบ่เคยห้วนเคยไหว

ครูราตรีศรีวิไลเป็นครูศิษย์สอนมา

ทั้งบทกลอนลีลาและवादท่าวาทิ

ศิษย์แม่ครูราตรีว่าแม่นเรียนมาพอ

ภูมิใจที่ได้สานต่อการลำฟ้อน

โอละนอ...นวลนวล เอย...

(บทที่ 1)

(เนื้อในกลอน)

ละแม่นว่านอนาย

ฟังเด้อท่านคณาจารย์น้อยใหญ่

สิรายงานบอกให้พอผู้สู้อัน

(บทที่ 2)

ตัวผมนั้นมีนามว่าจักรกฤษ

ฝากแฟนแฟนมวลมิตรจื่อจำนามขึ้น

รักษาจันทร์สกุลข้าฉายาเพชรขามแก่น

เกิดอยู่แดนด่านด้าวนามบ้านชื่อชนวน

(บทที่ 3)

ส่วนตำบลกุดกว้าง หนองเรือแม่นอำเภอ

จังหวัดขอนแก่นเด้อ บ้านเขาเนายัง

ตอนหลังๆ มานั้น ได้ผันแปรพลัดถิ่น

ไปทำมาหากิน อยู่ในกรุงเทพกว้างทางกำแก้วไกล

(บทที่ 4)

การศึกษานั้นได้เรียนครบจบขบวน

อยู่โรงเรียนบ้านชนวน มัธยมตอนต้น

ต่อมาโอนไปเข้ามอปลายย้ายที่

จบมอปลายบัดนี้ตามที่ไผ่ผืน

(บทที่ 5)

หนองเรือวิทยานันจบหลักสูตรมอหก

ชีวิตผกผันแปรให้ห่างไกลไผ่บ้าน

หาประสบการณ์เพิ่มเติมความรู้อื่นใหม่
มหาวิทยาลัยบูรพาฝ่ายพูนพูนสร้างฝ่ายศิลป์

(บทที่ 6)

คณะศิลปกรรมศาสตร์นั้นดนตรีและการแสดง
สาขานี้มาแสวงเปิดการเขียนชื่อ
เอกนี้มอบุสร้างสรรค์มาก่อนหมู่
ผมไปเรียนอยู่หันทันสร้างต่อสาน

(บทที่ 7)

ผ่านมาสามปีได้แต่เรียนเล่าศึกษา
ได้พากเพียรเขียนมาไฝหาความรู้อื่น
ครูดนตรีสอนให้ ด้วยความภาคภูมิใจผมได้สืบต่อ
เป็นบุญหลายกะด้อได้เขียนพอสิ่งดี

(บทที่ 8)

ระหว่างปีสามนี้เป็นหน้าที่ฝึกงาน
ตามรูปการเหมาะสมบ่มในใจไว้
ความตั้งใจหมายมั่นผมไฝฝืนมาโดนตั้งแต่น้อยจนใหญ่
ทั้งพ่อแม่กะได้เห็นพร้อมพรำนำ

(บทที่ 9)

คือการเรียนล่ำร้อนำคุณแม่ราตรี
นักกวีเขียนกลอนและเปิดสอนล่ำพร้อม
จากการยินยอมให้เต็มใจทุกฝ่าย
คณะครูทั้งหลายในคณะกะพร้อมเห็นด้วยสู่คน

(บทที่ 10)

จุดเริ่มต้นมองอ่านกาลไกล
ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยบ่อนหมายใจตั้ง
หวังสืบสานความรู้นำแม่ครูราตรีศรีวิไลชวนแก่น
ตรงตามแผนวาดไว้ผมได้ตั้งใจ

(บทที่ 11)

ตามขั้นตอนเรียนได้หลักสูตรครูสอน
ด้านล่ำกลอนและล่ำกลอนประยุกต์หือว่าหมอลำซึ่ง
ครูบาหญิงสอนให้เชิงทรงวาดท่า
สมกับว่ามหาบัณฑิตนักสู้ความรู้รอบตน

(บทที่ 12)

ครูราตรีชอกคันเรียนฝ่ายดนตรี
ศึกษาจบครบดีเอกหมอลำนั้น
จบจากสถาบันวิทยาลัยดุริยางคศิลป์นี้ มมส.นามชื่อ

เป็นผู้ถ้อยค้ำใจตั้งต่อเรียน

(บทที่ 13)

จบครบเฟียนในหลักสูตรสาขา

นำองค์ความรู้มาแผ่กระจายขยายเพิ่ม

เดี๋ยวนี้เสริมความสู้เรียนปริญญาเอกต่อ

เอกคนตรีวิทยานั่นนับเคยท้อต่อसान

(บทที่ 14)

ส่วนทางด้านเรียนเล่าซา

ผมจักรกฤษกะจบมาจากม.บูได้

หาทางไปเฮียนฮู้ ป.โทอีกตี๋ม

แต่กะชิบลิ้มคิลปะพื้นบ้านขอसानสร้างต่อไป

ขอเฮงใจเฮงศรัทธาวอนอ้ายน้องชูช้อยจักรกฤษน้อย...

กลอน รายงานโต โยธิกา
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้...ละนอ.....
ตัวฉันนี่ละค้าชื่อว่าโยธิกานามฉายาศรีวิไล
อยู่บ่ไกลบ่ไกลไกล มหาวินาลัยมหาสารคาม
คนบ่ไ้บ่งามพอไปวัดไปวา
การศึกษาจบปริญญาตรีคณะศิลปกรรมศาสตร์
ได้มักใจมักขนาดวิชาเอกหมอแคน
หากแฟนฯสงสารโปรดปรายหวานกำลังใจ
ลูกสาวหล้าแม่ราตรีศรีวิไล
ขอฝากไว้ให้เชียร์ช้อย...คอยชูค้ำ...
โอ้...ละนอ...นวลเออย...

(บทที่ 1)

(ลำสู่ตระแนน)

ละแม่นว่า...
ขอกราบเรียนพี่น้องที่รอรบฟังเสียง
ฟังสำเนียงเสียงแคนตีตอยแล่นแต่น
เสียงแคนขึ้นเสียงลำจ้ายาว
ขอบอกข่าวพี่น้องผู้รอจ้องเบิ่งแงง

(บทที่ 2)

นามชัดแจ้งชื่อว่าโยธิกา
ส่วนฉายาศรีวิไลแม่ป็นเอาไว้
ส่วนบิดาบอกให้ผู้มีใจโอนอ่อน
วิจิตบงสิทธิพรเป็นพ่อบังเกิดเกล้าคอยเฝ้าช้อยสอน

(บทที่ 3)

ผู้ช้อยป้อนสอนฝ่ายวิชาการ
ข้าราชการสาธารณสุขบ้านาญผ่านงานเรียนรู้
ฮ่วมกันบุอุปสรรคหลายด้านแก้ปัญหาฟันฝ่า
สร้างศิษย์มามากหน้าลือก้องทั่วไทย

(บทที่ 4)

ชื่อมหาสารคามนามบอกให้บ้านเกิดโยธิกา
เมืองตักศิลาศูนย์รวมการศึกษาพัฒนาหลายด้าน
พ่อแม่พยายายบ้านตั้งหลักฐานอยู่ขอนแก่น
เมืองหมอแคนชื่อก้องหมอลำร้องชื่อดัง

(บทที่ 5)

ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งปัจจุบัน
ได้สร้างสรรค์สรรสมและต่อสานฝันไว้
แม่ราตรีศรีวิไลปั้นให้มุลมั่งมันแก่น
แดนอีสานฮั้วฮั้วอยู่ฝ้ายศิลป์

(บทที่ 6)

บให้สิ้นสูญเสื่อมเสียไป
โยธิกาศรีวิไลผู้ช้อยเสริมพูนเพิ่ม
ต่อยอดเต็มเต็มไว้มรดกมุลแม่
ชิวขอแลหล้าสิ่งอิงไว้วัฒนธรรม

(บทที่ 7)

ทั้งแคนลำและพ็อนชูส่งอนุรักษ์
สิ่งคักใจคือแคนตีแต่นแลนต้อย
เป่าเป็นแต่ยังน้อยอายุสิบสองขวบ
จวบจนฮอดมือนี้มีฮู้ช่วงเขา

(บทที่ 8)

เป่าประกวดได้แชมป์ชนะเลิศหลายสมัย
สอนลูกศิษย์ฝรั่งและคนไทยผ่านมาพอแล้ว
หาแนวทางเสริมสร้างเป็นช่างแคนอีกต่อ
พ่อครูคอยโนนดินหอมบอกให้สอนได้คักใจ

(บทที่ 9)

หลักสูตรตัดแคนได้เรียนครบจบดี
เป็นลูกศิษย์กัณฑ์อิ้อพ่อครูคอยเด้อ
นำเสนอพอสังเขปคร่าวๆสาวหอมแคนคนเก่า
เคยแต่เป่าแคนโจ้นคนย่องม่วนดี

(บทที่ 10)

ในมือนี้ขอเปลี่ยนปรับเปลี่ยน
อยากสานศิลป์แสดงฝ้ายหมอลำไว้
แม่ราตรีศรีวิไลสรรค์สร้างปูทางไว้ให้ใต้
ชิวขอสานสืบไว้คงเค้าแม่สอน...

(เพลง)

ออนซอนเสียงลำแม่ร้อง
อยากลองมาร้องลำทำเพลง
ยากแค้นก็จะทำให้เห็น
เพราะว่าอยากเป็นศิลปินหมอลำ
สำเนียงเสียงลำทำนอง

ยังมีบพร่องเพี้ยนเป็นบางเวลา
ใจรักแม่มักมีกด้วยหนา
จึงขอขึ้นมาล้าอยู่บนเวที

(บทที่ 11)

(ลำสุดสะแนน)
มาวันนี้ภูมิใจคักแน
ตามฮอยแม่สืบไว้ไปหน้าบลิ้ม

(บทที่ 12)

แสนปราบบลิ้มดูต๊ะหัวใจ
ได้สืบสานวัฒนธรรมไทยฝ่ายลำแคนไว้
ขอวอนให้คุณผู้ฟังเสริมส่ง
ให้ดำรงสืบไว้เคียงข้างคู่ไทย

(บทที่ 13)

โยธีกาสีค่อยแคะค่อยงิ้วช้อยภูมิปัญญา
สืบฮอยตาวาฮอยปู่ของเฮฮาหง้าเดิมเสริมไว้
ขอแรงใจนำท่านประสานใจช้อยแน
ลูกสาวแม่ผู้นี้ลี้คงไว้ฝ่ายศิลป์

(กลอนลง)

ให้ศิลป์นหมอลำฟูเฟื่องเฮืองฮุ่ง..หนอลุงป่า...

กลอน บอกบ้านรายงานตัว ไก่แก้ว เพชรหนองบัว
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...
สวัสดีพี่น้องผู้รอรับฟังเสียง
ฟังสำเนียงหมอลำไก่แก้วเพชรหนองบัว
ยังบ่ทันตัวปานได้ดอกทางลำทั้งเรียนนำลำไป
คันแม่นไก่ตีกะใหม่เริ่มเข้าสู่สังเวียน
กะผมซิขอพรากเพียรเรียนด้วยความเต็มใจ
สืบสานไว้ศิลป์อีสานของพื้นบ้านให้คงอยู่คู่ไทยไว้...
โอ้ละนอ...นวนนวนเอย...

(บทที่ 1)

ละแม่นว่าได้อนาย...
ฟังเดอเจ้าคุณพ่อศรัทธา
กระผมขอขมากราบกลอนวอนท่าน
ลำรายงานโตให้คนฟังฮู้ข่าว
บอกเรื่องราวแต่ต้นจนเท่าฮู้วัน

(บทที่ 2)

ตัวผมนั้นนามว่าศรีจันทร์
ส่วนสำคัญชื่อสกุล นามบุตรดี
มีฉายาว่าไก่แก้ว เพชรหนองบัวเดอท่าน
บ้านโคกสูงตำบล ดงเมืองแอมบอกให้ อำเภอกำแพงแสนดี

(บทที่ 3)

เขาสวนกว้างเขตที่จังหวัดขอนแก่นงามแสน
เมืองดอกคูณเสียงแคนแดนผ้าไหมงามย่อง
ผมเป็นลูกสุดท้องคนปลายหล้าหมู่
อยู่กับยายแต่น้อย เป็นเด็กด้วยพัฒนา

(บทที่ 4)

ผมเติบโตใหญ่กล้าย้อนหลวงปู่ดูแล
พ่อแม่ผมหนีป่าตั้งแต่เยาว์วัยน้อย
บุญเก่านำแขวนห้อยได้เรียนลำนำหมู่
ย้อนมีครูผู้ใจดีพินให้ผมได้ต่อฝัน

(บทที่ 5)

ใจผมนั้นมักมาแต่คนนาน
ยากสืบสานการแสดงด้านหมอลำไว้

โอกาสดีเลยได้สมใจคักแน่
เป็นหยิ่งบุญคักแท้สำเร็จได้ตั้งใจ

(บทที่ 6)

เรียนทางลำเท็งได้เรียนฝ่ายประพันธ์กลอน
สุดสะออรอนซอนโอกาสทองสนองแท้
มีผู้แลหลังเยียมยามยากจนมีคนช้อย
ผมเซาด้อยโอกาสแล้วย้อนเห็นแก้วหน่วยใส

(บทที่ 7)

เป็นหมอลำดีได้ย่อนทุนใหญ่ครูสอนดี
แม่ครูราตรีต่อसानจาก สสค. นั้น
แบ่งปันทุนมาสอนให้การลำล้ำค่า
เกิดปัญญาเลิศล้ำสอนลำไว้ทั่วอีสาน

(บทที่ 8)

เขียนแต่งกลอนแน่นด้านหน่วยงานใหญ่หนุนนำ
กรมส่งเสริมวัฒนธรรมน้ำใจใสกล้า
ให้ทุนมาหนุนเอื้อประพันธ์กลอนสอนแต่ง
แสงศรัทธาเลิศล้ำคุณค้ำค่าควร

(บทที่ 9)

คุณสมบัติครบถ้วนผู้ได้รับกองทุน
เอามาหนุนศิลป์ป็นศาสตร์ศิลป์อีสานไว้
ผมพอใจสานสร้างหลทางชีวิตใหม่
ขอขอบคุณผู้ใหญ่ที่ใจดีช้อยไว้ให้ถึงหม่องฝิ่งฝืน

(บทที่ 10)

ตั้งสรวรรค์ประทานให้เต็มใส่แสงสี
เป็นศิษย์ทุนครูสอนดีตั้งใจหมายไว้
ครูราตรีศรีวิไลสอนให้ขอบคุณด้วยใจที่ผมได้หม่องเพ็ง
ขอเอ็ดสุดซุดถึงสนองคุณที่ผมได้เล่าเรียน

(บทที่ 11)

ทั้งพวกเพื่อนและรุ่นพี่กะดีหลาย
สายศิษย์ครูสอนดีล้วนมีเมตตาล้น
บุญกุศลเสริมให้ไก่อ้าวเดินตามฮอยศิษย์รุ่นผู้พี่
มั่นบ่ดั่งบ่ตีกะภูมิใจที่ได้ลำร้องกล่อมแพน

(บทที่ 12)

ขอให้ใจอีกแน่นฮักหน้อยหน้อยแต่นานนาน
ฝากลูกหลานไก่อ้าวเพชรหนองบัวใส่ฮ้อมใจเอาไว้
ค้นสาวโตชิมอบหัวใจให้อุดใจไว้ก่อน

อ้ายลำดิ่งแล้วซี่ย้อนมาขอน้องแต่งดอง

(บทที่ 13)

ค้นอ้ายน้องซีไปแ้วแวยเียน

ถามหาเฮียนแม่ครุราตรีศรีวิไลเต๋อท่าน

ทื่อว่าศูนย์การเรียนภูมิปัญญาไทยนั้นอยู่จังหวัดขอนแก่น

ขอแฟนแฟนช่อยให้กระผมได้ต่อสาน

(กลอนลง)

ขอสานฝันสานใจให้พี่น้องชวยคอยหนุนอยู่...

(บทที่ 6)

บ่เคยสิ้นความเมตตราธรรม
สอนลูกศิษย์อยู่ประจำและทางไปรษณีย์พร้อม
บ่ยอมเสียสูญสิ้นวัฒนธรรมล้ำค่า
สอนลูกศิษย์ทั่วหล้าทั้งไทยเทศหลังโฮม

(บทที่ 7)

แตกตัมตัมคนไหลหลังมาเรียน
ผมพากเพียรพยายามชี้ย่างตามฮอยท่าน
ใจเบิกบานสุดซึ้ง ได้เฮ็ดสุดซุดถึงของเค้ามูลเก่า
มรดกฮากเหง่ากกเค้าปู่ตา

(บทที่ 8)

ศึกษามาพอได้ระดับหนึ่งถึงกลาง
สือขอลางหนทางฮอดฝิ่งฝั้นจนได้
แม่นว่าหุ่บให้เสียบใสกะตามช่าง
ทางลำกลอนและซิ่งซิวส่บ่ถอย

(บทที่ 9)

ฝากหมอลำวัชชะระรุ่นน้อยเชียร์ช้อยแห่นเดอแพน
ผมขอเป็นตัวแทนสื่บทอดมรดกไว้
ไผสนใจซิวไปวานหือจ้างมาลางานกะบ่ว่า
ขอขอบคุณลวงน้ำเดอลุงป้ายายาย

(บทที่ 10)

ส่วนว่าสาวไผสงสารมก้ายกะขอบอกว่ายินดี
คั่นบ่ตีว่าแต่นกินลำกินกะแมนยินดีพร้อม
ยอมให้ไปยามบ้าน ท่ากระเสริมน้ำพองเชิญอ้ายน้องไปเบิ่ง
ไปเยี่ยมยามถามเถิง บ้านแม่ครุราตรีศรีวิไลกะได้ ผมขอเลี้ยงรับรอง..

(กลอนลง)

ไผซิวมาจับจองไปล่ำร้องซบักล่อมยินดีเด้อ...

กลอน บกบ้านรายงานตัว ดนัย พลเยี่ยม
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

ตัวผมนี้ละครับชื่อหมอลำดนัย
บ้านผมอยู่บึงไกลเขตจังหวัดร้อยเอ็ด
การลำเด็ดเลื่องใจ แม่ครูราตรีศรีวิไล
ผู้ให้ความรู้บ่มสอน ทั้งบทกลอนและทำที่
ศิษย์ทุนครูสอนดีปี่ยมมีเยื่อการลำร้อง...

(บทที่ 1)

ฟังเดอเจ้าคุณพ่อศรีทไท
ขอรายงานโตไปชื่อดนัยพลเยี่ยม
เตรียมเป็นกลอนแต่งไว้ไขว่จี้บ่อก
อยู่บ้านนอกดอกเจ้าเฮือนเข้าอุ่นนอน

(บทที่ 2)

ภูมิสถิสิงขรชื่อบ้านนามว่านาทม
ขึ้นอำเภอโพนทองชื่อเสียงดังก้อง
เชิญพี่น้องไปยามถามข่าว
คันสาวสาวฮักอ้ายให้ไปเยี่ยมเบิ่งเอา

(บทที่ 3)

ฟังซิเว้าบอกชื่อจังหวัด
ร้อยเอ็ดงามเด่นชัดบึงปลาญชัยนั้น
พระใหญ่งามสุดชั้นตระการตาโตเด่น
เป็นเมืองปู่ย่าตั้งโบราณเค้าเก่ากาล

(บทที่ 4)

หม่องนี้บ้านกำเนิดเมืองนอน
ตอนนี้หันเหไปสูตรเรียนความรู้
อยู่มหาวิทยาลัยนั้นสารคามนามใหญ่
จบป.ตรีบอกไว้แล้วผมได้เฮ็ดงาน

(บทที่ 5)

สาขาด้านสัตวศาสตร์จบมา
แต่ยังคาหัวใจอยากใฝ่เรียนลำร้อง
ฝึกสมองเรียนเพิ่มเติมความรู้ใหม่
ทำงานไปทั้งเรียนลำสืบไว้กะเลยได้ตั้งหวัง

(บทที่ 6)

ผู้เติมตั้งชีวิตใหม่ผมดนัย

แม่ราตรีศรีวิไลบ่มสอนฝึกซ้อม
ผู้ดออมสอนชี้ได้ทุนครูสอนตีมาสอนลูกหลานต่อ
สศค. เพินให้ทุนไว้ต่อสาน

(บทที่ 7)

บ่มองข้ามชวยชวยศิลป์อีสาน
ด้วยจิตใจเบิกบานผ่านการเขียนฮู้
ผมฝ่าฟันขั้นสู้เรียนกลอนพอนตี๋ม
จั่งแม่แสนปราบปรีมนำของเค้าเก่าเดิม

(บทที่ 8)

ได้มีอาชีพเพิ่ม เติงได้ชวยอนุรักษ์
จั่งแม่นสมใจมักออกกลางนได้
ด้วยใจใสแรงกล้าคุณครูบาสอนสั่ง
สุขสมหวังวาดไว้ในเรื่องศาสตร์ศิลป์

(บทที่ 9)

ยังปลิ้นหลักสูตรการลำ
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กะชวยทุนหนุนเพิ่ม
เสริมทักษะทางการประพันธ์กลอนสอนแต่ง
การแสดงกะได้ทั้งพร้อมแต่งกลอน

(บทที่ 10)

การขับนำลำพอนบ่ย่านอ่อนนวาทะ
รวมเนื้อหาสาระปราดเปรียวเด็ดเหยี่ยว
มีกลอนเหยี่ยวนิทานธรรมและเกี้ยวเย้อย
บทผญาบสร้อยเต็มตั้งอั้งพุง

(บทที่ 11)

ตอนนี้มุ่งเสริมส่งวัฒนธรรม
ไผสนใจให้ไปลำบ่เกียงราคาจ้าง
ซีไปทางเมืองขอนแก่นกะได้หื้อสิไปสารคามยามหมอลำใหญ่
สำนักงานแม่ราตรีศรีวิไลบอกให้เชิญท่านแว่ยาม

(กลอนลง)

ไปถามหาหมอดนัยพลเยี่ยมเด้อท่านชिकอยท่าน...

กลอน บกบ้านรายงานนำตัว วาหะศักดิ์
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2555

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...

ตัวกระผมมีนามวาหะศักดิ์สนิทพจน์
ใจเกินร้อยบ่ถอยลดม้การร้องการลำ
เรียนปริญญาตรีนำและออกลำงานไป
แม่ครูราตรีศรีวิไลเฟ้นสอนให้เขียนอำนการลำร้อง...

โอ้ละนอ...นอคุณเอย...

(บทที่ 1)

ละแม่นว่านอ นาย
ตัวผมนี้ นั้นมีนามว่าวาหะศักดิ์
นามสกุลกะคัก พ่อแม่ป็นมาใช้
วาหะศักดิ์สนิทพจน์บอกให้และฟังไปบ่อนอยู่
บ้านดงเค็งโปรดฮู้ เป็นหม่องพักเขา

(บทที่ 2)

หนองหินนั้นละเจ้านามชื่อตำบล
ฮอดยามฝนตกรินได้เฮ็ดนาตกกล้า
เมืองนำหน้าเศรษฐกิจหายห้วง
เมืองสรวงเด้อบอกให้อำเภอนั้นอย่าลืม

(บทที่ 3)

สวยสุดปลื้ม บึงใหญ่ผลาญชัย
เมืองพระใหญ่ ร้อยเอ็ดเขตจังหวัดนี้
เมืองคนติงามด้วยรวนน้ำใจใส่อง
ตัวผมได้จากห้องเฮือนเย้าเก่ามา

(บทที่ 4)

ศึกษาอยู่ทางกำขอนแก่นแดนอีสาน
สถาบันการจัดการปัญญา ภิวัฒน์เด้อคุณท่าน
ผมสอบผ่านทุนนักศึกษา ทวิภาคีได้ ไชทางเดินต่อ
พวกพ่อแม่พี่น้องกะเห็นพร้อมพรำกัน

(บทที่ 5)

ระดับชั้นเรียนอยู่ ป.ตรี
ปีที่สามพอดีสูตรเขียนเขียนเพิ่ม
อยากต่อเติมเสริมไว้ในใจฮอนฮ้ำ
เป็นหมอลำโอ้ร้องเติมเพิ่มศาสตร์ศิลป์

(บทที่ 6)

บ่สุดสิ้นชอกเบ็งอินเทอร์เน็ต
ลงทังเฟสและยูทูปสมัครเรียนลำได้
ทางเว็บไซต์ผมสนใจเข้าเบ็ง
ประกาศถึงฮอดหม่องเรียนร้องแ่ววลำ

(บทที่ 7)

จั่งแม่นบุญหนุนค้ำหมอลำชื่อวาทศกดิ์
ได้สมัครเรียนลำตั้งใจหมายหมายมั่ง
ผู้ผดุงศิลป์สร้างหาทางให้ก้าวไต่
คือแม่ครูราตรีศรีวิไลชี้ให้ผมฮู้ทิศทาง

(บทที่ 8)

วางแผนสอนทักษะให้หลักสูตรเรียนลำ
การประพันธ์กลอนนาระเอียดดีมีไว้
สสค. หนุนให้ ทุนครูสอนดีช่อย
ศิษย์มาเรียนบ่หน้อย ทังเด็กน้อยผู้ใญ่นำ

(บทที่ 9)

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมพร้อมกะเห็นฮ่อมสำคัญ
ให้ทุนมาสร้างสรรค์ ฝ่ายประพันธ์กลอนไว้
วาทศกดิ์เลยได้โอกาสดีที่ทำ
สมมักมาแต่น้อยเลยพลอยได้ชื่นชม

(บทที่ 10)

ขอกราบกำบุญคุณแม่ราตรี
ศิษย์ทุนครูสอนดีขิปลื้มความเว้า
ขอนำเอาความฮู้ไปต่อเติมเสริมส่ง
ให้ดำรงอยู่ค้ำเคียงข้างคู่ไทย

(บทที่ 11)

ส่วนหัวใจวาทศกดิ์สี่ห้องยังเปิดป้องรอฟแฟน
บ่หวงแหนสิทธิคั้นผู้สาวสนฮ้าย
แต่ขอให้ฮ้ายลำดั่งก่อนเดอฮุ่น
พอได้ทุนซื้อสร้อยมาไว้แต่งดอง

(บทที่ 12)

ส่วนพี่น้องแฟนผู้ช่อยคอยเชียร์
โปรดเกื้อหนุนจุนเจือให้ลูกหลานสานไว้
วาทศกดิ์สนิทพจนขอให้เป็นแสงใจชูช่อย
ขอให้ฮักนานนานแมนซิเพียงนิคหน้อยกะพลอยได้อิมใจ
ช่อยสี่บรมคไทยให้ฟูเฟื่องเฮืองฮุ่งเต้อลุงป่า...

กลอน บอกข่าวบ้านประวิตร เพชรลำชี
ทำนอง ลำทางสั้น
ประพันธ์โดยแม่ครู รัตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2556

(กลอนขึ้น)

โอ้ละนอ...
ตัวกระนี้ละครับชื่อประวิตร สีคามเม
เพชรลำชีนามฉายา
บ้านกำเนิดเกิดอยู่เมืองตักศิลา
เป็นศูนย์รวมการศึกษาชื่อมหาสารคาม
ถามถึงเรื่องครอบครัวอยู่ข้องข้างยากจน
ผมจึงได้ออดทนด้วยความมุมานะ
พยายามบ่ไล่ละฝ้ายเรียนร้องเรียนลำ
ไปศึกษาอยู่นำแม่ครูรัตรีศรีวิไล
ลำได้แชมป์มาหลายสมัย ประกวดได้หลายเวที
ย่อนคุณงามความดีที่ได้สร้างสมมา
รวมแสงใจแสงศรัทธาจากแฟนมาตุ้มโฮมกัน
สิ่งสำคัญคือแสงใจ ประวิตรจึงได้สานต่อ หมอลำไว้...
โอ้นอ...นวลเอย...

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่น่วานอนาย
ฟังเดื่อท่านคณาจารย์น้อยใหญ่
ขอรายงานบอกให้ในเรื่องส่วนโต

(บทที่ 2)

หนุ่มคนโก้ประวิตรเพชรลำชี
ชื่อสกุลอี่หลีประวิตรสีคามเมนั่น
ซิขอลำดับขั้นถิ่นถานบ้านกำเนิด
บ้านหมากมายหม่องเกิด โกสุมพิสัยบอกให้อำเภอกำฝ่งชี

(บทที่ 3)

จังหวัดนี้เป็นย่านการศึกษา
เมืองครูภูมิปัญญามหาสารคามนามขึ้น
จบ ปอหกอยู่หั้นเลยหันไปเรียนต่อ
พอกับแม่ส่งให้ไปเรียนร้องแอว์ลำ

(บทที่ 4)

มาอยู่กำขอนแก่นสวยहरु
สำนักงานแม่ครูรัตรีศรีวิไลนั่น

เรียนล่ำจบบตามชั้นสานฝันฮอดฝั่ง
ชื่อเสียงดังโด่งได้พอผู้สู่แดน

(บทที่ 5)

แฟนทั่วแคว้นเขตถิ่นดินไทย
ได้เห็นอกกลางอีสานผ่านมาหลายล้าน
ตั้งแต่คนนานล้ำประวัติมาเรียนล่ำแต่อายุสิบสี่
ครูบาหญิงช้อยชี้สอนให้ศาสตร์ศิลป์

(บทที่ 6)

จบบครบสิ้นบได้บั้นจักตอน
ทั้งล่ำกลอนล่ำประยุกต์ทุกอันเรียนรู้
สอนทักษะให้สู่ประพันธ์กลอนซ้อนตีม
กระผมซิมซบไว้บมีให้เสื่อมสุญ

(บทที่ 7)

ด้วยบุญคุณหนุนค้ำนำช้อยผมประวัติ
ติดอันดับการล่ำอยู่ประจำครองแชมป์
แถมได้เป็นแนวหน้าผู้นำพาพวกหมู่
บุญนำชูส่งให้ผมได้ตั้งใจ

(บทที่ 8)

ประกวดหมอลำได้ชนะเลิศหลายสมัย
ครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตประทับใจที่ทำได้
แม่ครูเขียนกลอนให้สุดหัวใจของท่าน
โครงการท่องเที่ยวทั่วอีสาน ททท. เพิ่นได้จัดให้ประกวดกัน

(บทที่ 9)

รูปแบบการประกวดนั้นเชิญท่องเที่ยวเบิ่งของดี
ศิลปะประเพณีภาคอีสานมีหยั่งบ้าง
แนวทางการแสดงนั้นมีหมอลำสองคู่
ผมเป็นผู้นำทีมฝ่ายนักร้องประครองไว้เรื่องล่ำ

(บทที่ 10)

ส่วนทางกำห้วนหน้าฝ่ายดนตรี
หมอแคนหญิงผู้มีประสบการณ์หาญกล้า
ผู้นำพาวงให้เป็นประวัติศาสตร์ไทยชนะครั้งยิ่งใหญ่
โยธินาครีวิไลผู้สร้างสรรค์ช่วยกัน

(บทที่ 11)

ได้รางวัลเป็นเงินสดหนึ่งล้านจากทางฝ่าย ททท.
เฮ็ดให้น้ำตาไหลคลออยู่ชู่คั่นตอนนั้น
คือโล่รางวัล พระราชทานจากเจ้าสมเด็จองค์พระเทพ

โดยสังเขปคร่าวคร่าวประวัติไว้ข้างนี้

(บทที่ 12)

เดี๋ยวนี้ผมพักยังที่อยูบ้านสงแดง

ขึ้นตำบลนาแพงอำเภอโคกโพธิ์ชัยเชิญท่านไปยามได้

หิซีไปยามเยี่ยมทางสำนักงานใหญ่

ศูนย์การเรียนแม่ราตรีศรีวิไล

เมืองขอนแก่นกะได้เชิญท่านแวะไป

ผมขออวยพรชัย ให้พี่น้องทุกท่านเจริญเด้อ...

กลอน บอกบ้านรายงานตัวประภฤติ เยาวพันธุ์
ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2556

(บทที่ 1)

ข้าพเจ้าชื่อนายประภฤติ
เป็นอาจารย์สอนศิษย์ ดนตรีหลายด้าน
การใช้ภาษาเฝ้าเป็นแม่พิมพ์ยิ่งใหญ่
สอนลูกศิษย์ผ่านได้ ดีแล้วสู่คน

(บทที่ 2)

ไผ่กะซ่าจั่นจั่นลูกศิษย์แม่ราตรี
ทั้งศิษย์ครูสอน ดี นักประพันธ์ลำร้อง
ส่วนสมองของข้าพัฒนาหาอ่าน
นำดนตรีพื้น บ้าน มาสรรค์สร้างต่อสาน

(บทที่ 3)

ภูมิปัญญาชาวบ้านสานต่อมรดก
ผมประภฤติหิบบยกเอาสิ่งดีมีไว้
เพื่อหวัง ให้ ลูกหลานไทยสืบต่อ
มูลแม่ พ่อฝากไว้เป็นของค่า ค่า คุณ

(บทที่ 4)

ขอย้อนไปแต่พุ่นให้รู้ทั่วถึงกัน
ผมประภฤติ เยาวพันธุ์ซุ้บอกลาแม่บ้าน
การกำเนิดเกิดหม่อมอำเภอร่องคำเขตถิ่น
กาฬสินธุ์ที่ตั้งจังหวัดหม่อมเกิดกาล

(บทที่ 5)

ส่วนทางด้านการศึกษา
สาขาดนตรีสากลอนุปริญญาชั้น
สถาบันเฮียนฮั้ววิทยาลัยครูสารคามนามว่า
ปริญญาตรี จนดนตรีศึกษาวิทยาลัยครูอยู่กำทางพื้ที่อุดร

(บทที่ 6)

ย้อนมาขอนแก่นพื้เรียนต่อป.โท
จบสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษานี้
ที่มหาวิทยาลัยนั้นจังหวัดขอนแก่น
แผนชีวิตคิดไว้อยากสานสร้างศาสตร์ศิลป์

(บทที่ 7)

ผลงานดีเด่นได้เสริมเกียรติศักดิ์ศรี
รางวัลคนดีศรีน้ำพองเพ็ญย่องสองหาให้

รางวัลครูดีในดวงใจกะได้สมใจครบคู่
รางวัลครูผู้ผลิตสื่อการเรียนการสอนยอดเยี่ยมเตรียมให้ตอบแทน
(บทที่ 8)

ครูแกนนำกรมสามัญศึกษานั้นรางวัลใหญ่สวยหรู
ไปสอบครูมาสเตอร์ที่เซอร์ได้คะแนนอันดับต้น
คนขอนแก่นมอบให้ผมเป็นครูผู้นำ ในระดับประเทศ
ด้วยสาเหตุเพิ่นว่าผมเฮ็ดได้โลยวางให้ฝ่ายงาน

(บทที่ 9)

นำเสนอทางด้านผลงานใหญ่ทำวิจัย
ได้เป็นนักวิจัยทางการด้านศึกษาสอนชี้
ความเชี่ยวชาญด้านนี้สอนดนตรีพื้นเมืองโปงลาง พิณ แคน โหวด
กลองยาวนี้กะคักโพด สอนขับร้องเพลงลูกทุ่งหมอลำข้ามวันนำ

(บทที่ 10)

ดนตรีไทย ซอฮู้ซ้าซอด้วง ทั้งขลุ่ยของไทย
ขลุ่ยจิ้นและขับร้องเพลงไทย และไทยสากลนี้
สอนดนตรีสากลแซกโซโฟน กีตาร์ ทรัมเป็ตนี้กะแม่น
การขับร้องเพลงสากลนี้กะแม่นสอนไว้ซู้ฮู้

(บทที่ 11)

การถ่ายภาพขั้นสูงตัดต่อวีดิโอเน้นผลงานเพื่อนำเสนอ
กะเฮ็ดได้เหม็ดเดอ นำเสนองานท่าน
ด้านเป็นวิทยากรงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ
บอกให้ทราบชื่อไว้เพื่อเอิ้นใช้ลูกหลาน

(บทที่ 12)

ด้านลูกเสือชาวบ้านกะเป็นวิทยากร
สอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่นำไปถึงน้อย
ถอยมาปัจจุบันนี้เรียนปริญญาเอกต่อ
อยู่ม.ขอนแก่นนี้ตามใจซี้สั่งนำ

(บทที่ 13)

เอกวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมนั้น ผมดุ่มันศึกษา
วิทยานิพนธ์ เรื่องแคนในพิธีกรรมใส่ลำทรงนางเทียมพร้อม
ผมอดออมเฮินยฮู้ไปศึกษานำแม่ครูราตรีกะส่วนหนึ่ง
ได้ฮู้จักลึกซึ้งถึงฮากเหง้าแก่นฮีสาน

(กลอนลง)

จบหลักการประพันธ์กลอนยังสอนการลำตีมปี่ม้าน้ำ...

กลอน ยাত্রาโคเทียมเกวียน

ทำนอง ลำทางสั้น

ประพันธ์โดยแม่ครู ราตรี ศรีวิไล ปี พ.ศ. 2557

(กลอนขึ้น)

โอ้ย...ละนอ...

อโรคยาปรมาลาภา การปมีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ
ความสุขบังเกิดต่อชีวิตของคน ตนแลเป็นที่พึ่งของตน
ยืนอยู่บนพื้นฐานสัจธรรม อย่าลืมหาคำคนโบราณ
ตั้งแต่ก่อนปมีโรงพยาบาล ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านทางด้านยาสมุนไพร
ไทยเฮ็ดเองไทยใช้ไทยนิยมยาไทย
ยุคสมัยโบราณกาล กะมีความสุขสำราญย้อนยาพื้นบ้านสมุนไพร
พาให้ไทยสุขมีอายุยืนยาว ก้าวมาฮอดสมัยใหม่ช่วงนี้
โอ้ย...ละนอ...นอคนเอ้ย...ปัวคนไข้ด้วย

(เนื้อในกลอน)

(บทที่ 1)

ละแม่นว่าได้อนาย
ขอขยายบทซ้อนลำกลอนบอกเล่า
เป็นของขวัญผู้เฒ่าซุ่มเจ้าเกิดคน

(บทที่ 2)

อายุคนหลายขึ้นต่างเกាប់คือหลัง
นั่งกะโอ้ย ลูกกะโอ้ยพองปวดหัวมัวเกล้า
ปวดหัวเข้าและปวดตามข้อ พร้อม ทั้งความดันเบาหวานมารุมตุ้มโฮมตี๋ม
โรคชี่ลีมหรือว่า อาวไซเมอร์ มือเท้าเป็นหล่อยชา

(บทที่ 3)

หรือเห็นบชาพาให้มือเท้าฮ้อน นอนกะบ่เต็มตา
กระซิบกระส่ายไปมา หยั่งคินจนแจ้ง
อาการสำแดงขึ้น เป็นไปหลายอย่าง
ผู้ลางคนเอ็นว่าโรคผู้เฒ่าตามเว้าว่ามา

(บทที่ 4)

โรคนี้น้ำ ถือว่าทรมาน
หรือเป็นที่รำคาญ มากมายหลายลัน
เป็นมาคนนานแล้ว อาการบอกเล่า
ส่วนมาก เป็นกับผู้เฒ่า ที่วัยเจ้าชอนคน

(บทที่ 5)

คุณหมอเพิ่นคิดค้นปรุงแต่งผลิตยา
โดยศึกษาสมุนไพร จากใจจริงแท้

ตั้งแต่โบราณพัน มุลมังปैया
ชื่อว่ายา โคะเทียมเกวียนนี้ น้ำ สมเว้าเล่ากัน

(บทที่ 6)

หมอพงษ์ศักดิ์ แก้วเหล่ายงนี้ นั้น เจ้าของใหญ่ใจดี
ความรู้มีเต็มตัว เป็นเภสัชกรพร้อม
ยอมทุ่มเทใจให้ ใส่ในยาสมุนไพโรประสงค์ช่วยพ่อแม่
สืบทอดมาตั้งแต่ พ่อสมชาย แก้วเหล่ายงพันน้ำ บิดาเจ้าผู้ล่วงไป

(บทที่ 7)

สมุนไพโรโตนี่ มีเครื่องการันตี
เครื่องหมาย G ถูกต้องตามกฎหมาย ยาสามัญประจำบ้าน
โรงงานตั้ง อยู่อำเภอบ้านไผ่
ชื่อสมศักดิ์เภสัชบอกให้ ไผ่กะเว้าเล่าลือ

(บทที่ 8)

ชื่อโคเทียมเกวียนนี้ ดีเด่นเห็นประจักษ์
บอกได้เลยว่าคัก แก่โรคภัยหายสิ้น
ไผ่ต้มกินยานี้ สุดคุ้มค่าของดี หาซื้อได้ขายคล่อง
บ่หลอกลวงพี่น้อง คือคำย่องอีหลี

(บทที่ 9)

ตราโคเทียมเกวียนนี้ มีอยู่สองขนาน
สูตรโบราณหลักหลัก หนึ่งยากระชะยเส้น
โรคที่เป็นตั้งกล่าวมาเบื้องต้น ต้มเข้าไปหายห่วง
ฝั้วต้มกินแล้วสว่าง เมียต้มกินแล้วยิ้ม ปานปิดถึมโรคภัย

(บทที่ 10)

ขนานสองที่ใช้ ได้อย่างเห็นผล
ยาสตรี ศรีมิ่งคลช่วยผู้หญิงจริงแท้
แก้มตุ๋กที่มีปัญหา มาบ่ปกติด้วย ทังปวดท้องประจำเดือน อ่อนวูบๆ วาบๆ
อาการนอนบ่หลับ ทังปวดหลัง และหงุดหงิด ตกใจง่าย เป็นหนาวๆ อ่อนๆ
โสมท่อนใส่กัน

(บทที่ 11)

ร่างกายภายในนั้นปีได้รับความสุข
พาชีวิตมทุกข์ เวียงานบ่มีได้
ยาสตรีศรีมิ่งคลนี้ใช้ ทั้งวัยมีประจำเดือนและหมดประจำเดือนวัยทองนี้กะแมน
ขับเลือดลมแล่นลิว ผิวพรรณนั้นผ่องใส

(บทที่ 12)

ใช้แล้วซิเฮ็ดให้ สวยค่าสวยคืน
อายุยืนยาวไกล สุขภาพชิตีทั้งภายนอกภายใน ผ่องใสใจเจ้า

เวียกหนักเบาบมีย่าน สู้การงานเต็มที
เบิกเข้าแลงแห่งดี ศรีมงคลช้อยให้เกินคลุ้มชุ้มใจ

(บทที่ 13)

สมุนไพร่โตนี้ ไร่ใจที่ไทยทำ

ส่วนราคากะถิกนำย่อเมยาพอใช้

เฮ็ดด้วยใจเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง จากใจจริงคุณหมอ เพ็นเป็นห่วงสุขภาพ

บอกให้ทราบ เต๋อพ่อแม่พี่น้องอย่ามองข้ามสิ่งดี

(กลอนลง)

ยาโคเทียมเกวียนเฮามี คุณภาพเป็นหนึ่งถึงใจแท้...